

Vlaanderen
is samenleven

JAARRAPPORT INBURGERING 2023

Gerlinde Doyen

AGENTSCHAP
BINNENLANDS
BESTUUR

vlaanderen.be/samenleven

INHOUD

Inhoud	2
Inleiding	4
1 inburgering in Vlaanderen en brussel	8
1.1 Aanpak tot en met februari 2022	8
1.2 Aanpak vanaf maart 2022	11
1.3 Oekraïne-crisis	12
1.4 Methodologie	13
2 Instroom in Vlaanderen	16
2.1 Evolutie en regionale spreiding	16
2.2 Instroom naar nationaliteit	19
2.3 Instroom naar leeftijd, verblijfsstatuut, geslacht en doelgroep	25
2.4 Verhuizers vanuit Brussel en Wallonië naar Vlaanderen	33
2.5 Verhuizers binnen de regio's in Vlaanderen en naar Brussel	35
2.6 Instroom van minderjarige nieuwkomers in Vlaanderen	38
3 Aanmeldingen in Vlaanderen en Brussel	39
3.1 Evolutie per regio	39
3.2 Aanmeldingen naar ingeschat taallevermogen	42
4 Inburgeringscontracten	44
4.1 Evolutie en regionale spreiding	44
4.2 Nationaliteit	48
4.3 Verblijfsstatuut, geslacht en leeftijd	51
4.4 Rechthebbend en verplicht	56
4.5 Scholingsgraad en leervermogen	60
4.6 moedertaal	66
5 Maatschappelijke oriëntatie en NT2	67
5.1 Deelnemers vrijstellingstoets MO	67
5.2 Deelnemers maatschappelijke oriëntatie	71
5.3 Duur tot instap in MO en mediane duur van een cursus	84
5.4 geen opstart MO	91
5.5 Profiel van personen met status geen passend aanbod	93
5.6 Doorverwijzingen naar NT2	98
5.7 Inschrijvingen in opleidingen NT2	102
5.8 Duur tot instap in A1	104
5.9 Duur van NT2	107
6 Inschrijving bij VDAB	108
7 Inburgeringsattesten	112
8 Civiele testen Nederlands	116

8.1	Afneemers	117
8.2	Testdoelen	118
8.3	Testtypes en -resultaten	120
9	Bereik en uitval	123
9.1	Al dan niet inburgeringscontract en/of NT2	123
9.2	bereik en uitval tijdens het inburgeringstraject	124
9.3	Bereik en uitval van verplichte inburgeraars	129
9.4	Bereik en uitval van rechthebbende inburgeraars	133
9.5	Nog bezig, voor NT2 of voor MO?	137
10	Duurtijden van het traject	139
10.1	Duur van instroom tot aanmelding	139
10.2	Duur van aanmelding tot ondertekening contract	140
10.3	Duur van ondertekening contract tot behalen attest	141
11	Sanctionering	144
11.1	Evolutie personen met een eerste inbreukdossier	144
11.2	Profiel van personen met een eerste inbreukdossier	147
12	Samenvatting	151
12.1	Instream	151
12.2	Inburgeringscontracten	154
12.3	Vrijstellingstoets MO en cursus MO	155
12.4	NT2	156
12.5	Inschrijving bij VDAB	157
12.6	Inburgeringsattesten en civiele testen	160
12.7	Bereik en uitval van het inburgeringstraject	161
12.8	Duur van het inburgeringstraject	163
12.9	Sanctionering	165

INLEIDING

Voor u ligt een rapport met een stand van zaken van het inburgeringsbeleid in 2023. Dit werd opgemaakt door het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB). ABB staat in voor de beleidsvoorbereiding, opvolging en monitoring van o.a. het integratie- en inburgeringsbeleid.

Het Vlaamse inburgeringstraject wordt vormgegeven vanuit het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid en bijhorende uitvoeringsbesluiten. Het traject is van toepassing in Vlaanderen en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Vanuit het Vlaams Regeerakkoord 2019 – 2024 werd een hervorming van het traject doorgevoerd. Die trad gefaseerd in werking vanaf 1 maart 2022. We starten dit rapport met een korte duiding van de regelgeving voor en na 1 maart 2022.

Het rapport betreft een cijfermatige weergave van het inburgeringstraject voor en al deels na de hervorming. Het participatie- en netwerktraject en de retributies voor de vormingspakketten traden pas in werking op respectievelijk 1 januari 2023 en 1 september 2023. De registratie van het participatie-en netwerktraject is tot nu toe beperkt om op te nemen in dit jaarrapport. Ook de retributies betreft slechts enkele maanden in 2023. Over de nieuwe verplichting tot het behalen van het taalniveau B1 mondeling twee jaar na het behalen van het inburgeringsattest zijn nog geen cijfers beschikbaar. Die verplichting trad al in werking op 1 maart 2022, maar zal dus pas vanaf 2024 van toepassing zijn. Het meetmoment volgt immers pas twee jaar na het behalen van het inburgeringsattest.

Er worden aan de weergegeven cijfers geen verregerende interpretaties of verklaringen gekoppeld. Dat is voer voor verder onderzoek en dialoog met de beleidsuitvoerende actoren. De cijfers op zich geven wel een aantal tendensen weer en leggen aandachtspunten bloot voor het toekomstige inburgeringstraject.

Net als andere beleidsdomeinen ondervond ook het inburgeringstraject invloed van twee grote crisissen. In het begin van de legislatuur 2019 – 2024 brak de coronapandemie uit, wat de werking vooral in 2020 grondig door elkaar schudde. Om te voorkomen dat de trajecten volledig zouden stilvallen zetten de agentschappen integratie en inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel in sneltempo in op digitalisering. Intakes gebeurden digitaal, inburgeraars volgden MO via afstandsonderwijs, laptops werden uitgeleend,... De agentschappen startten ook met het screenen van inburgeraars op digitale vaardigheden en het versterken van zij die daar moeite mee hebben. In 2021 gaven verschillende indicatoren aan dat activiteiten terug op kruissnelheid zaten.

Begin 2022 brak een oorlog uit tussen Oekraïne en Rusland. Op 3 maart 2022 besloten de Europese lidstaten om toepassing te maken van Richtlijn 2001/55, waardoor Oekraïense vluchtelingen tijdelijke bescherming verwierven. Gelet op de crisissituatie, de verwachte druk op de capaciteit van de agentschappen en het Huis en het tijdelijk karakter van verblijf, werd beslist Oekraïense tijdelijk ontheemden niet onmiddellijk in een volwaardig inburgeringstraject te laten instappen. Als alternatief werd een basisbegeleiding opgezet door middel van een voortraject, bestaande uit individuele begeleiding, een infosessie ‘Welkom in Vlaanderen’ en begeleiding naar een NT2-cursus. Die voortrajecten werden niet geregistreerd in het cliëntopvolgingsstelsel en zijn dus niet vervat in de cijfers van dit jaarrapport. Gezien heel wat Oekraïense vluchtelingen later aangaven toch graag het volledige inburgeringstraject te

willen volgen om een inburgeringsattest te behalen, werd dit in 2023 al deels mogelijk gemaakt. In dit jaarrapport zien we dan ook dat in 2023 al 2.011 tijdelijk ontheemden een inburgeringscontract ondertekenden. Sinds 1 januari 2024 wordt het voortraject niet meer aangeboden en stappen alle tijdelijk ontheemden rechtstreeks in het reguliere traject.

Gezien voorliggend jaarrapport geen allesomvattend overzicht van de volledige werking van de agentschappen integratie en inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel biedt, verwijzen we de lezer graag door naar de betreffende jaarverslagen.¹

Vooraleer over te gaan tot de uitgebreide weergave van de cijfers wordt in dit rapport een overzicht van de voornaamste bevindingen van 2023 opgenomen.

Ieder jaar vestigen zich nieuwkomers in Vlaanderen en Brussel. Sinds de uitbreiding van de doelgroep voor inburgering in 2016 en de stijgende instroom van asielzoekers² in dat jaar, liggen de instroomcijfers hoger dan de jaren daarvoor. Onder invloed van de coronapandemie en het sluiten van de grenzen lag de instroom in 2020 en 2021 een heel stuk lager. In 2022 las de instroom door de komst van tijdelijk ontheemden uit Oekraïne op 65.730 personen. De tijdelijk ontheemden werden zoals aangegeven niet uitgenodigd voor een volwaardig inburgeringstraject maar konden zich wel spontaan aanmelden voor een apart aanbod. Velen schreven zich ook in voor een NT2-opleiding. Asielzoekers kunnen sinds 1 maart 2022 geen inburgeringscontract meer ondertekenen tot zij een duurzame verblijfsvergunning krijgen. Zij kunnen wel nog NT2 volgen.

In 2023 lag de **instroom** opnieuw hoog met **54.786 nieuwkomers**. Van deze meerderjarige nieuwkomers in het Vlaamse Gewest, is **45% EU+-inwoner en 54% derdelander**. **45%** van deze instroom is **tussen 18 en 29 jaar**. Er was **23% verplicht** om inburgering te volgen. Dit zijn vooral niet-EU+ gezinsherenigers, gezinsherenigers met Belgen, erkend vluchtelingen en gezinsherenigers van vluchtelingen. Zij zijn bijna allemaal gestart met hun inburgeringstraject. De **76% rechthebbende inburgeraars** zijn vaak arbeidsmigranten en hun gezinsleden, tijdelijk ontheemden of studenten.. Bijna 3 op de 4 rechthebbende inburgeraars stapt niet in een inburgeringstraject. Een aantal van hen (13%) kiest er wel voor om NT2 te volgen. Hoewel arbeidsmigranten en hun partners (een groot deel van de rechthebbende nieuwkomers) wellicht economisch onafhankelijk zijn, blijft het kennen van de taal en gewoonten belangrijk. Het komt er dus op aan om blijvend te zoeken naar manieren om ook inburgeraars die niet verplicht zijn om een traject te volgen, te overtuigen om deel te nemen aan het inburgeringsprogramma. Dit kan door actieve communicatie over (het belang van) inburgering, het aantrekkelijk(er) maken van het aanbod (bv. door digitalisering), door een sterkere samenwerking met onze partners (zoals bv. VDAB), etc.

In 2023 waren er **2.837 verplichte nieuwkomers die verhuisd waren van Brussel of Wallonië naar Vlaanderen**. Dit is een stijging van 51% t.o.v. 2022. Zij wonen het vaakst in West-Vlaanderen, stad Antwerpen en Vlaams-Brabant. Verhuizers uit Brussel of Wallonië die rechthebbend inburgeraar zijn, vestigen zich het vaakst in Vlaams-Brabant.

¹ Agentschap Integratie en Inburgering: <https://www.integratie-inburgering.be/nl/publicaties>
Atlas: <https://www.atlas-antwerpen.be/nl/over-atlas/wat-doet-atlas>
Amal: <https://www.amal.gent/publicaties/jaarverslagen-amal>

² De officiële naam is verzoekers om internationale bescherming maar in dit rapport wordt het kortere 'asielzoeker' gebruikt.

In 2023 waren er **15.056 minderjarige nieuwkomers** in het Vlaamse Gewest. Dat is een stuk lager dan in 2022 toen er onder invloed van de oorlog in Oekraïne in totaal 23.719 2 tot 17-jarigen zich in Vlaanderen vestigden.

24.912 nieuwkomers ondertekenden in 2023 een inburgeringscontract in Vlaanderen of Brussel. Dit is een **stijging met 20% t.o.v. 2022**. 48% van hen koos vrijwillig voor inburgering, **52%** was **verplicht** dit te doen. **46%** van de inburgeraars is **hooggeschoold** (bachelor of master). Het aandeel hooggeschoolden ligt hoger bij vrouwen (52%) dan bij mannen (40%). 25% heeft geen onderwijs, lager onderwijs of lager secundair onderwijs gevolgd. Het aandeel personen met een bachelor of master diploma (=hooggeschoold) is gestegen van 33% in 2017 naar 46% in 2023.

In 2023 startten 18.131 inburgeraars met maatschappelijke oriëntatie. Dit ligt op hetzelfde niveau als 2022. Het aandeel dat MO 's avonds volgt, is gestegen van 12% à 14% in de periode 2017-2020 tot 24% in 2023. Voor de nieuwkomers die een inburgeringscontract ondertekenen, is het belangrijk dat zij snel kunnen starten met maatschappelijke oriëntatie (MO) en/of NT2. Wanneer we kijken naar de eerst afgesproken startdatum van de cursussen, stellen we vast dat 69% van de inburgeraars die een contract ondertekenden in 2022, binnen de drie maanden zou starten met NT2. 78% zou binnen de drie maanden starten met MO. 87% zou binnen de zes maanden starten met NT2 en 92% met MO. Er zijn regionale verschillen in de instaptijden. **Ten opzichte van de voorbije jaren kunnen heel wat meer mensen binnen de drie maanden starten met MO (van 47% naar 78%).** Het gebruik van het digitale aanbod heeft hier zeker een rol gespeeld. Via online leren kunnen kleine taalgroepen uit heel Vlaanderen tegelijk les volgen. Er blijft wel altijd een aandeel waarvoor enkel fysiek les volgen een optie is. Differentiatie of aanbod op maat krijgt door de gezondheids crisis een nieuwe invulling. We stellen vast dat de laaggeletterden oververtegenwoordigd zijn in de groep die wacht op een aanbod.

De cursus MO werd in 2022 in 39 **verschillende talen** ingericht, op verschillende lesmomenten en verschillende lesplaatsen in Vlaanderen en Brussel. De 10 belangrijkste talen waarin werd lesgegeven zijn Engels, Arabisch, Frans, Turks, Pashtu, Russisch, Tigrinya, Spaans, Oekraïens en Nederlands. Er werden in 2023 **1.319 cursussen MO** ingericht met een gemiddeld aantal deelnemers van 15. In het Vlaams Gewest lag het aandeel geslaagden in 2022 op 94%, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 92%. Van de personen die niet geslaagd of afgehaakt zijn, was een deel geen doelgroep meer (bv. door verhuis naar het buitenland).

Niet alleen nieuwkomers maar ook personen die al langer in Vlaanderen of Brussel wonen, willen Nederlands leren. In 2023 **schreven 125.115 unieke personen zich in voor een opleiding NT2.**

Van de nieuwkomers met een contract in 2023 die niet vrijgesteld waren van **inschrijving bij VDAB** had **76%** dit **binnen de 2 maanden** na ondertekening van contract voldaan, **94% in totaal.**

In 2023 behaalden **15.477** personen een inburgeringsattest. Eenmaal de MO-cursus van start is gegaan, duurt het gemiddeld ongeveer twee maanden (61 dagen) om de cursus af te ronden. Voor NT2 is dit anders. **De duur van de trajecten om niveau A2 te behalen is vooral afhankelijk van het taallevermogen van de**

cursist. Een alfaklant die het niveau A2 behaald heeft in 2023, deed er gemiddeld³ 4 jaar en 5 maanden over om van start A1 tot einde niveau A2 te geraken. Voor andere laaggeletterden uit basiseducatie is dit 3 jaar en 5 maanden. Cursisten uit een CVO hebben een mediane duur van 9 maanden tussen de start niveau A1 en het behalen van niveau A2. Deze mediane duurtijden zijn ieder jaar gestegen sinds 2019, behalve voor CVO-cursisten.

De **mediane duur om een inburgeringsattest te behalen is in 2023 12 maanden** vanaf het ondertekenen van het inburgeringscontract. Dat is een stijging van een maand t.o.v. vorig jaar. De duur van het behalen van niveau A2 is de belangrijkste parameter voor de duur van het inburgeringstraject. Hoe lager het ingeschatte taalleervermogen, hoe langer de duurtijd tot het behalen van het attest. Verplichte inburgeraars doen er langer over dan vrijwillige inburgeraars, mannen doen er iets langer over dan vrouwen. Personen met drie kinderen of meer doen er langer over dan personen zonder kinderen⁴.

In dit jaarrapport 2023 overlopen we de verschillende onderdelen van het Vlaamse inburgeringsbeleid tijdens de voorbije 7 tot 10 jaren. Het inburgeringsbeleid bestond tot 28 februari 2022 enkel uit maatschappelijke oriëntatie, NT2 en trajectbegeleiding. Nadien kwamen daar verplichte inschrijving bij de VDAB en het netwerk- en participatietraject bij. Voor een deel van de niet-EU nieuwkomers is inburgering verplicht. Andere nieuwkomers zijn rechthebbend en kunnen inburgering vrijwillig volgen. Eenmaal zij een inburgeringscontract ondertekenen, engageren zij zich wel. Wie zijn of haar engagement niet nakomt, werd tot 28 februari 2022 gesanctioneerd. Sinds 1 maart 2022 worden enkel verplichte inburgeraars gesanctioneerd.

³ We gebruiken de mediaan

⁴ Laaggeletterde inburgeraars zijn vaker verplicht om inburgering te volgen en hebben vaker meerdere kinderen dan rechthebbende inburgeraars.

1 INBURGERING IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

1.1 AANPAK TOT EN MET FEBRUARI 2022

Tot 28 februari 2022 definieert het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid het inburgeringstraject als een vormingsprogramma, ondersteund door trajectbegeleiding, dat mensen moet toeleiden naar de reguliere voorzieningen in functie van participatie op professioneel, educatief en sociaal vlak. Het traject laat mensen toe tot een grotere zelfredzaamheid te komen. Het is een belangrijk onderdeel van het integratiebeleid en kan gezien worden als een eerste, begeleide opstap naar een volwaardige deelname aan de samenleving.

Het vormingsprogramma omvat een cursus 'maatschappelijke oriëntatie' (MO) en een opleiding Nederlands als tweede taal (NT2). MO heeft tot doel inburgeraars zelfstandiger te laten functioneren, enerzijds door hen kennis aan te reiken over hun rechten en plichten, onze samenleving en haar basiswaarden. Anderzijds worden ze aangezet tot het ontwikkelen van een aantal competenties in functie van zelfredzaamheid. De opleiding NT2 reikt inburgeraars een basistaalvaardigheid van het Nederlands aan. Basistaalvaardigheid wordt ingevuld als het taalniveau A2 van het Europees Referentiekader voor Talen (ERK). Voor laag- of andersgeletterde inburgeraars geldt een uitzondering en wordt basistaalvaardigheid ingevuld als het taalniveau A2 voor de mondelinge vaardigheden.

Het is de bedoeling het inburgeringstraject in de mate van het mogelijke op maat van de klant en indien nodig flexibel vorm te geven, bijvoorbeeld als mensen overdag niet beschikbaar zijn om les te volgen. Via trajectbegeleiding worden inburgeraars individueel begeleid naargelang hun persoonlijke situatie. Er wordt bepaald welke kennis of vaardigheden de inburgeraar reeds verworven heeft. Op basis daarvan gaat men samen na hoe de levensloopbaan van de betrokkene in Vlaanderen er kan uitzien, met inbegrip van het leren kennen van de arbeidsmarkt en het onderwijssysteem.

Het vormingsprogramma wordt opgenomen in een inburgeringscontract. Als de inburgeraar minstens de doelstellingen van het vormingsprogramma bereikt, wordt een inburgeringsattest uitgereikt.

Volgende doelgroepen kunnen een inburgeringstraject volgen:

1. meerderjarige vreemdelingen⁵ met een wettig verblijf, ingeschreven in het Rijksregister in een gemeente van het Nederlandse taalgebied of van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, behalve vreemdelingen die hier met een tijdelijk doel verblijven en verzoekers om internationale bescherming tijdens de eerste vier maanden van hun procedure;
2. meerderjarige Belgen geboren in het buitenland, met minstens één ouder geboren in het buitenland en ingeschreven in het Rijksregister in een gemeente van het Nederlandse taalgebied of van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad;
3. minderjarige vreemdelingen met een wettig verblijf, ingeschreven in het Rijksregister in een gemeente van het Nederlandse taalgebied of van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, die

⁵ Vreemdelingen worden in navolging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen gedefinieerd als personen die niet beschikken over de Belgische nationaliteit.

voldaan hebben aan de deeltijdse leerplicht of die, voor zover ze nog geen achttien jaar zijn, aanvullend bij de leerplicht baat hebben bij het volgen van een inburgeringstraject.

Bepaalde personen zijn **verplicht** om een inburgeringstraject te volgen. Opgelet: deze verplichting geldt slechts voor personen die ingeschreven zijn in een gemeente van het *Nederlandse taalgebied*. Vanuit Vlaanderen kan geen verplichting tot het volgen van een inburgeringstraject opgelegd worden aan burgers ingeschreven in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Dat is een bevoegdheid van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC)⁶.

De volgende groepen zijn verplicht tot het volgen van een inburgeringstraject, voor zover ze dus ingeschreven zijn in het Rijksregister in een gemeente van het Nederlandse taalgebied:

1. meerderjarige vreemdelingen, die zoals hierboven – onder punt 1 – omschreven tot de doelgroep van inburgering behoren, die:
 - a. voor het eerst met een verblijfstitel van meer dan drie maanden ingeschreven worden in het Rijksregister in een Belgische gemeente;
 - b. tijdens de afgelopen vijf jaar voor het eerst ingeschreven werden in het Rijksregister in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, het Franse of Duitse taalgebied;
2. meerderjarige Belgen, zoals hierboven – onder punt 2 – omschreven bij de doelgroep van inburgering, die:
 - a. voor het eerst ingeschreven worden in het Rijksregister in een Belgische gemeente;
 - b. tijdens de afgelopen vijf jaar voor het eerst, en voor zover ten volle 18 jaar oud, ingeschreven werden in het Rijksregister in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, het Franse taalgebied of het Duitse taalgebied;
3. inburgeraars die bedienaar van een eredienst zijn en inburgeraars die de vervanger van de bedienaar van een eredienst zijn in een door de Vlaamse overheid erkende plaatselijke kerk- of geloofsgemeenschap⁷.

Een aantal van deze personen wordt **vrijgesteld van de plicht** tot inburgering. Ze kunnen wel vrijwillig een inburgeringstraject volgen (= 'rechthebbende inburgeraars'). Het gaat om de volgende categorieën:

1. personen met de nationaliteit van een lidstaat van de EU+⁸. De vrijstelling geldt niet voor personen die alleen de Belgische nationaliteit hebben of die de Belgische nationaliteit en de nationaliteit van een staat buiten de EU+ hebben, maar niet de nationaliteit van een andere staat van de EU+;
2. bepaalde familieleden van personen met de nationaliteit van een lidstaat van de EU+, met uitzondering van familieleden van personen die de Belgische nationaliteit hebben, maar niet de nationaliteit van een andere staat van de EU+;
3. Belgen en hun familie- en gezinsleden die gebruik gemaakt hebben van het vrij personenverkeer in de EU+ en daardoor inburgeringsplichtig zouden zijn geworden;

⁶ Op 11 mei 2017 werd in dat kader de ordonnantie betreffende het inburgeringstraject voor de nieuwkomers goedgekeurd. De ordonnantie voert een verplichting tot inburgering in voor personen uit het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. De regelgeving trad in werking op 1 juni 2022.

⁷ Het gaat meer bepaald om: de door de bisschop aangestelde verantwoordelijke van de parochie voor de rooms-katholieke eredienst en zijn vervanger, de predikant voor de protestantse eredienst en zijn vervanger, de bedienaar van de eredienst voor de anglicaanse eredienst en zijn vervanger, de rabbijn voor de Israëlitische eredienst en zijn vervanger, de kerkbedienaar en zijn vervanger voor de orthodoxe eredienst en de eerste imam en zijn vervanger voor de islamitische eredienst.

⁸ Onder EU+ wordt verstaan: de EU-landen, IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland.

4. inburgeraars die door een ernstige ziekte of handicap blijvend niet in staat zijn om een inburgeringstraject te volgen;
5. inburgeraars die een attest van inburgering hebben behaald;
6. inburgeraars die een volledig schooljaar onthaalonderwijs gevolgd hebben;
7. tijdelijk verblijfsstatuut van arbeidsmigrant of studiemigrant en hun gezinsmigranten dat mogelijk definitief kan worden;
8. personen met het statuut ‘tijdelijke bescherming voor ontheemden’ op basis van Europese Richtlijn 2001/55/EG en hun gezinsmigranten;
9. inburgeraars die een getuigschrift of diploma hebben behaald in het Belgische of Nederlandse onderwijs;
10. inburgeraars die 65 jaar of ouder zijn.

De laatste vier vrijstellingsgronden gelden niet voor inburgeraars die bedienaar van een eredienst zijn in een door de Vlaamse overheid erkende plaatselijke kerk- of geloofsgemeenschap.

Personen die uitgesloten zijn van het recht op inburgering en dus niet kunnen deelnemen aan een inburgeringstraject zijn:

- vreemdelingen zonder wettig verblijf;
- vreemdelingen met een kort verblijf van maximaal drie maanden dat niet verlengbaar is;
- verzoekers om internationale bescherming van wie de procedure nog geen vier maanden loopt;
- vreemdelingen met een tijdelijk verblijfsdoel:
 - Australiërs, Nieuw-Zeelanders, Canadezen, Taiwanese en Zuid-Koreanen die op werkvakantie komen (tussen 18 en 30 jaar) en hun gezinsmigranten;
 - niet-EU+ uitwisselingsscholieren of niet-EU+ stagiair-studenten die op basis van hun studies in het kader van een uitwisselingsprogramma of stage maximaal een jaar in België verblijven en hun gezinsmigranten;
 - niet-EU+ arbeidsmigranten die niet langer dan een maximumtermijn van één jaar kunnen werken en hun gezinsmigranten:
 - stagiairs (tewerkgesteld of zelfstandig) met een niet-EU+–nationaliteit;
 - bepaalde niet-EU+ werknemers (met arbeidsprestaties in België) die verbonden blijven door een arbeidsovereenkomst met een in het buitenland gevestigde werkgever;
 - niet-EU+ werknemers die seizoensarbeid komen doen in de sectoren landbouw, tuinbouw of horeca, voor maximaal 5 maanden;
 - niet-EU+ au-pair-jongeren (tussen 18 en 26 jaar oud), die voor maximaal 12 maanden als au pair in België komen werken;
 - derdelanders met discretionaire verblijfsvergunning voor opleiding, onderwijs, vrijwilligerswerk, stage of uitwisselingsproject als dit maximaal 12 maanden kan duren.

Personen die een inburgeringstraject willen of moeten volgen kunnen zich, afhankelijk van de gemeente waar zij in het Rijksregister werden ingeschreven, aanmelden bij:

- Agentschap Integratie en Inburgering (hierna, het Vlaams Agentschap) in het werkingsgebied Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest, uitgezonderd de steden Gent en Antwerpen;
- Atlas, Integratie en Inburgering Antwerpen (hierna, Atlas) in het werkingsgebied stad Antwerpen;

- Integratie en Inburgering Gent (hierna Amal, het vroegere IN-Gent) in het werkingsgebied stad Gent;
- Huis van het Nederlands Brussel⁹.

Het Vlaams Agentschap, Atlas en Amal staan in voor de organisatie van de cursus MO en de trajectbegeleiding bij het inburgeringstraject. Wat betreft het vormingsonderdeel NT2 zijn zij, alsook het Huis van het Nederlands Brussel, enkel verantwoordelijk voor de intake en de screening van de kandidaten. Men gaat dan bijvoorbeeld na wat de motivatie en verwachtingen zijn van de kandidaat, over welke leervaardigheden hij beschikt en wat zijn instapniveau Nederlands is. Hierop wordt een advies geformuleerd en wordt hij doorgestuurd naar een geschikt en passend cursusaanbod. Dat aanbod wordt georganiseerd door de sector Onderwijs, meer bepaald centra voor volwassenenonderwijs, centra voor basiseducatie en universitaire talencentra.

Wie verplicht is tot inburgering, moet zich binnen de drie maanden aanmelden nadat de inburgeringsplicht voor hem is ontstaan. Daarna moet hij het vormingsprogramma volgen. Voor elk onderdeel van het vormingsprogramma moet men hetzij regelmatig deelnemen hetzij de doelstellingen van het onderdeel behalen. Wie deze verplichtingen niet nakomt kan via een administratieve geldboete gesanctioneerd worden. Ook rechthebbende inburgeraars kunnen gesanctioneerd worden als zij vroegtijdig het vormingsprogramma, zoals opgenomen in hun contract, beëindigen (minder dan 50% deelname), en daarbij de doelstellingen van het onderdeel niet bereikt hebben.

1.2 AANPAK VANAF MAART 2022

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 omvatte duidelijke ambities voor een hervorming van het inburgeringstraject. Het hiervoor vermelde decreet van 7 juni 2013 over het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid en de bijhorende uitvoeringsbesluiten werden daartoe gewijzigd. De nieuwe regelgeving trad gefaseerd in werking vanaf 1 maart 2022.

Waar het inburgeringstraject voor 1 maart 2022 bestond uit trajectbegeleiding en de vormingspakketten MO en NT2, is het hertekende traject inhoudelijk uitgebreid. Het nieuwe traject bestaat uit in totaal vier onderdelen, aangevuld met trajectbegeleiding:

- MO;
- NT2;
- een verplichte inschrijving bij VDAB/Actiris;
- een participatie- en netwerktraject.

De reeds bestaande onderdelen werden via verschillende maatregelen versterkt en aangescherpt.

Een volledig, gedetailleerd overzicht van de nieuwe regelgeving leidt ons in het licht van voorliggend rapport te ver. We belichten hierna wel kort een aantal kernelementen.

⁹ Het Huis van het Nederlands Brussel staat in voor het onthalen van personen uit het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die Nederlands willen leren en/of oefenen. Voor de lessen MO en trajectbegeleiding kunnen de personen uit Brussel terecht bij het Vlaams Agentschap in Brussel.

Ten eerste werden verzoekers om internationale bescherming geschrapt als doelgroep van inburgering. Zij weten nog niet zeker of ze in ons land mogen blijven, waardoor de keuze gemaakt werd de middelen voor inburgering prioritair in te zetten voor nieuwkomers met een duurzaam verblijfsrecht.

Daarnaast komt het vraaggestuurd en op maat werken binnen het inburgeringstraject sterker naar voor. Dit uit zich niet alleen in het belang van zelfreflectie en eigenaarschap van de inburgeraar over zijn traject, maar ook in aanpassingen in de vorm en inhoud van de onderdelen van inburgering. Flexibilisering en digitalisering zijn kernfactoren die ervoor moeten zorgen dat de inburgeraar zijn traject makkelijker kan combineren met werken of studeren en dat het traject optimaal aansluit op zijn ambities en competenties.

Voor de vormingspakketten MO en NT2 werd een retributie ingevoerd. Daarnaast werd de resultaatsverbintenis aangescherpt. Om de doelstellingen van de vormingspakketten MO en NT2 te behalen moet de inburgeraar slagen voor testen. Ook de doelstellingen van de twee nieuwe onderdelen van het inburgeringstraject, met name de verplichte inschrijving bij VDAB/Actiris en het participatie- en netwerktraject, moeten volbracht worden om het inburgeringsattest te behalen.

De verplichte inschrijving bij de VDAB/Actiris is verplicht voor iedere nieuwkomer op beroepsactieve leeftijd die niet werkt. De inschrijving moet gebeuren binnen twee maanden na de ondertekening van het inburgeringscontract. De snelle doorstroom en de dienstverlening richting economische zelfredzaamheid wordt gemonitord.

Het vierde onderdeel is een participatie- en netwerktraject van 40 uur en is een standaard trajectonderdeel voor verplichte inburgeraars. Uit onderzoek weten we dat sommige nieuwkomers zonder eigen netwerk volledig op zichzelf staan en nauwelijks contacten buiten het eigen gezin hebben. Nochtans leren nieuwkomers de taal, gewoonten,... vooral in interactie met 'de ontvangende samenleving'. Dit nieuwe onderdeel speelt hierop in door de focus op het sociaal netwerk van de inburgeraar te leggen.

Tot slot wordt gewerkt aan een versterking van het taalvaardigheidsniveau na het inburgeringstraject. Verplichte inburgeraars die 24 maanden na het behalen van het inburgeringsattest niet werken en/of studeren, moeten aantonen dat ze het taalvaardigheidsniveau B1 mondeling volgens het ERK beheersen.

Zoals vermeld trad het nieuwe inburgeringstraject gefaseerd in werking. Op 1 maart 2022 startte het nieuwe traject, met uitzondering van het participatie- en netwerktraject als verplicht onderdeel van inburgering en de retributies voor MO en NT2. Het participatie- en netwerktraject trad in werking op 1 januari 2023. De retributies voor MO en NT2 traden in werking op 1 september 2023.

1.3 OEKRAÏNECRISIS

Eind februari 2022 brak een oorlog uit tussen Oekraïne en Rusland, met een vluchtelingenstroom uit Oekraïne tot gevolg. Op 3 maart 2022 besloten de Europese lidstaten daarom toepassing te maken van Richtlijn 2001/55 op de situatie van Oekraïne. Die richtlijn laat toe om in geval van een massale toestroom van ontheemden afkomstig uit derde landen die niet naar hun land van oorsprong kunnen terugkeren, onmiddellijke en tijdelijke bescherming te bieden.

de andere opbouw van KBI-connect. Bij het begin van een hoofdstuk geven we wel de evolutie 2010-2023. Nadien geven we over het algemeen de data vanaf 2017 weer.

Voor inburgeraars die voor sanctionering vallen onder het handhavingsbeleid van het decreet (dus niet sanctionering door OCMW, VDAB of VMSW), wordt de opvolging van hun inbreuk geregistreerd in KBI connect. Personen bij wie een inbreuk wordt vastgesteld, worden in gebreke gesteld. Hierbij wordt er de mogelijkheid geboden om zich in regel te stellen. Indien dit niet gebeurt, wordt het inbreukdossier overgemaakt aan de handhavingsambtenaren. In alle fases kan het voorvallen dat de inbreuk door gewijzigde gegevens geannuleerd wordt. Dit kan door adreswijziging, update verblijfsstatus,...

Onder Brussel wordt Brussels Hoofdstedelijk Gewest verstaan.

Onder EU+ wordt verstaan: de EU-landen, IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland.

Bij de indeling EU/niet-EU gaat het om het volgende:

EU:

- Buurlanden: Nederland, Frankrijk, Duitsland en Luxemburg;
- West- en Noord-EU14-landen (W- en N-EU14): Ierland, Oostenrijk, Denemarken, Zweden en Finland;
- Zuid-EU14-landen: Italië, Spanje, Portugal en Griekenland;
- EU13-landen: Estland, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechoë, Slowakije, Hongarije, Slovenië, Bulgarije, Roemenië, Malta, Cyprus en Kroatië.

Niet-EU:

- Europa niet-EU: Zwitserland, Noorwegen, Verenigd Koninkrijk, Albanië, Wit-Rusland, Kosovo, Moldavië, Rusland, Bosnië, Oekraïne, Liechtenstein, Andorra, Monaco, San Marino, Macedonië, IJsland, Servië en Montenegro;
- Turkije;
- Maghreb-landen (Maghreb): Marokko, Algerije, Tunesië, Libië en Mauritanië;
- DR Congo, Burundi en Rwanda (DR C, B, R);
- Overig Azië: Aziatische landen zonder Turkije;
- Overig Afrika: Afrikaanse landen zonder Maghreb-landen;
- Noord-Amerika en Oceanië (N-Amerika en Oc.): Canada, Verenigde Staten van Amerika, Mexico en alle landen van Oceanië;
- Zuid- en Midden-Amerika (Z- en M-Amerika): alle Amerikaanse landen zonder Canada, Verenigde Staten van Amerika en Mexico;
- Ander en onbekend (Ander en onb.): personen met een Rijksregistercode die niet eenduidig aan een bepaald land kan worden toegewezen zoals 'staatloos', personen waarvan de nationaliteit 'nog niet definitief is bewezen' en personen met een onbekende buitenlandse nationaliteit.

Om consistente vergelijkingen over de tijd te kunnen maken, werden alle huidige EU27-landen voor de gehele periode 2010 tot 2023 bij de EU27 gerekend, ook voor de jaren waarin bepaalde van deze landen nog geen lid waren van de Europese Unie. Kroatië werd pas lid in 2013. Het Verenigd Koninkrijk werd in de hele periode 2010 tot 2023 niet meer bij de EU27 gerekend, maar bij de niet-EU-landen. We volgen hierbij de aanpak Statistiek Vlaanderen.

//

2 INSTROOM IN VLAANDEREN

Iedere maand wordt er een extractie gemaakt uit het rijksregister met de nieuwkomers van de voorbije maand in het Vlaamse Gewest. Voor Brussel bestonden er tot eind 2023 geen extracties van nieuwkomers. Daarom worden in het hoofdstuk over instroom enkel cijfers voor Vlaanderen gegeven.

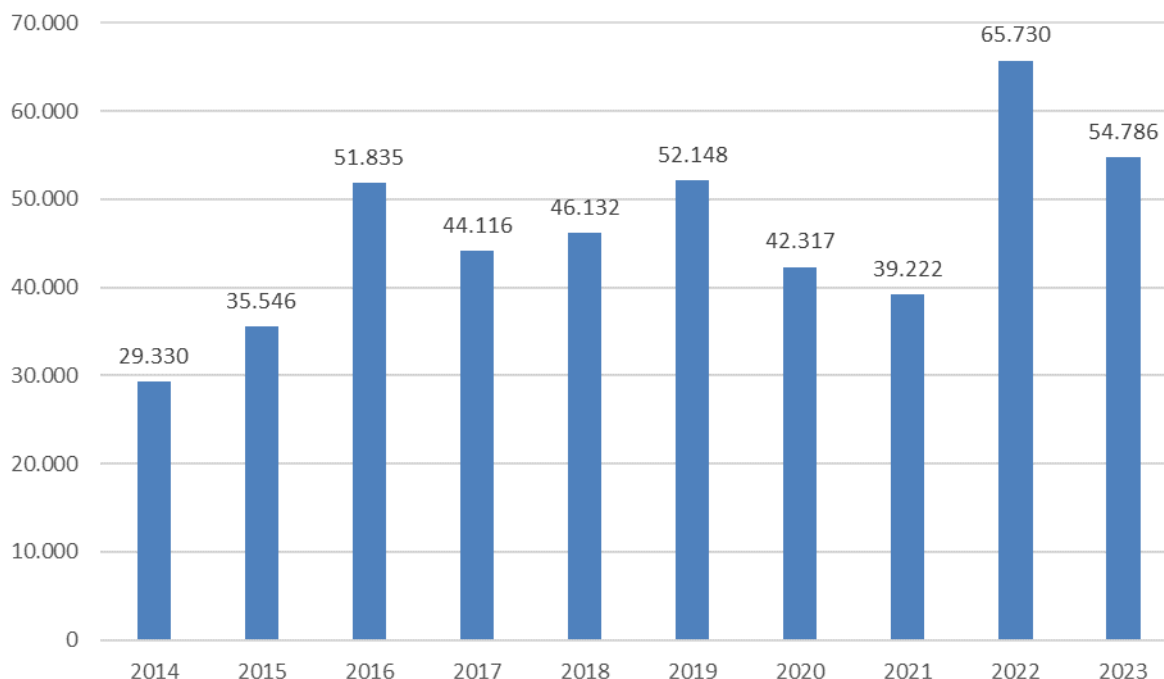
Bij het uitbreken van de oorlog in Oekraïne en de start van de stroom van vluchtelingen, werd beslist om de gegevens van de tijdelijk ontheemden uit Oekraïne niet in de kruispuntbank op te nemen. Pas in november 2023 werd een deel van de tijdelijk ontheemden in KBI geïmporteerd.

Om toch een zicht te krijgen op de instroom van de volledige doelgroep van inburgering werd op basis van de extractielijsten de instroom van tijdelijk ontheemden zo goed als mogelijk gereconstrueerd. Onderstaande cijfers zijn daarom een redelijke benadering van de werkelijke instroom in 2022 en 2023.

2.1 EVOLUTIE EN REGIONALE SPREIDING

Figuur 2.1.1:

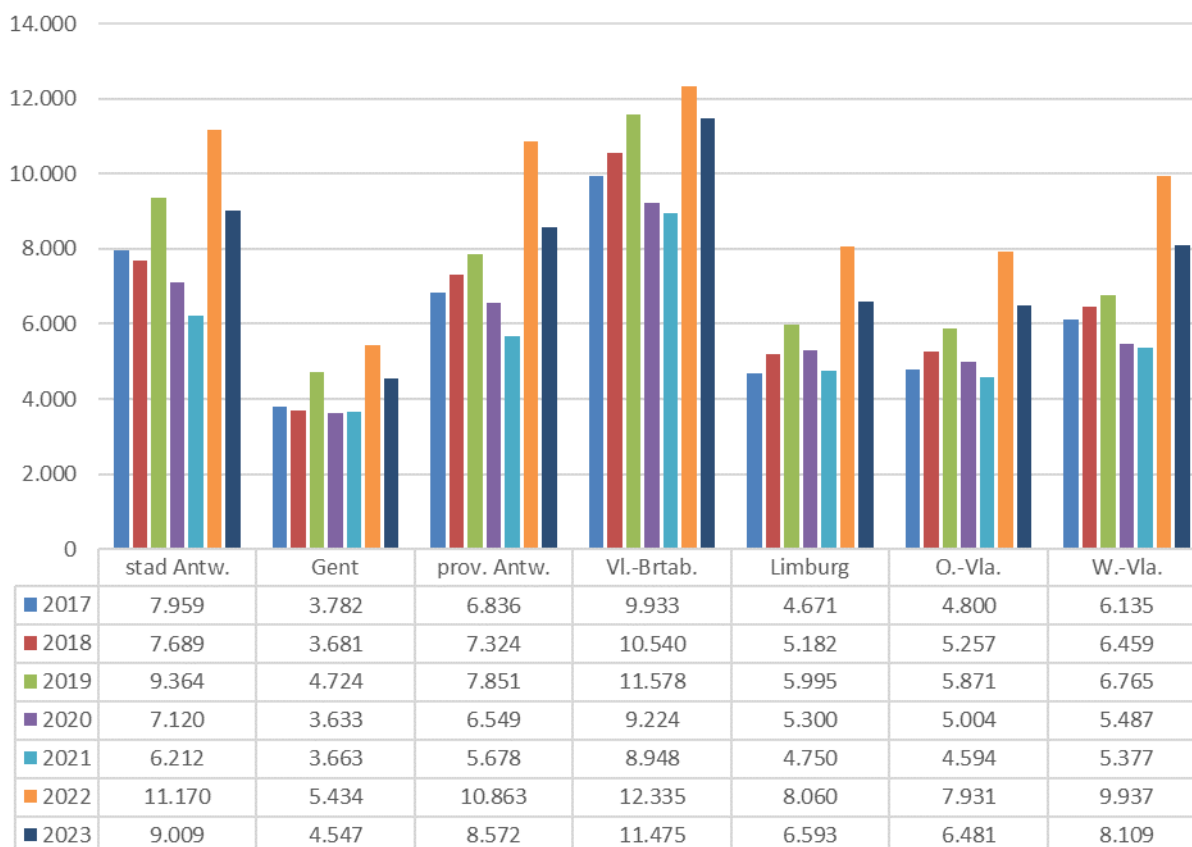
Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2014-2023

Tussen 2014 en 2020 lag de jaarlijkse instroom van nieuwkomers tussen de 31.000 en 52.000. De hoge instroom in 2016 kan zowel verklaard worden door de verhoogde instroom van asielzoekers als de uitbreiding van de doelgroep met niet-EU studenten en verhuizers uit Brussel en Wallonië. In 2019 was de instroom opnieuw hoog met 52.148 nieuwkomers. De stijging tussen 2018 en 2019 wordt vooral verklaard door de stijging van EU-13 inwoners. In 2020 en 2021 daalde de instroom door onder andere de

coronacrisis, in 2020 met 19% en in 2021 daalde deze verder met 7%. Hierbij daalde vooral het aantal EU-13 inwoners en in mindere mate personen uit de EU14 (zie verder). In 2022 steeg de instroom met wel 68% onder invloed van de instroom van tijdelijk ontheemden uit Oekraïne. De instroom van tijdelijk ontheemden was een stuk kleiner in 2023. Toch kende 2023 de op één na hoogste instroom.

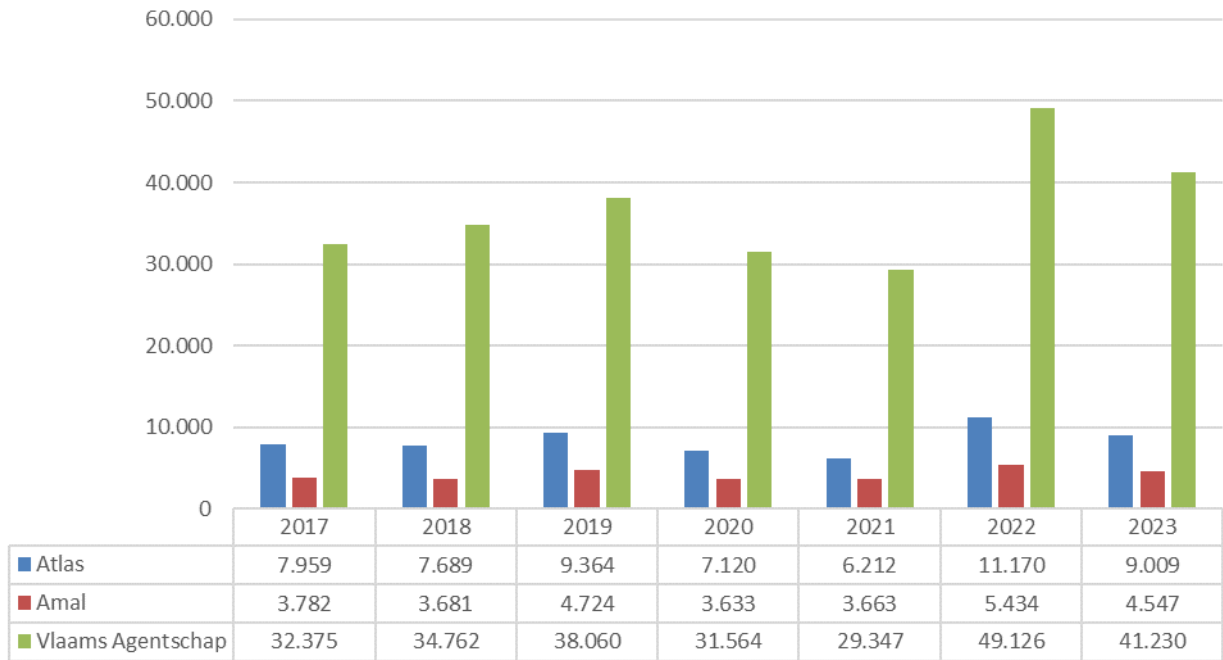
Figuur 2.1.2:
Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2017-2023, per regio

Hier en in de rest van het rapport is Vlaanderen verdeeld in regio's die niet overlappen. Stad Antwerpen is niet opgenomen in provincie Antwerpen en Gent is niet opgenomen in provincie Oost-Vlaanderen. De instroom van nieuwkomers verschilt naargelang regio en periode. De instroom is het grootst in Vlaams-Brabant, mede door de uitbreiding van de doelgroep naar niet-EU studenten en verhuizers uit Brussel en Wallonië.¹⁰ In 2023 was er een instroom van 11.475 nieuwkomers in Vlaams-Brabant, gevolgd door stad Antwerpen (9.009), provincie Antwerpen (8.572), West-Vlaanderen (8.109), Limburg (6.593), Oost-Vlaanderen (6.481) en stad Gent (4.547).

¹⁰ Verhuizers zijn personen die tijdens de afgelopen vijf jaar voor het eerst, en voor zover ten volle 18 jaar oud, ingeschreven werden in het Rijksregister in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, het Franse taalgebied of het Duitse taalgebied.

Figuur 2.13:
Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2017-2023, per agentschap

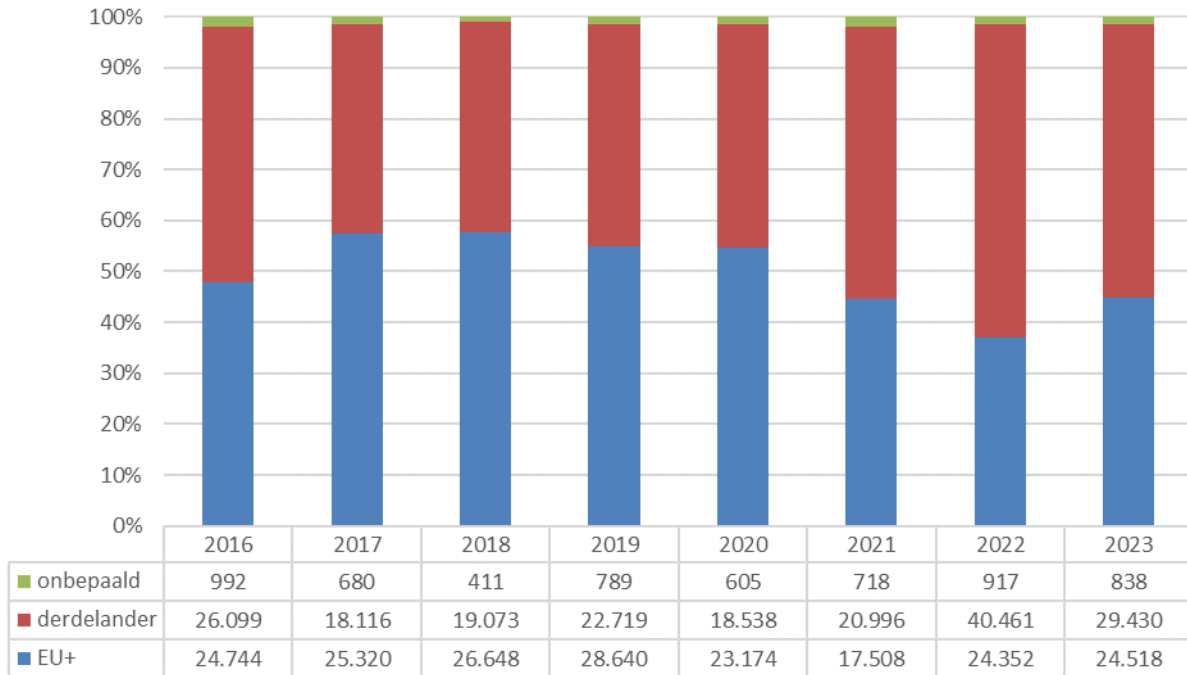

In het Vlaams Agentschap steeg de instroom tussen 2017 en 2019, daalde deze in 2020 en verder in 2021, met een zeer grote piek in 2022 (49.126) en terug een iets lagere instroom in 2023 (41.230). Atlas kent een stijging in 2019, een daling in 2020 en 2021 met bijna een verdubbeling in 2022 (11.170) en terug een daling tot onder het niveau van 2019 in 2023 (9.009). Amal kent een piek in 2019, een daling in 2020 en 2021 en een piek in 2022 (5.434). In 2023 ligt de instroom met 4.547 iets onder het niveau van 2019.

2.2 INSTROOM NAAR NATIONALITEIT

Figuur 2.1

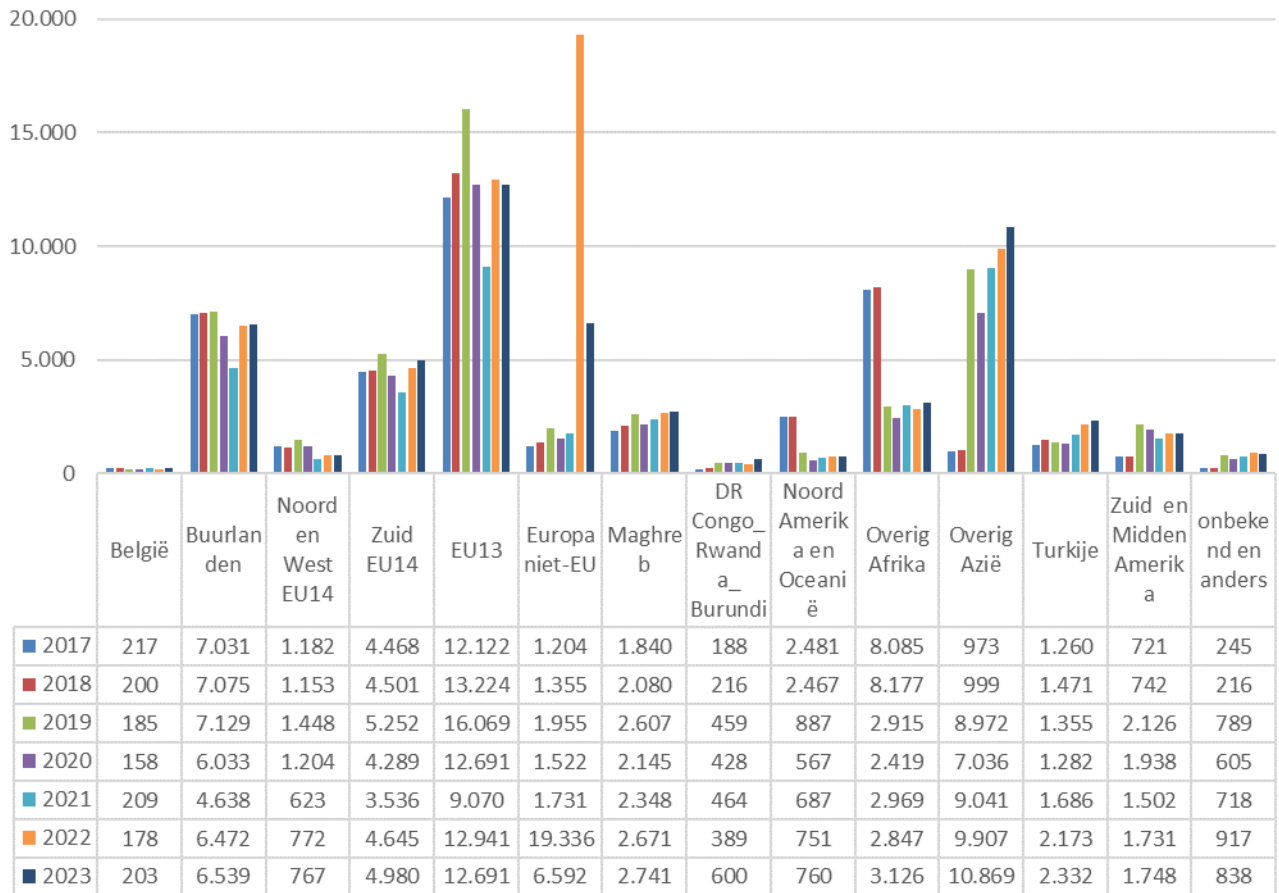
Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2016-2022, naar EU+/derdelander

In 2023 hadden 24.518 nieuwkomers een nationaliteit van de EU+ (45%) en 29.430 nieuwkomers (54%) waren derdelanders. Tussen 2017 en 2020 lag het aandeel derdelanders tussen 41% en 44%. In 2021 lag het aandeel derdelanders op 54% en in 2022, met de tijdelijk ontheemden erbij, lag het aandeel op 62%.

Figuur 2.2.2:
Instroom van meerderjarige nieuwkomers, 2017-2023, naar nationaliteitsgroep¹¹

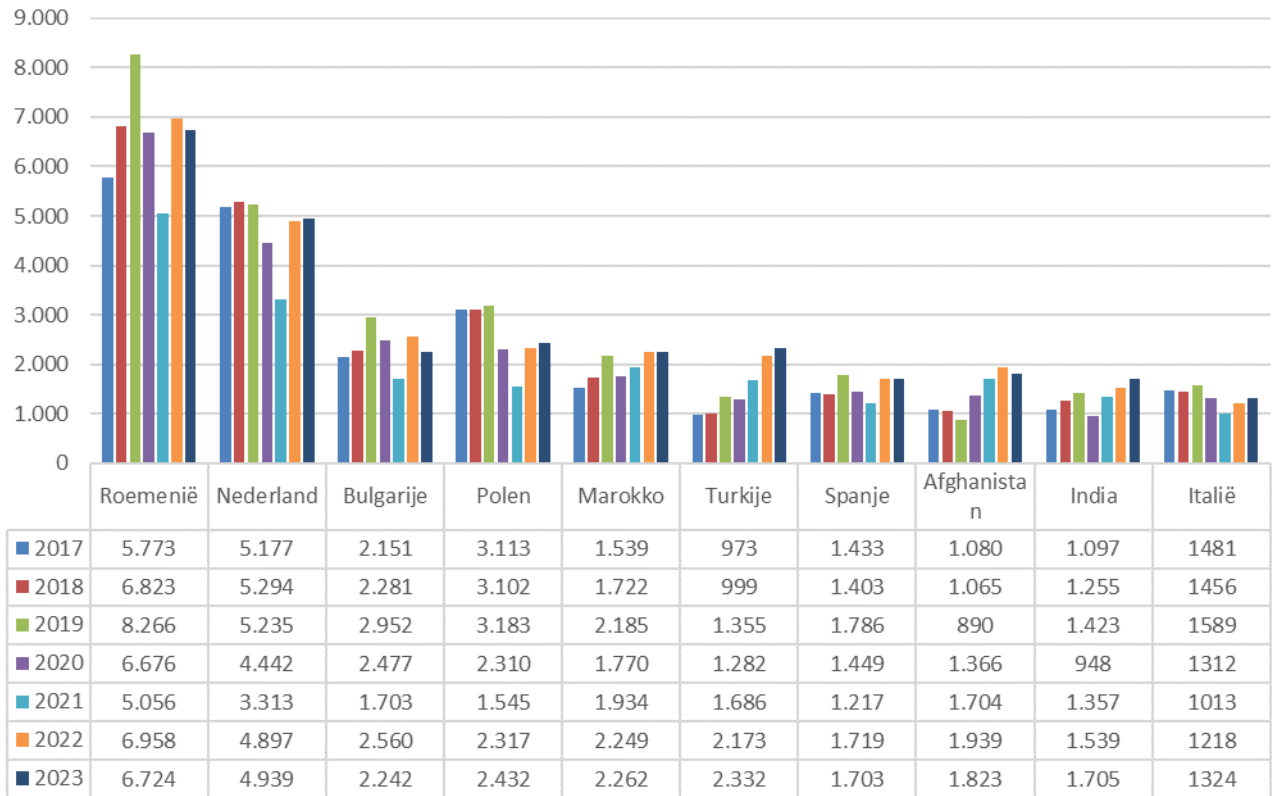

Door de toevoeging van de tijdelijk ontheemden in dit jaarrapport valt vooral de piek in 2022 van Europa niet-EU op. In 2023 was de toestroom van tijdelijk ontheemden uit Oekraïne 66% lager dan in 2022. Binnen de nationaliteitsgroep EU+ (EU, Noorwegen, Zwitserland, Liechtenstein en IJsland) is de groep nieuwkomers met een nationaliteit van EU13-landen het grootst in 2023 (12.691). Binnen de groep derdelanders is de groep afkomstig uit Aziatische landen¹² dan weer het grootst ('overig Azië' = 10.869). Overig Azië heeft in absolute aantallen de sterkste instroom (+962).

¹¹ welke landen behoren tot welke nationaliteitsgroepen is terug te vinden in hoofdstuk 1.4

¹² De meest voorkomende nationaliteiten binnen deze groep 'overige Azië' zijn in 2022 in volgorde: Afghanistan, India, China, Syrië, Palestina, Iran, Pakistan, Nepal, Japan, Thailand.

Figuur 2.2.3:
Top 10 van meest voorkomende nationaliteiten bij instroom, 2017-2023

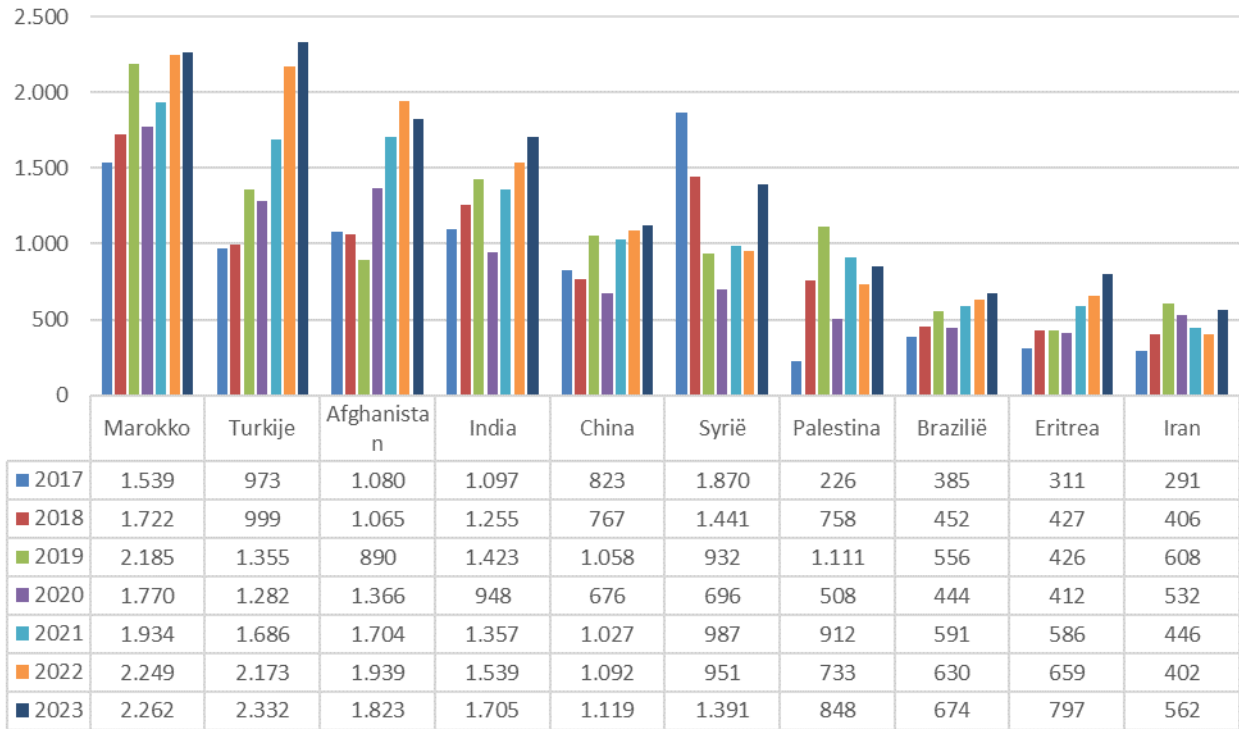
Oekraïne zou met een instroom van 17.274 in 2022 zo sterk boven alles uitsteken dat we deze niet hebben opgenomen in de tabel. Oekraïne komt in 2022 op de eerste plaats en in 2023 op de derde plaats met 4.863 personen.

Met Oekraïne inbegrepen in de top 10 van 2023 zijn er 5 EU-landen, namelijk Roemenië, Nederland, Bulgarije, Polen en Spanje.

Figuur 2.2.4:

Top 10 van meest voorkomende niet-EU nationaliteiten bij instroom, 2017-2023

Oekraïne buiten beschouwing gehouden zijn de top 10 niet-EU instroomlanden in 2023 Marokko, Turkije, Afghanistan, India, China, Syrië, Palestina, Brazilië, Eritrea en Iran. Opvallend is de globale stijging doorheen de periode 2017-2023 van Marokko, Turkije, Afghanistan en India.

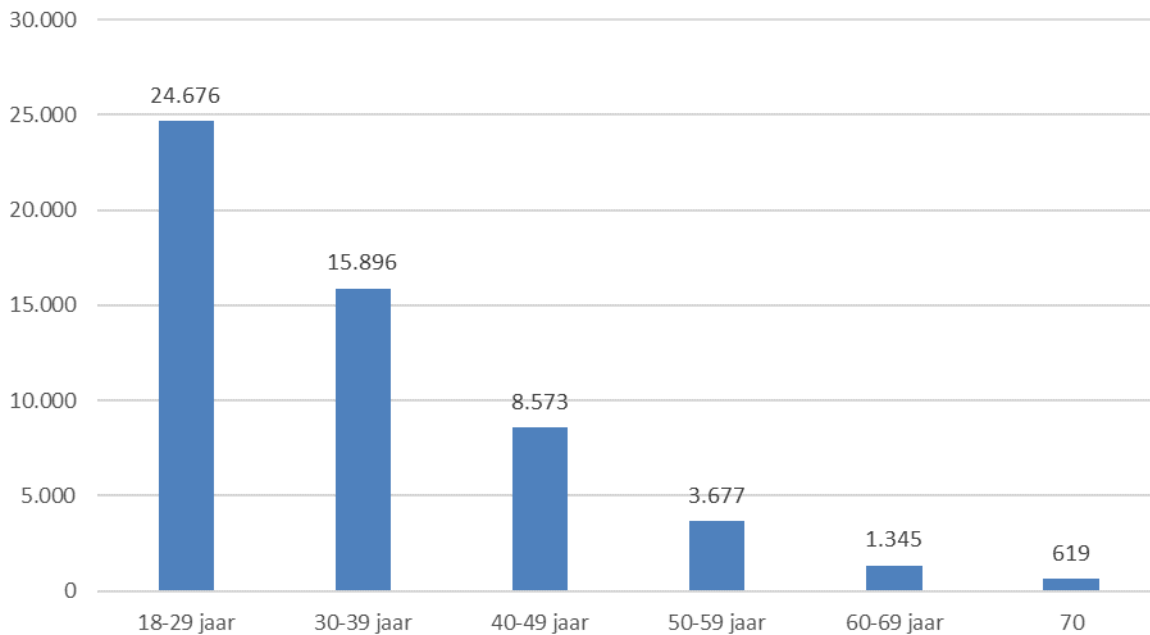
De meest voorkomende nationaliteiten zijn niet in iedere regio van Vlaanderen dezelfde.

2.3 INSTROOM NAAR LEEFTIJD, VERBLIJFSSTATUUT, GESLACHT EN DOELGROEP

Figuur 2.3.1

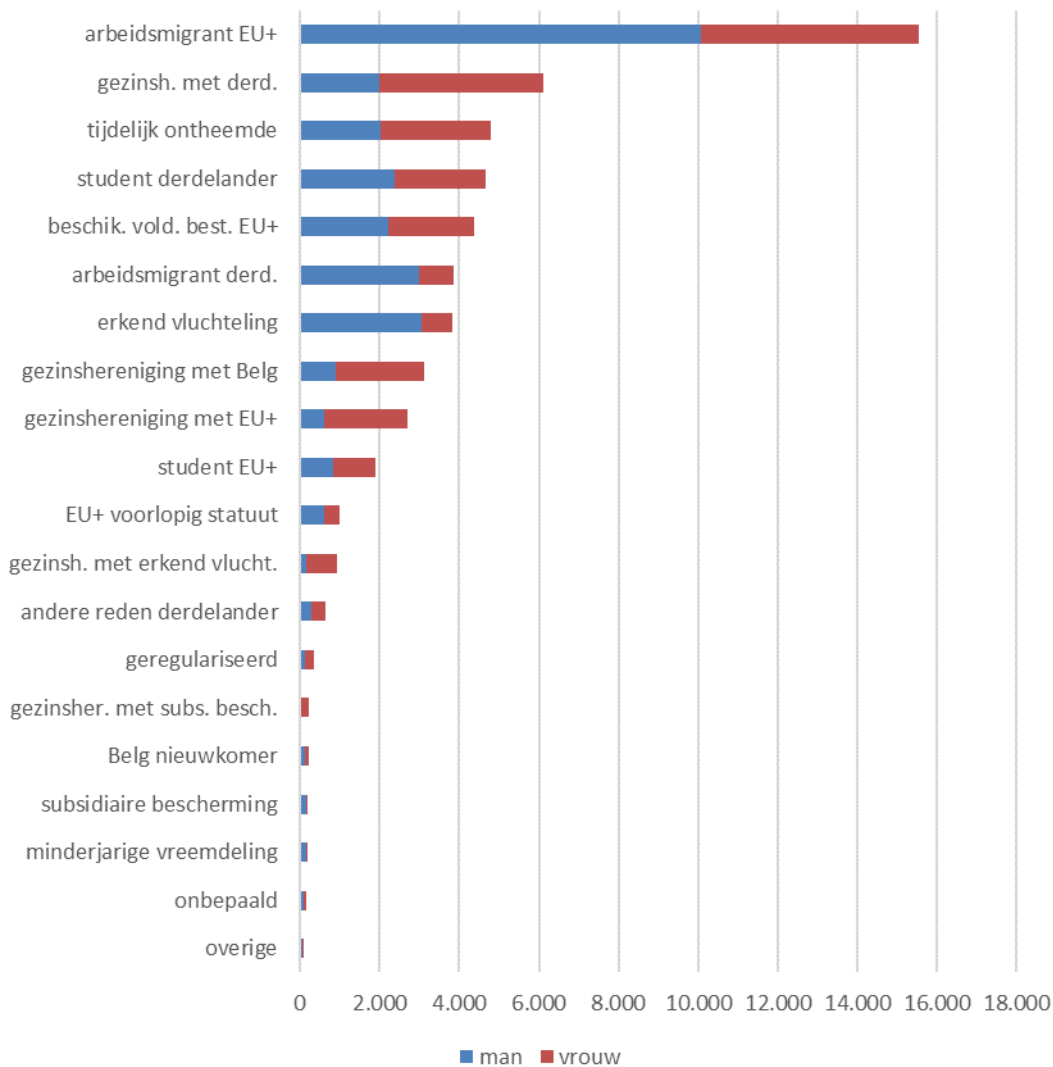
Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2023, naar leeftijdscategorie

In 2023 is zoals ieder jaar het grootste deel (45%) van de meerderjarige nieuwkomers tussen de 18 en 29 jaar oud. Hoe hoger de leeftijdscategorie, hoe kleiner de groep nieuwkomers.

Figuur 2.3.2

Meest voorkomende verblijfsstatuten van nieuwkomers in Vlaanderen, 2023, naar geslacht

In 2023 waren de drie meest voorkomende verblijfsstatuten de volgende: arbeidsmigrant EU+ (15.548), gezinshereniger met derdelander (6.117) en tijdelijk ontheemde (4.791).

Mannen zijn oververtegenwoordigd onder de arbeidsmigranten, asielzoekers, erkend vluchtelingen en subsidiair beschermden. Vrouwen zijn oververtegenwoordigd onder de gezinsherenigers en tijdelijk ontheemden. De man-vrouw-verhouding is wel min of meer in evenwicht bij de studenten. In totaal is het aandeel vrouwen bij de nieuwkomers in het Vlaamse Gewest 47% in 2023.

Tabel 2.3.1
Instroom 2023 naar verblijfsstatuut en geslacht

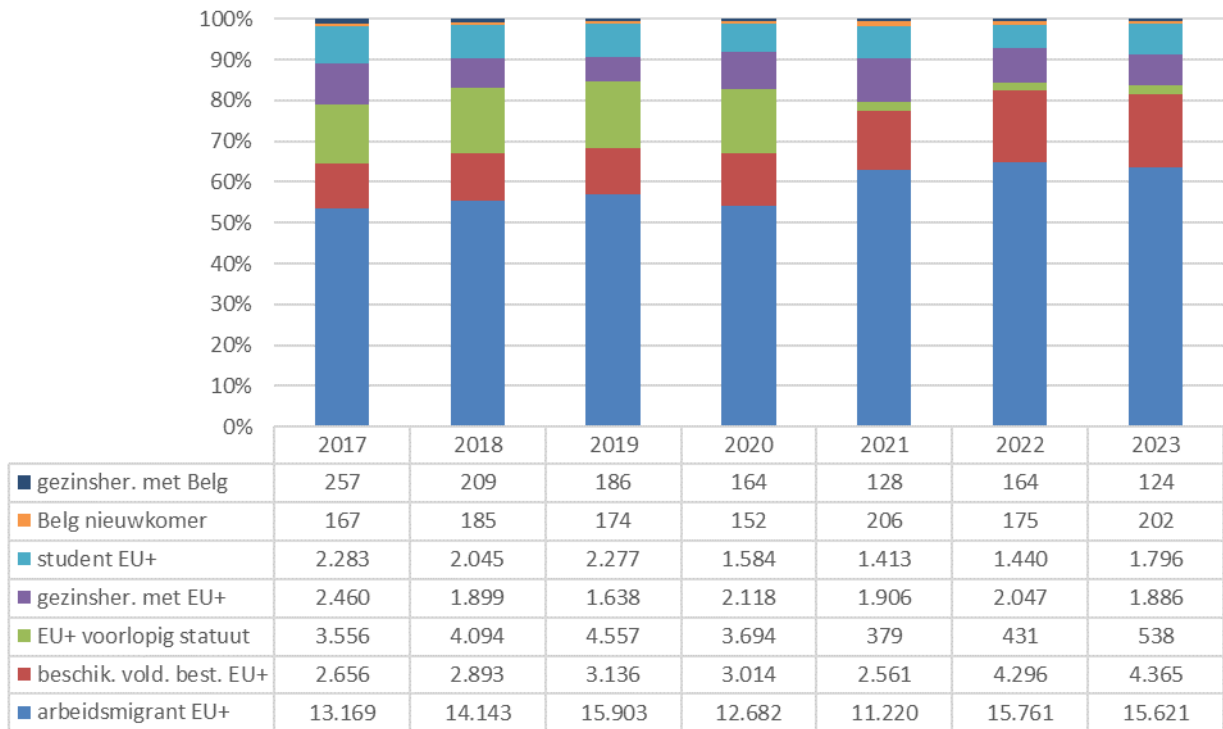
	man	vrouw	totaal
arbeidsmigrant EU+	10.066	5.482	15.548
gezinsh. met derd.	1.988	4.129	6.117
tijdelijk ontheemde	2.020	2.771	4.791
student derdelander	2.380	2.288	4.668
beschik. vold. best. EU+	2.229	2.132	4.361
arbeidsmigrant derd.	2.977	885	3.862
erkend vluchteling	3.060	766	3.826
gezinshereniging met Belg	887	2.234	3.121
gezinshereniging met EU+	590	2.109	2.699
student EU+	820	1.068	1.888
EU+ voorlopig statuut	615	374	989
gezinsh. met erkend vlucht.	152	780	932
andere reden derdelander	278	358	636
geregulariseerd	115	233	348
gezinsher. met subs. besch.	24	189	213
Belg nieuwkomer	107	96	203
subsidiare bescherming	158	37	195
onbepaald	76	64	140
overige	230	19	249
totaal	28.772	26.014	54.786

Tabel 2.3.2
Meest voorkomende verblijfsstatuten van de belangrijkste niet-EU landen in Vlaanderen, 2023

verblijfsstatus	Marokko	Turkije	Afghanistan	Oekraïne	India	China	totaal
tijdelijk ontheemde		2	2	4.670			4.674
gezinshereniging met derd.	1.061	512	77	44	571	112	2.377
arbeidsmigrant derdelander	178	822	6	41	719	168	1.934
student derdelander	187	292	9	17	331	796	1.632
erkend vluchteling	2	212	1.127			13	1.354
gezinshereniging met Belg	603	267	190	5	41	17	1.123
gezinshereniging met EU+	168	50	5	60	9	7	299
andere reden derdelander	21	95	72	1	23	3	215
gezinsher. met erkend vlucht.	3	65	118			2	188
gezinsher. met subs. Besch.	1		125				126

Figuur 2.3.4

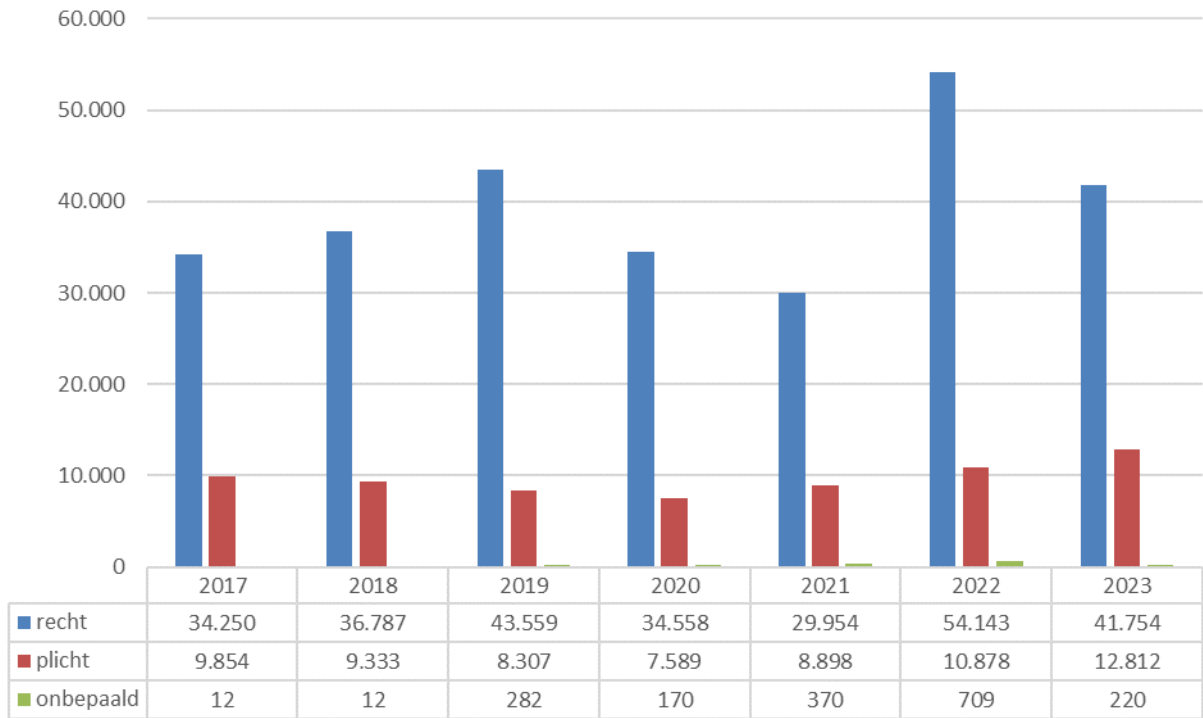
Evolutie meest voorkomende verblijfsstatuten voor instroom van EU nieuwkomers in Vlaanderen, 2017-2023

Bij de nieuwkomers van de EU+ is arbeidsmigratie het belangrijkste verblijfsstatuut in 2023 (15.621). Dit is sinds 2017 elk jaar het geval. Andere veel voorkomende verblijfsmotieven zijn beschikker over voldoende bestaansmiddelen¹³, gezinshereniging met EU+, en EU+ studenten. Voor EU+ nieuwkomers met een voorlopig statuut in 2023 zal pas later het definitieve verblijfsmotief geregistreerd worden. Voor nieuwkomers vóór 2021 komt er geen recentere verblijfsstatus meer binnen.

¹³ <https://www.agii.be/thema/verblijfsrecht-uitwijzing-reizen/unieburger/economisch-niet-actieve-unieburger/wat-zijn-de-voorwaarden-voor-verblijf-als-economisch-niet-actieve-unieburger>

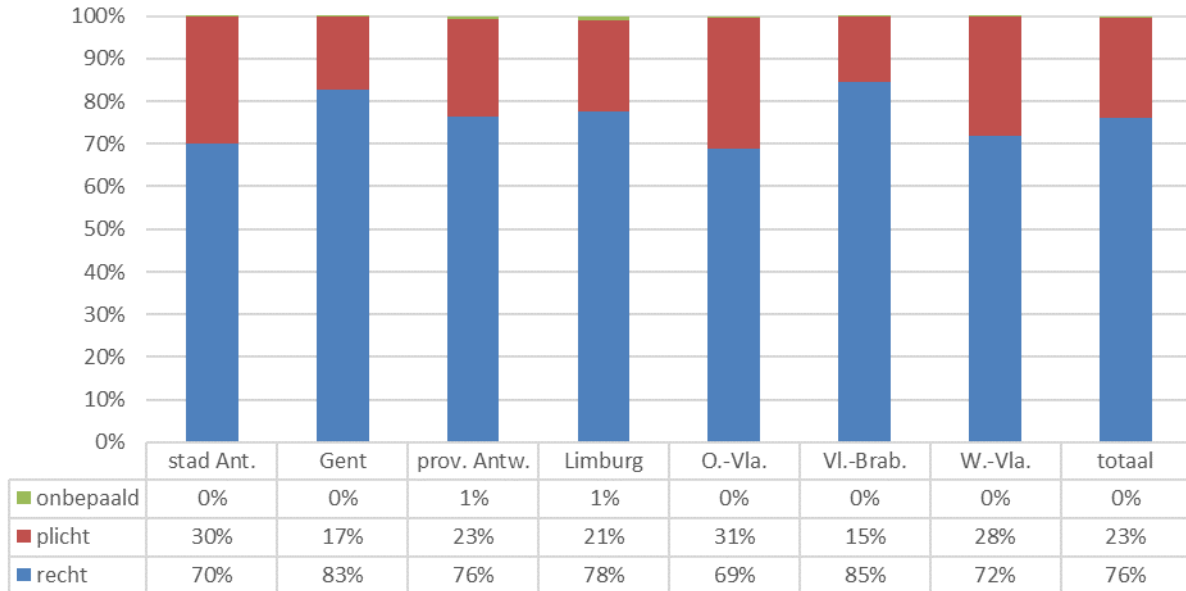
Figuur 2.3.5
Evolutie instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2017-2023, naar doelgroep

In 2023 vielen 41.754 of 76% nieuwkomers onder de doelgroep rechthebbende en 12.812 of (23%) onder de doelgroep verplichte inburgeraars. Het laagste aandeel verplichte inburgeraars was in 2019 (16%).

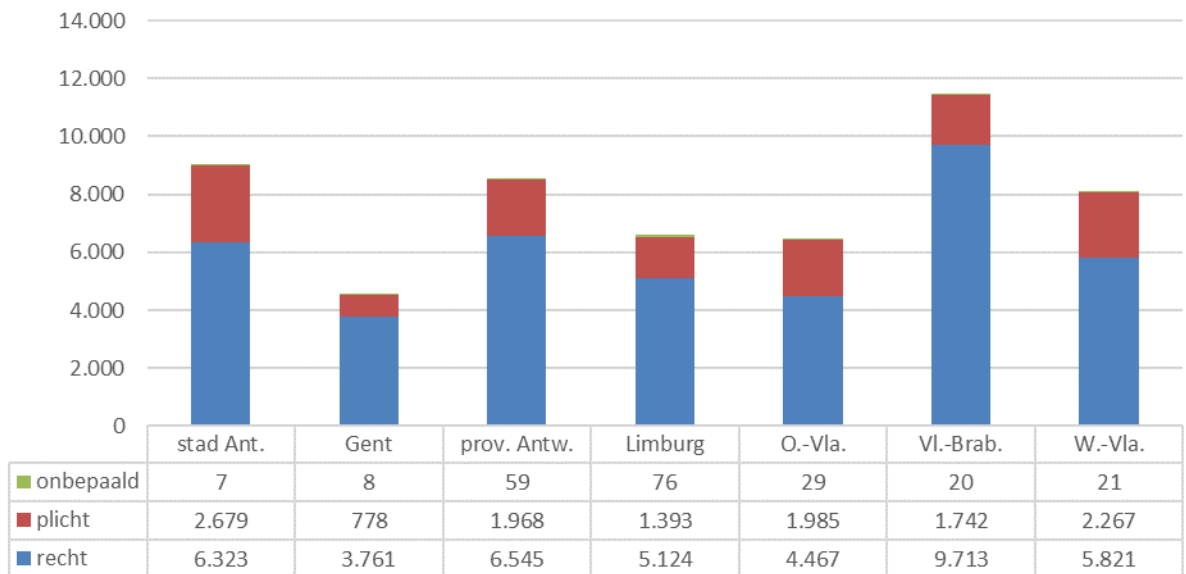

Figuur 2.3.6
Instroom meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2023, naar doelgroep en regio (aandeel)

In Vlaams-Brabant ligt het aandeel verplichte inburgeraars het laagst met 15%. In stad Antwerpen ligt dit aandeel het hoogst met 30%. In absolute aantallen ontvangen stad Antwerpen en West-Vlaanderen de meeste verplichte nieuwkomers.

Figuur 2.3.7
Instroom meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2023, naar doelgroep en regio (absolute cijfers)

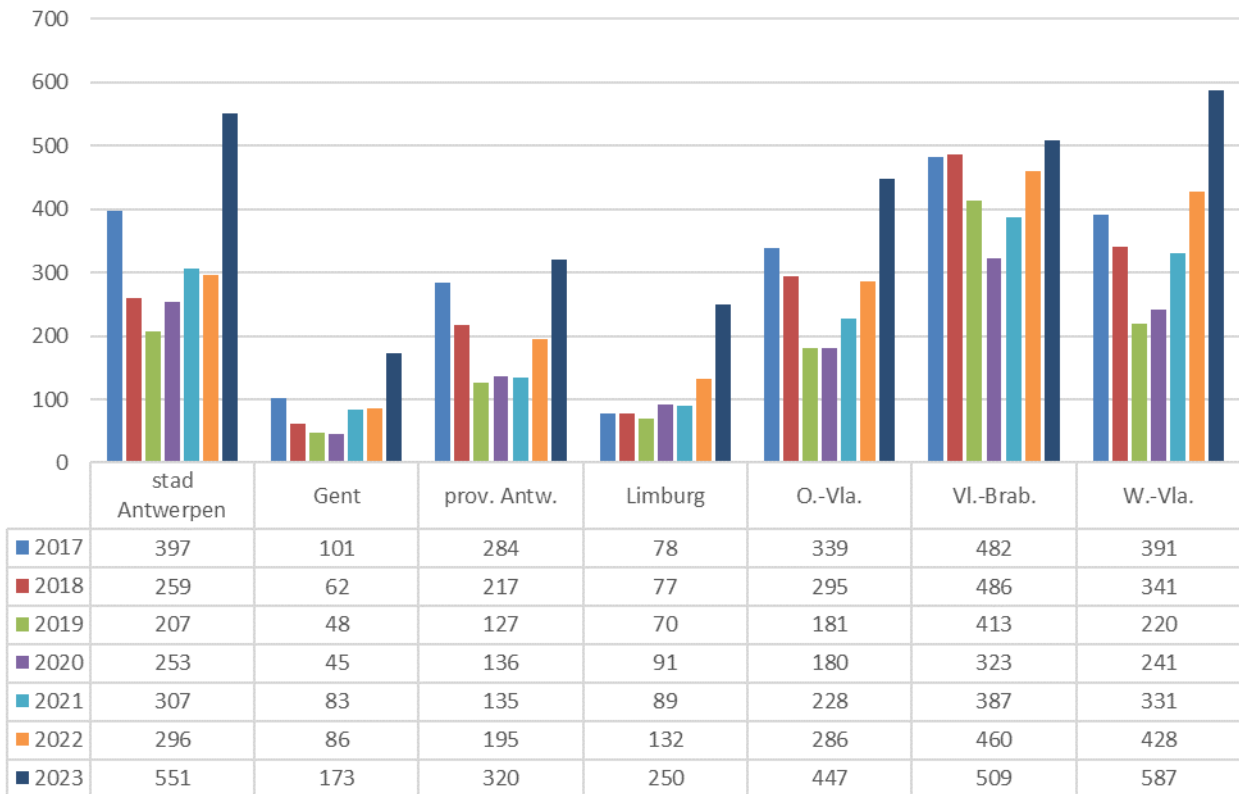
2.4 VERHUIZERS VANUIT BRUSSEL EN WALLONIË NAAR VLAANDEREN

Met het uitvoeringsbesluit van 29 januari 2016 is de inburgeringsplicht uitgebreid naar inburgeraars die binnen de 5 jaar na vestiging in Brussel of Wallonië naar het Vlaamse Gewest verhuizen.

Ook zij worden geselecteerd uit het Rijksregister en krijgen een uitnodigingsbrief om zich aan te melden bij één van de agentschappen integratie en inburgering. Zij zijn opgenomen in de volledige instroom en dus in de cijfers van het voorbije hoofdstuk. Maar omdat zij een specifieke categorie vormen, geven we hieronder de aparte cijfers over deze groep weer.

Figuur 2.4.1

Evolutie verhuizers uit Brussel en Wallonië die verplicht zijn om inburgering te volgen, 2017-2023, naar regio van vestiging

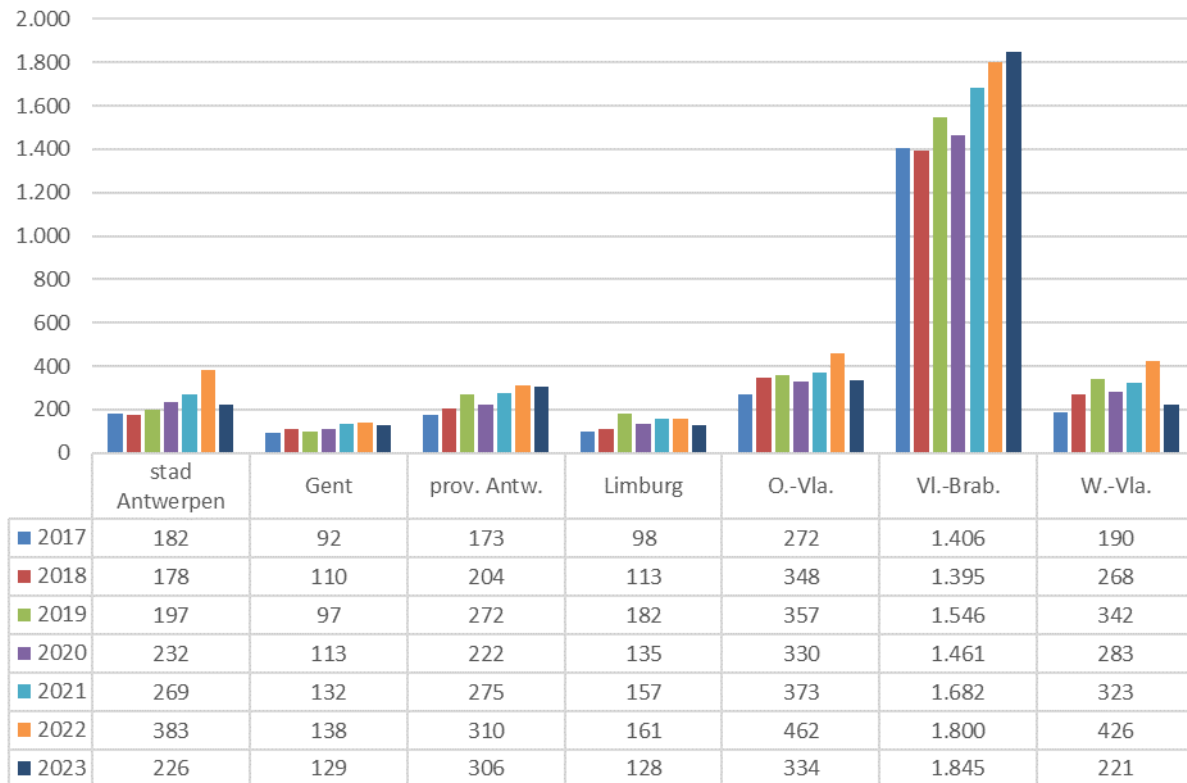

In 2023 waren er 2.837 nieuwkomers die vanuit Brussel of Wallonië naar Vlaanderen verhuisden en verplicht inburgering moesten volgen. Dit is een stijging met 51% t.o.v. 2022. Aangezien tijdelijk ontheemden steeds rechthebbend inburgeraar zijn, heeft de crisis in Oekraïne hier geen invloed op gehad.

21% van de verhuizers uit Brussel of Wallonië komt terecht in West-Vlaanderen, 19% in stad Antwerpen, 18% in Vlaams-Brabant en 16% in Oost-Vlaanderen. Minder mensen komen terecht in provincie Antwerpen (11%), Limburg (9%) of Gent (6%). De stijging is het grootst in stad Antwerpen, West- en Oost-Vlaanderen.

Figuur 2.4.2

Evolutie verhuizers uit Brussel¹⁴ en Wallonië die rechthebbend inburgeraar zijn, 2017-2023, naar regio van vestiging

In 2023 waren er 3.189 verhuizers uit Brussel en Wallonië rechthebbend/vrijwillig inburgeraar, een daling van 13% t.o.v. 2022. Dit is een mogelijk een onderschatting omdat we geen zicht hebben op de verhuizers uit Brussel en Wallonië uit de groep van tijdelijk ontheemden die tussen maart en oktober 2022 in Vlaanderen kwamen wonen.

Van de verhuizers die rechthebbend inburgeraar zijn, vestigde 58% zich in Vlaams-Brabant., 10% in provincie Antwerpen en 10% in Oost-Vlaanderen. Naar de andere regio's verhuizen rechthebbende inburgeraars veel minder.

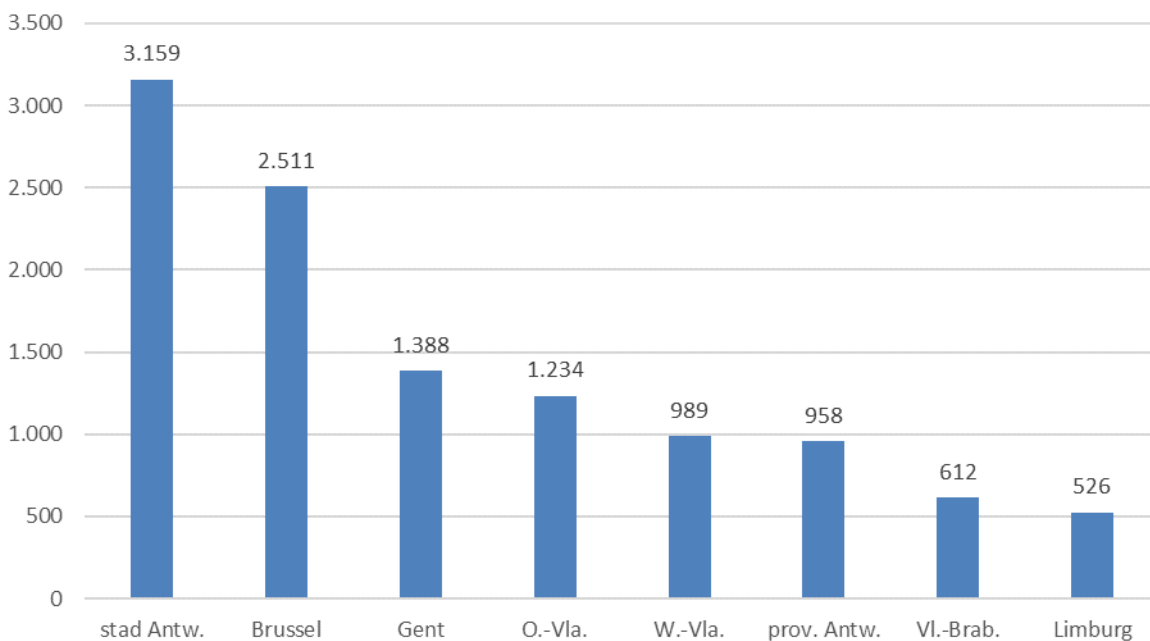
¹⁴ Wanneer we spreken over Brussel gaat het in dit rapport om het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

2.5 VERHUIZERS BINNEN DE REGIO'S IN VLAANDEREN EN NAAR BRUSSEL

Om een beeld te krijgen van de nieuwkomers die tijdens hun inburgeringstraject verhuizen van de ene regio in Vlaanderen naar de andere en naar Brussel, bekijken we wie op basis van zijn of haar adres de eerste keer is toegewezen aan een bepaalde regio in de periode 2020-2021-2022, een inburgeringscontract heeft getekend en door een andere regio dan de instroomregio begeleid werd¹⁵.

Figuur 2.5.1

Interne verhuizingen binnen Vlaanderen en naar Brussels Hoofdstedelijk Gewest, nieuwkomers, 2020-2023

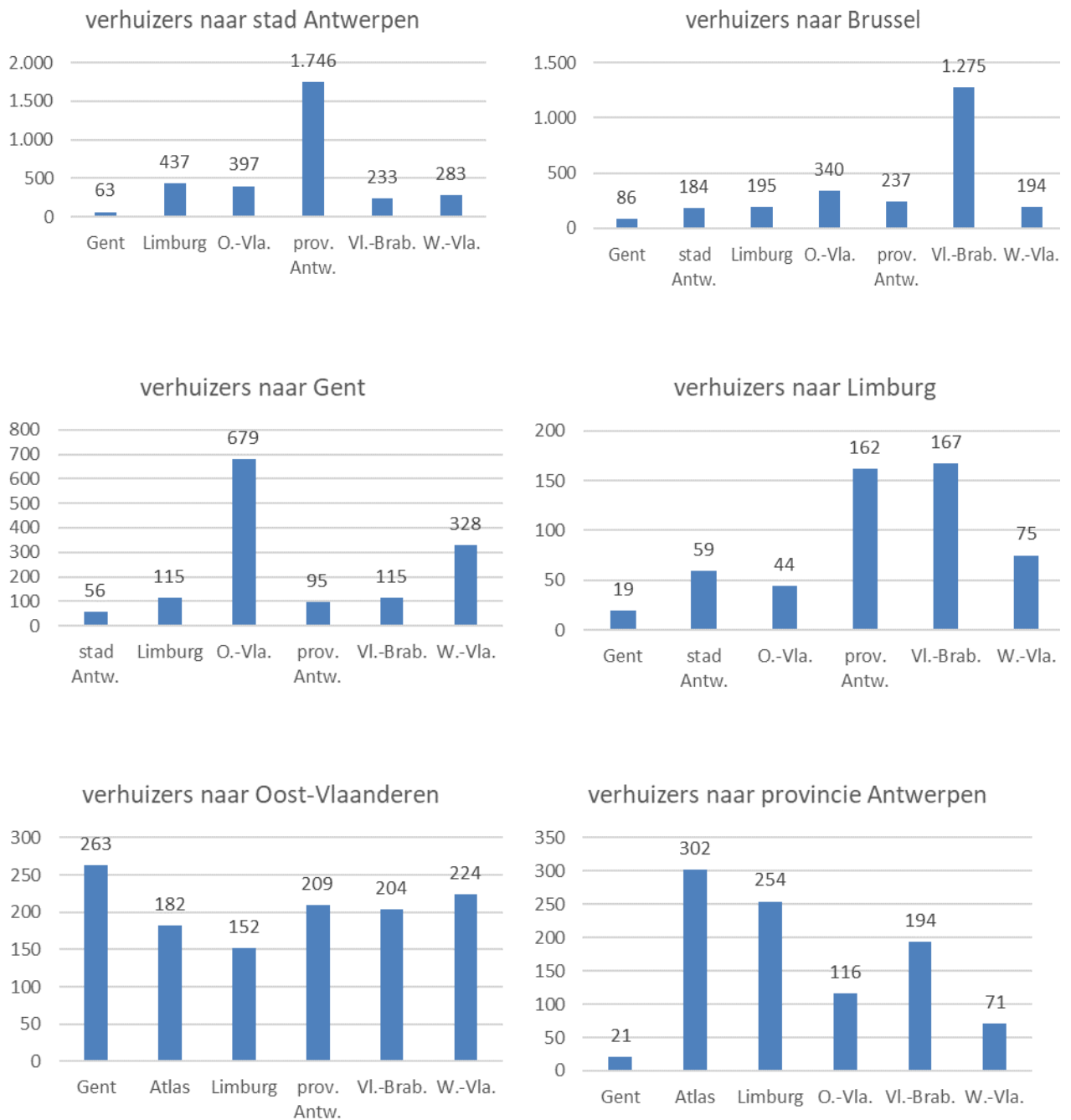

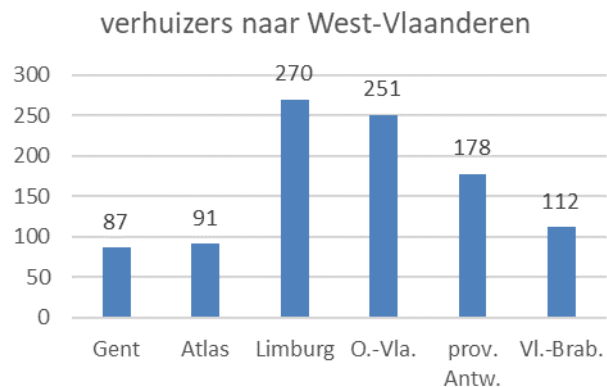
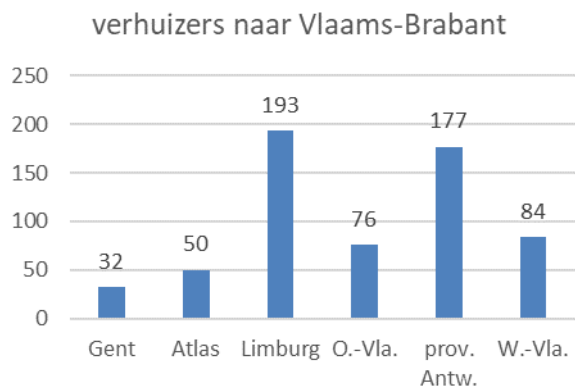
Bovenstaande is een onderschatting omdat we geen zicht hebben op verhuisbewegingen van de tijdelijk ontheemden die tussen maart en oktober 2022 in Vlaanderen kwamen wonen.

Het aantal begeleidingen van inburgeraars die eerder in een andere regio in Vlaanderen woonden is het grootst bij de stad Antwerpen (3.159) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (2.511). Provincie Limburg (526) en provincie Vlaams-Brabant (612) ontvangen daarentegen de minste van dit type verhuizers. Voor deze berekening werd dus gekeken naar de regio van eerste instroom t.o.v. regio van laatste begeleiding.

¹⁵ Het gaat hier niet enkel om personen die op verschillende plaatsen een contract ondertekend hebben.

Figuur 2.5.2
Interne verhuizingen binnen Vlaanderen en naar Brussel, nieuwkomers, 2020-2023

Voor figuur 2.5.2.: opgelet, de schaal verschilt van regio tot regio. Bovenstaande is een onderschatting omdat we geen zicht hebben op verhuisbewegingen van de tijdelijk ontheemden die tussen maart en oktober 2022 in Vlaanderen kwamen wonen.

De verhuizers naar stad Antwerpen komen vooral uit de provincie Antwerpen. De verhuizers naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest komen vooral uit de provincie Vlaams-Brabant. In Gent zijn de verhuizers vaak afkomstig uit de provincie Oost-Vlaanderen. In de overige regio's komen de verhuizers uit meerdere regio's.

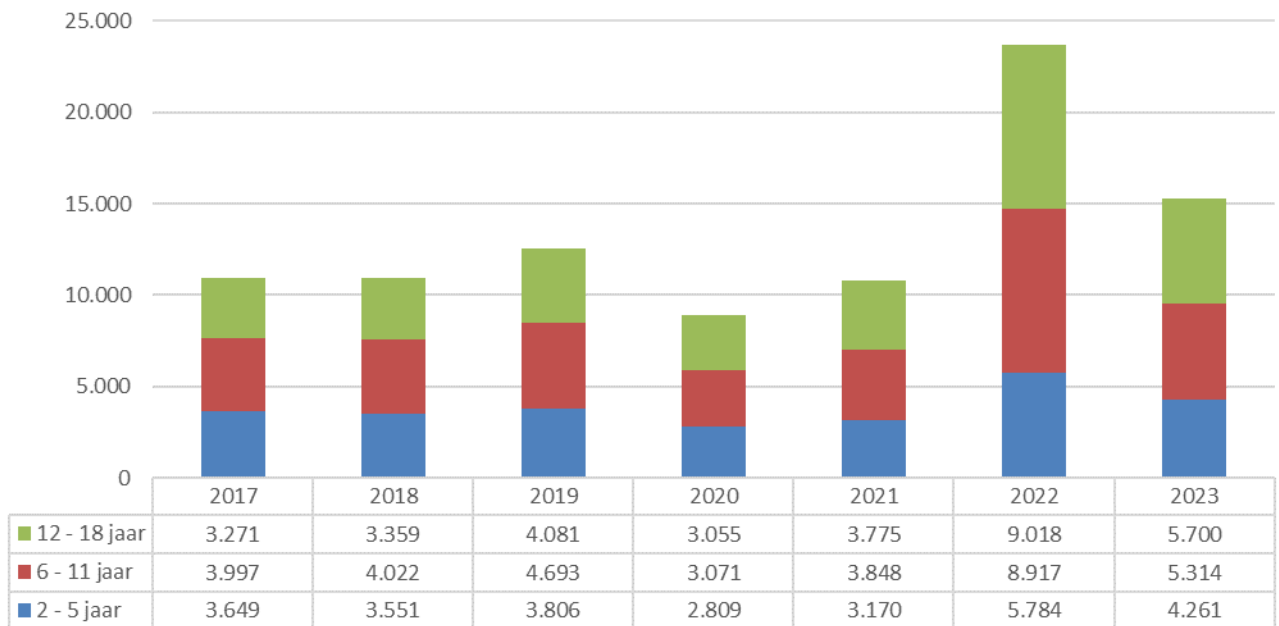

2.6 INSTROOM VAN MINDERJARIGE NIEUWKOMERS IN VLAANDEREN

Minderjarigen tussen 2,5 en 17 jaar worden uit het Rijksregister geselecteerd en krijgen een brief toegestuurd vanuit één van de drie agentschappen. Indien ouders hulp willen bij het inschrijven van deze kinderen en jongeren in een school, kunnen zij hiervoor terecht bij de agentschappen.

Figuur 2.6.1

Evolutie instroom van minderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2017-2023, naar leeftijdscategorie

De instroom van minderjarigen kent in 2022 een grote piek met de komst van minderjarigen uit Oekraïne. De instroom lag op 23.719. Ook in 2023 ligt de instroom van minderjarigen met 15.275 een heel stuk hoger dan in de jaren 2017-2021. Het aandeel kleuters schommelt rond 31%. Het aandeel 6 tot 11 jarigen ligt op ongeveer 36% en het aandeel 12 tot 18 jarigen op 34%. In 2022 lag het aandeel kleuters iets lager met 24%.

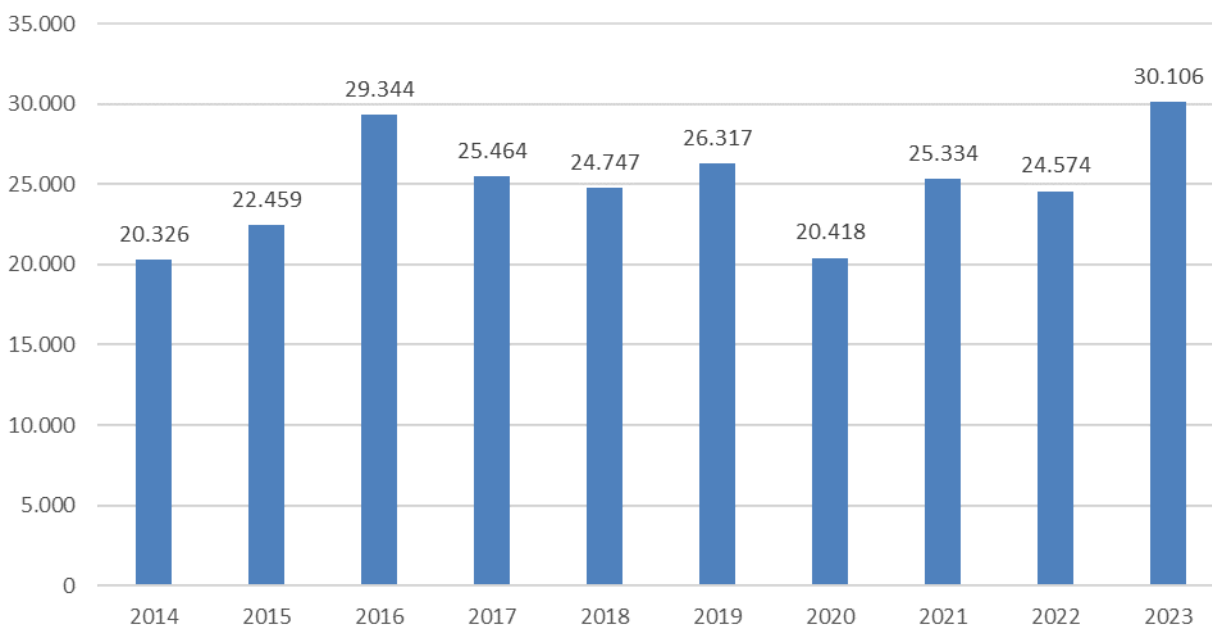
3 AANMELDINGEN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

3.1 EVOLUTIE PER REGIO

Nieuwkomers in Vlaanderen worden uitgenodigd met een brief om zich aan te melden bij één van de afdelingen van de Agentschappen Integratie en Inburgering. In Brussel krijgen nieuwkomers geen uitnodigingsbrief maar wordt het Vlaamse inburgeringsaanbod op allerlei manieren in de kijker gezet via verschillende communicatiekanalen¹⁶. Ook in Vlaanderen zijn er nieuwkomers die zich spontaan aanmelden vóór ze een uitnodigingsbrief hebben gekregen. In hoofdstuk 9 bieden we inzicht in het bereik en de uitval tussen instroom en inburgeringsattest. Dit wil zeggen dat we daar nagaan hoeveel van de nieuwkomers (instroom) zich effectief aanmelden en we dus bereiken. Hieronder geven we enkel de aanmeldingen op zich weer.

Figuur 3.11

Evolutie aanmeldingen van nieuwkomers in Vlaanderen en Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2014-2023

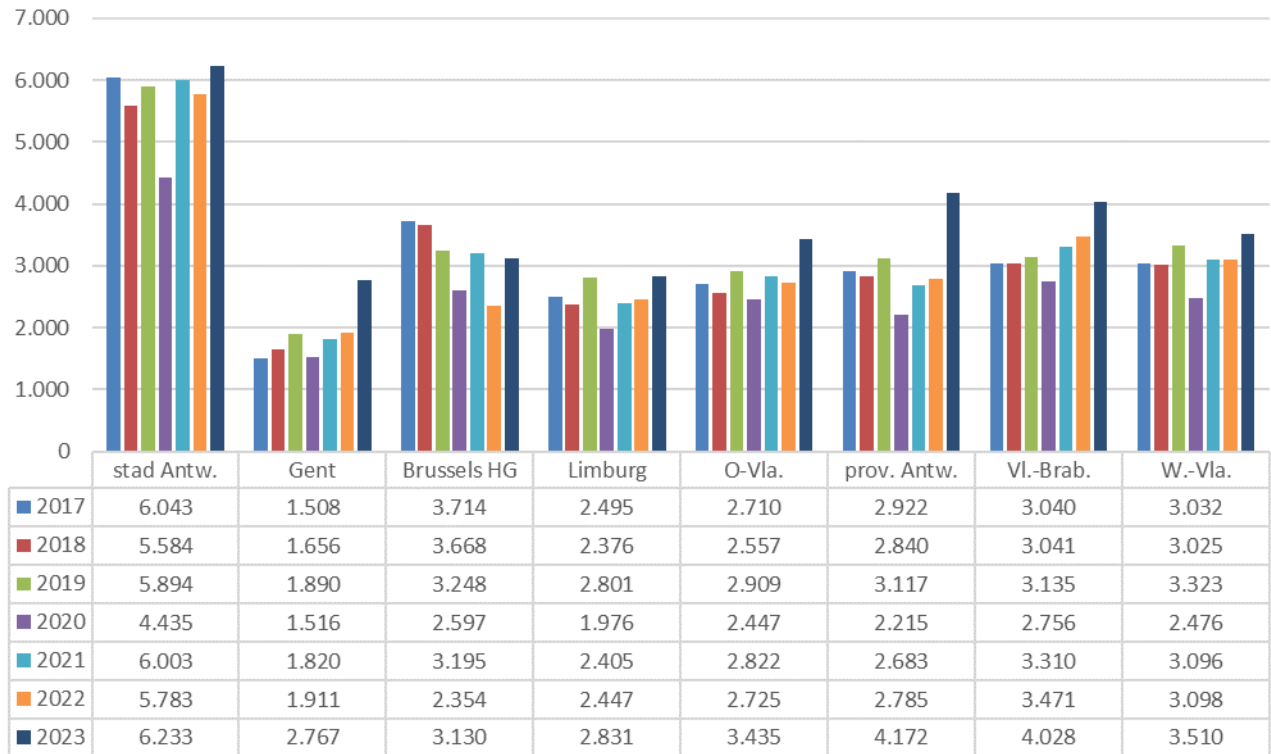

Het aantal aanmeldingen van inburgeraars bij de agentschappen lag in 2023 op 30.106. Dat is een stijging van 22% ten opzichte van 2022 en het hoogste aantal eerste aanmeldingen ooit.. Vooral bij personen met de Oekraïense nationaliteit is de stijging groot: van 426 personen in 2022 naar 2433 personen in 2023.

¹⁶ Voor de verplichte inburgering vanuit de GGC: zie <https://bewelcome.brussels/nl/welkom/>

Figuur 3.12

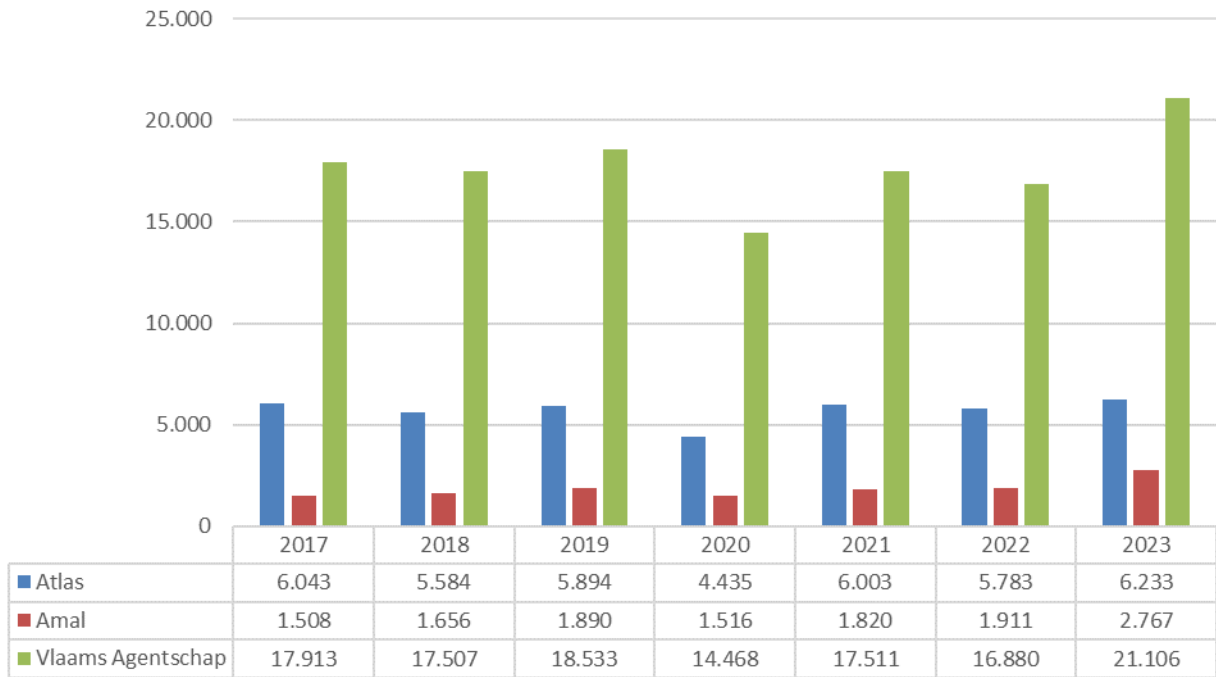
Evolutie aanmeldingen van nieuwkomers in Vlaanderen en Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2017-2023, per regio

Het aantal aanmeldingen lag in 2023 het hoogst bij de stad Antwerpen (6.233). Hierna volgt de provincie Antwerpen (4.172), Vlaams-Brabant (4.028), West-Vlaanderen (3.510), het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (3.130), Gent (2.767) en de provincie Limburg (2.831). Ten opzichte van 2022 was de stijging het grootst in de provincie Antwerpen (+50%) en de stad Gent (+45%). In geen enkele regio was er een daling.

Figuur 3.13

Evolutie aanmeldingen van nieuwkomers in Vlaanderen en Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2017-2023, per agentschap

Het aantal aanmeldingen in 2023 ten opzichte van 2022 steeg het meest in Amal (+45%) en het Vlaams Agentschap (+25%). In Atlas was de stijging beperkt (+8%).

Voor de drie agentschappen waren de aantallen in 2023 het hoogst sinds 2017. (Atlas en het Vlaams Agentschap hadden een hoger aantal in 2016, niet in grafiek).

Een vergelijking van de agentschappen onderling, toont aan dat hun verhouding, voor wat betreft het aandeel aanmeldingen, vrij stabiel is. Het aandeel van het Vlaams Agentschap schommelt rond 70%. In 2023 was het aandeel van Atlas iets lager dan de voorbije jaren, namelijk 21% en het aandeel van Amal iets hoger met 9%.

3.2 AANMELDINGEN NAAR INGESCHAT TAALLEERVERMOGEN

Tijdens een intake bij de agentschappen of het Huis van het Nederlands Brussel wordt uitgezocht welke opleiding NT2 het meest geschikt is. Een belangrijke indicator hiervoor is het 'taalleervermogen' of de verwachte snelheid waarmee de kandidaat een nieuwe taal zal leren. Die verwachte leersnelheid wordt geregistreerd als 'advies NT2' in de KBI en is bindend voor het onderwijscentrum waar de kandidaat een NT2-opleiding zal volgen. Omdat het scholingsniveau in het land van herkomst niet steeds gekend is of niet altijd een goed beeld geeft van het (taal)leervermogen, wordt in dit rapport het advies NT2 ook meegenomen naast de andere variabele i.v.m. scholingsgraad. De duurtijd van het inburgeringstraject wordt sterk beïnvloed door het (taal)leervermogen van de inburgeraar. Daarom schetsen we hierbij kort de verschillende opleidingen en hun lestijden.

Voor niet- of laaggeletterden is een traject in een Centrum voor Basiseducatie (**CBE**) aangewezen. De recente naam is LIGO maar in dit rapport houden we het bij de indeling uit de kruispuntbank inburgering. Cursisten die niet of nauwelijks kunnen lezen of schrijven krijgen het advies 'CBE alfa' en starten bij de basiseducatie in een 'NT2 alfa'-traject. Dit bestaat in 2 versies. In de meest uitgebreide versie (1.140 lestijden) verwerven de kandidaten de mondelinge vaardigheden tot op niveau A2 (Waystage) en leren ze lezen en schrijven op niveau A1 (Breakthrough). Voor kandidaten voor wie lezen en schrijven niet lukt, is er een aangepaste, kortere versie (600 lestijden) waarin ze de mondelinge vaardigheden verwerven tot op niveau A2 (Waystage) en voor de schriftelijke vaardigheden enkel aan een beperkte zelfredzaamheid werken.

Cursisten die wel gealfabetiseerd zijn, maar heel traag een nieuwe taal kunnen leren, krijgen het advies 'CBE NT2' en volgen bij de basiseducatie een NT2-traject, dat in 480 lestijden leidt naar een volwaardig A2-niveau, voor zowel de mondelinge als de schriftelijke vaardigheden (Waystage). Sommige cursisten die starten in 'NT2 alfa' stappen na enkele modules over naar het niet-alfa-NT2-traject, anderen blijven het hele traject door in NT2 alfa.

Een tussengroep is, meestal beperkt, gealfabetiseerd in een ander dan het Latijns schrift (bv. Arabisch). Voor hen bestaat er zowel bij de basiseducatie (180 u) als bij de CVO's (40u) een speciale module Latijns schrift. Na deze module sluiten de cursisten aan bij de NT2-trajecten.

In sommige regio's wordt bij de intake door agentschappen en het HvN Brussel al een onderscheid gemaakt tussen een niet-gealfabetiseerde persoon (**CBE alfa**) en een laaggeletterde maar wel gealfabetiseerde persoon (**CBE NT2**). In andere regio's krijgen beide categorieën het algemene advies **CBE**. Omdat we zo geen duidelijk beeld krijgen van de alfaklanten, de laagst geschoolde inburgeraars, hebben we voor deze groep de indicator **alfaklant** gebruikt, wat wil zeggen dat ze ooit zijn ingestapt in een alfa module. Iedere persoon wordt uiteraard maar één keer geteld. Alfaklanten zijn dus niet inbegrepen in de groep CBE.

Voor gemiddeld of snel lerenden is een NT2-traject bij een Centrum voor Volwassenenonderwijs of een Universitair Talencentrum aangewezen. De CVO's bieden trajecten aan voor 3 verschillende leersnelheden. Voor een absolute beginner duurt een standaardtraject (advies CVO-standaard) om niveau A2 te behalen bij een CVO 240 uur, een verlengd traject (advies CVO verlengd) 360 uur en een verkort traject (CVO verkort of UTC) 160 uur.

Figuur 3.2.1

Aanmeldingen van nieuwkomers in Vlaanderen en Brussel, 2023, per ingeschat leervermogen¹⁷

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Gent, stad Antwerpen en Vlaams-Brabant is het aandeel personen dat een alfamodule gevolgd heeft, het kleinst. Het grote aandeel 'onbepaald' in Brussel maakt vergelijking wel moeilijker. Wanneer we het aandeel alfaklanten en personen met een advies 'Centrum voor Basiseducatie' (CBE) samennemen, is dit aandeel kleiner dan gemiddeld in Brussel¹⁸ en Vlaams-Brabant en groter in West-Vlaanderen. Stad Gent heeft het grootste aandeel ingeschatte snellerende taalleerders (CVO verkort of UTC). Stad Antwerpen en vooral West-Vlaanderen hebben het kleinste aandeel.

Bij rechthebbende personen die na aanmelding en vóór de inschatting van hun taalleervermogen aangeven niet in te stappen in inburgering of NT2 is het advies 'onbepaald'.

¹⁷ Alfaklanten zijn personen die effectief gestart zijn met een alfamodule bij een CBE, los van het advies dat ze hadden gekregen.

¹⁸ Zoals eerder aangegeven verstaan we onder 'Brussel' het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

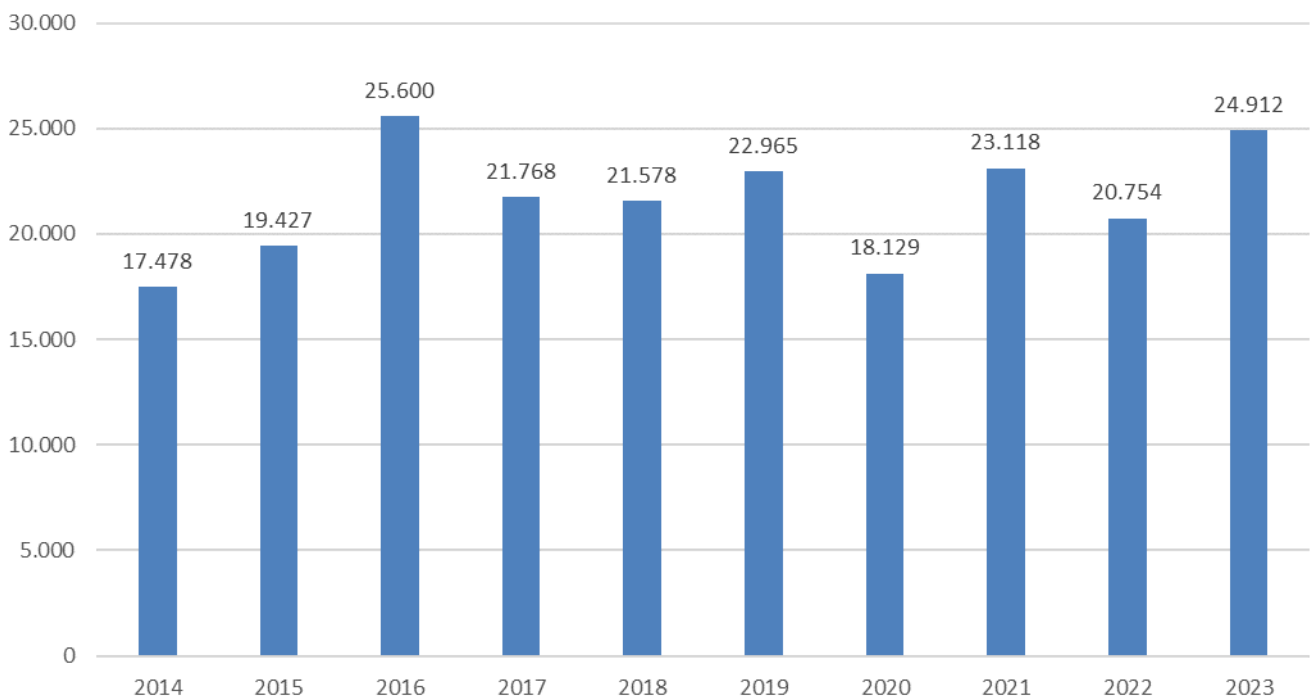
4 INBURGERINGSCONTRACTEN

Inburgeraars krijgen bij hun aanmelding uitleg over de mogelijkheden van het inburgeringstraject met de hierbij horende rechten en plichten. Eenmaal inburgeraars in het Vlaamse Gewest een inburgeringscontract ondertekenen, engageren zij zich om de lessen maatschappelijke oriëntatie en NT2 te volgen. Sinds 1/3/2022 is ook de inschrijving bij VDAB/Actiris een vereiste om het inburgeringsattest te behalen voor personen die niet werken. Sinds 1/1/2024 is er ook het participatie-en netwerktraject maar dat wordt pas in een volgend jaarrapport opgenomen. Om een inburgeringsattest te krijgen, dienen inburgeraars te slagen voor maatschappelijke oriëntatie en voor NT2 op het niveau A2 (behalve analfabete inburgeraars, zie eerder). Voor maatschappelijke oriëntatie werd dit slagen beoordeeld door een combinatie van actieve en regelmatige aanwezigheid in de les en het realiseren van een persoonlijk actieplan dat in het begin van de cursus afgesproken wordt. Voor contracten vanaf 1/3/2022 wordt een eindtoets MO afgelegd. Bij NT2 betekent slagen, geslaagd zijn op de eindtoets van de opleiding NT2 op het niveau A2. Hoewel bepaalde minderjarigen via specifieke projecten¹⁹ een inburgeringstraject kunnen volgen, is hun aantal beperkt en wordt in de rest van dit jaarrapport enkel rekening gehouden met de meerderjarige inburgeraars met een ondertekend inburgeringscontract.

4.1 EVOLUTIE EN REGIONALE SPREIDING

Figuur 4.11:

Aantal personen die voor het eerst een inburgeringscontract ondertekenen, 2014-2023

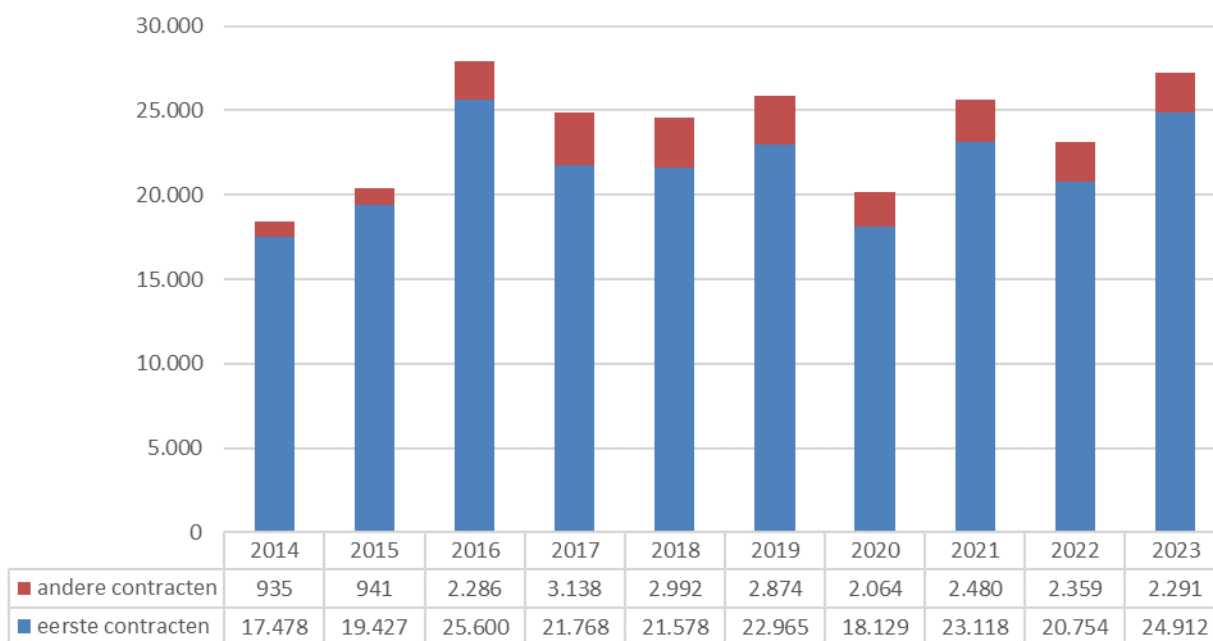

¹⁹ Zie bijvoorbeeld <https://www.integratie-inburgering.be/centrale-begeleiding-van-17-19-jarige-nieuwkomers>

In 2023 ondertekenden 24.912 nieuwkomers een eerste inburgeringscontract. Dit aantal is een stijging met 20% t.o.v. de 20.754 eerste inburgeringscontracten in 2022. De stijging is voor een deel te verklaren door de stijging van het aantal inburgeringscontract bij tijdelijk ontheemden (1.838 tov 162) en bij erkend vluchtelingen (4.427 tov 3.033). Het aantal benadert het aantal contracten in 2016 wat het hoogste aantal contracten ooit was.

Figuur 4.1.2

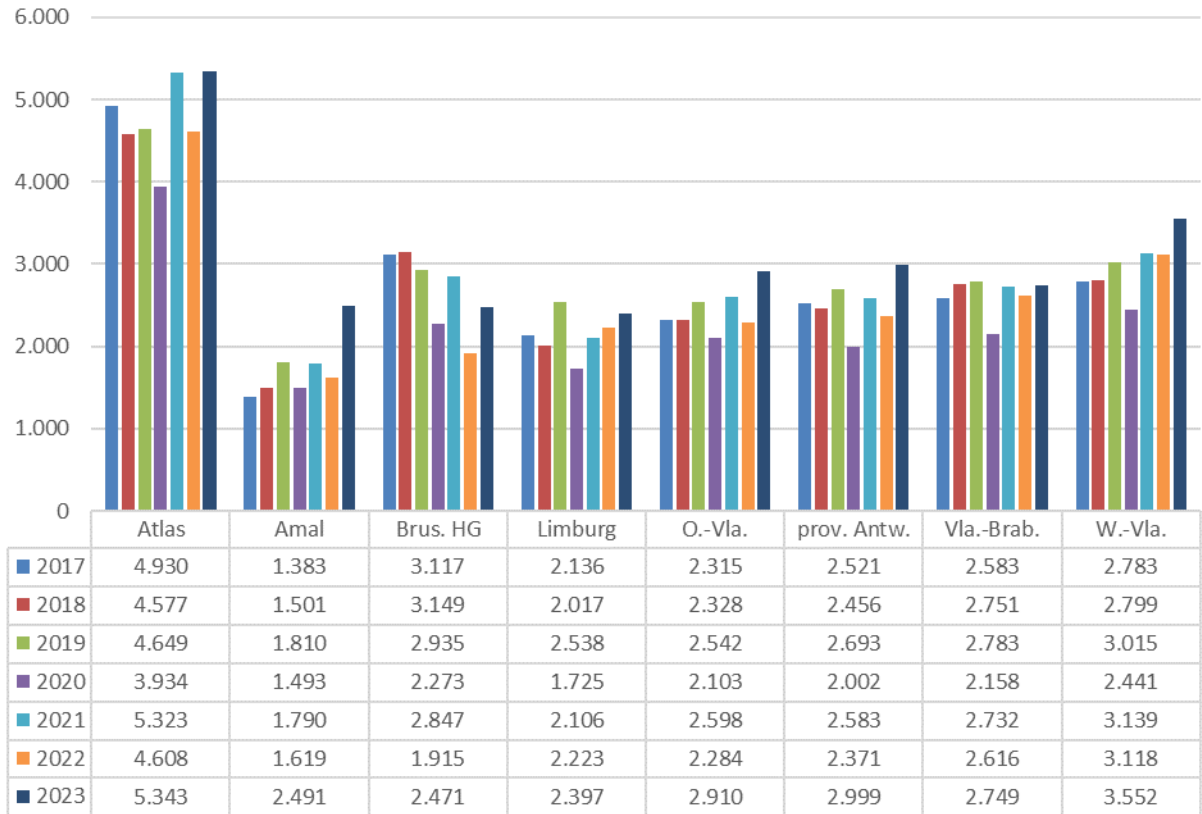
Aantal personen met een ondertekend inburgeringscontract 2014-2023, eerste of volgende

Soms zetten personen hun contract stop, bijvoorbeeld omdat ze naar het buitenland verhuizen. Nadien ondertekenen zij dan soms een nieuw inburgeringscontract. In dit jaarrapport vertrekken we meestal vanuit het eerste contract, tenzij we bijvoorbeeld bekijken wie van de personen met een lopend contract nog aan het wachten is op een cursus MO of een opleiding NT2. In dat geval kijken we naar het meest recente contract. Tot 2016 is het aandeel 'niet eerste' contracten beperkt tot 5 à 9% van alle contracten²⁰. Tussen 2017 en 2022 bedraagt dit aandeel tussen 10 tot 13% van alle contracten. In 2023 bedroeg het 8%.

²⁰ Er werd gewerkt met 'moedercontracten' die 5 jaar geldig waren. Daar is men van afgestapt waardoor meer personen een tweede contract ondertekenen.

Figuur 4.14
Aantal personen met een eerste inburgeringscontract, 2017-2023, per regio

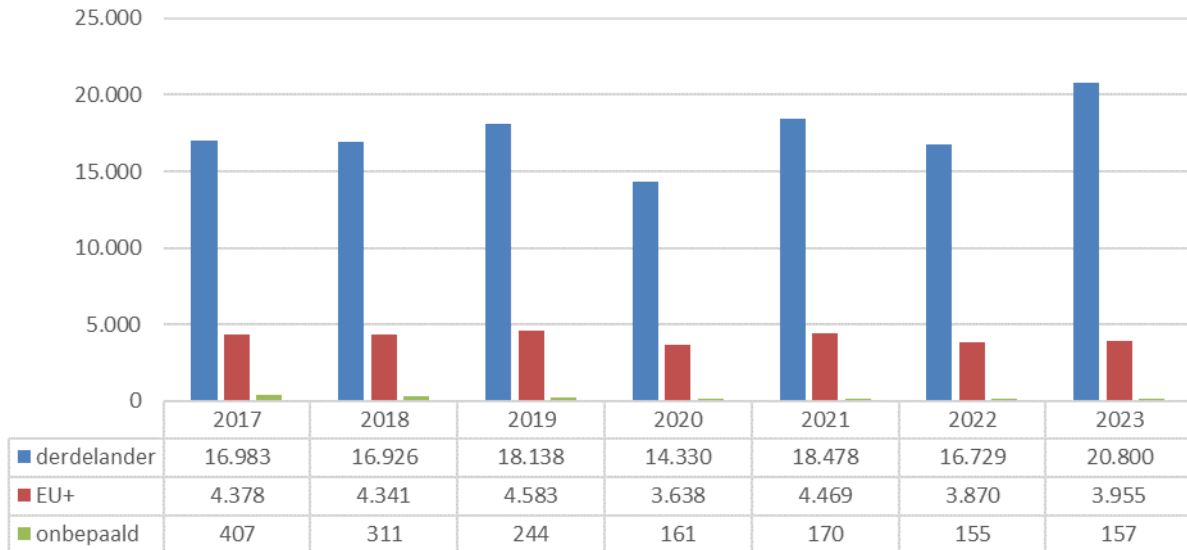

Wanneer we naar het aantal eerste ondertekende inburgeringscontracten in 2023 kijken per regio, zien we dat de stijging ten opzichte van 2022 het sterkst is in de stad Gent (+54%), het Brussels hoofdstedelijk Gewest (+29%), Oost-Vlaanderen (+26%) en provincie stad Antwerpen (+26). De stijging is het kleinst in Vlaams-brabant (+5%) en Limburg (+8%).

Opgelet: hierbij wordt enkel rekening gehouden met het eerste contract. We tellen hier niet de vele personen die vooral verhuizen naar stad Antwerpen en Brussel uit andere delen van Vlaanderen en daar een tweede contract ondertekenen.

4.2 NATIONALITEIT

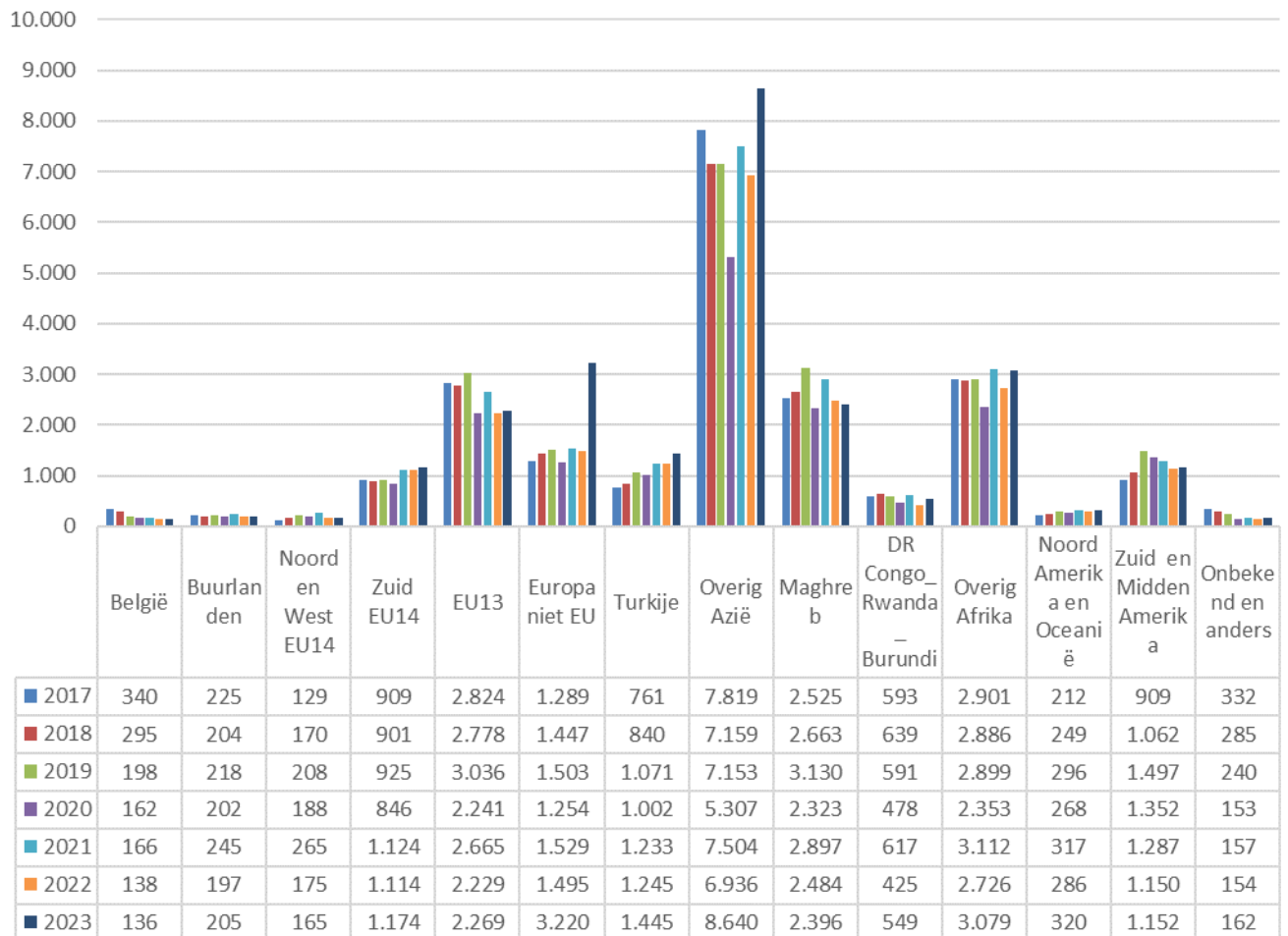
Figuur 4.2.1:
Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2017-2023, per EU+/derdelander

In 2023 hadden 3.955 nieuwkomers (16%), die een eerste inburgeringscontract ondertekenden, een nationaliteit van de EU+ (EU en Noorwegen, Liechtenstein, Zwitserland en IJsland) en waren 20.800 nieuwkomers (83%) derdelanders. In de periode 2017-2022 was de verhouding ongeveer 79% derdelander en 20% EU+. Omdat de stijging bij derdelanders veel groter was in 2023 dan de stijging bij personen met een EU+ nationaliteit, is het aandeel EU+ binnen de personen met een contract in 2023 gedaald.

Figuur 4.2.2:

Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2017-2023, per nationaliteitsgroep²¹

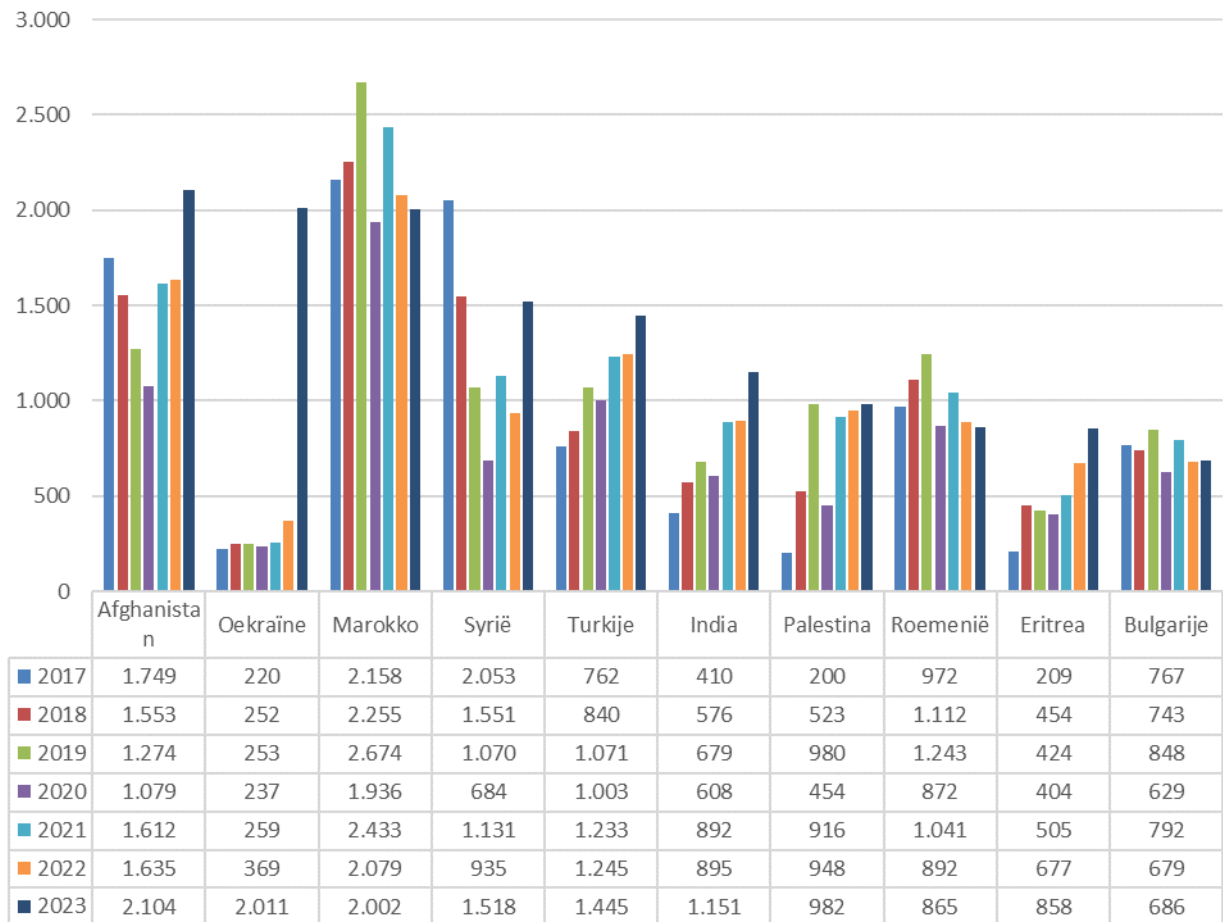
De groep 'overig Azië'²² is duidelijk het grootste (8.640) onder de personen met een inburgeringscontract. Het gaat dan onder meer over personen uit Afghanistan, Syrië en India. Meer dan 1 op de 3 inburgeraars komt uit die regio.

De tweede grootste groep is Europa niet-EU met 3.220 personen o.i.v. de tijdelijk ontheemden uit Oekraïne. Vervolgens is er 'overig Afrika' (=Afrika buiten Maghreb, DR. Congo, Rwanda en Burundi) met 3.079 personen. Daarna volgen Maghreb met 2.396 inburgeraars (Marokko, Algerije, Tunesië, ...) en EU 13 met 2.269 personen (o.a. Bulgarije, Polen en Roemenië).

²¹ welke landen behoren tot welke nationaliteitsgroepen is terug te vinden in hoofdstuk 1.4

²² Overig Azië gaat over Azië zonder Turkije

Figuur 4.2.3:
Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2017-2023, top-10 nationaliteit

De meest voorkomende herkomstlanden bij personen die in 2023 een inburgeringscontract ondertekenden waren Afghanistan, Oekraïne, Marokko, Syrië, Turkije, India, Palestina²³, Roemenië, Eritrea en Bulgarije. Roemenië en Bulgarije zijn de enige landen in deze lijst waarvan de nieuwkomers allemaal rechthebbend zijn. Het aantal personen uit Afghanistan piekt ten opzichte van de voorbije jaren. Oekraïne staat voor het eerst in de top-10. Marokko blijft op een hoog niveau. Syrië kende vooral een grote piek in 2016/2017 en is in 2023 opnieuw sterk gestegen. Turkije, India en Eritrea stijgen systematisch sinds 2017. Palestina zit sinds 2021 ongeveer op dit niveau.

²³ 'Palestina' en 'vluchteling van Palestijnse origine' is één van de nationaliteiten in het RR.

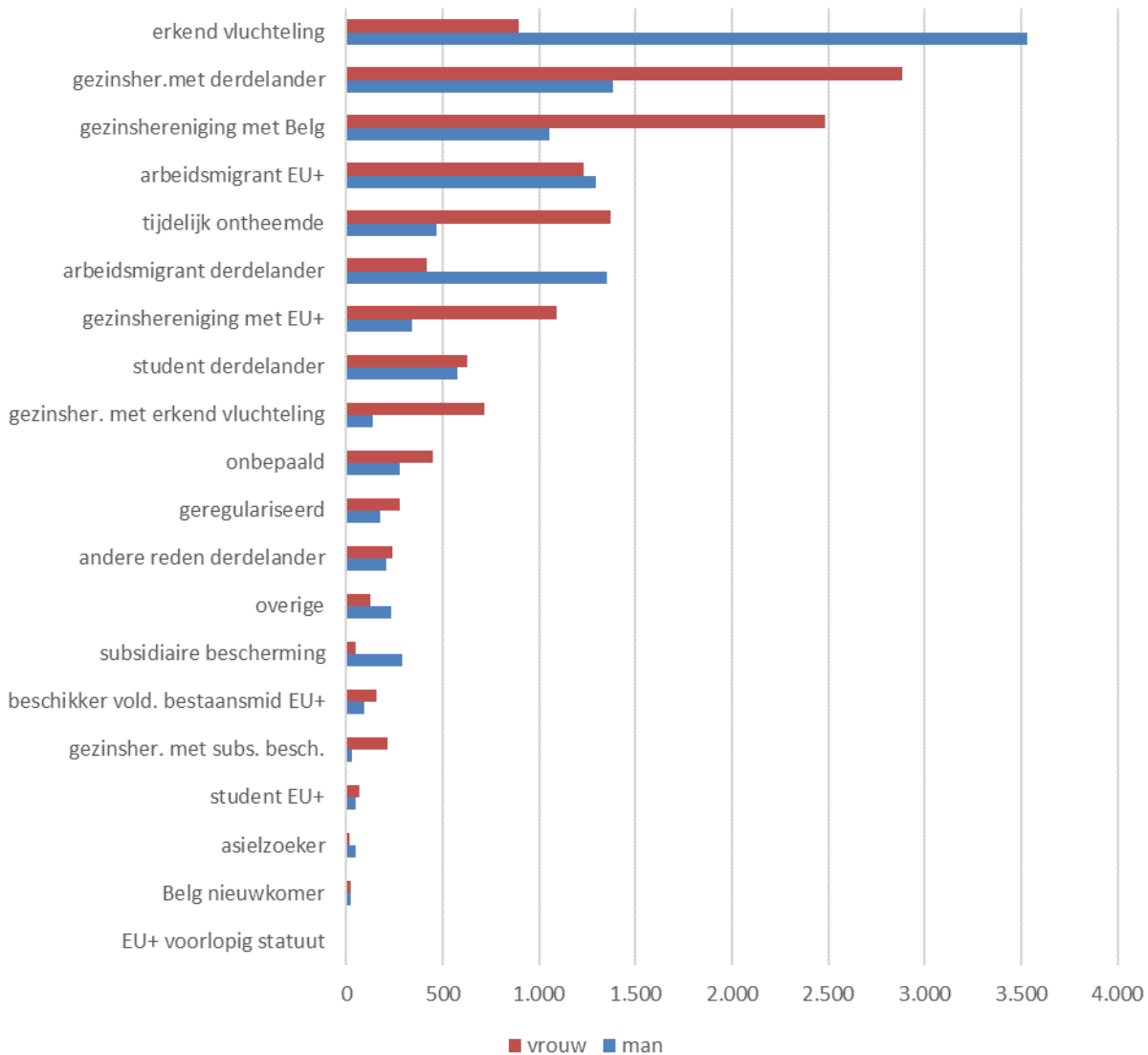
4.3 VERBLIJFSSTATUUT, GESLACHT EN LEEFTIJD

Tabel 4.3.1:

Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2023, per verblijfsstatus en geslacht

	man	vrouw	totaal	%
erkend vluchteling	3.532	895	4.427	18%
gezinshereniging met derdelander	1.386	2.886	4.272	17%
gezinshereniging met Belg	1.055	2.480	3.535	14%
arbeidsmigrant EU+	1.293	1.228	2.521	10%
tijdelijk ontheemde	466	1.372	1.838	7%
arbeidsmigrant derdelander	1.351	415	1.766	7%
gezinshereniging met EU+	341	1.092	1.433	6%
student derdelander	575	630	1.205	5%
gezinshereniging met erkend vluchteling	139	714	853	3%
geregulariseerd	176	278	454	3%
andere reden derdelander	210	238	448	2%
overige	236	126	362	2%
subsidiare bescherming	289	47	336	1%
beschikker voldoende bestaansmiddelen EU+	92	156	248	1%
gezinshereniging met subsidiair beschermde	30	216	246	1%
student EU+	46	69	115	1%
asielzoeker	52	19	71	0%
Belg nieuwkomer	23	21	44	0%
EU+ voorlopig statuut	6	7	13	0%
onbepaald	276	449	725	0%
totaal	11.574	13.338	24.912	100%

Figuur 4.3.1:
Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2023, per verblijfsstatus en geslacht

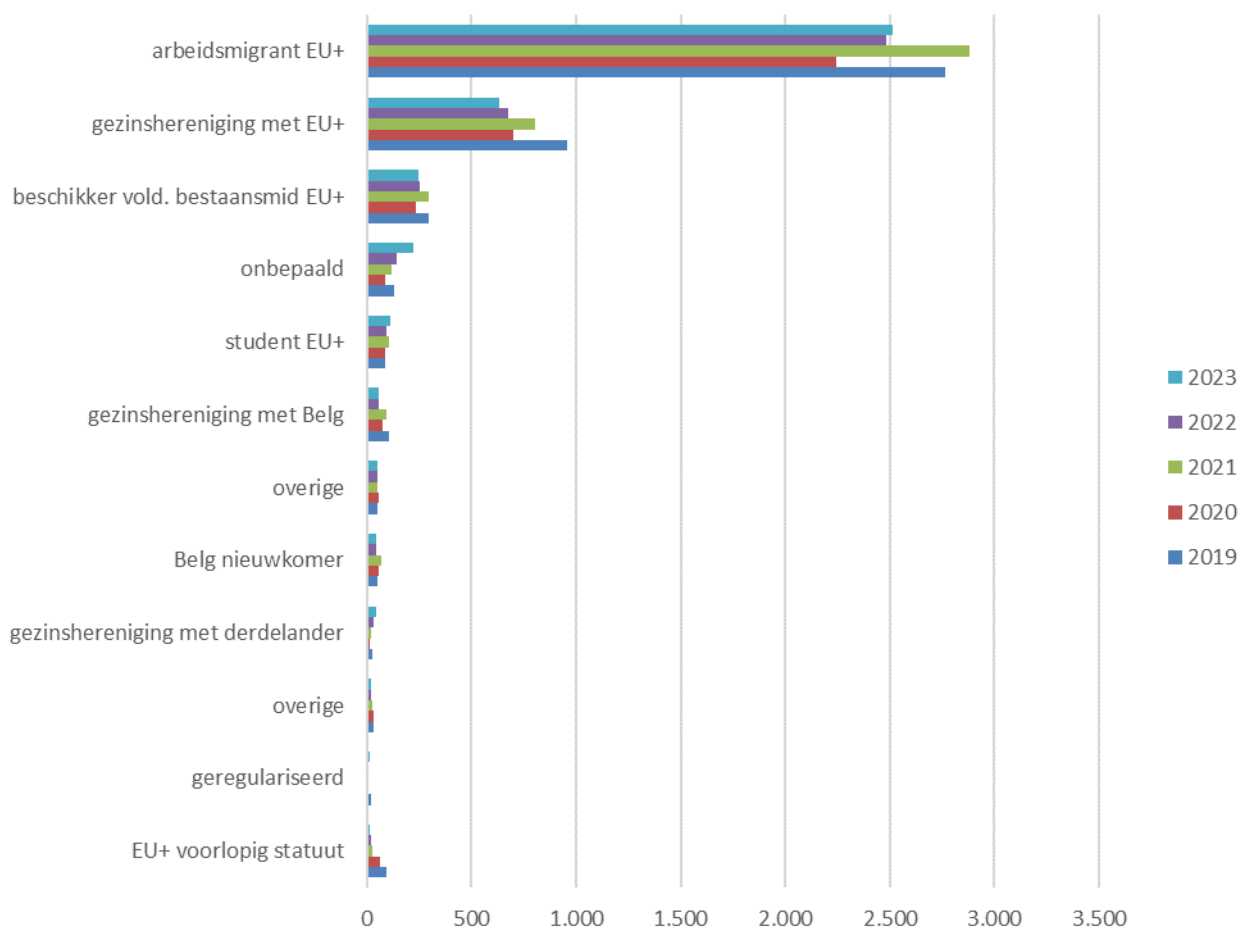

In 2023 waren de meest voorkomende verblijfsstatuten bij de personen die een eerste inburgeringscontract ondertekenden de volgende: erkend vluchteling (18%), gezinshereniger met derdelander (17%), gezinshereniger met Belg (14%), arbeidsmigrant EU+ (10%) en tijdelijk ontheemde (7%). Er waren ook veel ondertekenaars met het verblijfsstatuut van arbeidsmigrant derdelander en van gezinshereniger met EU+. Sinds 1/3/2022 kunnen asielzoekers geen inburgeringscontract meer ondertekenen. Zij kunnen wel NT2 volgen. Eenmaal zij een duurzaam verblijfsstatuut krijgen (zoals erkend vluchteling of subsidiair beschermde), worden zij verplicht inburgering te volgen.

Mannen maken de grootste groep uit bij erkend vluchtelingen, derdelander arbeidsmigranten en subsidiair beschermden. Vrouwen maken de grootste groep uit onder de gezinsherenigers en tijdelijk ontheemden. De man-vrouw-verhouding is wel min of meer in evenwicht bij de studenten en geregulariseerden.

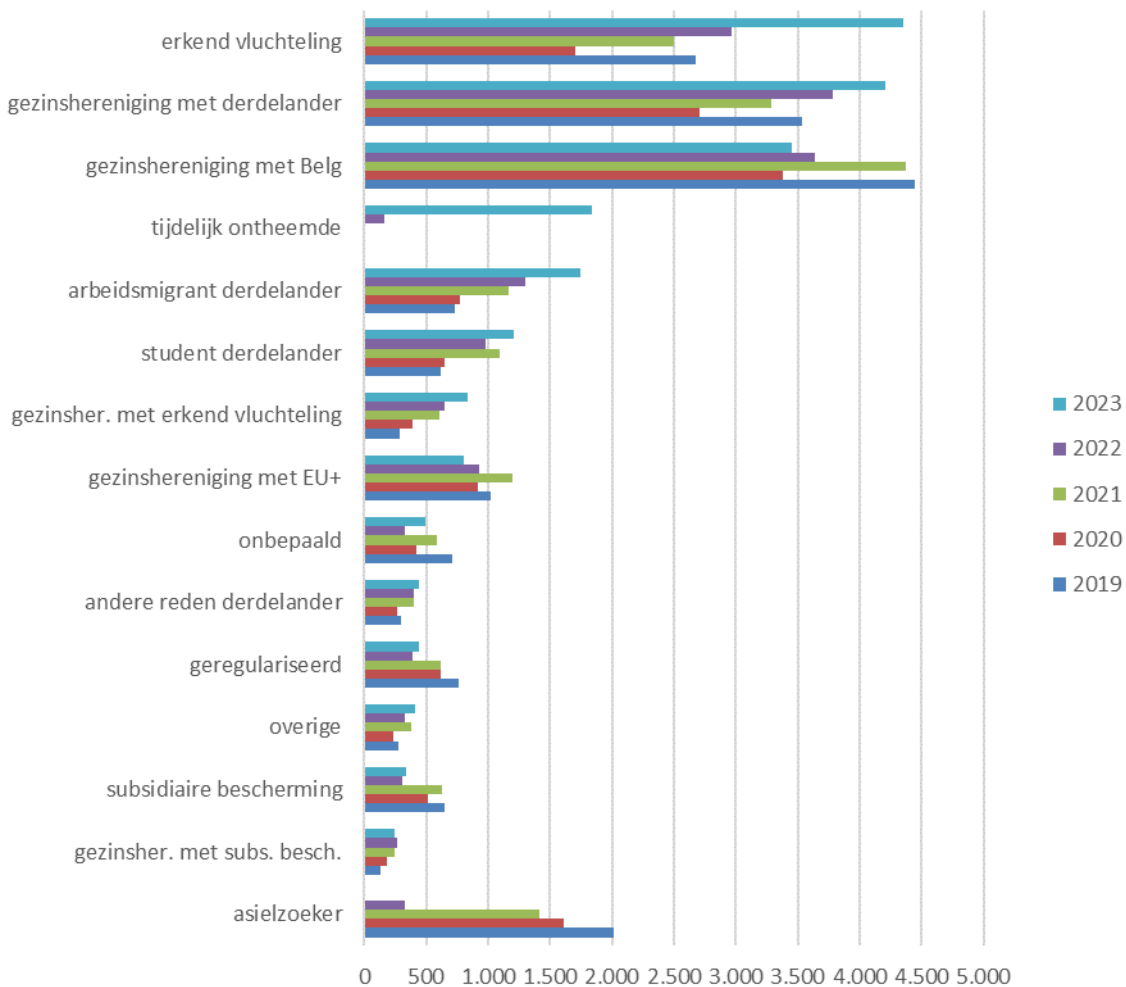
Figuur 4.3.2:
Aantal EU-personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2019-2023, per verblijfsstatus

In 2023 was bij de EU-nieuwkomers arbeidsmigrant het meest voorkomende verblijfsstatuut (2.516 of 64%). Op de tweede plaats staat gezinshereniger met EU+ (632 of 16%). De aantallen van deze twee categorieën liggen ongeveer op het niveau van 2022.

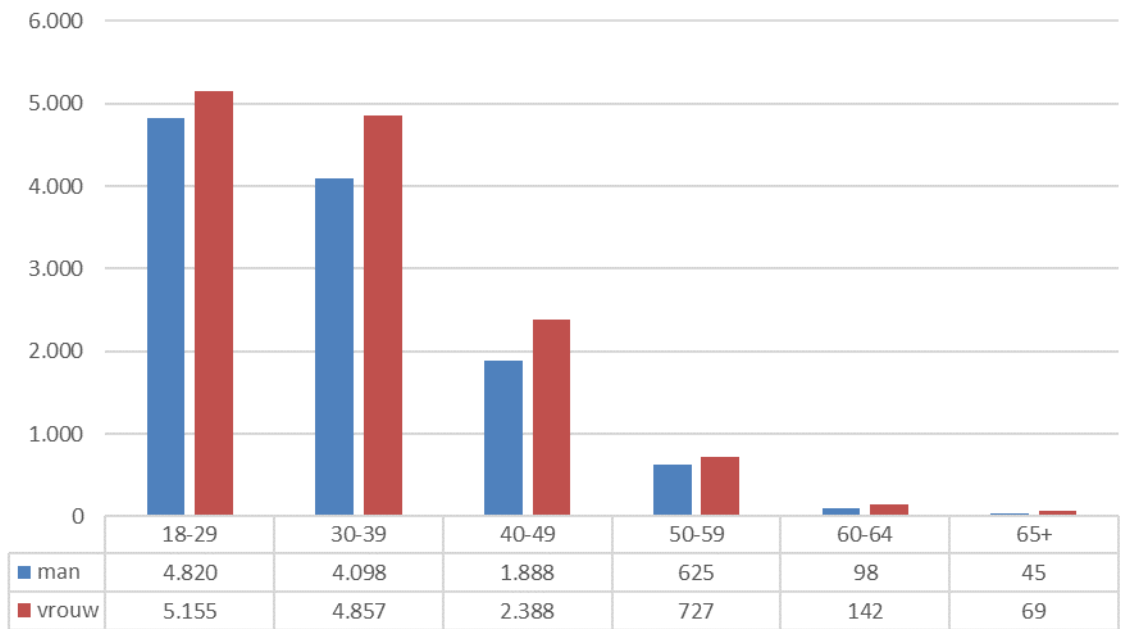
Figuur 4.3.3:
Aantal derdelanders met een eerste ondertekende inburgeringscontract, 2019-2023, per verblijfsstatus

In 2023 waren bij de niet-EU nieuwkomers erkend vluchteling (4.351), gezinshereniging met derdelander (4.209) en gezinshereniging met Belg (3.456) de meest voorkomende verblijfsstatuten. Gezinshereniging met erkend vluchteling is een nieuw verblijfsstatuut sinds 2020 en tijdelijk ontheemden zijn er sinds 2022.

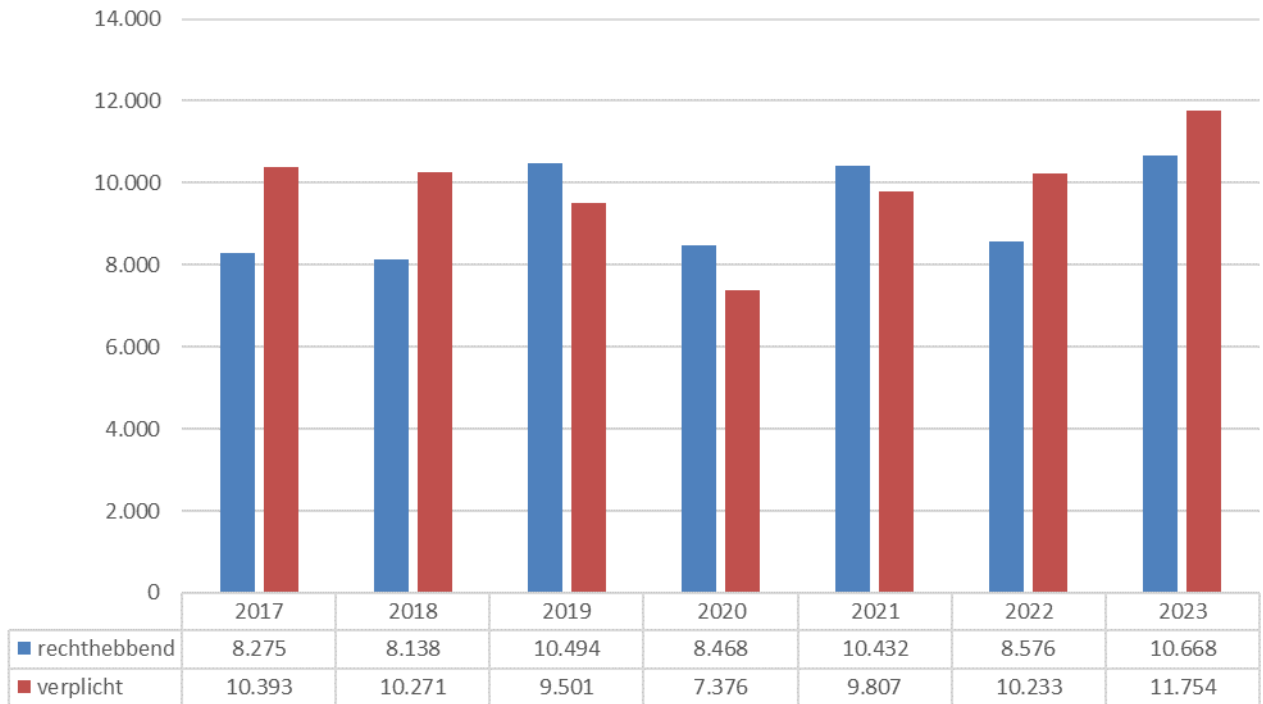
Zoals eerder vermeld kunnen asielzoekers sinds 1/3/2022 geen inburgeringscontract meer ondertekenen. Dat verklaart de zeer sterke daling t.o.v. 2021 en de stijging van het aantal personen dat een contract ondertekent als erkend vluchteling.

Figuur 4.3.4:
Aantal personen met een eerste ondertekende inburgeringscontract in 2023, per leeftijdscategorie en geslacht

In 2023 was de leeftijdscategorie 18-29 jaar zoals steeds de grootste bij de ondertekenaars van het inburgeringscontract. Hoe hoger de leeftijdscategorie, hoe lager het aantal ondertekenaars. Deze volgorde zagen we ook in de instroom.. Het groter aandeel vrouwen geldt voor alle leeftijdscategorieën.

Figuur 4.4.2:
Aandeel personen met een eerste inburgeringscontract in het Vlaamse Gewest, 2017-2023, per doelgroep

In 2017 was 44% van de ondertekende contracten in het Vlaamse gewest van vrijwillige inburgeraars. In de periode 2019-2021 ging het om 52%. Sindsdien is het aandeel rechthebbenden in het Vlaamse Gewest weer gedaald tot 46% in 2022 en 48% in 2023.

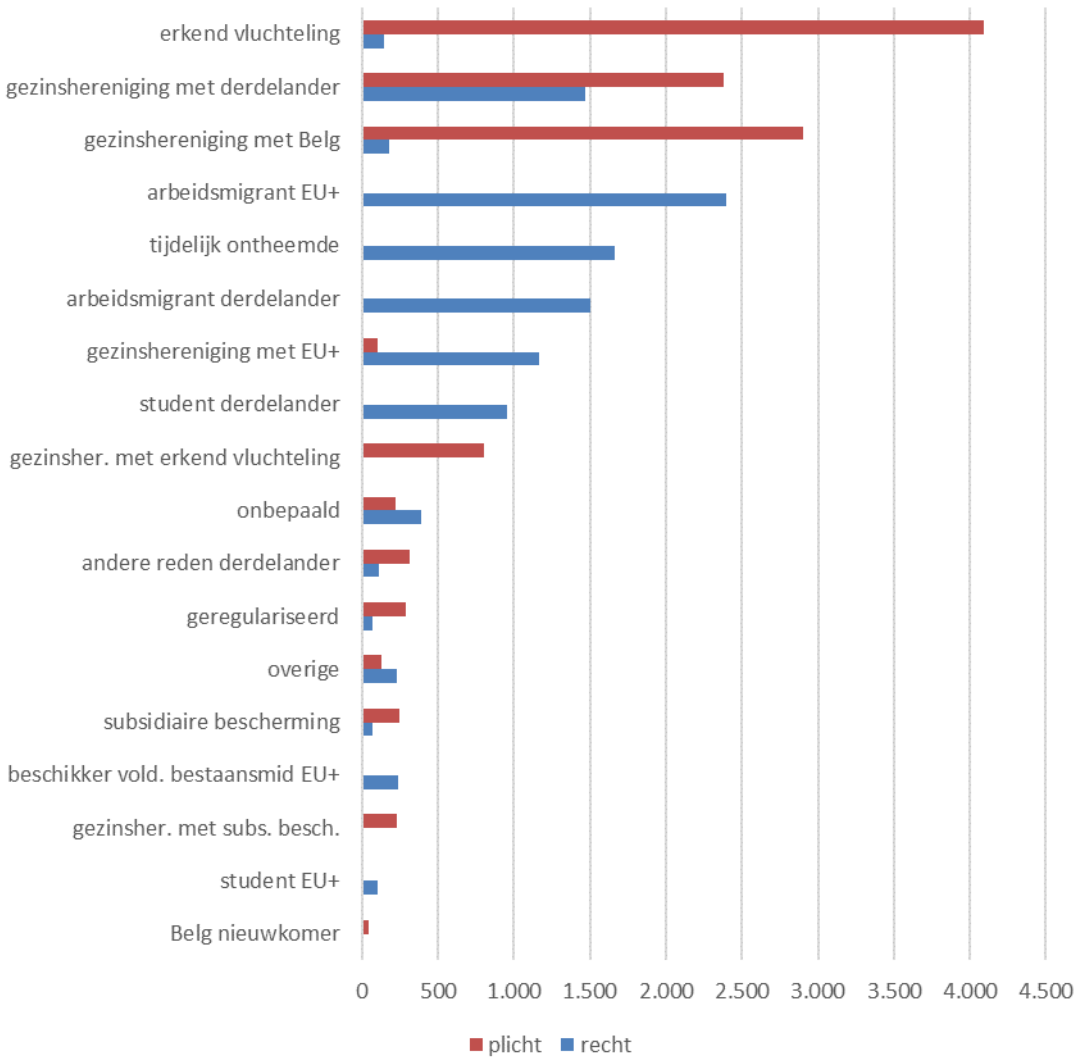
Figuur 4.4.3:
Aandeel personen met een eerste inburgeringscontract, 2021-2023, per doelgroep en agentschap

Bij Amal ligt het aandeel vrijwillige inburgeraars het hoogst met 67%. Zoals aangegeven in 2.3 is ook bij de instroom het aandeel rechthebbenden groter dan in de meeste andere regio's. Ook in Atlas (51%) was in 2023 meer dan de helft van de inburgeraars vrijwillig. Bij het Vlaams Agentschap (43%) is minder dan de helft van de inburgeraars vrijwillig aangesloten.

Figuur 4.4.4:

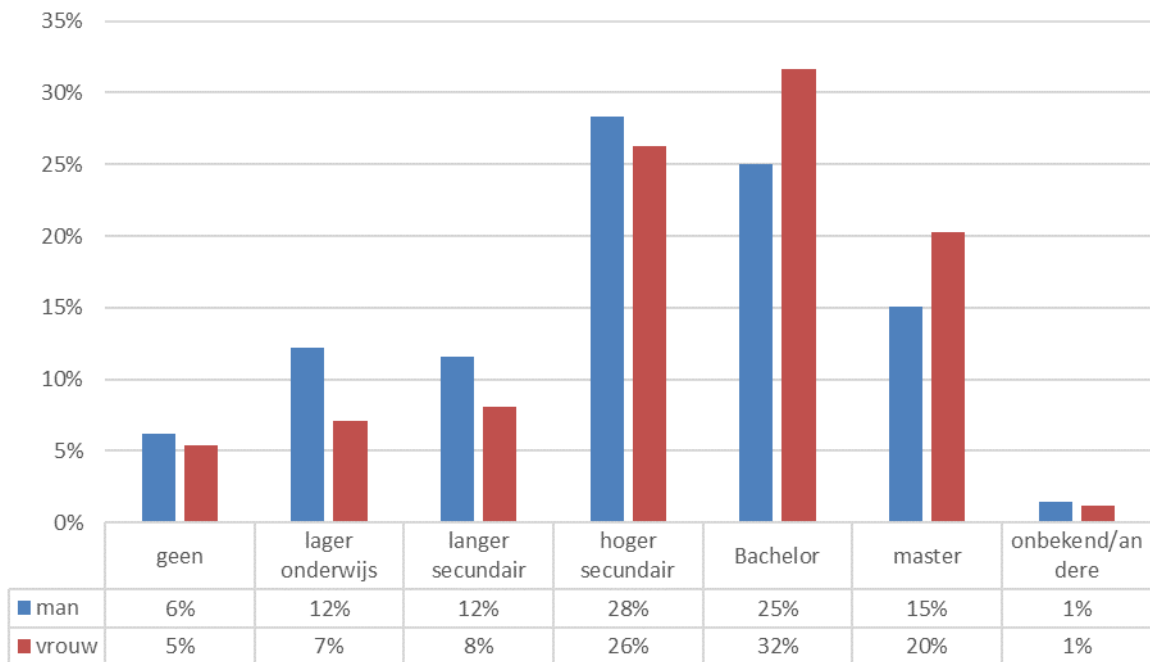
Aantal personen met een eerste inburgeringscontract in het Vlaams Gewest, 2023, per doelgroep en verblijfsstatus

Bepaalde verblijfsstatuten zijn steeds vrijwillige nieuwkomers zoals arbeidsmigranten, studenten of beschikker over voldoende bestaansmiddelen. Gezinshereniger met Belg, erkend vluchteling, subsidiair beschermde en gezinshereniger met erkend vluchteling en subsidiair beschermde zijn meestal verplicht inburgeraar. Zij kunnen vrijgesteld worden indien zij een Nederlandstalig diploma kunnen voorleggen, al inburgering gevolgd hebben, getrouwd zijn met een EU+-burger, enz. Bij de gezinsherenigers met derdelander is een groot deel rechthebbend omdat hun partner arbeidsmigrant is. Dan zijn ook zij rechthebbend.

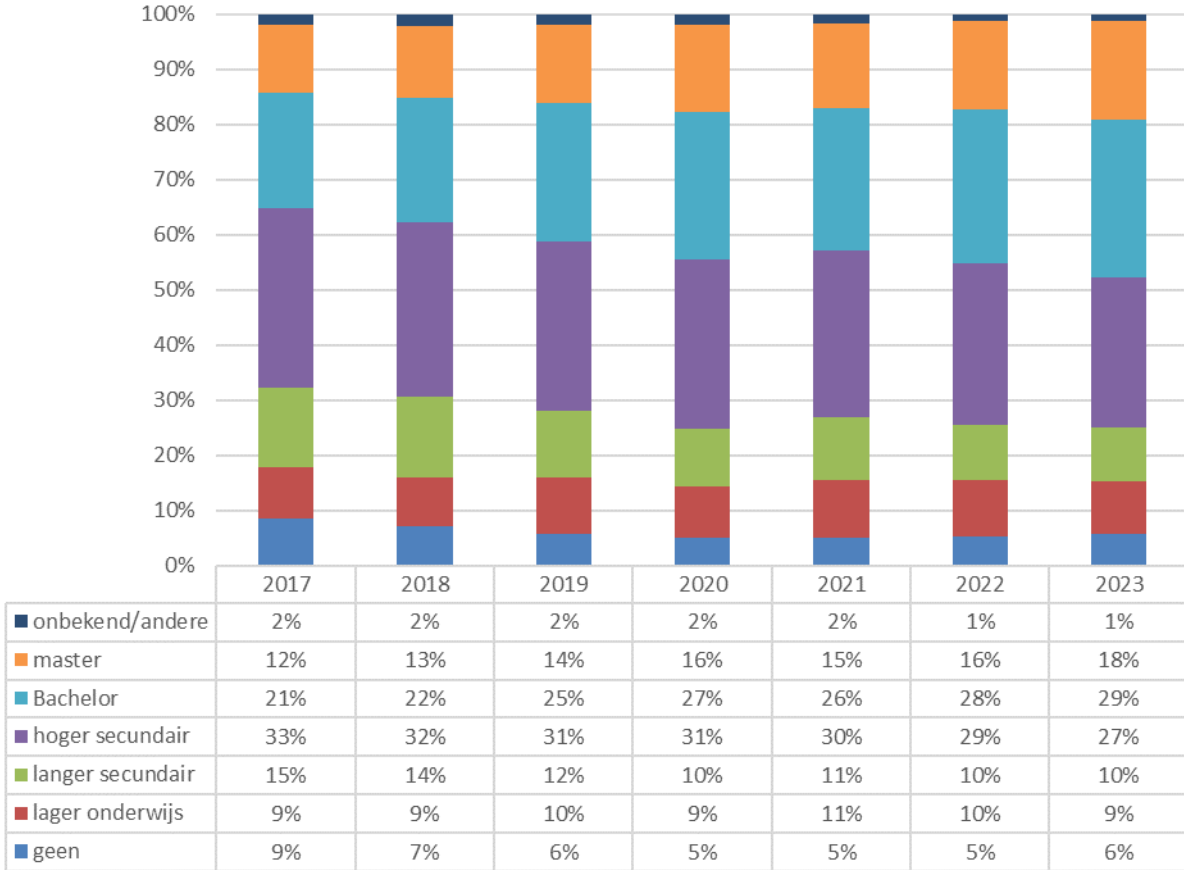
4.5 SCHOLINGSGRAAD EN LEERVERMOGEN

Figuur 4.5.1:
Aantal personen met een eerste inburgeringscontract, 2023, naar scholingsgraad en geslacht

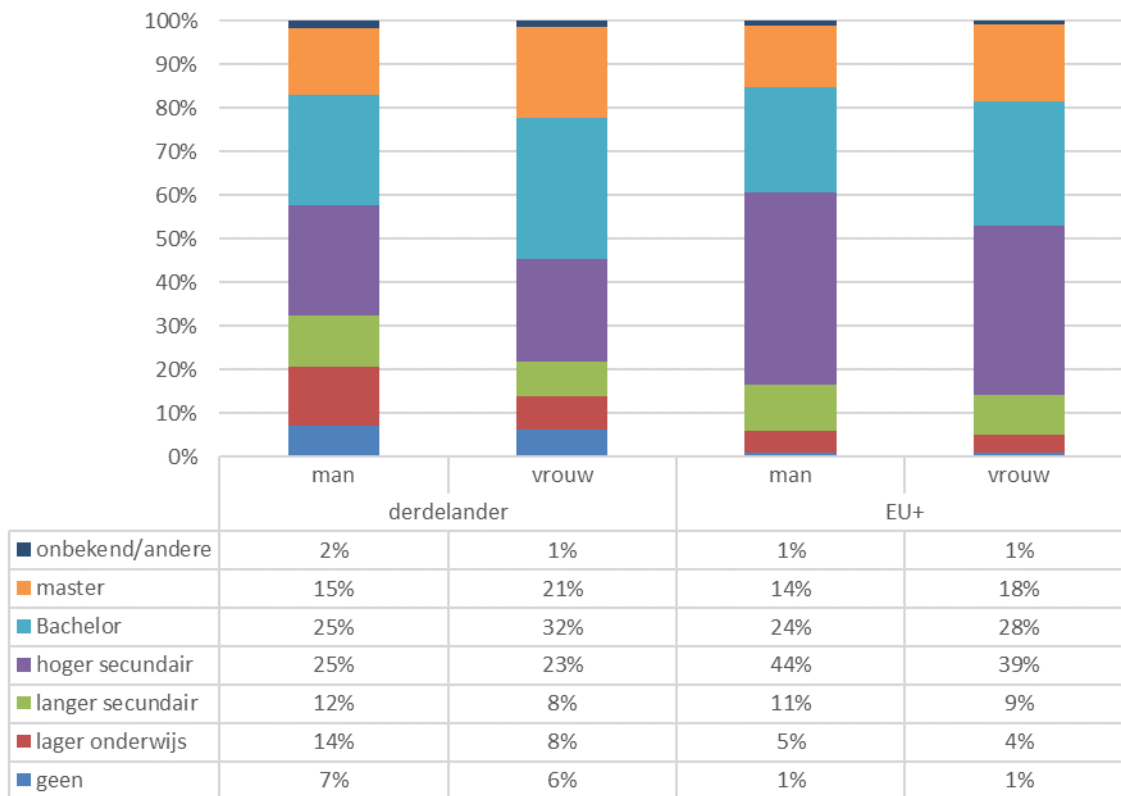
De meest voorkomende opleidingsniveaus bij de inburgeraars die een contract ondertekenden zijn hoger secundair onderwijs (29%) en bachelor (27%). 46% van de inburgeraars is hooggeschoold (bachelor of master). Het aandeel hooggeschoolden ligt hoger bij vrouwen (52%) dan bij mannen (40%). 25% heeft geen onderwijs, lager onderwijs of lager secundair onderwijs gevolgd.

Figuur 4.5.2:
Aandeel personen met een eerste inburgeringscontract, 2017-2023 per scholingsgraad

Het aandeel personen met maximum niveau lager secundair onderwijs (=laaggeschoold) was het hoogst in 2017 (32%) en daalde nadien tot 25% in 2023.
Ook het aandeel personen met een diploma hoger secundair onderwijs (=middengeschoold) was het hoogst in 2017 (33%) en daalde nadien tot 27% in 2023. Het aandeel personen met een bachelor of master diploma (=hooggeschoold) is dan weer gestegen van 33% in 2017 naar 46% in 2023.

Figuur 4.5.3:
Aantal personen met een eerste inburgeringscontract, 2023, per scholingsgraad, geslacht en EU+/derdelander

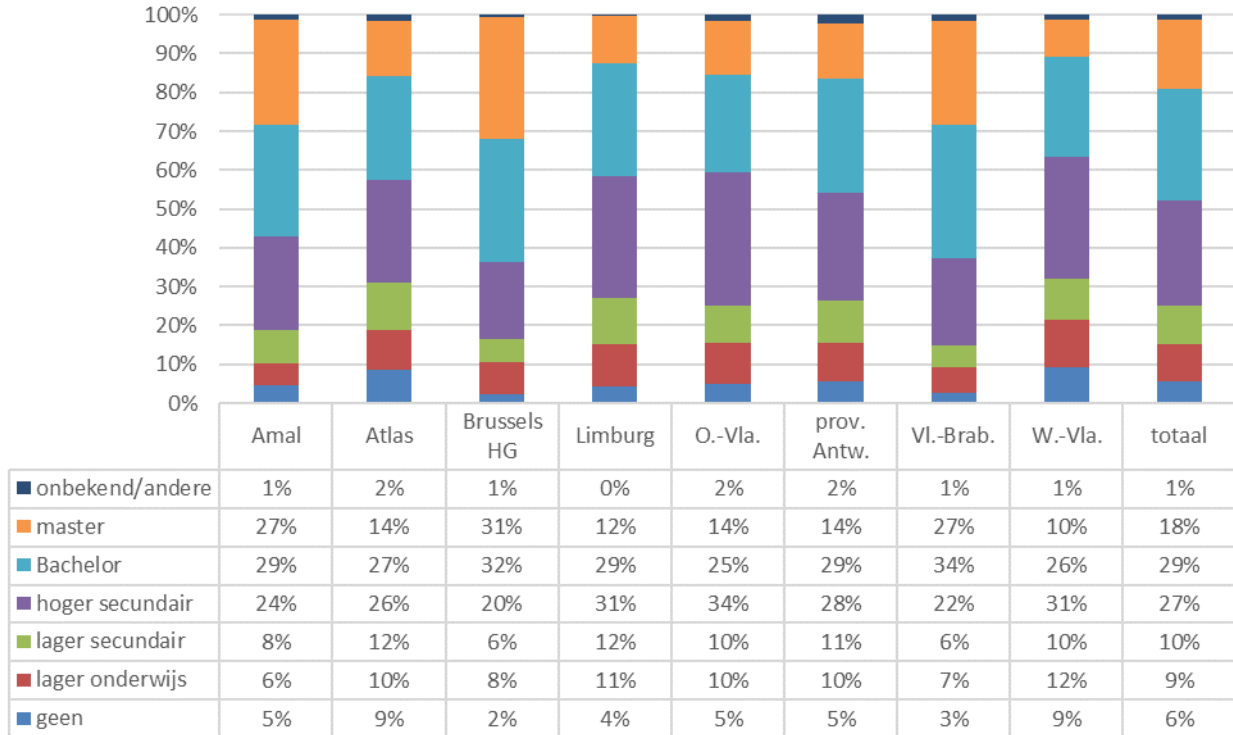

Zoals eerder aangegeven is 83% van de personen die in 2023 een contract ondertekende, derdelander. Van deze groep heeft bij de mannen 32% maximaal lager secundair onderwijs gevolgd en bij de vrouwen 22% (laaggeschoold). Bij mannen is het aandeel met maximaal hoger secundair onderwijs 25% en bij vrouwen 23% (middengespoold). Het aandeel hoger geschoolden (bachelor of master) is bij mannen 41% en bij vrouwen 53%.

Bij de kleinere groep personen met een EU+ nationaliteit zijn er minder laaggeschoolden dan bij de derdelanders, namelijk 17% bij mannen en 14% bij vrouwen.

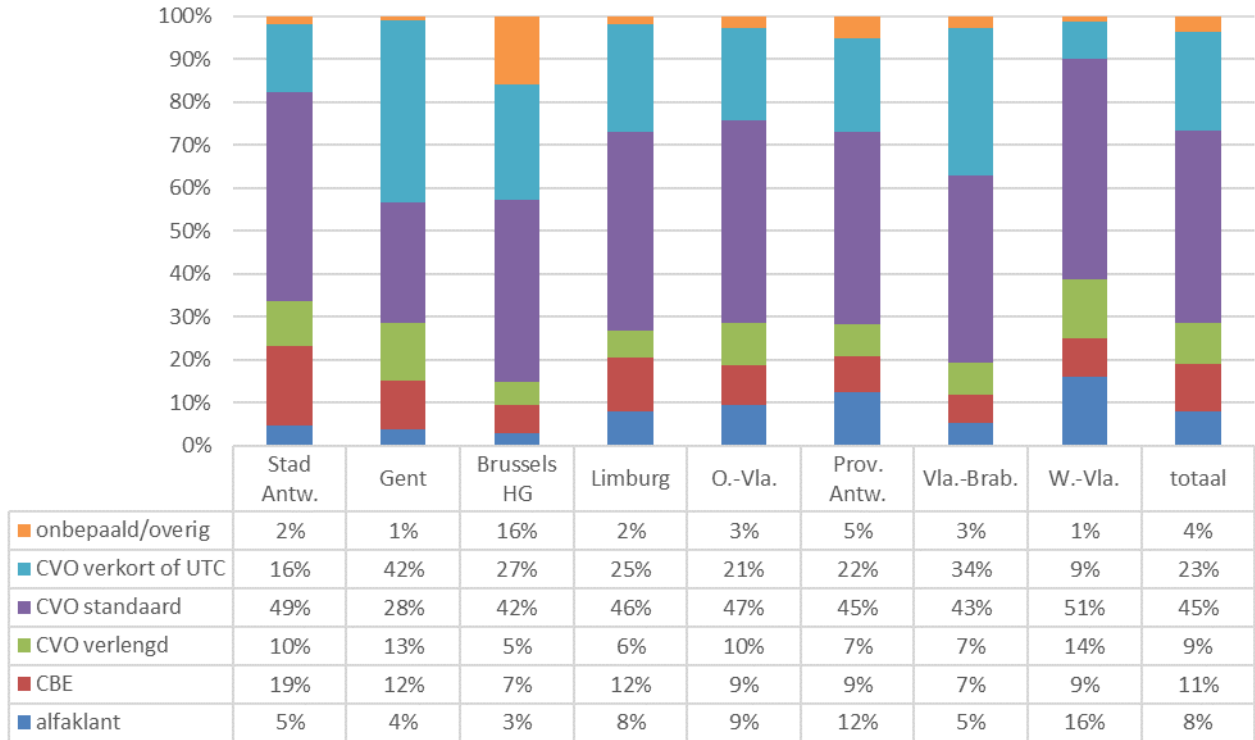
Figuur 4.5.4:
Aandeel personen met een eerste inburgeringscontract, 2023, per scholingsgraad en per regio

Het aandeel laaggeschoolden (maximaal lager secundair onderwijs), is het laagst in Vlaams-Brabant (15%) en Brussel (16%) en het hoogst in West-Vlaanderen (32%) en stad Antwerpen (31%). Het aandeel personen dat een bachelor of een master behaald heeft, varieert tussen 36% (West-Vlaanderen) en 63% (Brussel). Het gemiddeld scholingsniveau is het hoogst in de regio's Brussel, Vlaams-Brabant en Gent.

Figuur 4.5.6:

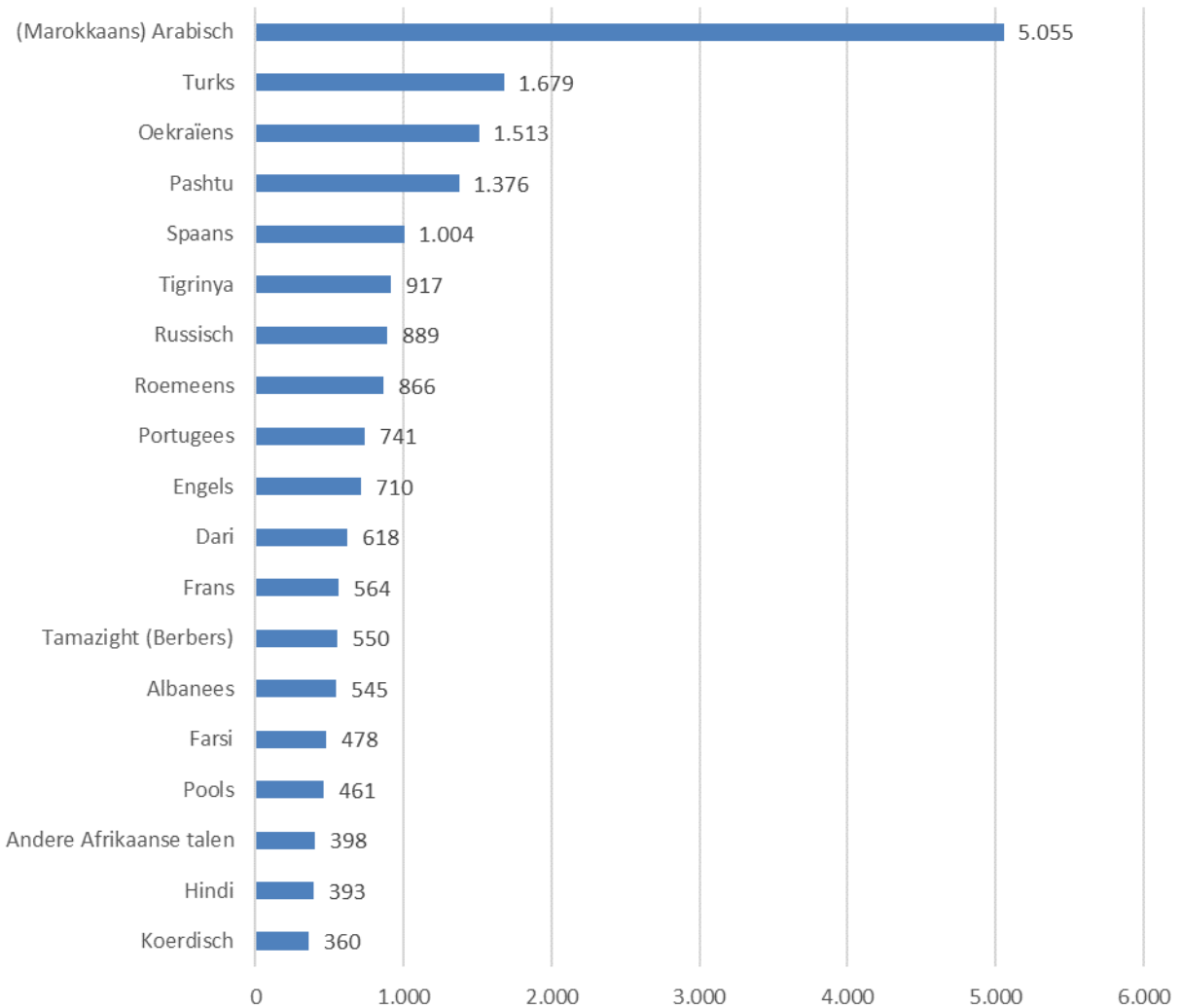
Aantal personen met een eerste inburgeringscontract, 2023, per inschatting taallevermogen en per regio

Het grootste deel van de inburgeraars (45%) werd geadviseerd om les te volgen in een CVO standaard aanbod. In Gent is dit aandeel opvallend lager (28%), in West-Vlaanderen iets groter (51%). In totaal werd 8% van de inburgeraars doorverwezen naar een alfacursus. In West-Vlaanderen (16%) en provincie Antwerpen (12%) ligt dit opvallend hoger. In totaal werd 23% van de inburgeraars doorverwezen naar het snelste niveau NT2 namelijk CVO verkort of UTC. In Gent is dit opvallend hoger (42%) en in West-Vlaanderen (6%) en stad Antwerpen (16%) opvallend lager.

4.6 MOEDERTAAL

Figuur 4.6.1:
Top 20 moedertalen bij personen met een eerste inburgeringscontract, 2023.

De meest voorkomende moedertaal van de inburgeraars is (Marokkaans) Arabisch (5.055). Op een grote afstanden volgen het Turks (1.679), Oekraïens (1.513), Pashtu (1.376) en Spaans (1.004).

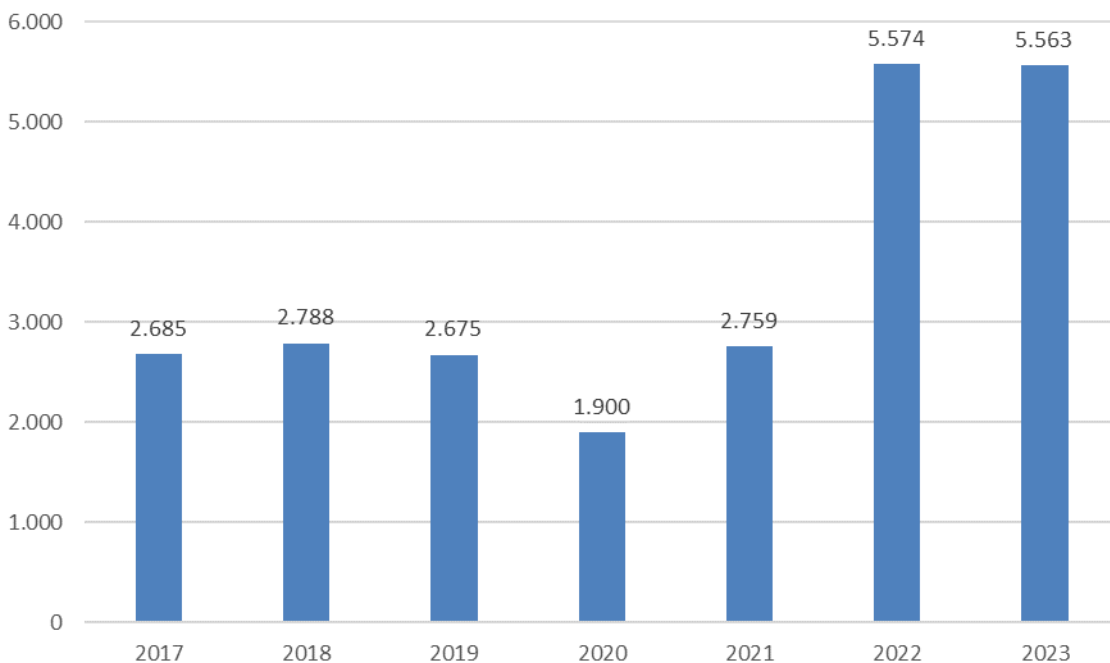

5 MAATSCHAPPELIJKE ORIENTATIE EN NT2

5.1 DEELNEMERS VRIJSTELLINGSTOETS MO

Figuur 5.1.1:

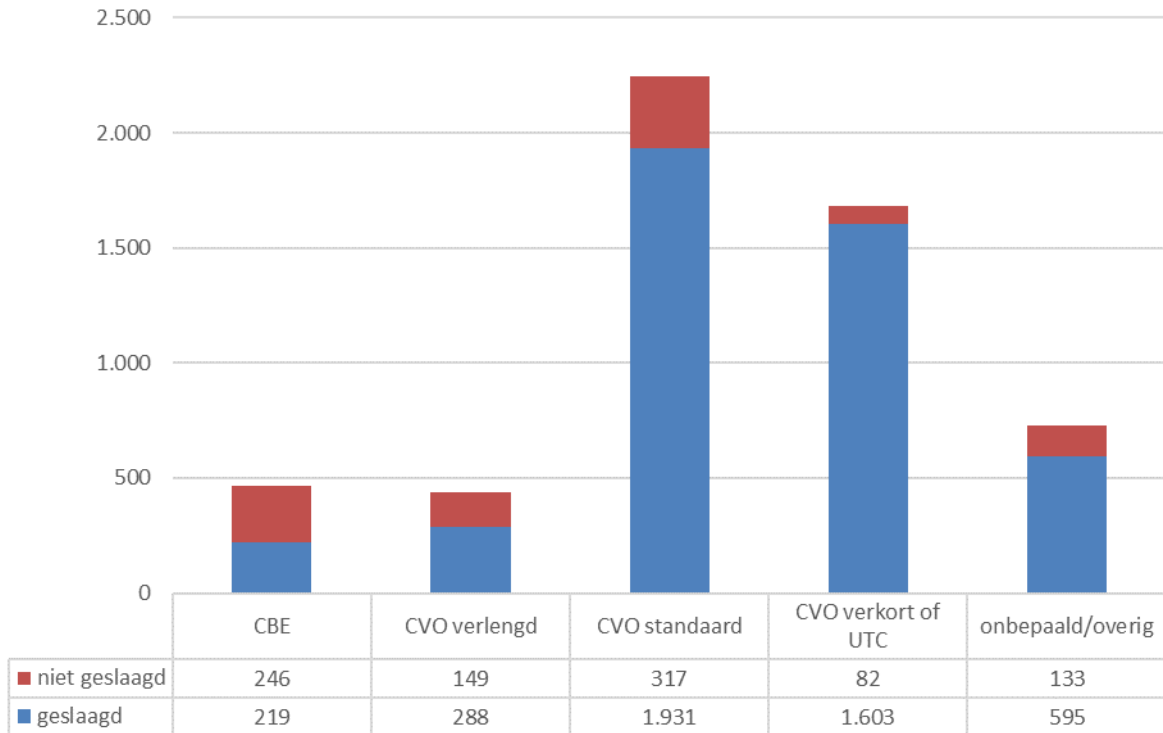
Evolutie inburgeraars die deelnemen aan een vrijstellingstoets MO, 2017-2023

Het aantal deelnemers aan de vrijstellingstoets MO was in de periode 2017-2021 relatief constant gebleven rond de 2.700, met uitzondering van het coronajaar 2020. In 2022 is het aantal deelnemers meer dan verdubbeld. In 2023 lag het aantal deelnemers met 5.563 op hetzelfde hoge niveau.

Deze verdubbeling sinds 2022 is het gevolg van de nieuwe vrijstellingstoets voor MO die op 1 maart 2022 in gebruik genomen werd. In de regelgeving werd bepaald dat de vrijstellingstoets dezelfde gestandaardiseerde toets is als de eindtoets voor MO. De nieuwe test kent een verhoogde toegankelijkheid ten opzichte van de oude vrijstellingstest (audio-ondersteuning, beschikbaar in 28 talen, ...)

Figuur 5.1.2:
Aantal geslaagden op de vrijstellingstoets MO naargelang het ingeschatte taallevermogen, 2023

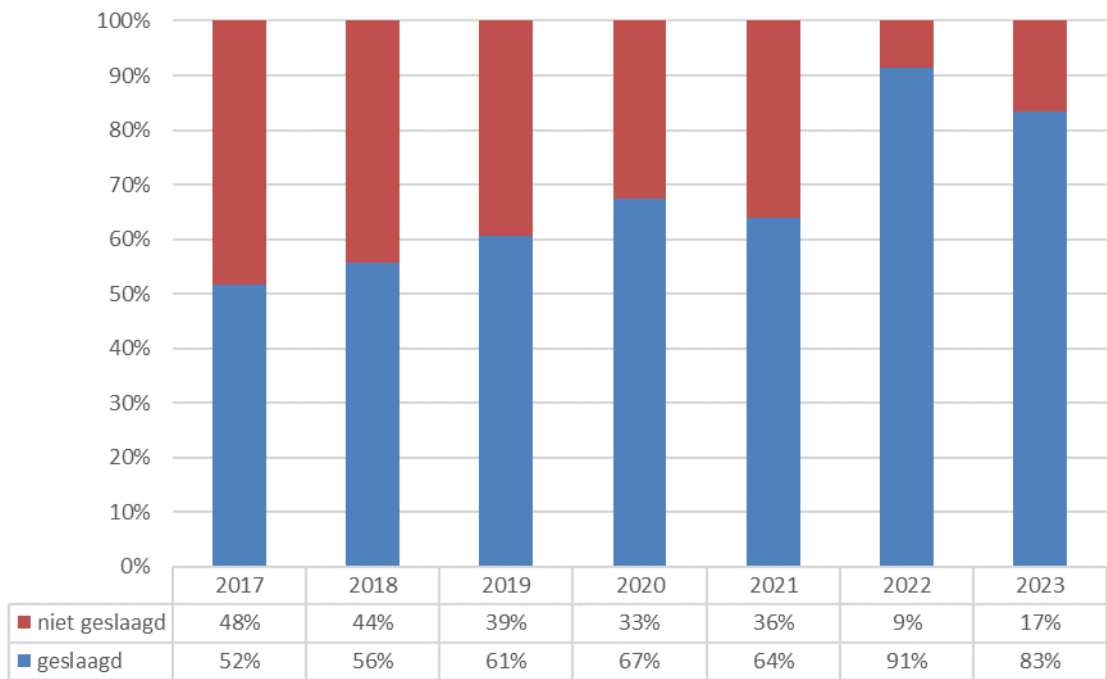

Dat de nieuwe vrijstellingstoets MO toegankelijker is blijkt uit het slaagpercentage. In 2023 slaagde 83% van de deelnemers. In 2021 slaagde slechts 64% van de deelnemers en in 2017 lag dit aandeel op 52%. In 2023 werd de cesuur van de toets aangepast (men moest ook 50% halen op de sokkelvragen, niet enkel op het totaal aantal vragen). Dit maakte dat het slaagpercentage in 2023 daalde van 91% in 2022 naar 83% in 2023.

Het aandeel personen dat slaagt verschilt in tegenstelling tot de vroegere toets niet zo sterk naargelang het ingeschatte taallevermogen. Enkel bij CBE (47%) en CVO verlengd (66%) ligt dit aandeel een heel stuk lager. Bij het hoogste ingeschatte taallevermogen ligt het slaagpercentage in 2023 op 95%.

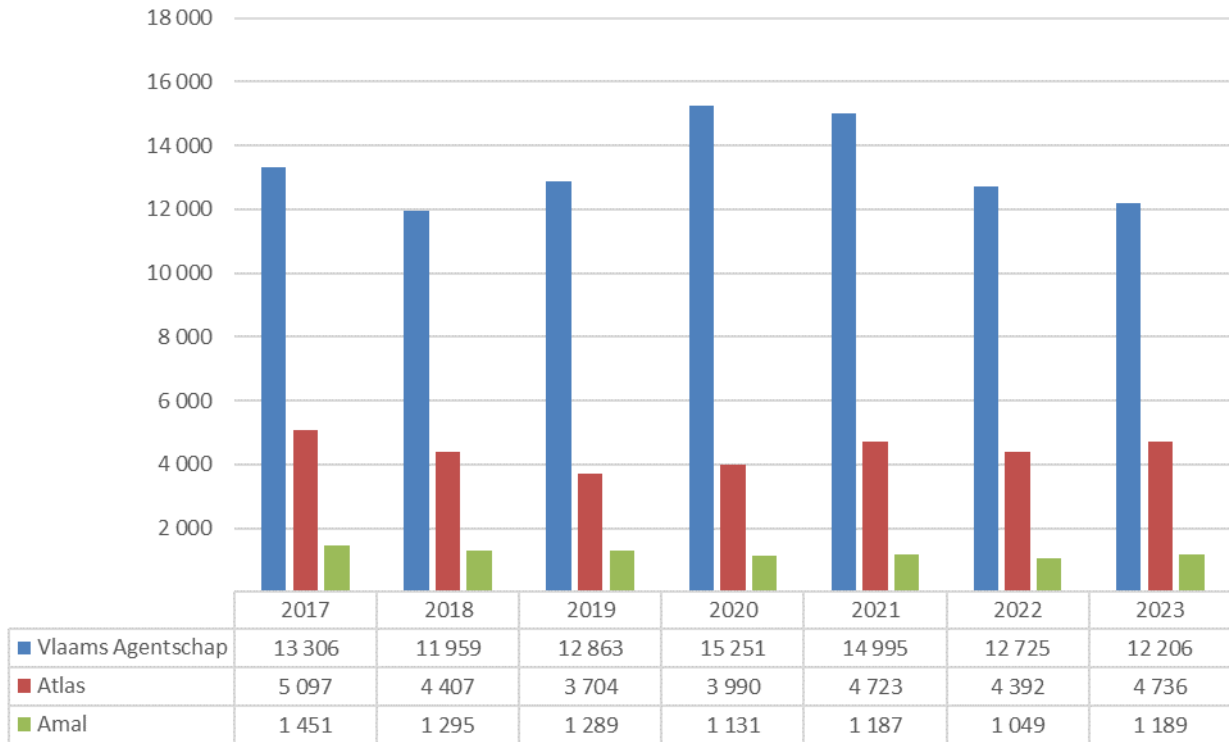

Figuur 5.13:
Aantal geslaagden op de vrijstellingstoets MO, 2017-2023

Figuur 5.2.3:

Evolutie inburgeraars die voor het eerst deelnemen aan een cursus MO, 2017-2023, per agentschap

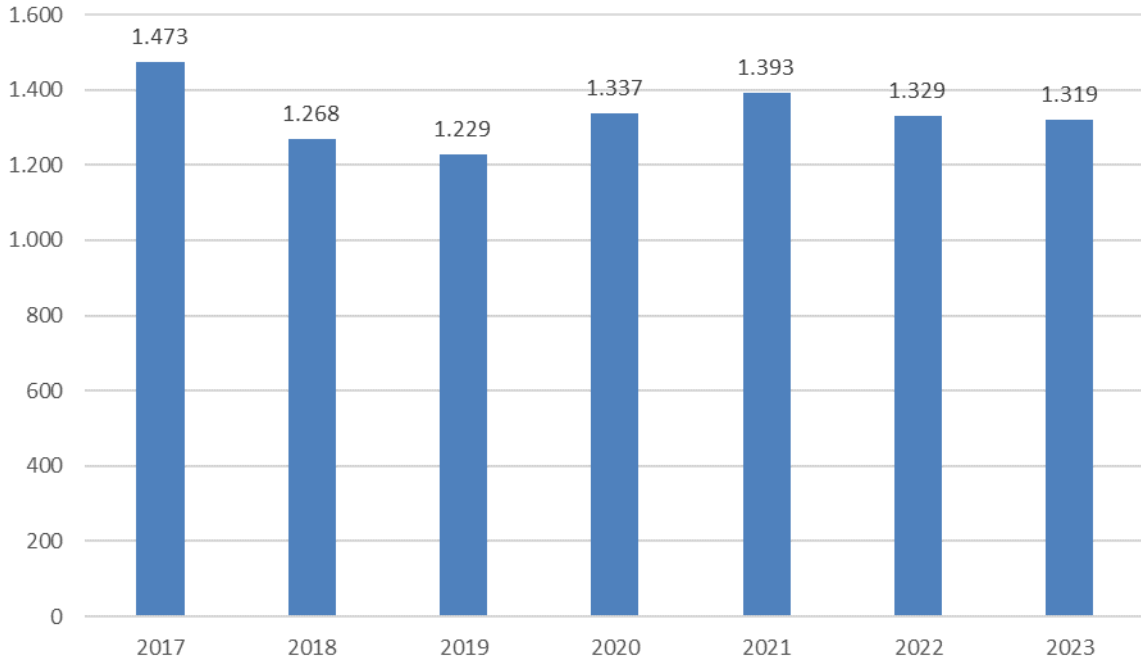
Nog steeds kijkend naar het aantal personen dat voor het eerst start met MO stellen we een stijging vast van 13% bij Amal en 8% bij Atlas en een daling van 4% bij AgII.

Tabel 5.2.1:

Inburgeraars die voor het eerst deelnemen aan een cursus MO, 2023, per taal en agentschap

Taal	Vlaams Agentschap	Atlas	Amal	Totaal
Engels	2.280	1.068	343	3.691
Arabisch	2.569	786	157	3.512
Frans	1.001	112	14	1.127
Turks	715	268	112	1.095
Pashtu	666	231	81	978
Russisch	701	51	16	768
Tigrinya	571	117	16	704
Spaans	501	151	35	687

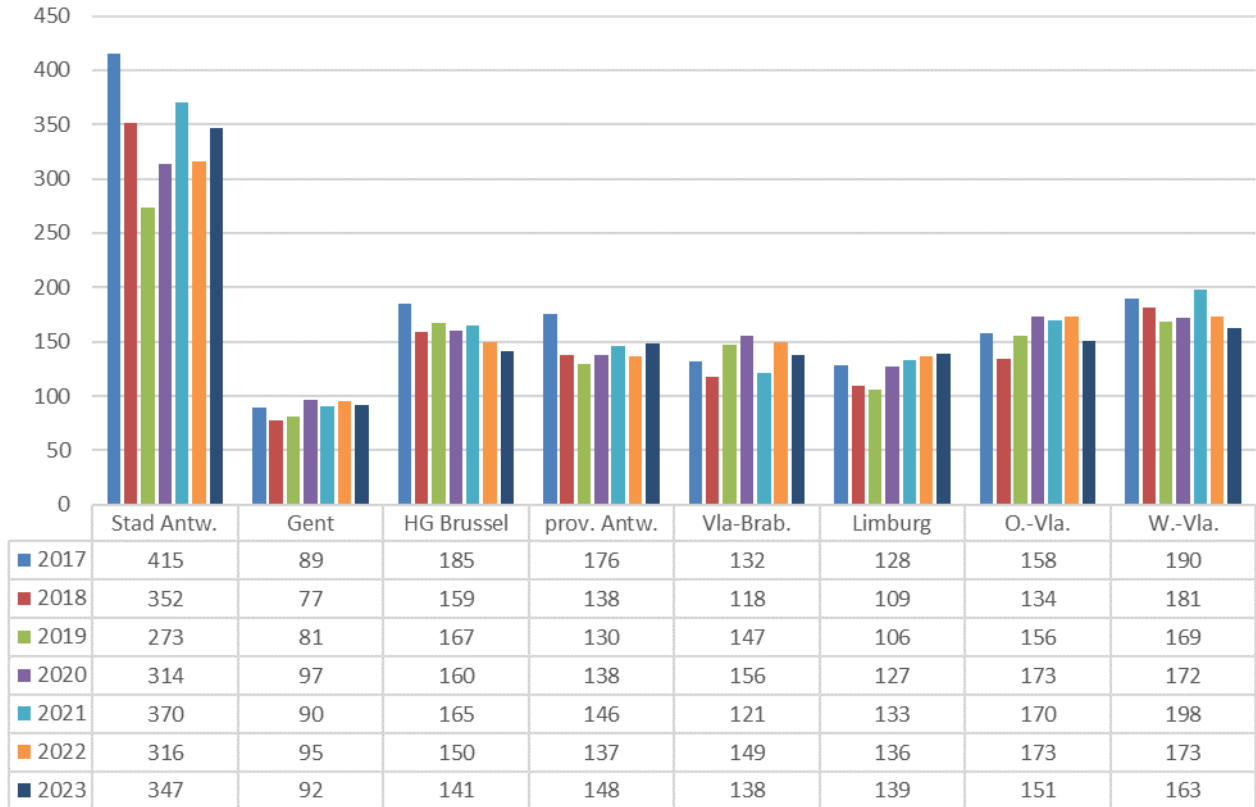
Figuur 5.2.6:
Aantal gestarte cursussen MO, evolutie 2017-2023

In 2023 ligt het aantal gestarte MO-cursussen ongeveer op hetzelfde niveau als in 2022.

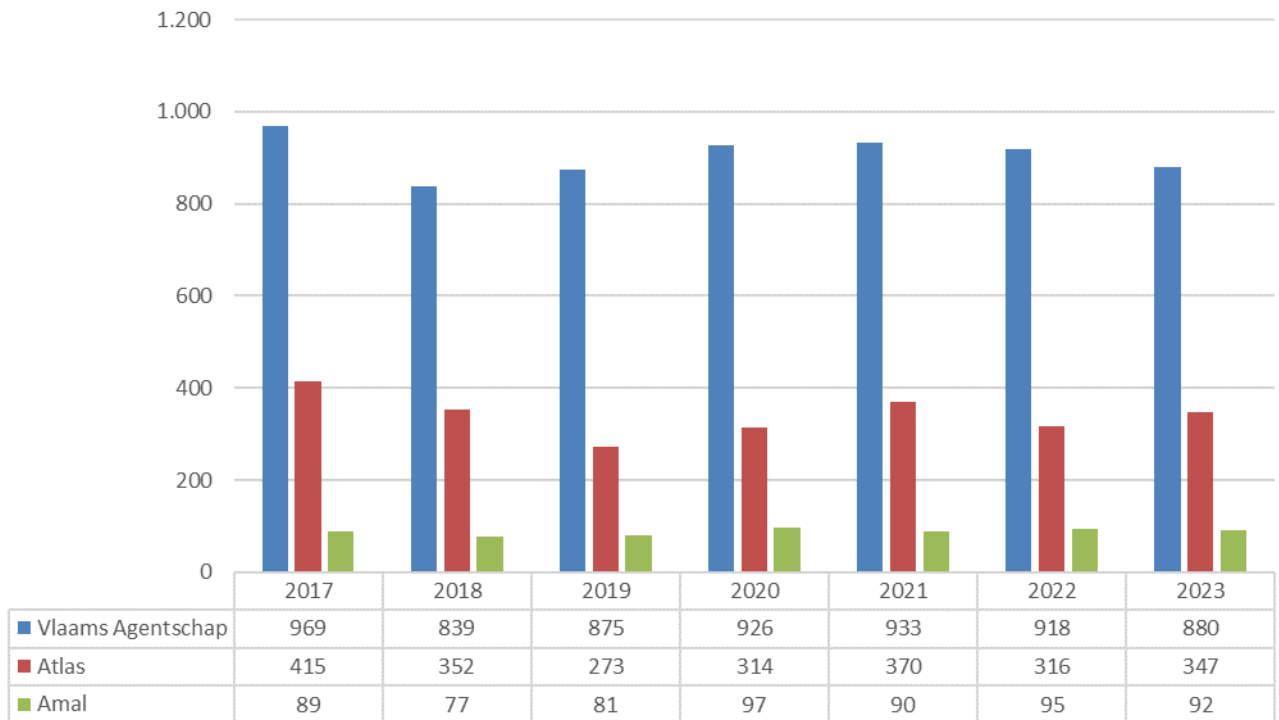
Figuur 5.2.7:
Aantal gestarte cursussen MO, evolutie 2017-2023, per regio

In stad Antwerpen (+10%) en provincie Antwerpen (+8%) is er een stijging van het aantal gestarte MO-cursussen. In Oost-Vlaanderen (-13%), Vlaams-Brabant (-7%), Brussel en West-Vlaanderen (-6%) was er dan weer een daling.

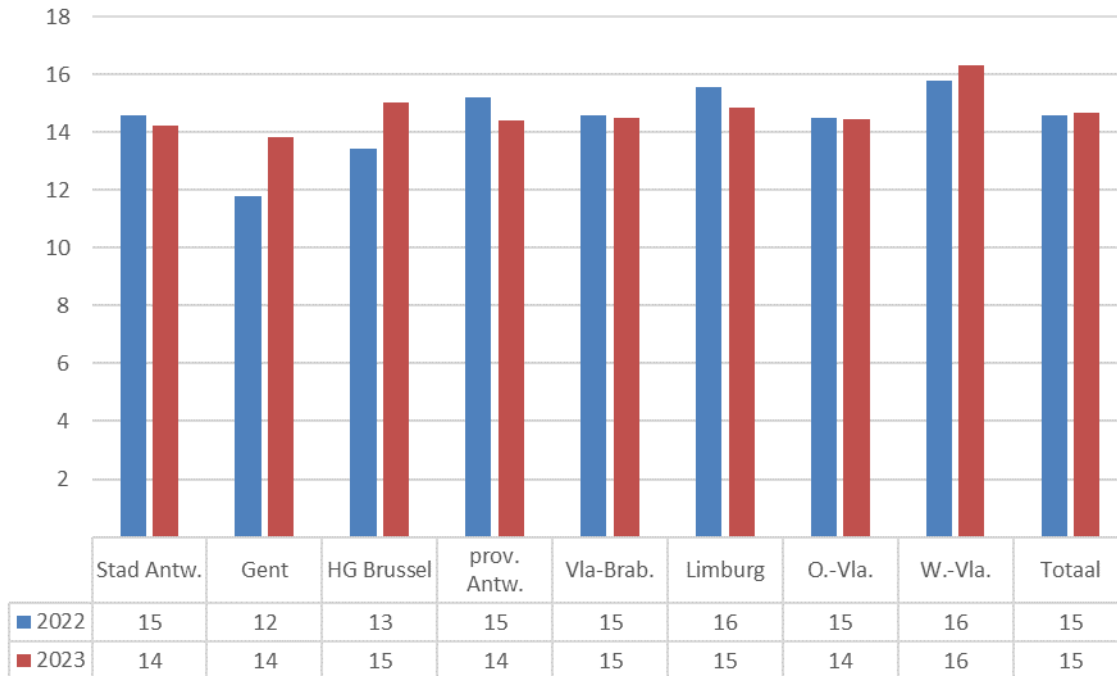
Figuur 5.2.8:
Aantal gestarte cursussen MO, 2017-2023, per agentschap

In Atlas steeg het aantal gestarte MO-cursussen zoals gezegd met 10%, in het Vlaams Agentschap (-4%) en Amal²⁴ (-3%) was er een lichte daling.

²⁴ Opvallend bij Amal: een stijging van aantal contracten in 2023 met 54%, een stijging van het aantal personen die starten met MO van 13% en een daling van het aantal gestarte MO-cursussen met 3%.

Figuur 5.2.9:
Gemiddeld aantal deelnemers per MO-cursus, 2022-2023, per regio

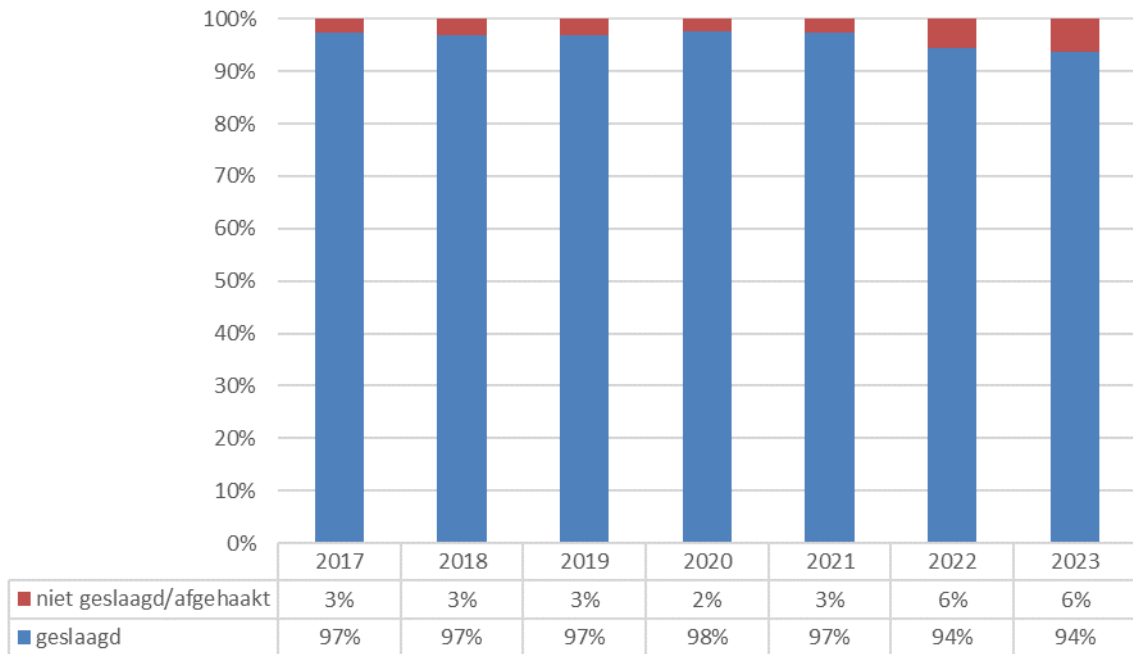

In 2023 waren er gemiddeld 15 deelnemers per MO-cursus, dat is hetzelfde als in 2022. In Gent is men van een gemiddelde van 12 in 2022 naar 14 in 2023 gegaan. Naargelang de taal zijn bepaalde groepen groter of kleiner. Er zijn weinig verschillen tussen de regio's in het aantal gemiddelde deelnemers per cursus.

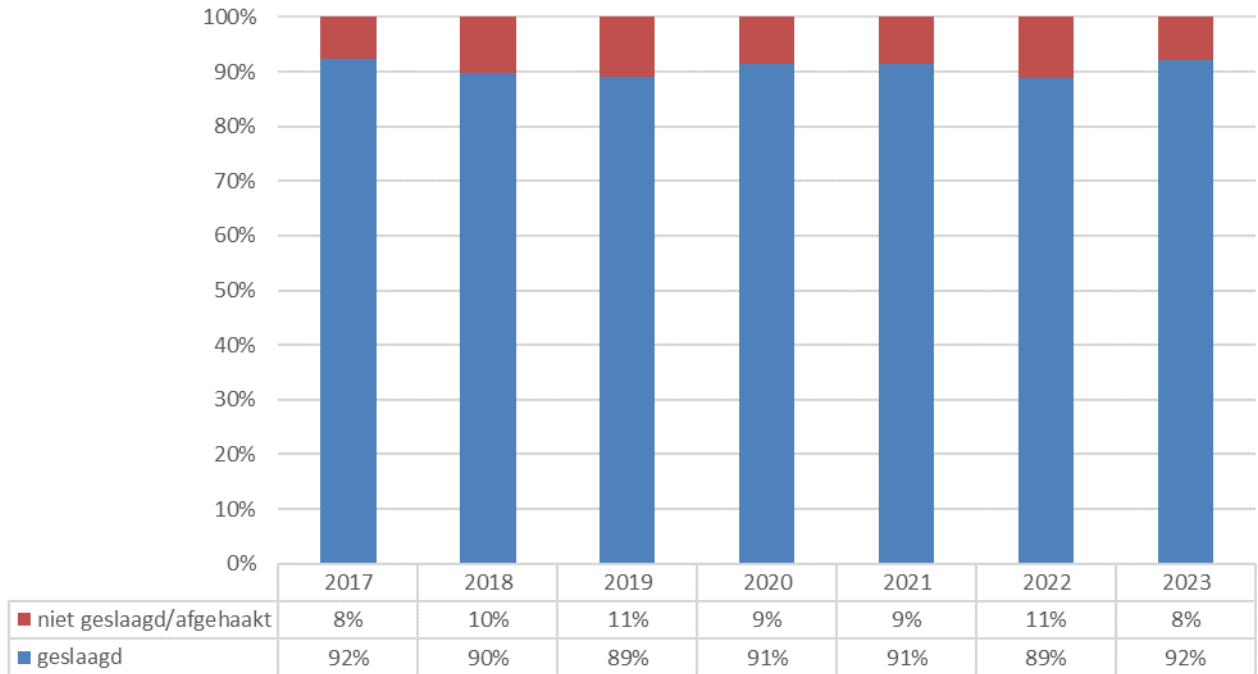
Figuur 5.2.10:

Aantal personen gestart met het trajectonderdeel MO en al dan niet geslaagd, jaar besluit 2017-2023, Vlaams Gewest

Personen die zich aanmeldden en een vrijstelling behaald hebben via de vrijstellingstoets MO zijn niet opgenomen in de berekening van figuren 5.2.10 en 5.2.11. Zij zijn immers opgenomen onder 5.1. Hier gaat het om personen die (ooit) een inburgeringscontract hebben ondertekend, minstens één les MO aanwezig waren en in het vermeldde jaar een besluit hebben gekregen voor het trajectonderdeel MO. Personen die voor het eerst een contract ondertekenden vanaf 1/3/2022 hebben een eindtoets MO afgelegd. Tevoren werd het besluit genomen op basis van een procesevaluatie. De eerste eindtoetsen werden afgelegd op 12/5/2022. Personen die niet mee doen aan de eindtoets omdat ze zijn afgehaakt, zijn in begrepen in de groep niet geslaagd. Vrijwillige inburgeraars die afhaken kunnen niet meer gesanctioneerd worden sinds 1/3/2022. Terwijl het slaagpercentage in het Vlaams Gewest in de periode 2017-2021 op ongeveer 97% lag, ligt dit sinds 2022 op 94%.

Figuur 5.2.12:
Aantal personen al dan niet geslaagd op MO, jaar besluit 2017-2023, Brussels Hoofdstedelijk Gewest

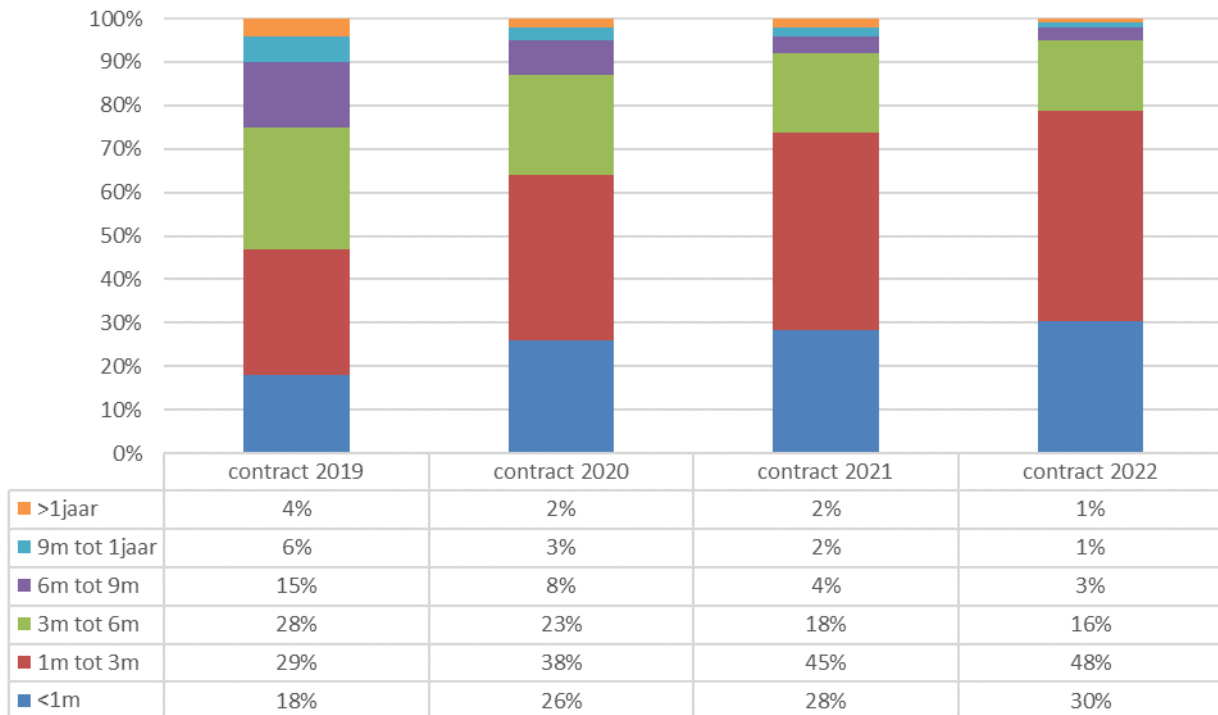

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest schommelt het slaagpercentage op MO rond de 90%. In 2023 lag dit slaagpercentage voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 92%. Voor vrijwillige inburgeraars is het slaagpercentage in 2023 nu ongeveer hetzelfde in Vlaanderen en Brussel.

5.3 DUUR TOT INSTAP IN MO EN MEDIANE DUUR VAN EEN CURSUS

Om te berekenen hoelang het duurt eer personen instappen in een cursus MO, maken we een onderscheid tussen eerst afgesproken instapdatum en effectieve instapdatum. De eerst afgesproken instapdatum is de eerste les van de eerste cursus waarvoor iemand is ingeschreven. De effectieve instapdatum is de effectieve eerst bijgewoonde les in een cursus. Indien de persoon niet instapt in de eerst afgesproken cursus en pas in een volgende cursus instapt (na opnieuw te worden ingeschreven), verschillen beide momenten. Bovendien trekken we steeds de onbeschikbaarheid van de inburgeraars zelf eraf²⁵. We gaan dit na bij alle personen die in 2019, 2020, 2021 en 2022 een contract hebben ondertekend en ondertussen zijn ingestapt in een cursus MO. De metingen gebeurden op 29/6/2021 (contracten 2019), op 17/6/2022 (contracten 2020), 24/5/2023 (contracten 2021) en 30/5/2024 (contracten 2022).

Figuur 5.3.1: Aandeel personen dat een inburgeringscontract ondertekende tussen 2019 en 2022 en ondertussen is ingestapt in een cursus MO, naar duur tussen contract en eerst afgesproken start MO

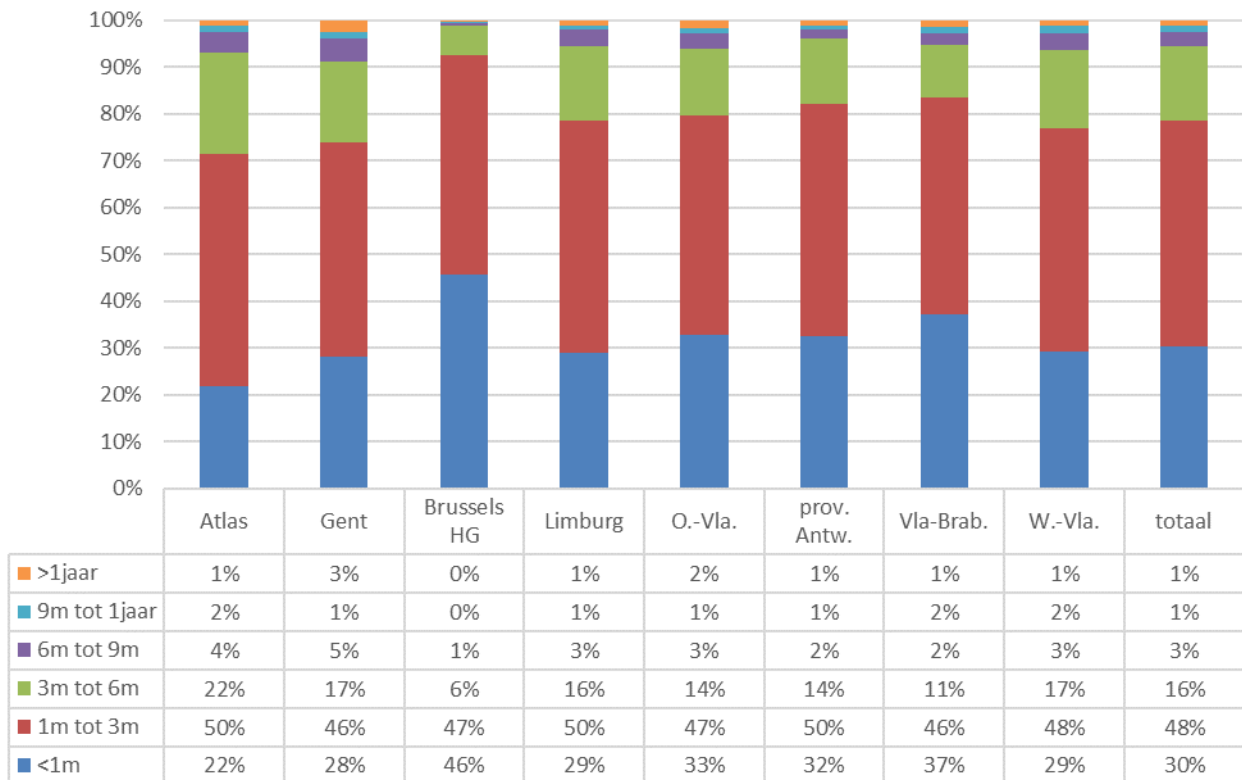

Wanneer we kijken naar de contracten ondertekend in 2022 voor alle inburgeraars in het Vlaamse en Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen, zou 78% binnen de 3 maanden instappen in een cursus MO. 94%

²⁵ Indien iemand start na 75 dagen maar zelf 35 dagen onbeschikbaar was in deze periode, is de berekende effectieve start na 40 dagen. Ook van de eerst afgesproken start worden de 35 dagen afgetrokken omdat bij het aanbieden van een cursus, met deze onbeschikbaarheid rekening wordt gehouden.

Figuur 5.3.3:

Aandeel personen dat een inburgeringscontract ondertekende in 2022 en ondertussen is ingestapt in een cursus MO, naar duur tussen contract en eerst **afgesproken** start MO, per regio

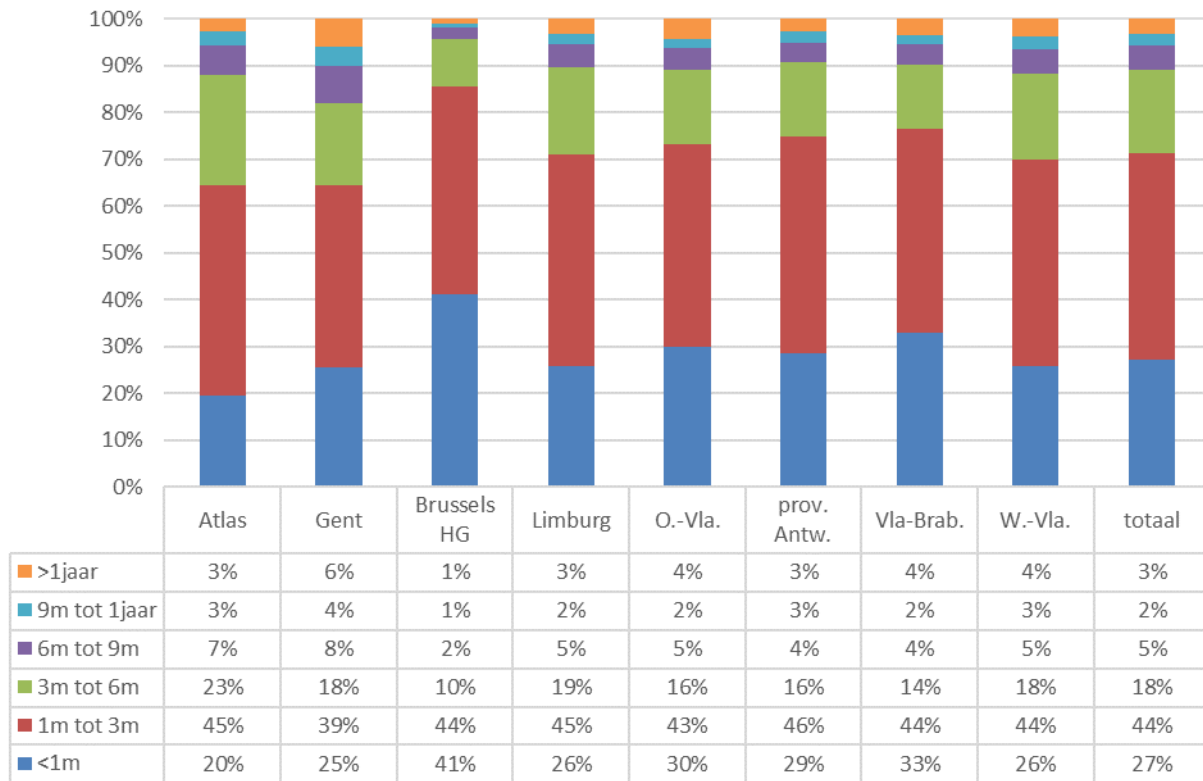

In Brussel zou 93% starten binnen de drie maanden. In de andere regio's zou tussen de 74 en 83% starten binnen de drie maanden. In Atlas zou men iets minder vaak binnen de drie maanden starten dan elders.

Figuur 5.3.4:

Aandeel personen dat een inburgeringscontract ondertekende in 2022 en ondertussen is ingestapt in een cursus MO, naar duur tussen contract en **effectieve** start MO, per regio

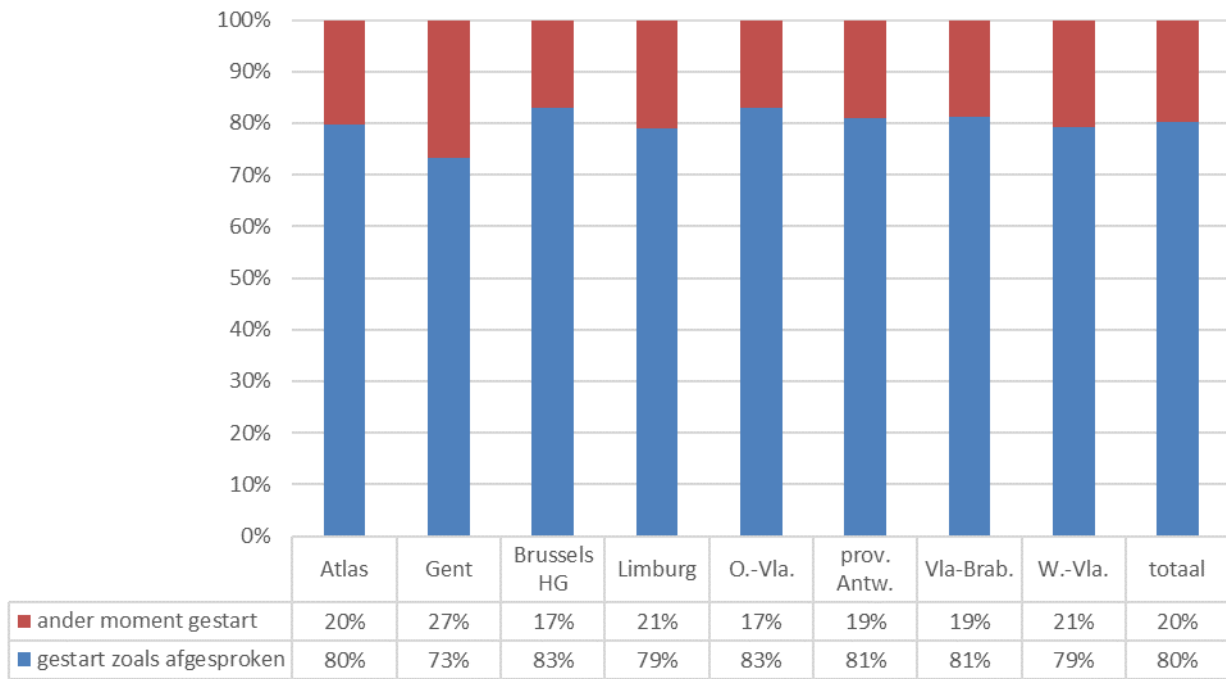
Bij de effectieve starters ligt het aandeel dat start binnen de 3 maanden lager. In Brussel is het aandeel personen dat start binnen de 3 maanden relatief hoog (85%). De aandelen liggen een stuk lager in stad Antwerpen en Gent (64%).

Over alle regio's heen deed 5% er meer dan negen maanden over om effectief te starten met MO. Dat aandeel is het laagst in Brussel (2%) en het hoogst in Gent (10%).

Figuur 5.3.5:

Aandeel personen dat inburgeringscontract ondertekende in 2022 en ondertussen is ingestapt in een cursus MO, naar al dan niet gestart op afgesproken moment, per regio

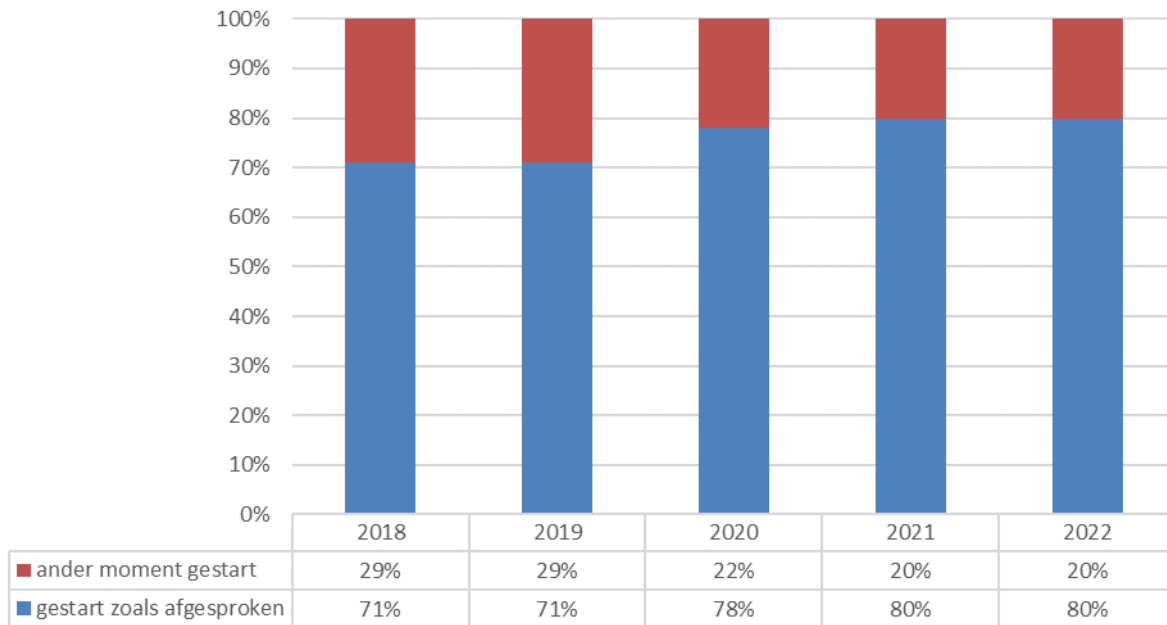

Heel wat personen starten niet op het eerst afgesproken moment. Van personen met een contract in 2022 startte 20% van de inburgeraars niet op het afgesproken moment. Dit geeft organisatorische uitdagingen om onder meer nieuwe cursusplaatsen te organiseren. Het aandeel personen dat op het afgesproken moment startte is het hoogst in Brussel en Oost-Vlaanderen (83%). In vergelijking met de contracten die in 2020 ondertekend zijn, zijn vooral de provincie Antwerpen (van 75% naar 81% gestart zoals afgesproken), de stad Antwerpen (van 76 % naar 80% gestart zoals afgesproken) en de provincie Vlaams-Brabant (van 75% naar 81% gestart zoals afgesproken) er op vooruit gegaan. (niet in grafiek)

Figuur 5.3.6

Aandeel personen dat inburgeringscontract ondertekende in 2018-2022 en ondertussen is ingestapt in een cursus MO, naar al dan niet gestart op afgesproken moment, per jaar

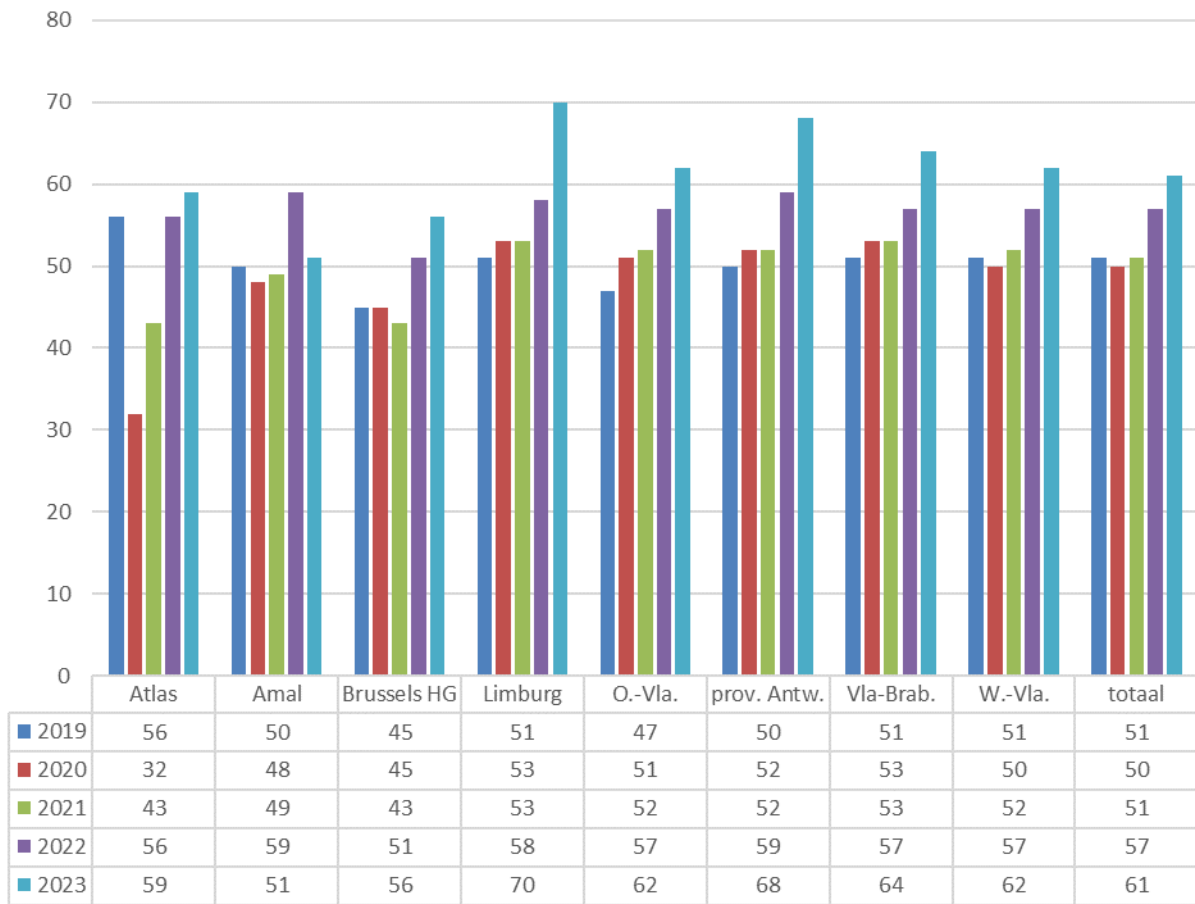

Terwijl bij personen met een contract in 2018 slechts 71% startte op het afgesproken moment, is dit gestegen naar 80% voor personen die in 2021 of 2022 een contract ondertekende.

Figuur 5.3.7:

Mediane duur in kalenderdagen tussen start en besluit 'geslaagd via cursus' op het trajectonderdeel MO voor inburgeraars met een startdatum MO in 2019, 2020, 2021, 2022 of 2023

De mediane duur tussen instap in de cursus MO en het besluit van het onderdeel MO voor de personen die in 2023 startten²⁶ is 61 kalenderdagen over heel het Vlaamse en Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen. Dat is 10 kalenderdagen langer dan in 2019. Terwijl het cliëntvolgsysteem vroeger op het einde van de cursus automatisch het besluit genereerde, is er voor personen met een contract vanaf 1/3/2022 ook nog een eindtoets. Dit verlengt de doorlooptijd.

De mediane duur schommelt over de regio's tussen 51 en 68 kalenderdagen. De mediane duur is het kortst in stad Gent (51 dagen) en het langst in Limburg (70 dagen) en provincie Antwerpen (68 dagen) In 2020 was de mediane duur opvallend kort in stad Antwerpen. Atlas had in 2020 naar aanleiding van de corona-crisis en de digitalisering van de lessen de MO-cursus sterk ingekort tot gemiddeld 30 dagen.

²⁶ De einddatum kan ook in 2024 liggen.

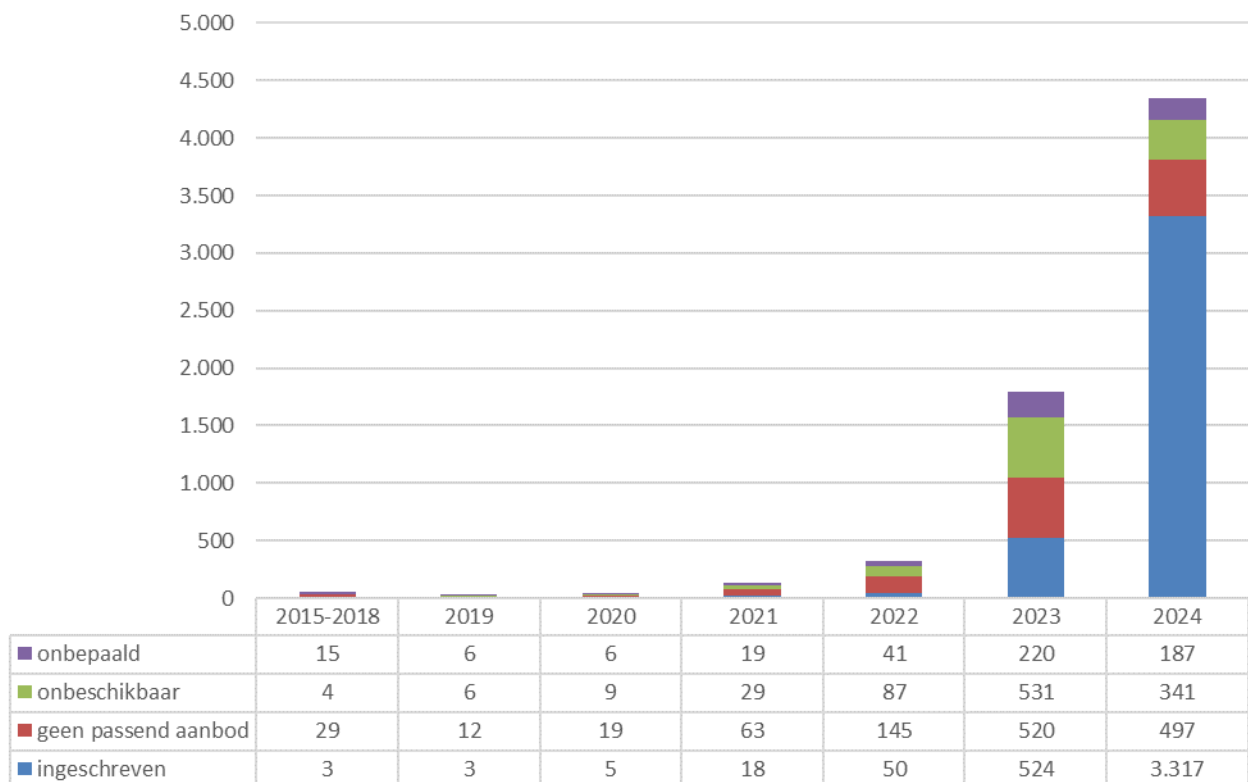
5.4 GEEN OPSTART MO

In het volgende onderdeel bekijken we de personen met een lopend (open) traject sinds 2015 die op 28/5/2024 wachten op MO of op dat moment onbeschikbaar zijn. Hierbij tellen we ook personen die verhuisd zijn van één centrum naar een ander centrum. We kijken naar het jaar dat ze een contract ondertekenden. De grote meerderheid ondertekende een contract in 2024 (65%). 27% ondertekende een contract in 2023 en 5% in 2022. Een kleinere restgroep (4%) bestaat uit 'langlopende dossiers' (contract vóór 2022).

Meer dan de helft (58%) is ingeschreven en wacht tot men kan starten met de cursus. 19% van de personen met een open dossier heeft de status 'geen passend aanbod'. In 2022 had nog 24% van de personen met een open dossier de status 'geen passend aanbod' (niet in grafiek).

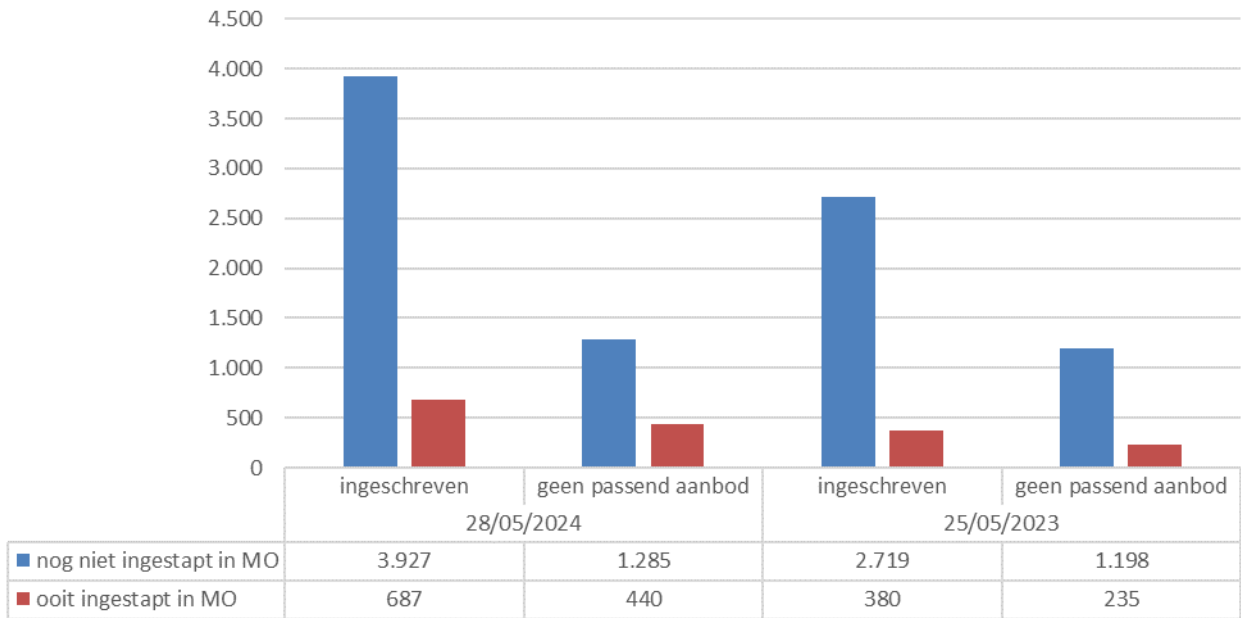
Figuur 5.4.1:

Aantal personen met een lopend inburgeringstraject dat nog niet (eerder) gestart is met MO, 28/5/2024, naar situatie voor MO en jaar van ondertekening contract.

Figuur 5.4.2:

Aantal personen met een lopend inburgeringstraject (2015-2024) maar momenteel wachtend op MO, 28/5/2024, naar situatie voor MO en al dan niet eerder gestart met MO

In 5.4.1 keken we enkel naar personen die nog niet eerder instapten in een cursus MO. Indien we naar alle inburgeraars met een open traject kijken, is een deel wel al ooit eerder ingestapt in een cursus MO, namelijk 26% van de personen met de status 'geen passend aanbod' en 15% van de personen die zijn ingeschreven en wachten op de start van de cursus.

Een deel van de personen met een open traject is om geldige redenen afgehaakt of was niet geslaagd en zal de cursus opnieuw volgen. T.o.v. een jaar geleden zijn er nu meer inburgeraars aan het wachten met een status 'ingeschreven' en ook iets meer met een status 'geen passend aanbod'. Tegelijk zijn er ook meer personen die al eerder zijn ingestapt in een cursus MO.

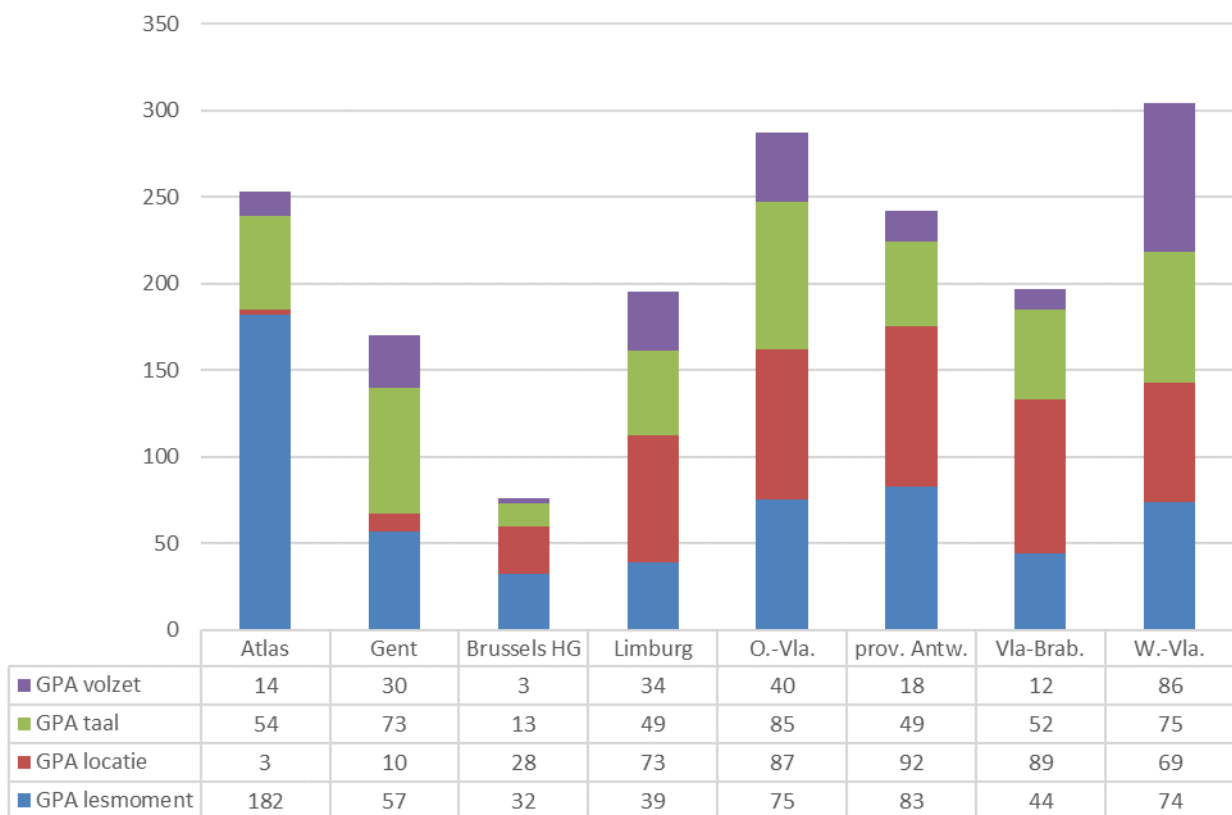
5.5 PROFIEL VAN PERSONEN MET STATUS GEEN PASSEND AANBOD

De inburgeraar kan les MO volgen of kan enkel op bepaalde dagdelen les MO volgen, maar de agentschappen kunnen geen passend aanbod (GPA) MO aanbieden. De trajectbegeleider noteert in KBI-Connect de reden volgens onderstaande prioriteit. Het kan gaan om:

- GPA taal: De inburgeraar heeft een moedertaal of contacttalen 'voldoende om MO te volgen' die momenteel niet aangeboden wordt.
- GPA locatie: Er is een aanbod MO in een passende taal voor de inburgeraar binnen het Agentschap, maar de lesplaats is niet bereikbaar binnen een redelijke reistijd van 1,5 uur. Sinds de lockdown in maart 2020 wegens Covid-19 de lessen MO niet meer fysiek maar digitaal doorgaan, wordt voor personen die liever fysiek les willen volgen dan digitaal 'GPA locatie' aangeduid (bij gebrek aan alternatieve registratiemogelijkheden).
- GPA lesmoment: Er is een aanbod MO beschikbaar voor de inburgeraar binnen het Agentschap in een passende taal en op een passende lesplaats, maar niet op het geschikte lesmoment.
- GPA volzet: Er is een aanbod MO beschikbaar voor de inburgeraar binnen het Agentschap in een passende taal en op een passende lesplaats en op een passend moment, maar alle geplande cursussen zijn volzet.

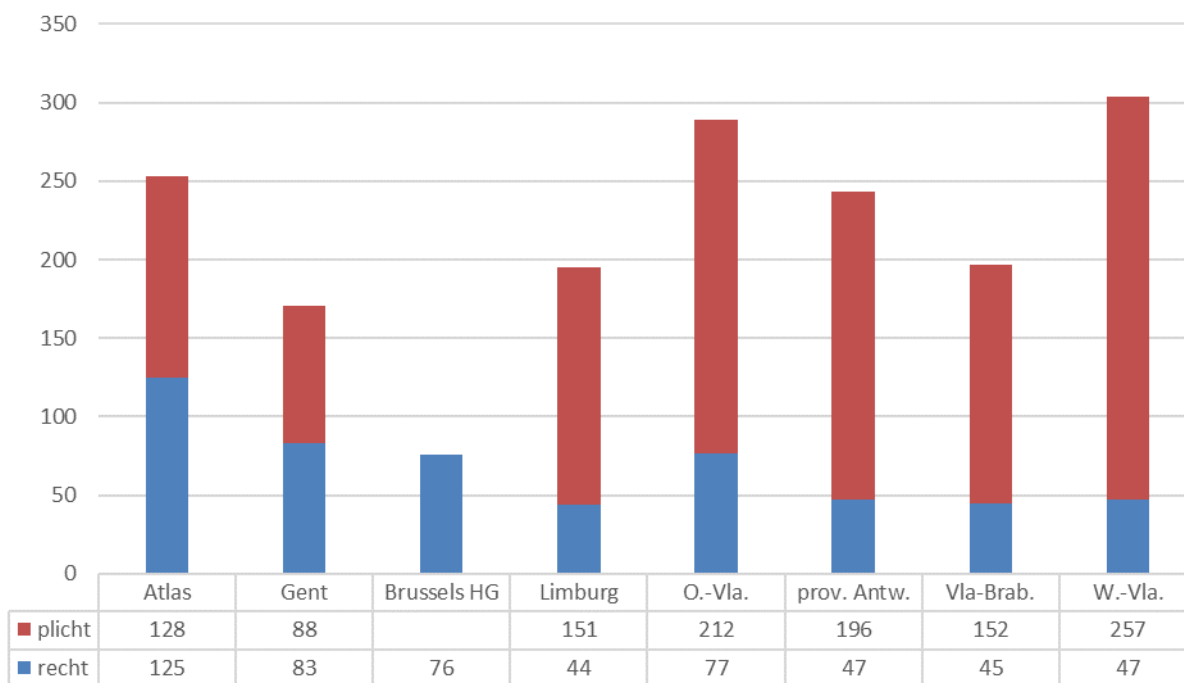
Figuur 5.5.1:

Aantal personen met status geen passend aanbod, 28/5/2024, naar reden GPA

Het aantal personen wachten met een status 'geen passend aanbod' is in Brussel opvallend kleiner dan in de andere regio's. De drie belangrijkste redenen voor 'geen passend aanbod' zijn 'GPA lesmoment', 'GPA locatie' en 'GPA taal'. De reden voor 'geen passend aanbod' verschilt van regio tot regio. In stad Antwerpen en Brussel is 'GPA lesmoment' de belangrijkste reden. In de regio's Limburg, Oost-Vlaanderen, provincie Antwerpen en Vlaams-Brabant is de belangrijkste reden 'GPA locatie', wat vooral wijst op het feit dat deze personen wachten op een fysiek aanbod in plaats van digitale lessen. In stad Gent is de belangrijkste reden 'GPA taal'. Het gaat dan bijna steeds om talen met slechts 1 of 2 personen. In West-Vlaanderen is de belangrijkste reden 'GPA volzet'.

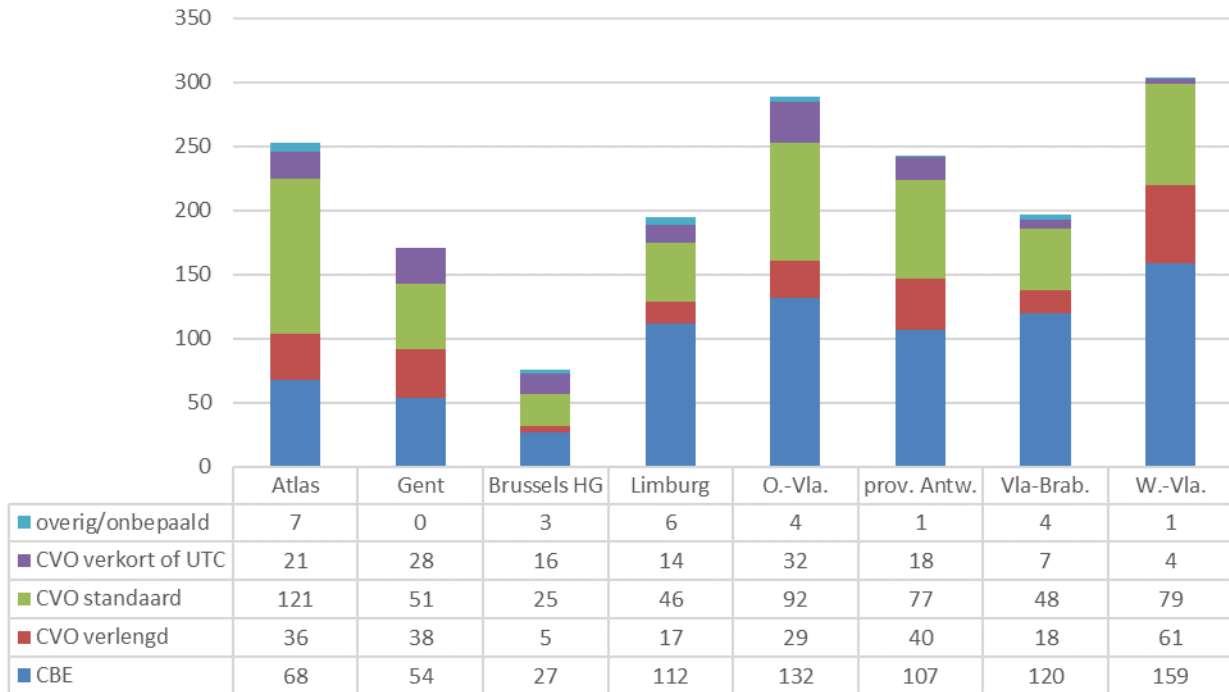
Figuur 5.5.2
Aantal personen met status geen passend aanbod, 28/5/2024, naar regio en doelgroep

Hoewel de meerderheid van de personen met een status 'geen passend aanbod' verplicht inburgeraar is, is toch een aanzienlijk deel van de inburgeraars rechthebbend. In de stad Antwerpen en Gent is bijna de helft van de inburgeraars met een status 'geen passend aanbod' rechthebbend²⁷. In de andere regio's gaat het om 15% tot 27%, een stuk minder dan de voorbije jaren.

²⁷ Een mogelijke verklaring is het feit dat er sinds 1/3/2022 pas een contract wordt ondertekend indien er minstens een inschrijving is op een cursus MO of in een opleiding NT2. Rechthebbenden die in de praktijk bijna nooit beschikbaar zijn, zullen daarom minder vlug dan vroeger een inburgeringscontract ondertekenen.

Figuur 5.5.3:
Aantal personen met status geen passend aanbod, 28/5/2024, naar regio en inschatting leervermogen

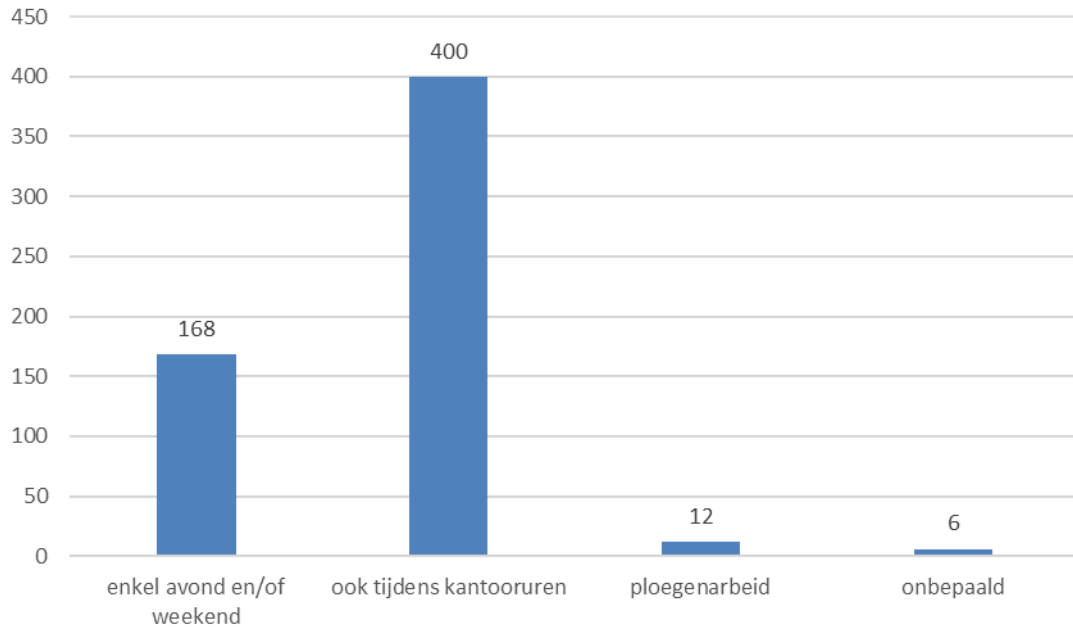

De groep CBE omvat hier zowel alfaklanten als andere laaggeletterden. Het aandeel personen met een advies 'CBE' en status GPA, ligt in alle regio's tussen 36% en 61% behalve in de stad Antwerpen (27%) en Gent (32%). Gemiddeld gaat het om 45% van alle personen met een status GPA op 28/5/2024.

Ter vergelijking: van alle personen met een contract in 2023 had 19% advies 'CBE'. We kunnen dus stellen dat laaggeletterden oververtegenwoordigd zijn bij de wachtenden.

Hoewel het aantal personen met een status GPA sinds de coronapandemie niet is gestegen, is het profiel wel helemaal veranderd. Personen met een minder voorkomende taal maar verspreid over heel Vlaanderen en Brussel, kunnen via het digitale aanbod vlotter geholpen worden. Personen die digitaal niet vaardig zijn, wachten tot ze terug fysiek les kunnen volgen of krijgen ondertussen een beperkt aanbod digitale vaardigheden om op die manier toch nog digitaal MO te kunnen volgen nadien.

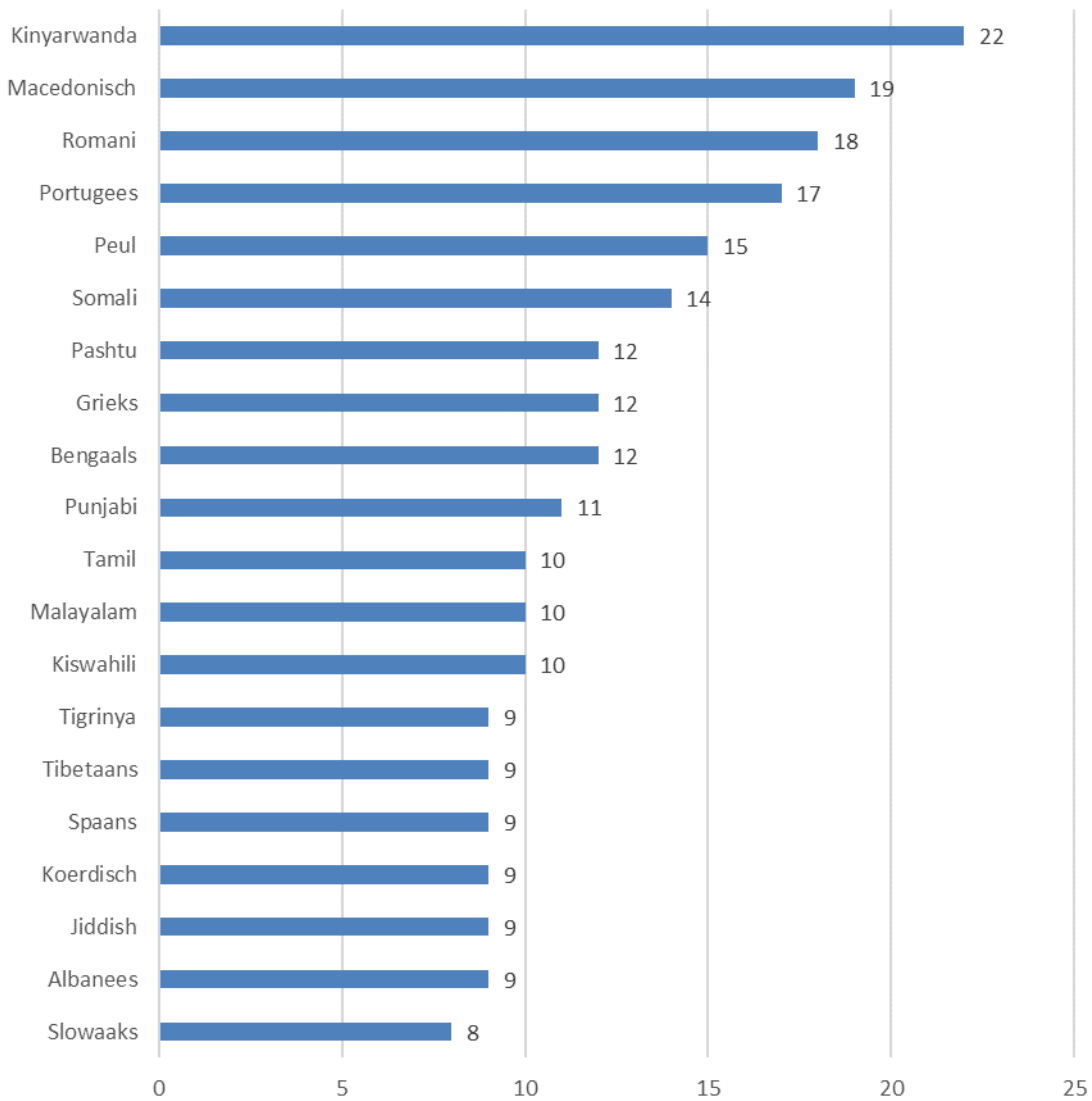
Figuur 5.5.4:
Aantal personen met status geen passend aanbod en 'GPA lesmoment', 28/5/2024 naar voorkeurmoment

De meerderheid van de personen met als reden 'GPA lesmoment', willen binnen de kantooruren les volgen of zijn zowel tijdens de kantooruren als buiten de kantooruren beschikbaar. Een kleiner deel is enkel beschikbaar buiten de kantooruren. Slechts een kleine groep van 12 personen werkt in ploegenarbeid en zal daarom moeilijk een geschikt moment vinden.

Figuur 5.5.5:
Top-20 moedertalen bij personen met status geen passend aanbod en 'GPA taal', 28/05/2024

De 450 personen met status 'geen passend aanbod' met als reden 'GPA-taal' hebben minstens 78 verschillende moedertalen. De meest voorkomende moedertalen zijn Kinyarwanda, Macedonisch, Romani, Portugees, Peul en Somali.

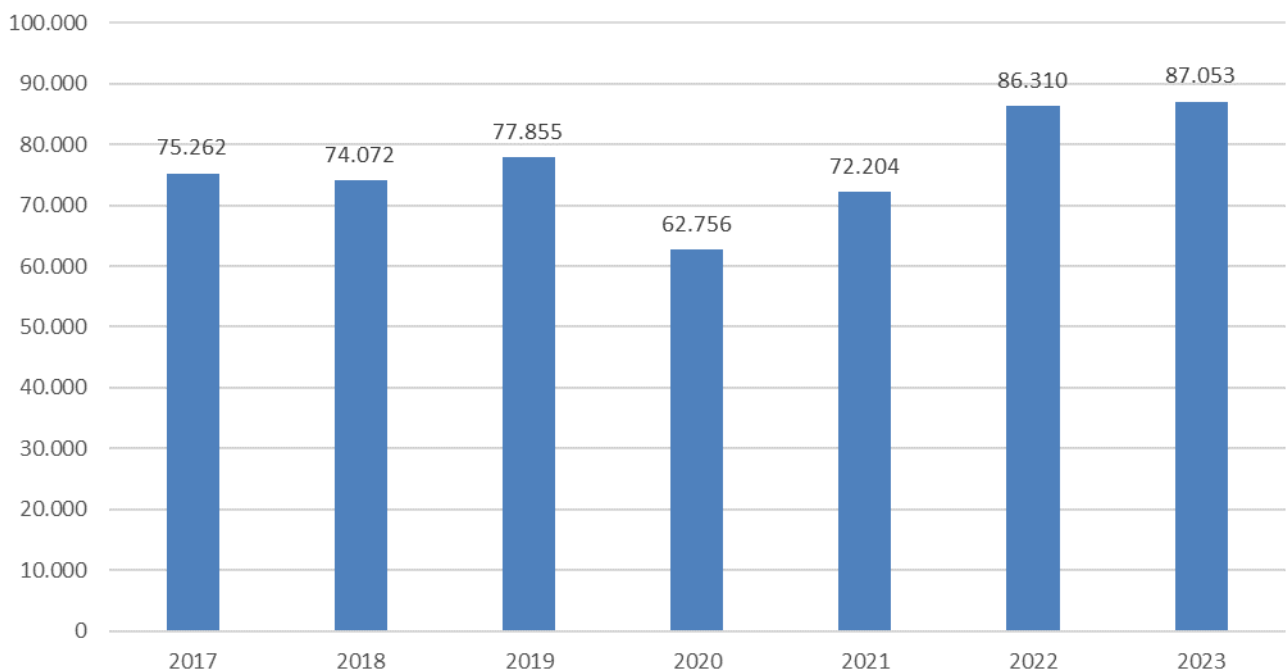
5.6 DOORVERWIJZINGEN NAAR NT2

Na het voorbije deel over het onderdeel maatschappelijke oriëntatie gaat dit deel over het onderdeel NT2. Bijna alle geïnteresseerden in NT2, al dan niet verplicht om NT2 te volgen, passeren langs de agentschappen Integratie en Inburgering of het Huis van het Nederlands Brussel. In KBI-connect kunnen we monitoren hoeveel personen op gesprek kwamen bij een agentschap of HvN Brussel en hoeveel personen ingeschreven werden in een NT2-cursus.

In dit onderdeel gaat het om alle anderstaligen die geïnteresseerd zijn in een opleiding NT2, niet enkel inburgeraars.

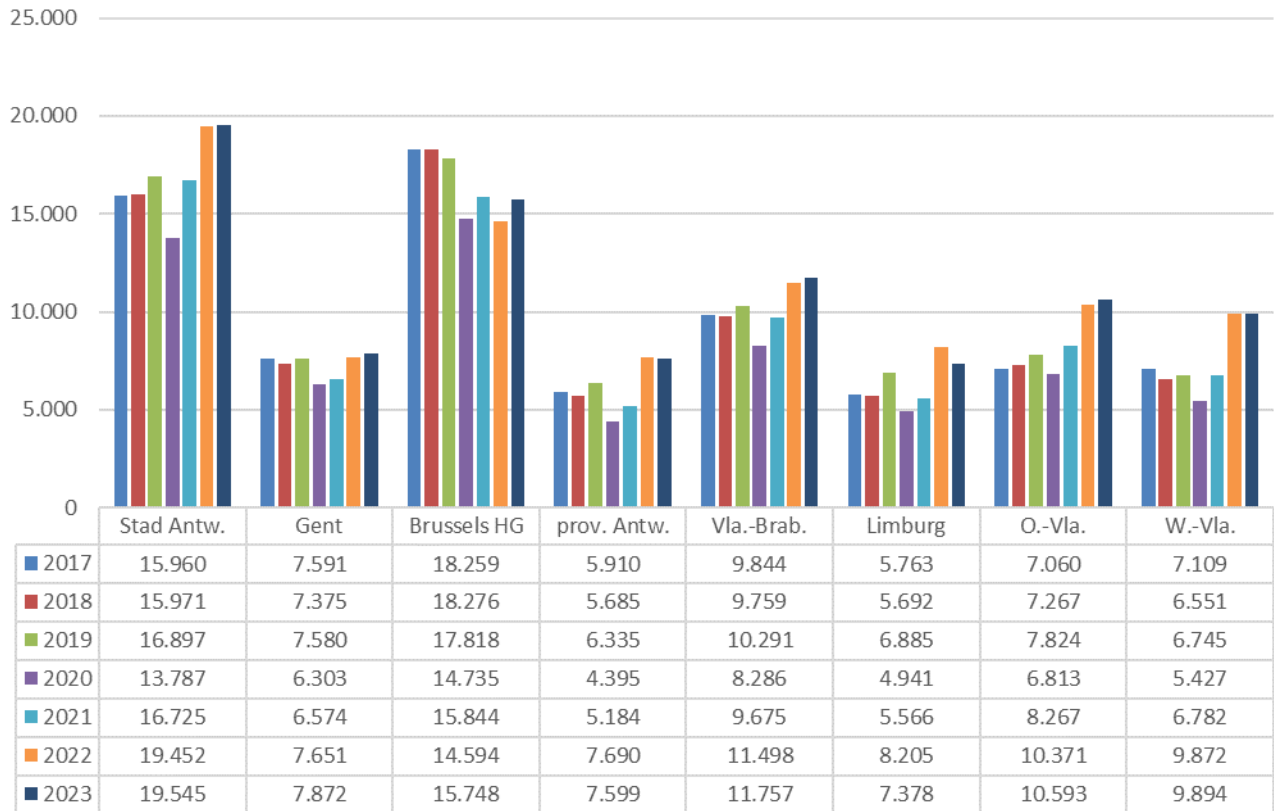
Figuur 5.6.1:

Aantal unieke personen die een gesprek hadden bij een agentschap of HvN Brussel, 2017-2023

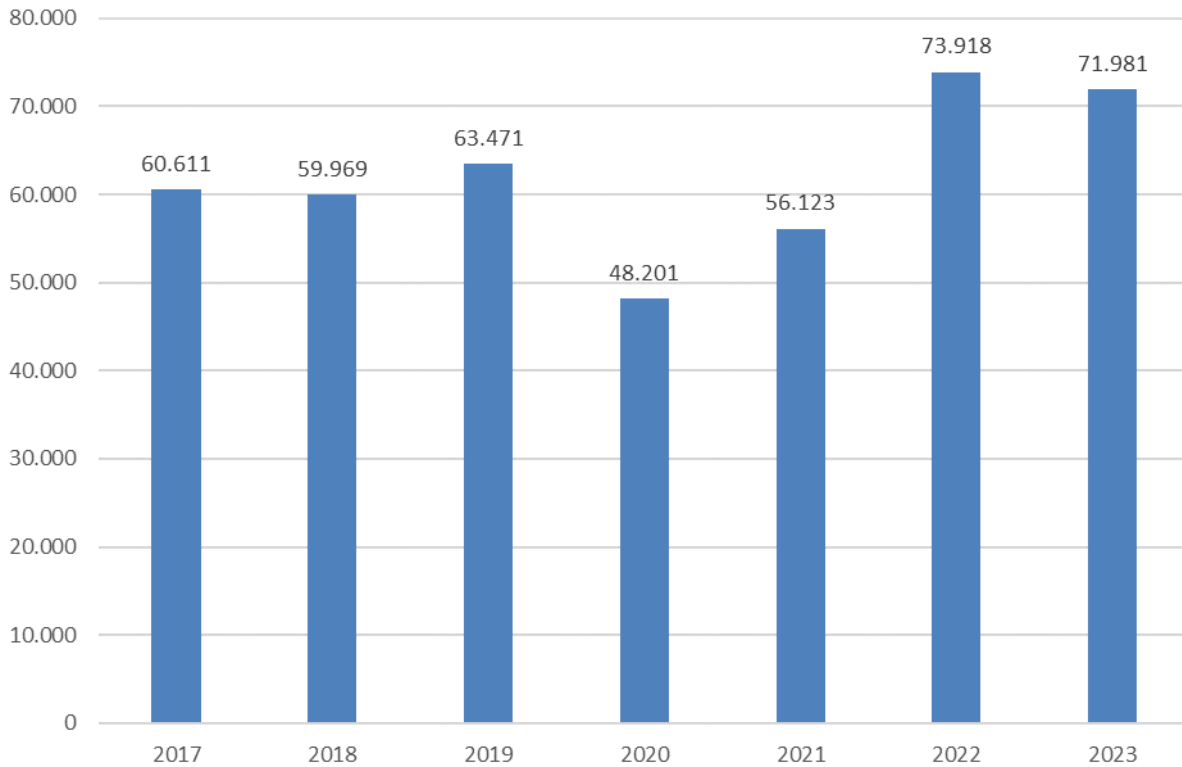
Het aantal unieke personen dat langskwam bij een agentschap of het HvN Brussel, schommelt in de periode 2017-2019 tussen 74.000 en 80.000. In het coronajaar 2020 was er t.o.v. 2019 een daling van 19% tot 62.756 unieke personen. In 2021 steeg het aantal unieke personen die een gesprek hadden weer naar 72.204. In 2022 steeg het aantal unieke personen die een gesprek hadden tot 86.310. In 2023 lag het aantal ongeveer op hetzelfde niveau met 87.053. In 2022 was 14% van alle personen Oekraïens (12.506 t.o.v. 459 in 2021) en in 2023 8.620 (of 10%) Het hoge aantal in 2023 is dus niet louter door het hoge aantal Oekraïners. Er is bijvoorbeeld een aanzienlijke stijging van het aantal Turken, Palestijnen, Indiërs, Burundezen en Portugezen.

Figuur 5.6.2:
Aantal unieke personen die een gesprek hadden bij agentschap of HvN Brussel, 2017-2023, per regio

In 2023 ligt het aantal personen dat een gesprek heeft het hoogst in de stad Antwerpen (19.545) en Brussel (15.748). Hierna volgen Vlaams-Brabant (11.757), Oost-Vlaanderen (10.593) en West-Vlaanderen (9.894). In Gent (7.822), Limburg (7.378) en de provincie Antwerpen (7.599) ligt het aantal personen met een gesprek lager. Het aantal personen dat langs kwam is in 2023 gestegen in Brussel en gedaald in Limburg. In de andere regio's is er weinig verschil t.o.v. 2022.

Figuur 5.6.3:
Aantal adviezen van de agentschappen of HvN Brussel, 2017-2023

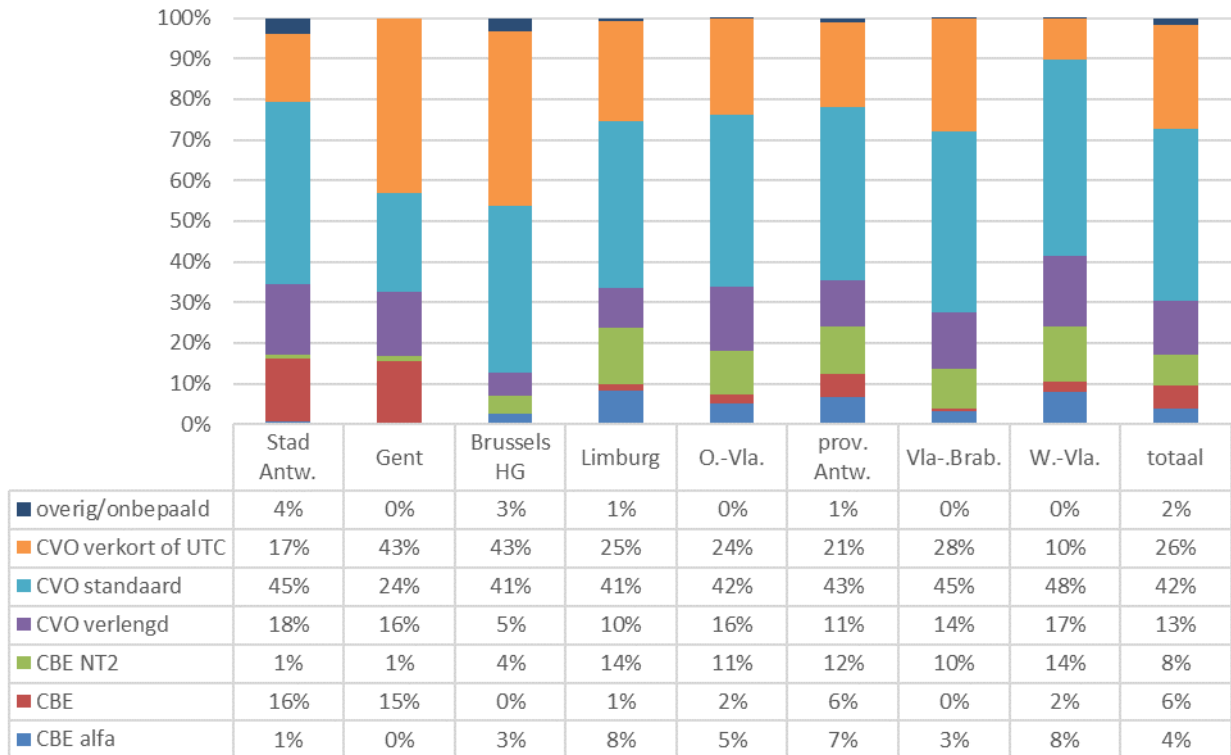

Het aantal adviezen over het taalleervermogen lag op ongeveer 60.000 in 2017-2018. In 2019 steeg het naar 63.471. In het coronajaar 2020 daalde het aantal met tot 48.201. In 2021 was er weer een stijging met 16%. In 2022 steeg het aantal adviezen tot 73.918. 19% van het totaal aantal adviezen werd gegeven aan Oekraïners. In 2023 daalde het aantal adviezen met 3%. 8638 of 12% van de adviezen werden gegeven aan Oekraïners.

Figuur 5.6.4:

Aandeel adviezen van de agentschappen of HvN Brussel, 2023, per type besluit en regio

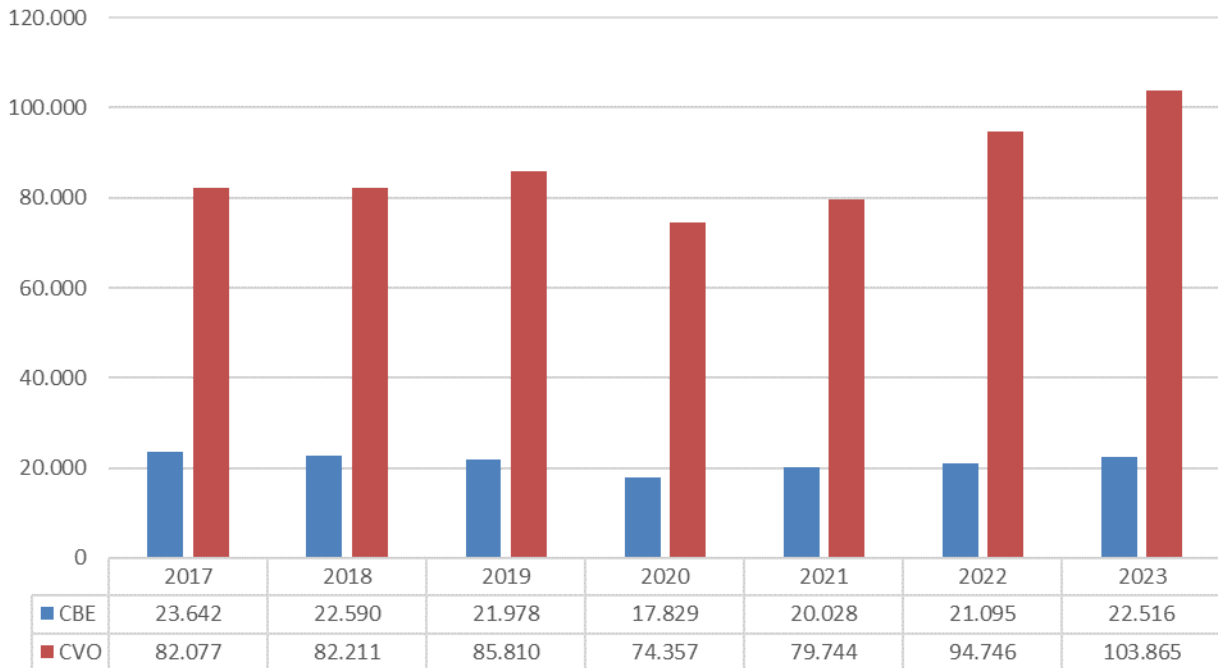
In sommige regio's maakt men een onderscheid tussen het advies CBE alfa voor de laagst geletterden en CBE NT2 voor zij die wel gealfabetiseerd zijn. In stad Antwerpen en Gent wordt dit onderscheid veel minder gebruikt en is het advies meestal 'CBE'.

In 2023 krijgt, over alle regio's samen, 17% van de kandidaten een CBE-advies. Maar het aandeel kandidaten dat een CBE-advies krijgt, verschilt naargelang de regio. Het valt op dat in Brussel relatief weinig anderstaligen het advies krijgen om Nederlands te leren in een CBE (7%). In Limburg, West-Vlaanderen en de provincie Antwerpen ligt het aandeel CBE-adviezen met 24% dan weer relatief hoog. Het aandeel personen met advies CVO verkort of universitair talentencentrum (UTC) ligt met 43% het hoogst in Brussel en Gent.

5.7 INSCHRIJVINGEN IN OPLEIDINGEN NT2

Figuur 5.7.1:

Aantal unieke personen met een inschrijving NT2, 2017-2023, per jaar en per instellingstype

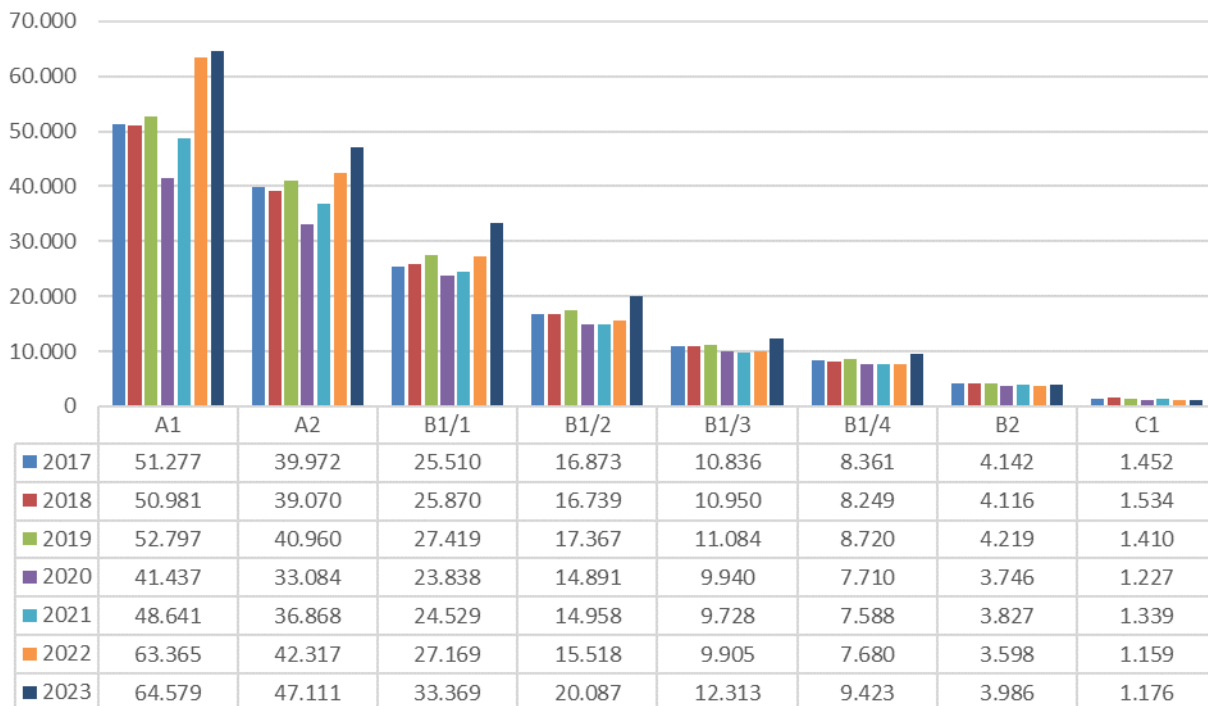
Het gaat om unieke personen die zich ingeschreven hebben²⁸. Personen worden slechts één keer per jaar geteld, hoewel zij meer dan één module per jaar kunnen volgen. Personen die zich in verschillende jaren hebben ingeschreven, worden wel opnieuw geteld. Wanneer we iedere persoon in de periode 2017-2023 slechts één keer tellen, zijn er 371.336 unieke personen ingeschreven. Vooral bij CBE doen personen lang over hun opleiding NT2 waardoor zij zich meerdere jaren inschrijven. (66.607 unieke personen totaal voor 149.678 unieke personen voor de jaren 2017-2023).

In 2023 ligt het aantal unieke personen met een CBE-inschrijving op 22.516 en het aantal unieke personen met een CVO-inschrijvingen op 103.865, of 125.115 unieke personen met een inschrijving. Het aantal inschrijvingen in zowel CBE als CVO was in het coronajaar 2020 sterk gedaald. In 2021 steeg het aantal inschrijvingen terug. Ook in 2022 steeg het aantal inschrijvingen. Zoals eerder vermeld was dit grotendeels te verklaren door de Oekraïense vluchtelingen. In 2023 is het aantal personen met een inschrijving gestegen verder gestegen met 7% bij CBE en 10% bij CVO.

²⁸ Een aantal personen schrijven zich uit maar tellen we wel mee omdat ook zij ingeschreven waren. Het gaat hier dus om ingeschreven personen, niet personen die effectief gestart zijn.

Figuur 5.7.2:

Aantal unieke personen met een inschrijving NT2, 2017-2023, per jaar en niveau NT2

In 2023 schreven 64.579 (unieke) anderstaligen zich in voor een A1-cursus en 47.111 voor een A2-cursus. Personen die zich zowel voor A1 als voor A2 inschreven in één jaar, worden twee keer geteld. Hoe hoger het niveau, hoe lager het aantal inschrijvingen.

Sinds september 2014 is het vereiste niveau NT2 binnen inburgering verhoogd van A1 naar A2.

In het coronajaar 2020 was het aantal personen ingeschreven in een opleiding NT2 gedaald. Er was vooral een daling bij de niveaus A1 en A2. In 2021 en 2022 steeg het aantal personen ingeschreven in een opleiding NT2.

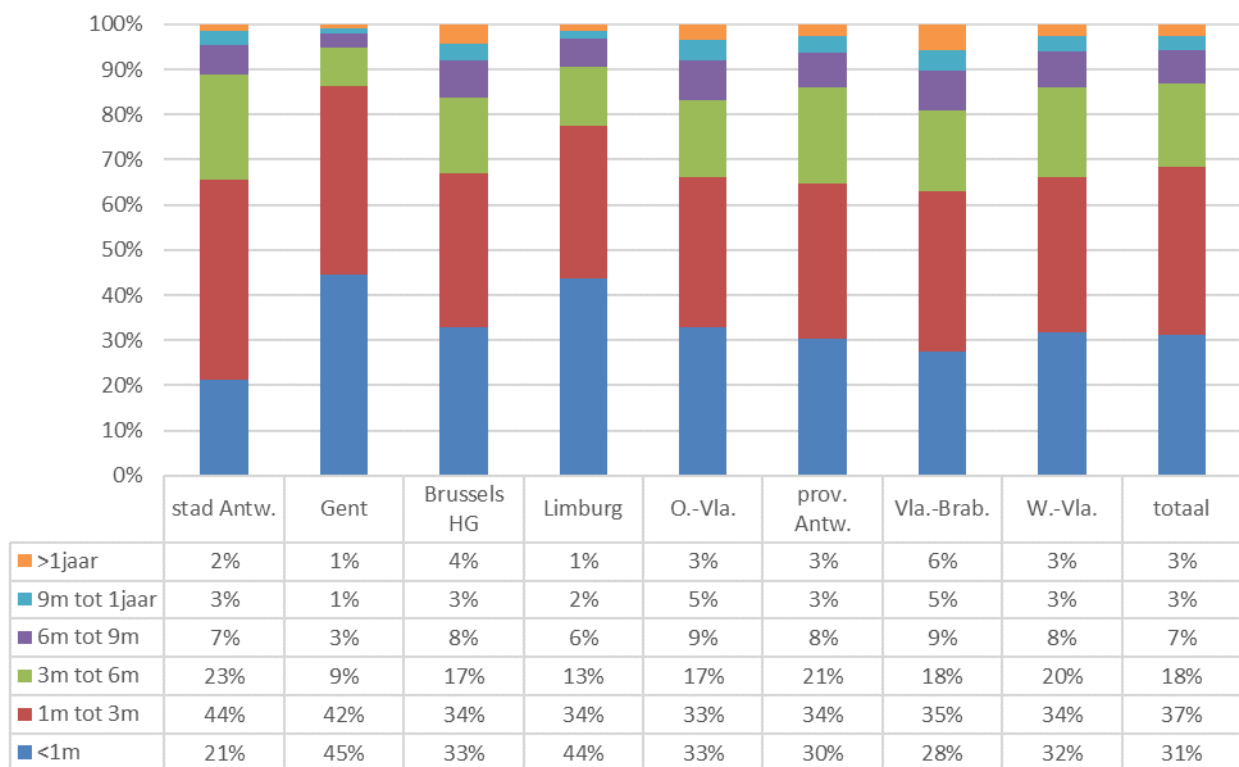
2023 is het eerste jaar dat het aantal inschrijvingen in niveaus B1 duidelijk gestegen is. Voor personen met een inburgeringscontract sinds 1/3/2022 wordt twee jaar na het behalen van het inburgeringsattest een niveau B1 mondeling vereist tenzij de persoon werkt of studeert. Inburgeraars worden dan ook sterk aangemoedigd om zich na het behalen van niveau A2, ook niveau B1 te behalen.

5.8 DUUR TOT INSTAP IN A1

We gaan na bij personen die in 2022 een contract ondertekenden en die zouden starten met niveau A1, hoelang het duurde alvorens zij *zouden* instappen en alvorens zij *effectief* instapten. De periode van onbeschikbaarheid van de inburgeraar wordt afgetrokken²⁹ van deze duurtijd. We kijken naar de startdatum van de eerste cursus waarvoor de persoon ingeschreven is en de eerste effectieve aanwezigheid van diezelfde inburgeraar. Het gebeurt dat in overleg met de inburgeraars wordt afgesproken om eerst MO af te ronden en dan pas te starten met NT2. Hoewel die personen in principe in een eerdere cursus hadden kunnen starten, worden ze ingeschreven in een cursus die later begint. Daarom spreken we van 'eerst afgesproken cursus' en niet van 'eerst mogelijke cursus'.

Figuur 5.8.1:

Duur van ondertekening contract in 2022 tot een eerste afgesproken start in A1 per regio

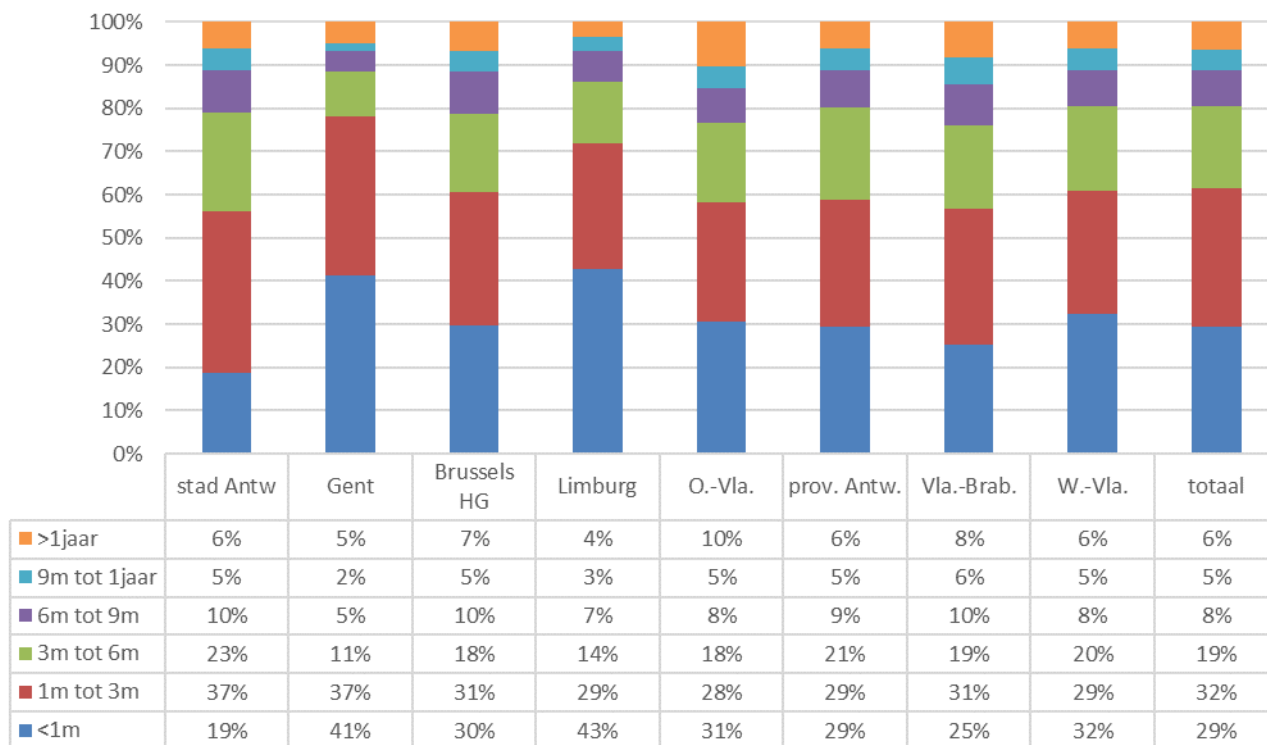

Gemiddeld kan 31% binnen de maand starten met A1. 69% kan binnen de drie maanden starten met A1 en 87% binnen de 6 maanden. 13% spreekt een startmoment af dat verder ligt dan zes maanden na ondertekening van het inburgeringscontract. In Gent en Limburg kan men het snelst starten met A1. In Vlaams-Brabant kunnen gemiddeld minder mensen starten binnen de 3 maanden.

²⁹ Indien iemand start na 75 dagen maar zelf 35 dagen onbeschikbaar was in deze periode, is de berekende effectieve start na 40 dagen. Ook van de mogelijke start worden de 35 dagen afgetrokken omdat bij het aanbieden van een cursus, met deze onbeschikbaarheid rekening wordt gehouden.

Figuur 5.8.2:

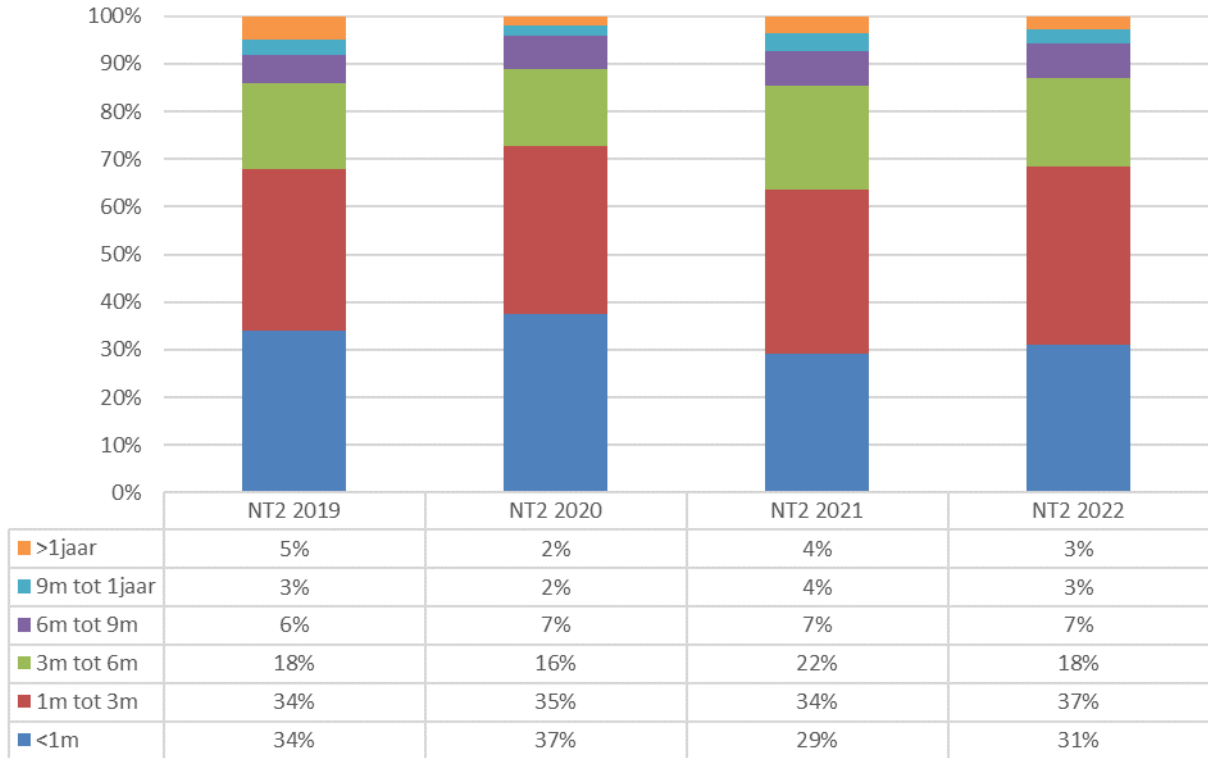
Duur van ondertekening contract in 2022 tot de effectieve start in A1, per regio

De analyses van het eerste lesmoment A1 zijn afhankelijk van de registratie van de leerkrachten. Deze registratie is niet altijd accuraat. Volgende analyses zijn dus een benadering.

Wanneer we de aandelen in figuur 5.8.1 en 5.8.2 vergelijken, zien we net zoals bij MO dat inburgeraars gemiddeld iets later starten dan afgesproken. 29% start gemiddeld binnen de maand, 61% binnen de drie maanden en 80% start effectief binnen de zes maanden. Terwijl 13% een startmoment afspeekt dat verder ligt dan 6 maanden, start 20% later dan 6 maanden. Het verschil in aandeel tussen *afgesproken* starten binnen de zes maanden (87%) en *effectief* starten binnen de zes maanden (80%) ligt dus op 7pnt. In de meeste regio's schommelt dit verschil tussen 5% en 7%. Dit verschil is het hoogst in de stad Antwerpen (10%) en het laagst in Limburg (4%).

Figuur 5.8.3:
Duur van ondertekening contract in 2019, 2020, 2021 en 2022 tot de eerste afgesproken start in NT2

Eerder in dit hoofdstuk bekeken we in figuur 5.3.2 de evolutie van de duur tussen ondertekening contract en de start van de afgesproken MO-cursus. Steeds meer personen kunnen binnen de 3 maanden instappen in een MO-cursus. In figuur 5.8.3 zien we dat dit niet het geval is voor NT2. Van de personen met een contract in 2019 kon 38% binnen de drie maanden instappen. Van de personen met een contract in 2022 was dit ook 38%. In 2020 konden mensen iets sneller instappen en in 2021 weer wat minder, maar over het algemeen is er dus weinig evolutie.

71% van de personen met een contract in 2022 zou binnen de 3 maanden instappen in MO en 68% zou binnen de 3 maanden instappen in NT2. 89% zou binnen de 6 maanden instappen in MO en 87% in NT2.

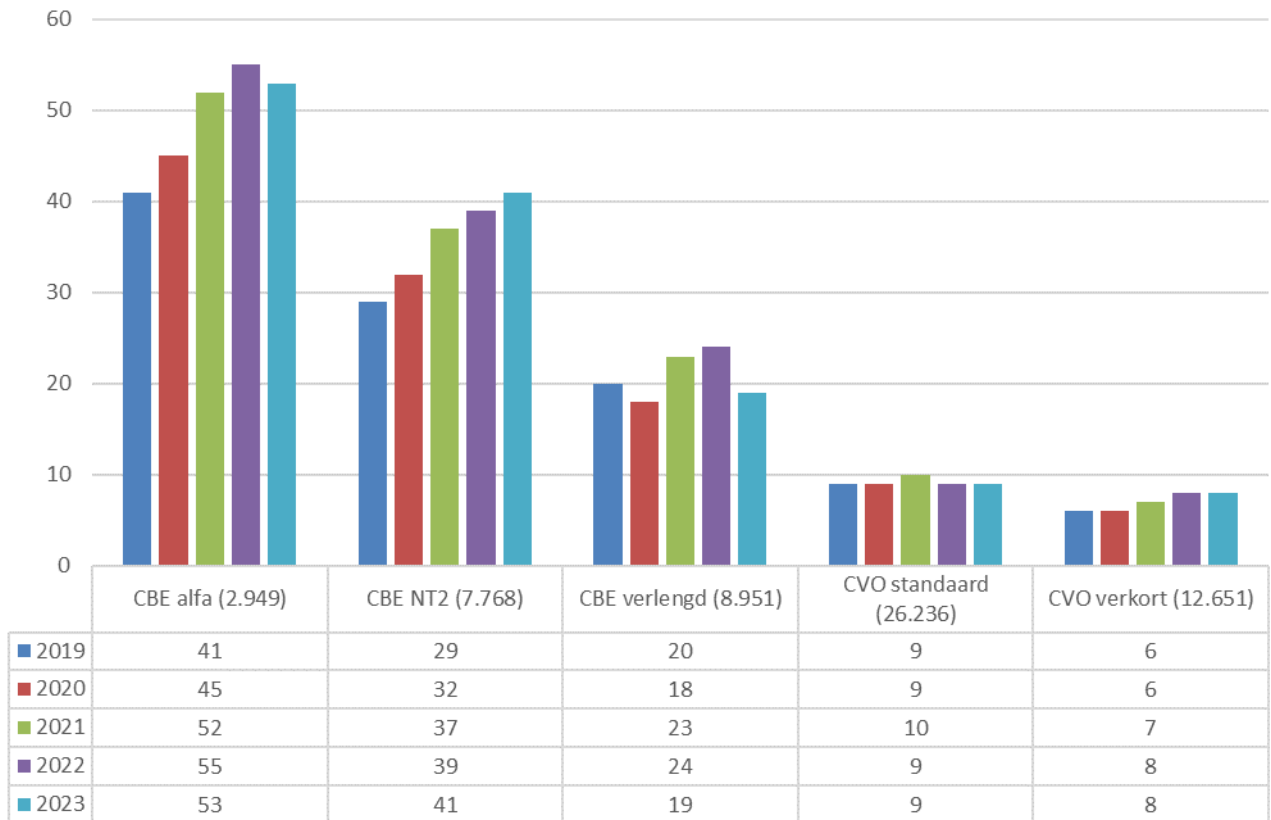

5.9 DUUR VAN NT2

We gaan na hoelang personen die in het kader van het inburgeringstraject nog geen vrijstelling hebben voor de onderdelen A1 en A2, er over doen om dit te behalen. De duur wordt sterk bepaald door het type opleiding, gebaseerd op hun taalleervermogen. Deze gegevens zijn afhankelijk van de registratie van de leerkrachten NT2. De gegevens moeten met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden maar geven toch belangrijke indicaties. We berekenen de volledige doorlooptijd. Indien iemand een half jaar of langer stopt met zijn/haar traject (vb. coronaperiode), blijft de tijd doorlopen.

Figuur 5.9.1:

Mediane duur in maanden tussen start van A1 en behalen van het trajectonderdeel A2 voor inburgeraars met 'geslaagd' in 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023, per ingeschat taalleervermogen

Voor personen die in 2023 het besluit voor onderdeel A2 'geslaagd' kregen, was de mediane duur tussen de eerste les in A1 en het besluit A2 53 maanden (4 jaar en 5 maand) voor alfaklanten, 41 maanden (3 jaar en 5 maanden) voor type CBE NT2 (dus geen alfa), 19 maanden voor CBE verlengd, 9 maanden voor CVO standaard en 8 maanden voor CVO verkort of UTC. Wanneer we deze gegevens vergelijken met de mediane duurtijden voor wie slaagde in 2019, 2020, 2021 en 2022, zien we dat deze gestegen zijn voor alfaklanten en CBE NT2. Deze duurtijd zal zeker in negatieve zin beïnvloed zijn door de lockdownmaatregelen tijdens de coronapandemie. De laagst geletterden konden vaak niet (meteen)

omschakelen naar digitaal onderwijs. De mediane duurtijd voor CVO standaard is gelijk gebleven. Opvallend is wel dat ook de duurtijd van de snelst lerenden (CVO verkort of UTC) verlengd is doorheen de jaren van 6 naar 8 maanden. Omdat we enkel rekening houden met personen die A2 behaald hebben, zijn personen die na A1 afgehaakt zijn, niet in de berekening meegenomen.

Zie hoofdstuk 10 voor de duurtijd van het volledige traject van alfacursisten.

6 INSCHRIJVING BIJ VDAB

Sinds 1/3/2022 zijn inburgeraars die een contract ondertekenen verplicht om zich binnen de twee maanden in te schrijven bij VDAB (Actiris in Brussel), tenzij ze al duurzaam³⁰ aan het werk zijn, ouder zijn dan 64 jaar of geen of een beperkte toegang hebben tot de arbeidsmarkt.

We baseren ons op de data van VDAB die via automatische uitwisseling in de KBI terechtkomen.

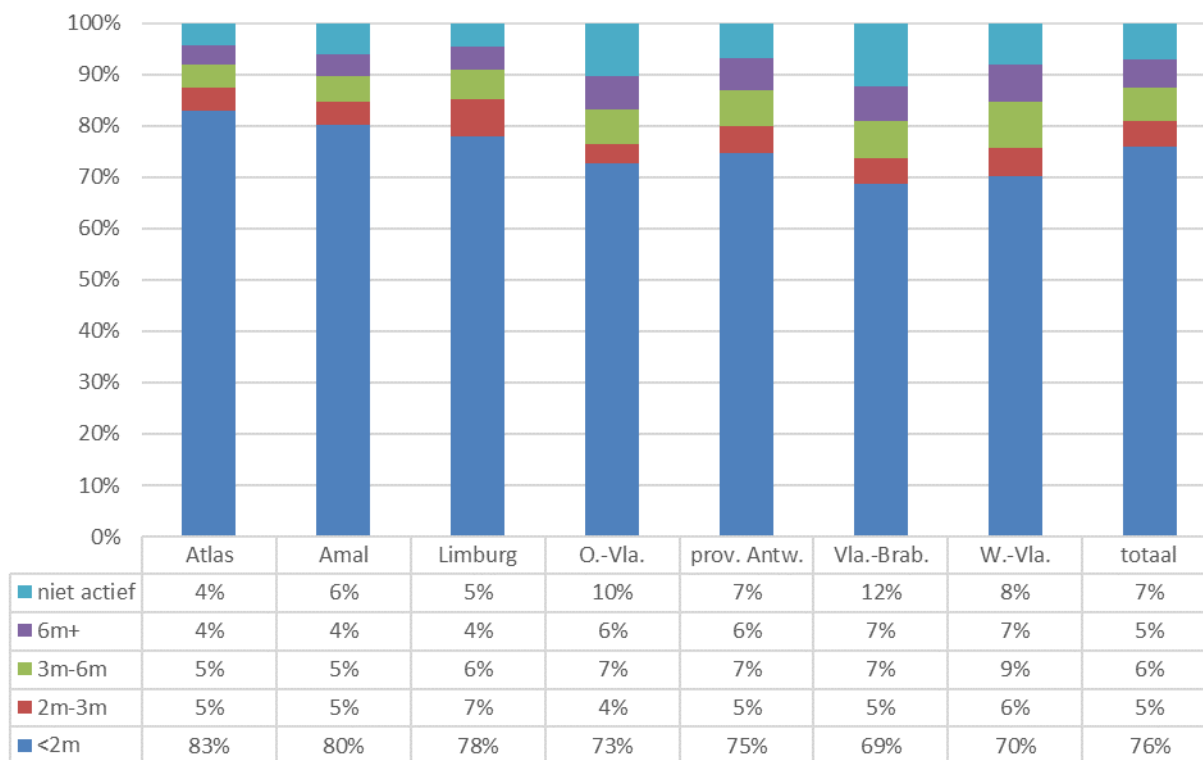
Personen gedomicilieerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die een nieuw type contract ondertekenen, worden verondersteld zich in te schrijven bij Actiris. Op basis van de automatische uitwisseling kunnen we enkel nagaan wie zich heeft ingeschreven bij VDAB. We beperken ons daarom hieronder tot de inburgeraars in het Vlaamse Gewest.

Van personen met contract in 2023 heeft 34% een vrijstelling. We gaan na hoe lang het duurde eer personen die niet vrijgesteld waren, zich inschreven bij VDAB.

³⁰ Dit betekent: op een legale manier minstens halftijds tewerkgesteld zijn als werknemer, zelfstandige of ambtenaar en dat kunnen aantonen aan de hand van arbeidscontract(en) van :minstens drie maanden aansluitend, bewijzen dat men als zelfstandige werkt of het benoemingsbesluit voor ambtenaren.

Figuur 6.1:

Duur tussen ondertekening contract en inschrijving bij VDAB voor personen met eerste contract tussen 1/1/2023 en 31/12/2023, Vlaamse Gewest, situatie 31/5/2024, in %

Bron: kruispuntbank inburgering

Van de niet-vrijgestelde personen met een eerste inburgeringscontract was 76% binnen de 2 maanden ingeschreven bij de VDAB. Het aandeel personen dat binnen de 2 maanden ingeschreven was ligt het hoogst in stad Antwerpen (83%) en stad Gent (80%). Dat aandeel ligt het laagst in Vlaams-Brabant (69%) en West-Vlaanderen (70%).

Van de niet-vrijgestelde personen is op 31/5/2024 7% niet ingeschreven bij de VDAB. In Vlaams-Brabant is het aandeel personen dat niet ingeschreven is bij de VDAB 12%.

Tabel 6.1:

Duur tussen ondertekening contract en inschrijving bij VDAB voor personen met eerste contract tussen 1/1/2023 en 31/12/2023, Vlaamse Gewest, situatie 31/5/2023, aantallen

	<2m	2m-3m	3m-6m	6m+	niet actief	totaal
Atlas	1.268	65	73	66	73	1.545
Amal	3.036	178	181	97	114	3.606
Limburg	1.260	116	88	46	72	1.582
Oost-Vlaanderen	1.444	81	153	117	207	2.002

Provincie Antwerpen	1.544	110	137	98	103	1.992
Vlaams-Brabant	1.068	77	135	76	197	1.553
West-Vlaanderen	1.895	147	199	123	186	2.550
totaal	11.515	774	966	623	952	14.830

Bron: kruispuntbank inburgering

Tabel 6.2:

Werkzoekende categorie bij de VDAB na inschrijving voor personen met een eerste inburgeringscontract tussen 1/1/2023 en 31/12/2023, Vlaamse Gewest, situatie 31/5/2023

	N	%
Vrij ingeschreven werkzoekende, niet werkend	7.997	58%
Verplicht ingeschreven O.C.M.W.	3.811	27%
Uitkeringsgerechtigd volledig werkloos	691	5%
Vrij ingeschreven deeltijdse werknemers	275	2%
Voltdijs werkende vrij ingeschreven werkzoekende	261	2%
Jobstudent	238	2%
Werkt regelmatig met interim	188	1%
Werkzoekende in deeltijds onderwijs	93	1%
(Verplicht) ingeschreven zonder arbeidswens	92	1%
Not Found	59	0%
Werkzoekende (art 36) in beroepsinschakelingstijd	46	0%
Campus inschrijving	44	0%
Werkzoekenden in individuele beroepsopleiding	27	0%
Deeltijdse werknemer met uitkeringen	24	0%
Tijdelijk werklozen	19	0%
Personen ten laste RIZIV in voorbereiding op tewerkstelling	6	0%
Van het recht op uitkering uitgesloten werkzoekend	4	0%
Wn in opzegtermijn of met verbrekingsvergoeding	4	0%
Werkzoekende in beroepsinschakelingstijd(art.36)	2	0%
Inschrijving omwille van begeleiding van een persoon	1	0%
totaal	13.882	100%

Bron: kruispuntbank inburgering

De meeste niet-vrijgestelde personen werden bij de VDAB ingeschreven onder de categorie 'vrij ingeschreven werkzoekende, niet-werkend' (58%) of onder de categorie 'verplicht ingeschreven OCMW' (27%)

Tabel 6.3:

Al dan niet vóór ondertekening inburgeringscontract ingeschreven zijn bij de VDAB voor personen met een eerste inburgeringscontract tussen 1/1/2023 en 31/12/2023, Vlaamse Gewest, situatie 31/5/2023

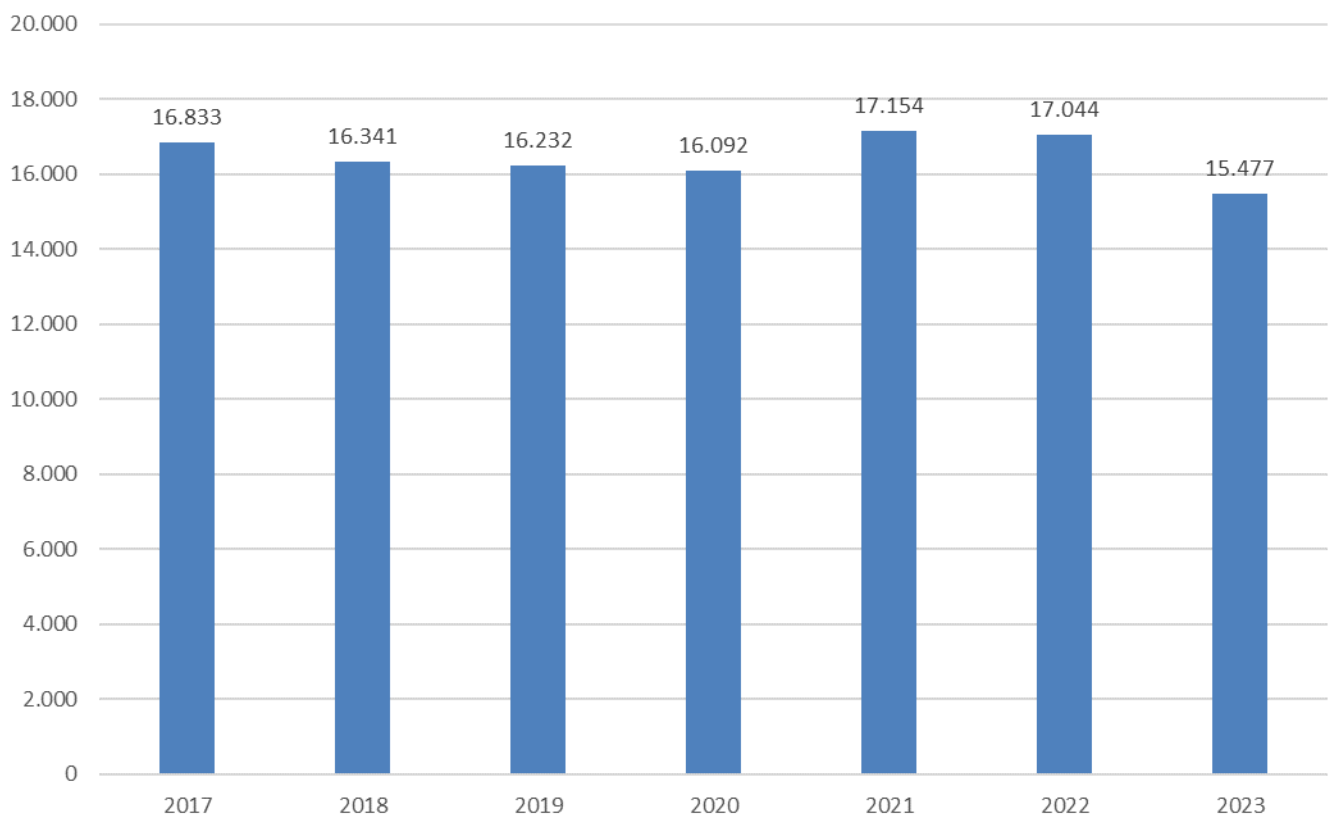
	vóór contract		na contract		niet actief		totaal
jan	396	32%	752	61%	81	7%	1.229
feb	395	36%	625	58%	65	6%	1.085
mrt	454	38%	667	56%	76	6%	1.197
apr	463	44%	526	50%	58	6%	1.047
mei	530	45%	583	49%	67	6%	1.180
jun	778	43%	940	52%	107	6%	1.825
jul	474	41%	583	51%	89	8%	1.146
aug	950	39%	1212	50%	261	11%	2.423
sep	522	68%	221	29%	28	4%	771
okt	766	72%	258	24%	42	4%	1.066
nov	744	72%	243	24%	43	4%	1.030
dec	614	73%	186	22%	38	5%	838
totaal	7.086	48%	6.796	46%	955	6%	14.837

Tussen januari en augustus was 32% tot 45% van de inburgeraars al ingeschreven bij VDAB vóór ze hun inburgeringscontract ondertekend hadden. Ze deden dit bijvoorbeeld na aanmelding op vraag van de trajectbegeleider. Sinds de invoering van de retributie op 1/9/2023 is meer dan 72% ingeschreven alvorens het inburgeringscontract te ondertekenen. Inschrijving bij de VDAB kan zorgen voor een vrijstelling van retributie.

7 INBURGERINGSATTESTEN

Wie de doelstellingen van de onderdelen in het inburgeringstraject behaalt, ontvangt een inburgeringsattest. Voor de inburgeringscontracten ondertekend vóór 29 februari 2016 was dit regelmatig aanwezig zijn in de lessen MO en NT2. Sindsdien moeten inburgeraars slagen voor beide onderdelen. Sinds 1 september 2014 is het taalniveau hiervoor opgetrokken van niveau A1 ('Breakthrough') naar niveau A2 (Waystage). Sinds 2016 moeten alfaklanten voor de mondelinge vaardigheden niveau A2 behalen, voor de schriftelijke vaardigheden het deelcertificaat 'alfa NT2-schriftelijke zelfredzaamheid 2'. Voor nieuwe contracten vanaf 1/3/2022 komt hier het onderdeel 'inschrijving bij VDAB binnen de 60 dagen' bij voor wie niet aan het werk is. Zoals eerder aangegeven leggen personen met een contract sinds 1/3/2022 ook een eindtoets MO af.

Figuur 7.1:
Evolutie personen met een inburgeringattest, 2017-2023

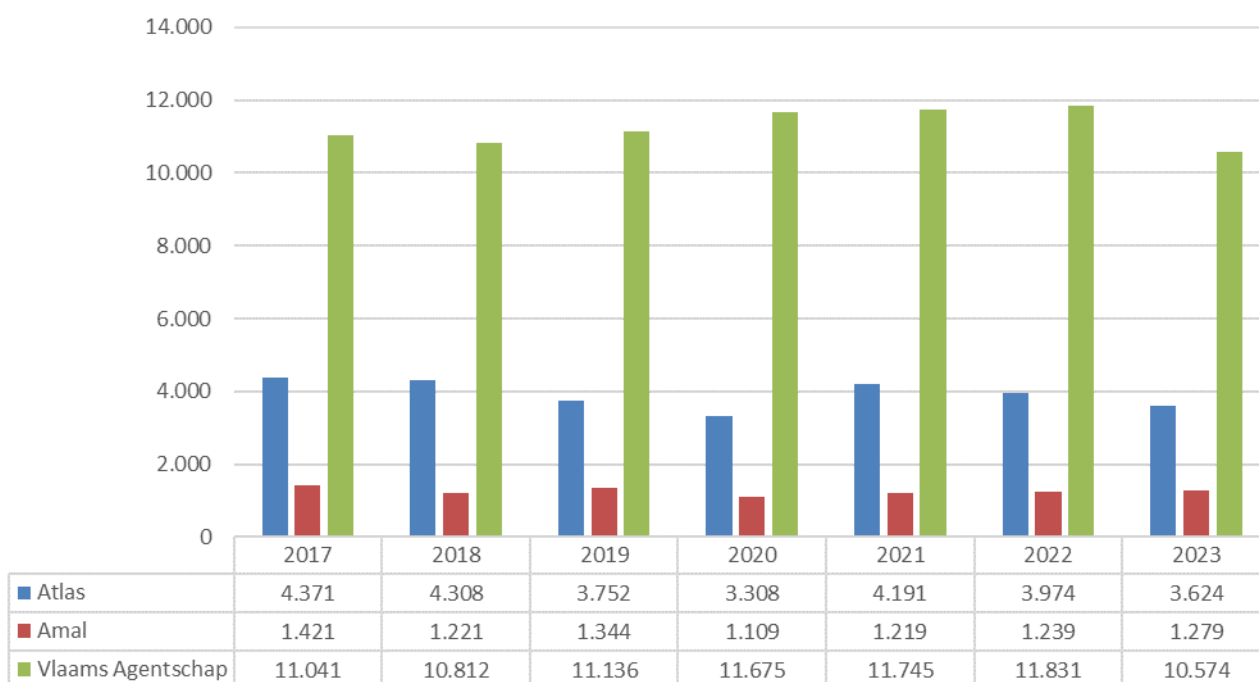

Het aantal inburgeraars dat in 2023 een inburgeringsattest ontving, ligt op 15.477. Dit aantal ligt 9% lager dan in 2022. Attesten worden behaald voor contracten die één of meerdere jaren eerder ondertekend zijn (of waarvoor vrijstellingen op alle onderdelen werden behaald). Een daling of stijging van het aantal

ondertekende contracten in een bepaald jaar, heeft pas in de daaropvolgende jaren invloed op het aantal behaalde inburgeringsattesten.

Figuur 7.2:

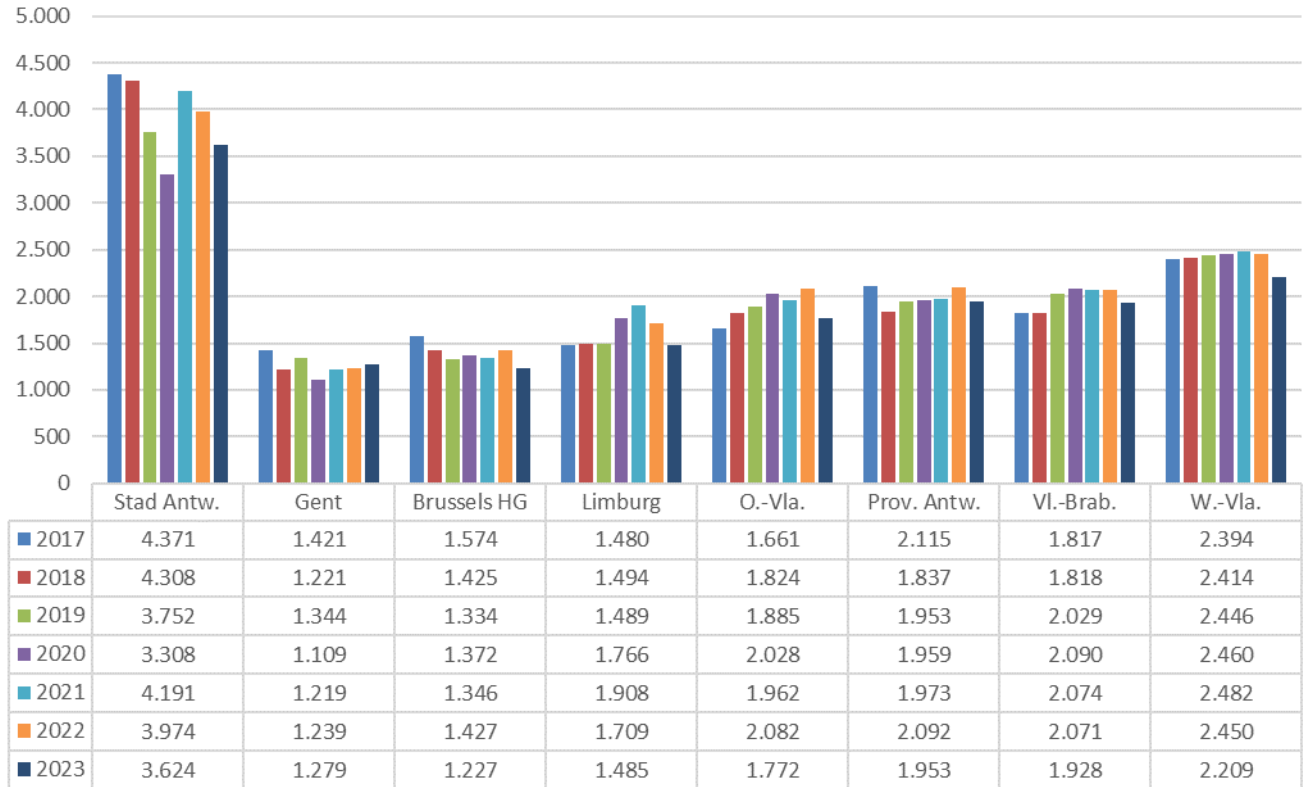
Evolutie personen met een inburgeringattest, 2017-2023, per agentschap

Het aantal personen dat een inburgeringsattest behaalt, ligt in 2023 op 10.574 in het Vlaams Agentschap, op 3.624 in Atlas en op 1.279 in Amal. Voor het Vlaams Agentschap en voor Atlas is dit een daling ten opzichte van 2022.

In 2017 werden in Atlas (4.371) en in Amal (1.421) het hoogst aantal inburgeringsattesten behaald. Voor het Vlaams Agentschap was dit in 2022 (11.831).

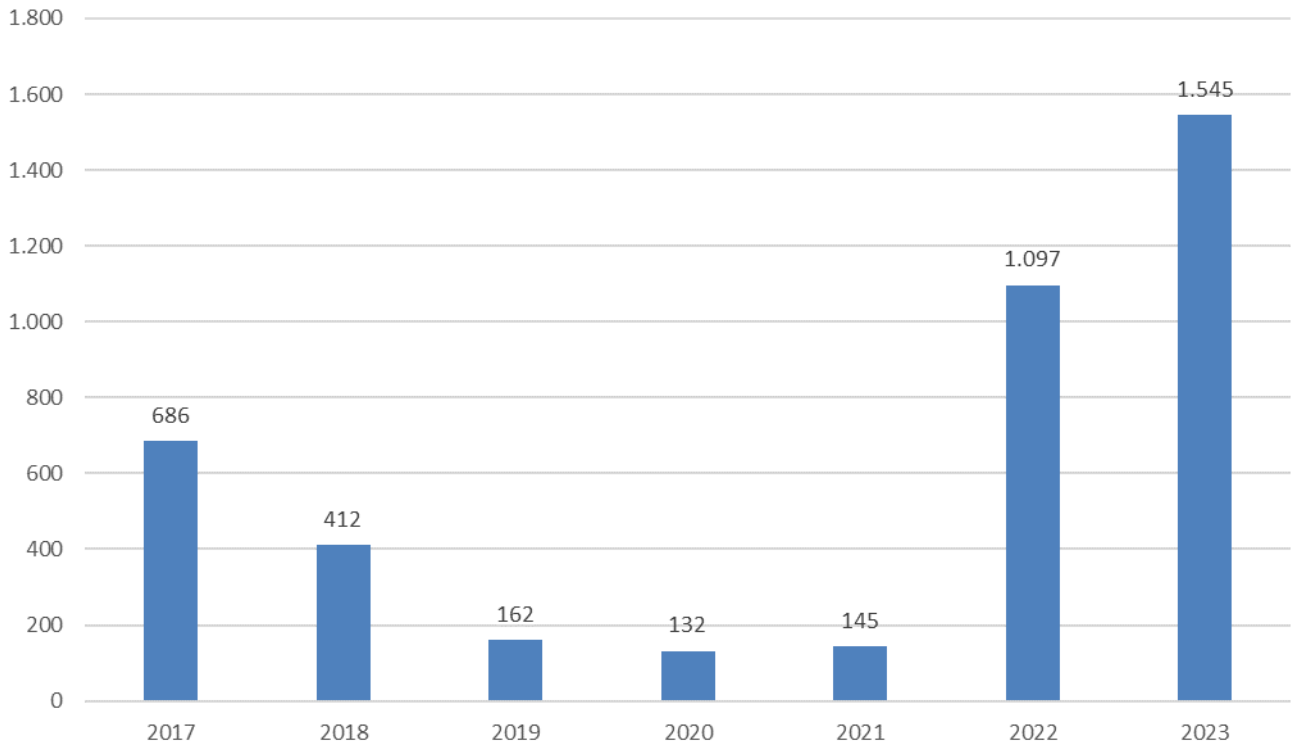
Figuur 7.3:
Evolutie personen met een inburgeringattest, 2016-2022, per regio

Het aantal personen dat in 2023 een inburgeringattest behaalt, ligt het hoogst in de stad Antwerpen (3.624). Daarna volgen de regio's West-Vlaanderen (2.209), provincie Antwerpen (1.953), Vlaams-Brabant (1.928) en Oost-Vlaanderen (1.772).

In Limburg (1.485), in de stad Gent (1.279) en in Brussel (1.227) en ligt het aantal uitgereikte attesten lager.

Figuur 7.4:
Evolutie personen met een inburgeringattest zonder contract te ondertekenen, 2017-2023

Sinds 1/3/2022 is het verplicht om minstens één trajectonderdeel op te nemen in het contract en zo ‘lege’ contracten te vermijden. Personen met een contract vóór 1/1/2024 die kunnen aantonen dat ze reeds niveau A2 behaald hebben voor NT2, geslaagd zijn op de vrijstellingstoets MO en sinds 1/3/2022 ook ingeschreven zijn bij VDAB (of vrijgesteld zijn voor dit onderdeel), krijgen een inburgeringsattest zonder een inburgeringscontract te ondertekenen³¹. Deze aantallen worden weergegeven in figuur 7.4. Het is duidelijk dat in 2022 en 2023 meer personen in deze situatie waren. De toegankelijke vrijstellingstoets MO en het niet meer mogelijk maken van ‘lege contracten’ zijn hiervoor de grootste verklaring. Van de personen die in 2023 een attest behaalden zijn er mensen die vele jaren eerder voor het eerst doelgroep van inburgering werden. Het aantal personen dat een attest behaalde zonder een inburgeringscontract te ondertekenen, steeg in 2023 met 41% tot 1545.

³¹ Het participatie of netwerktraject maakt pas sinds 1/1/2024 deel uit van het inburgeringscontract.

8 CIVIELE TESTEN NEDERLANDS

Anderstalige burgers kunnen omwille van verschillende redenen nood hebben aan een attest om hun niveau Nederlands aan te tonen. Dit is bijvoorbeeld vereist voor bepaalde jobs of wanneer men de Belgische nationaliteit wil verkrijgen. Om hier aan tegemoet te komen, werden testen ontwikkeld die voldoen aan de voorwaarden van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen (ERK). De testen schatten de taalniveaus A1 t.e.m B2 op vlak van lezen, luisteren, spreken en schrijven in.

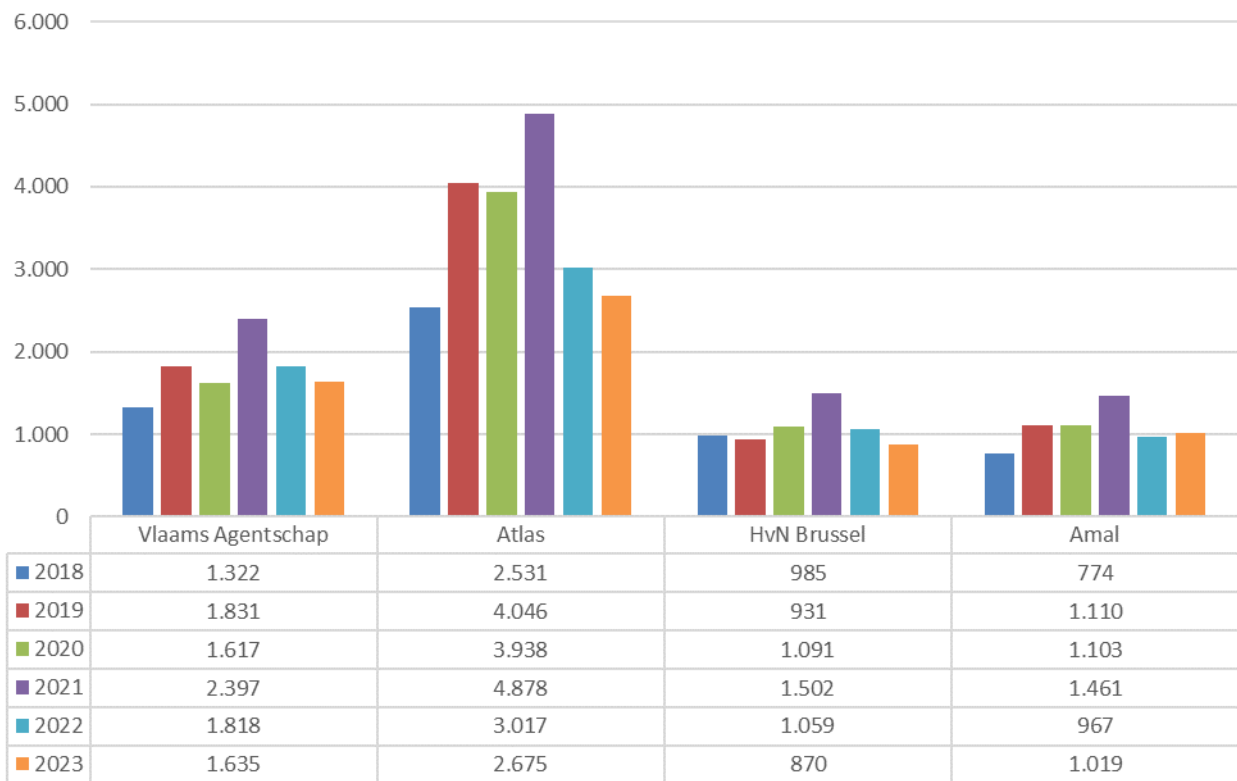
De agentschappen bieden deze testen aan sinds 15 februari 2018. Ervoor werden ook al taaltesten afgenomen, maar dit gebeurde in het kader van een testperiode. De taaltesten werden tot eind februari 2022 kosteloos afgenomen. Vanaf 1 maart 2022 betaalt men 90 euro voor mondelinge vaardigheden en 90 euro voor schriftelijke vaardigheden, tenzij de test wordt afgenomen om een vrijstelling te bekomen voor inburgering.

Voor men van start gaat met de effectieve taaltest, kan een vrijblijvende pre-screening afgenomen worden die de slaagkansen voor de test inschat. Deze is gratis. De eigenlijke taaltest bestaat uit de testonderdelen lezen, luisteren, schrijven en spreken. Men kan aan elk testonderdeel afzonderlijk deelnemen, maar de test is zo georganiseerd dat enerzijds de onderdelen lezen en luisteren en anderzijds de onderdelen schrijven en spreken op twee verschillende testmomenten worden afgenomen. Er is sprake van een getrapt testsysteem: men mag pas deelnemen aan de testonderdelen schrijven en spreken nadat men is geslaagd voor de onderdelen lezen en schrijven.

8.1 AFNEMERS

Figuur 8.11:

Aantal afgelegde pre-screenings en testonderdelen lezen, luisteren, schrijven en spreken, 2018-2023, per agentschap

Civiele testen worden het vaakst afgelegd in Atlas. In 2023 werden er 2.675 pre-screenings en testonderdelen afgenomen door Atlas. Bij het Vlaams Agentschap ligt dit aantal op 1.635. Het Huis van het Nederlands Brussel en Amal namen respectievelijk 870 en 967 pre-screenings en testonderdelen af. In 2023 is er een totale daling met 10% t.o.v. 2022. En ook 2022 was al een sterke daling t.o.v. 2021. Het betalend maken van de testen sinds 1/3/2022 voor de meeste testdoelen heeft een rol in deze daling. Een persoon kan meerdere screenings afleggen. In totaal werden er in 2023 6.199 testen afgenomen bij 1995 unieke personen. De daling sinds 2022 is het sterkst in Atlas.

8.2 TESTDOELEN

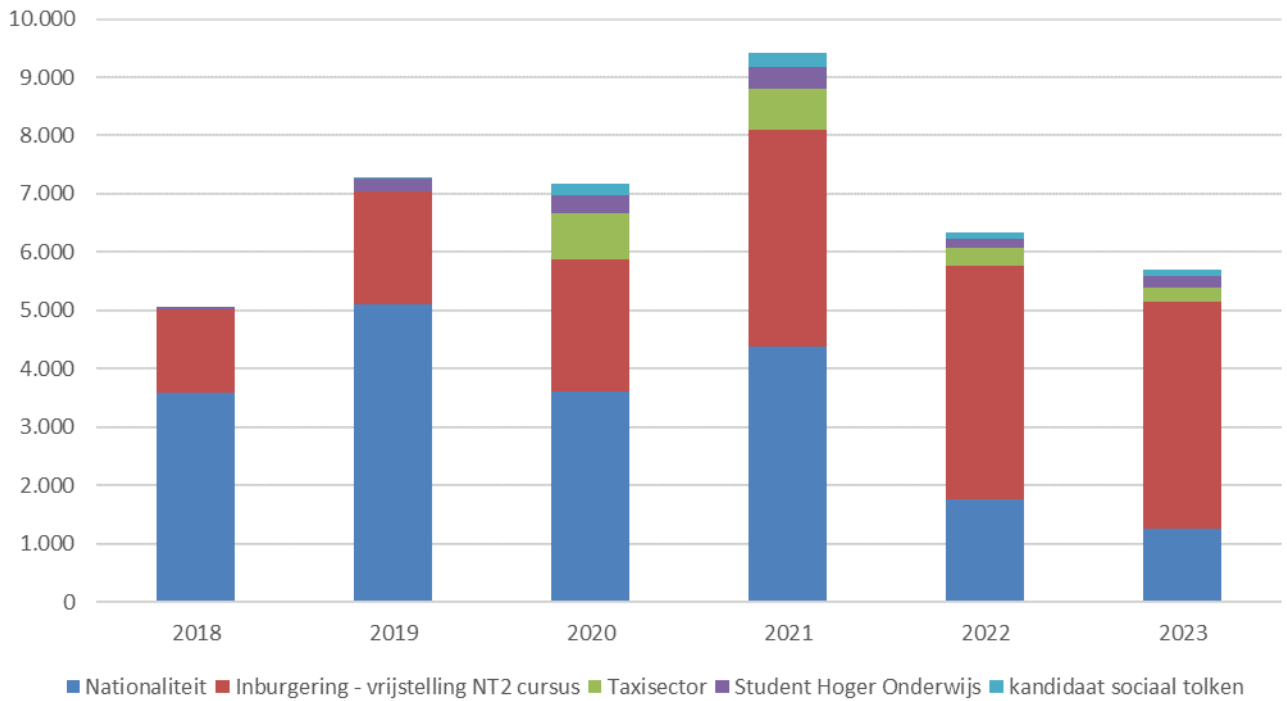
Tabel 8.2.1:

Aantal afgelegde pre-screenings en testonderdelen lezen, luisteren, schrijven en spreken, 2018-2022, naar testdoel

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	totaal
Nationaliteit	3.582	5.103	3.613	4.376	1.770	1.249	19.693
Inburgering - vrijstelling NT2 cursus	1.429	1.936	2.253	3.729	3.997	3.908	17.252
Taxisector			810	686	303	242	2.041
Student Hoger Onderwijs	42	218	291	375	159	181	1.266
Kandidaat sociaal tolken		1	210	260	112	117	700
Onderwijs werk B2	95	118	68	144	62	105	592
Eigen interesse	34	73	46	149	48	26	376
K&G Begeleider	56	46	60	116	22	13	313
Werkgever	14	22	37	38	24	13	148
K&G Verantwoordelijke	9	30	32	23	16	16	126
Onderwijs werk A2	4	6	25	16	21	5	77
Openbare besturen A2	15	17	6	26	5	3	72
Openbare besturen B1	18	9	12	10	5	10	64
COC	3	3	56				62
GBBW	6	7	9	11	9	4	46
Wooncode	4	7	4	20		11	46
Onderwijs werk B1	8	10	6	9	3	5	41
overige	293	312	211	250	305	291	1.662
totaal	5.612	7.918	7.749	10.238	6.861	6.199	44.577

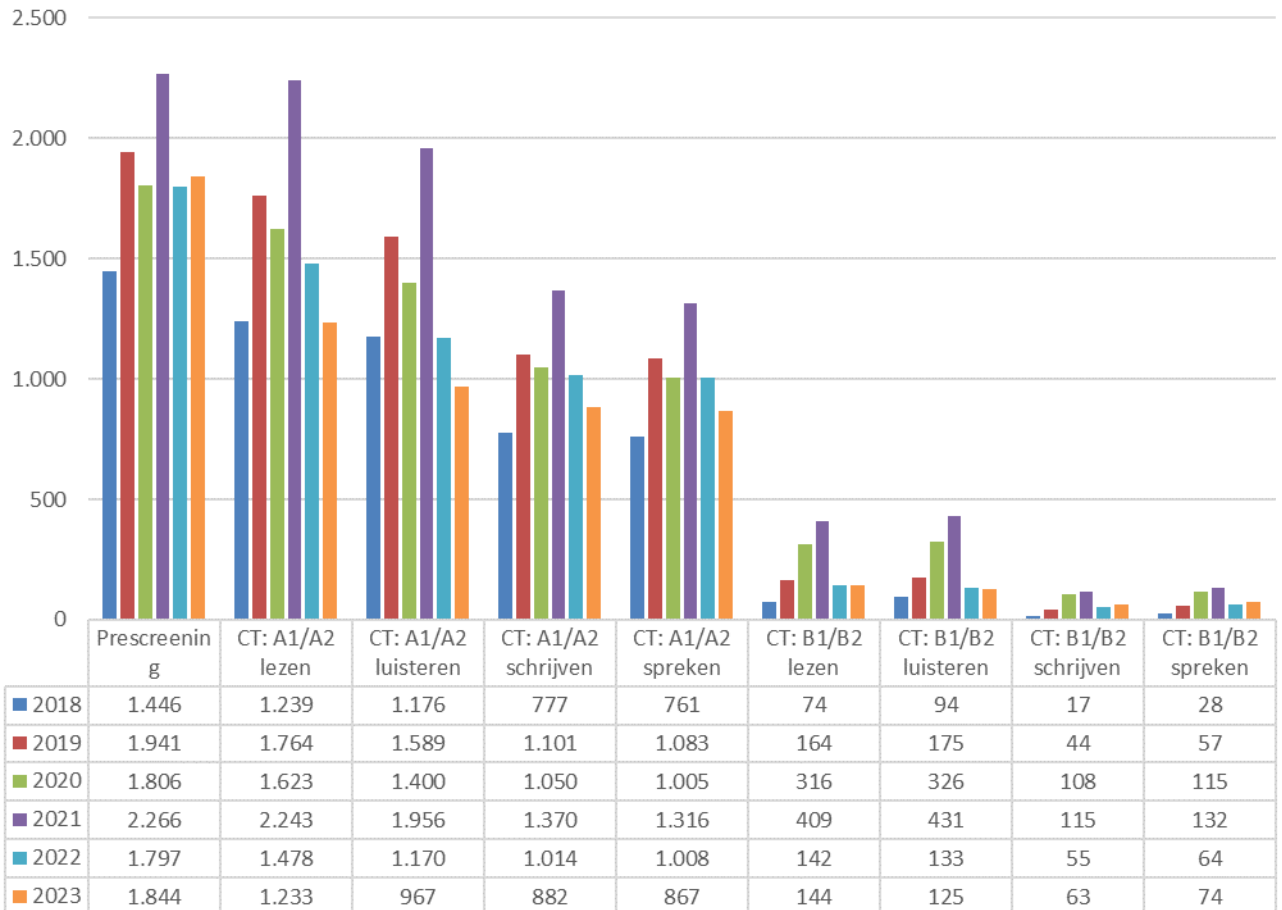
In 2023 werd het grootste deel van de testen afgelegd om een vrijstelling voor het onderdeel NT2 in het kader van inburgering te behalen, namelijk 3.908 testen of 63%. Enkel voor dit doel zijn de testen niet betalend. 20% van de testen werd afgelegd in het kader van nationaliteitsverwerving. Het aantal in 2022 is gedaald met 60% t.o.v. 2021 en nog eens met 29% t.o.v. 2022. Sinds 2020 gaf het nieuwe taxidecreet ook aanleiding tot heel wat testen, maar dat aantal is in 2022 en 2023 sterk verminderd in vergelijking met 2020. Ook kandidaat sociaal tolken en studenten hoger onderwijs zijn afnemers van heel wat testen.

Figuur 8.2.1:
Aantal afgelegde civiele testen, 2018-2023, naar testdoel

8.3 TESTTYPES EN -RESULTATEN

Figuur 8.3.1:
Aantal afgelegde civiele testen, 2018-2023, naar testtype

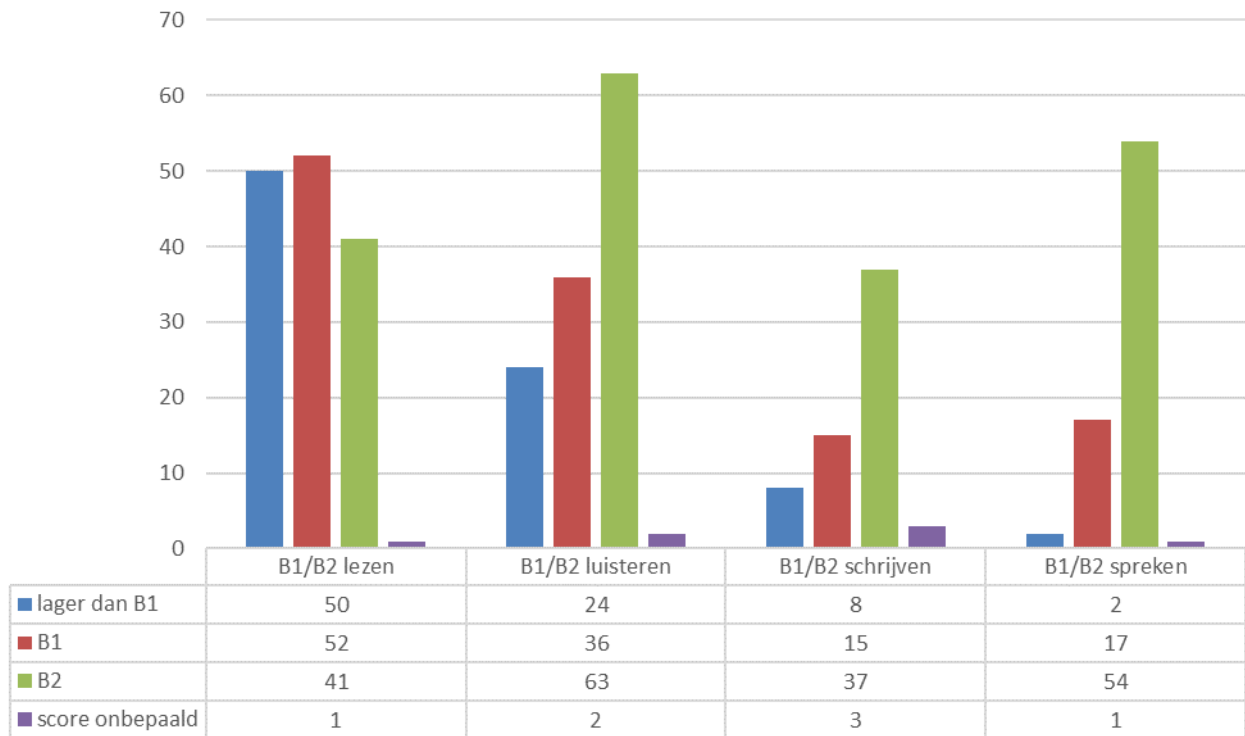

Het aantal testen is op bijna alle niveaus gedaald. Het aantal prescreenings is ongeveer hetzelfde gebleven en het aantal screenings op niveau B1/B2 schrijven en spreken is gestegen, maar blijft op een zeer laag niveau.

Testen op niveau A1/A2 worden veel vaker afgenomen dan de testen op niveau B1/B2. In 2022 werden bijvoorbeeld 1.233 leestesten op niveau A1/A2 afgenomen en 144 op niveau B1/B2. Dit heeft te maken met de testdoelen: voor inburgering en nationaliteitsverwerving (de meest voorkomende testdoelen) is een attest van niveau A2 nodig.

Verder zien we dat lees- en luistertesten vaker worden afgenomen dan schrijf- en spreektesten. Dit heeft te maken met het getrapt systeem (kandidaten mogen enkel deelnemen aan de schrijf/spreektest nadat ze geslaagd zijn voor de lees/luistertest).

Figuur 8.3.3:
Resultaten lezen, luisteren, schrijven en spreken, testniveau B1/B2, 2023

Van de deelnemers aan de leestesten op niveau B1/B2 behaalt 36% B1 en 28% B2. Voor luisteren behaalt 29% B1 en 50% B2. Voor schrijven behaalt 24% B1 en 59% B2. Voor spreken ten slotte behaalt 23% B1 en 73% B2. Maar de aantallen liggen laag waardoor spreken over percentages eigenlijk weinig zegt. De slaagpercentages op de schrijf- en spreektesten liggen ook hier hoger (wat opnieuw deels te verklaren valt door het getrapt systeem). De absolute cijfers in de grafiek tonen ook hier aan dat luisteren het vlotst lukt en schrijven het moeilijkst is.

9 BEREIK EN UITVAL

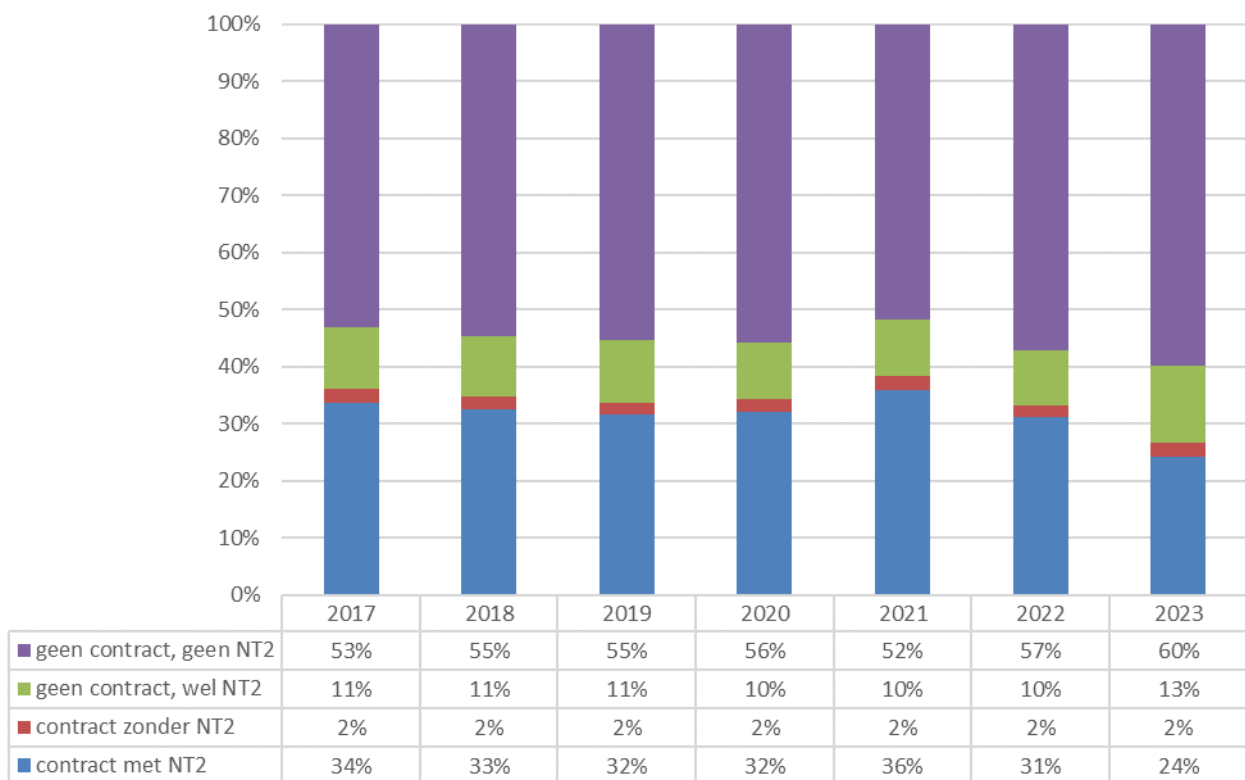
In dit hoofdstuk bekijken we of nieuwkomers (=de instroom), zich ook effectief aanmelden, een inburgeringscontract ondertekenen en het traject met succes beëindigen. We bekijken met andere woorden het bereik en de uitval.

Sommige rechthebbende nieuwkomers kiezen ervoor enkel NT2 te volgen, maar geen inburgeringscontract te ondertekenen. Dit komt eerst aan bod. Nadien gaan we in detail in op de cohorte nieuwkomers (instroom) van het jaar 2020. Omdat er in Brussel geen kwantitatief zicht is op het aantal nieuwkomers, bekijken we de situatie in Brussel vanaf aanmelding tot inburgeringsattest.

9.1 AL DAN NIET INBURGERINGSCONTRACT EN/OF NT2

Figuur 9.11

Status contract & NT2 bij personen met een eerste instroom in 2017-2023, 31/5/2024, naar jaar instroom³²

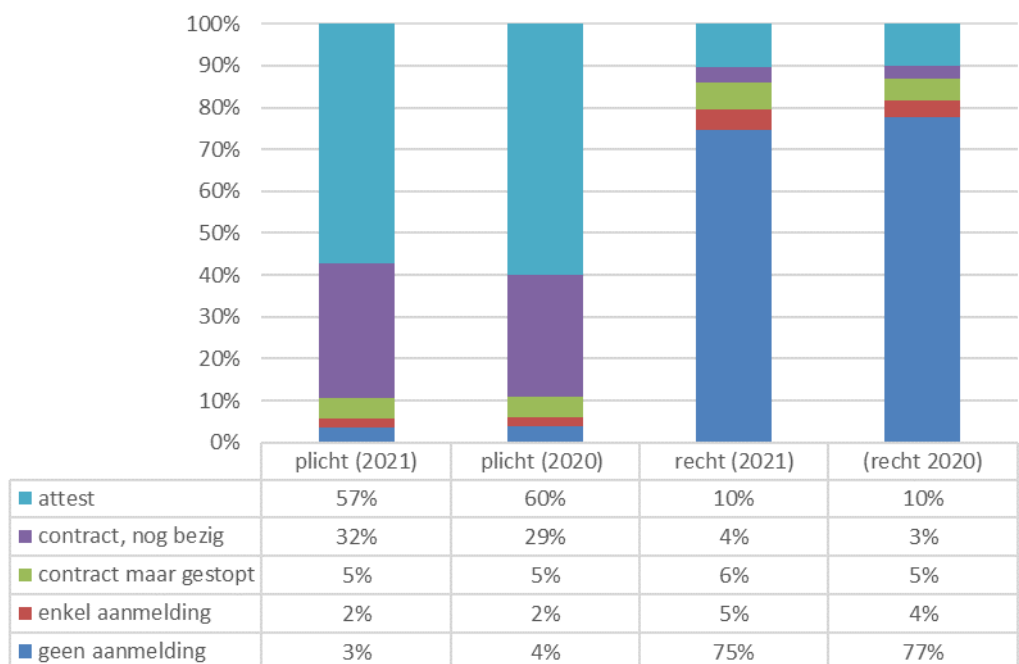

³² De tijdelijk ontheemden die zich in Vlaanderen hebben gevestigd tussen 1/3/2022 en 31/10/2022 zijn niet opgenomen in de instroomcijfers. Zij die zich in Vlaanderen vestigden tussen 1/11/2022 en 31/12/2023 zijn opgenomen maar werden niet aangeschreven met een wervingsbrief. Dit vertekent de cijfers van deze grafiek.

- contract maar gestopt: zij hebben een contract ondertekend maar zijn niet gestart met de opleidingen of zijn afgehaakt vooraleer te voldoen aan de voorwaarden om een attest te behalen
- contract, nog bezig: zij voldoen nog niet aan de voorwaarden om een attest te behalen maar hun traject is nog niet afgesloten, zij zijn dus nog bezig.
- attest: zij hebben met succes het inburgeringstraject doorlopen.

Figuur 9.2.1

Aandeel meerderjarige inburgeraars met een eerste extractie in 2021 en 2020 naar doelgroep & status aanmelding & contract, in %

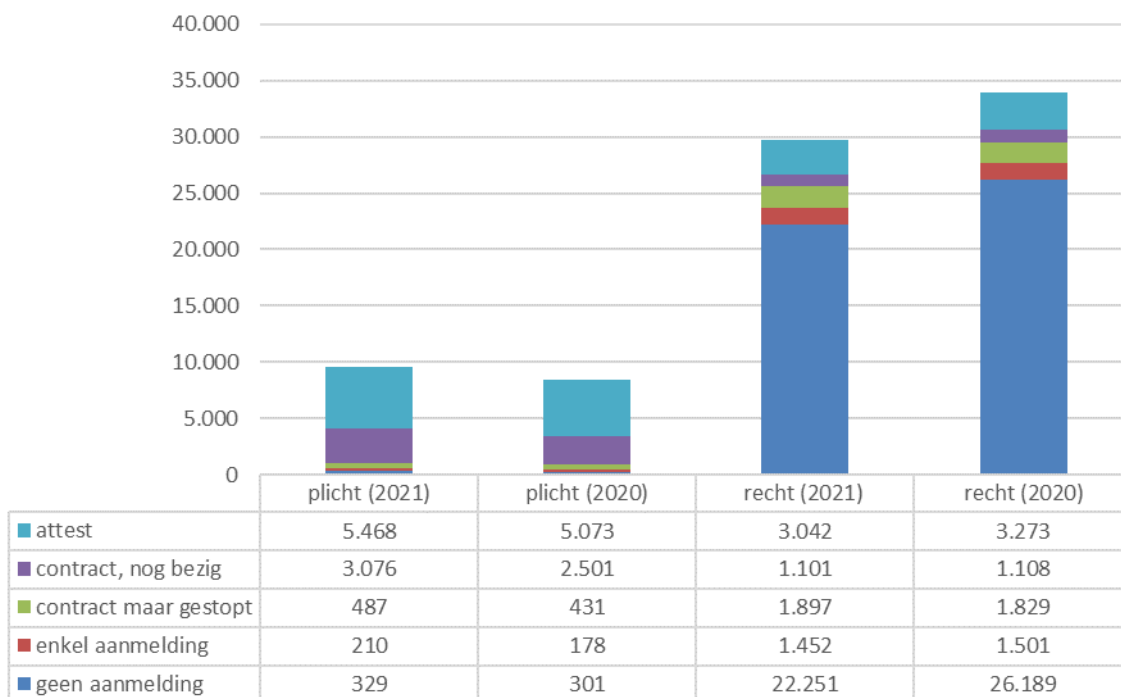
De stand van zaken voor personen met instroom in 2020 werd berekend op 26/5/2023 en voor personen met instroom in 2021 op 31/5/2024. We vergelijken dus de situatie op de twee fotomomenten en kijken niet terug naar de huidige stand van zaken van personen met instroom in 2020.

In figuren 9.2.1 en 9.2.2 zien we dat van de rechthebbende nieuwkomers van 2021 in het Vlaamse Gewest bijna 3.273 personen (10%) een attest behaald hebben en 1.108 (3%) personen nog bezig zijn. De grotere meerderheid heeft zich nooit aangemeld (77%) en een minderheid is gestart maar is gestopt (5%).

Voor verplichte inburgeraars ziet het er helemaal anders uit: 5.073 nieuwkomers (60%) hebben een attest behaald en 2.501 nieuwkomers (29%) zijn nog bezig. Een minderheid is afgehaakt nadat het contract is ondertekend (5%).³³

Figuur 9.2.2:

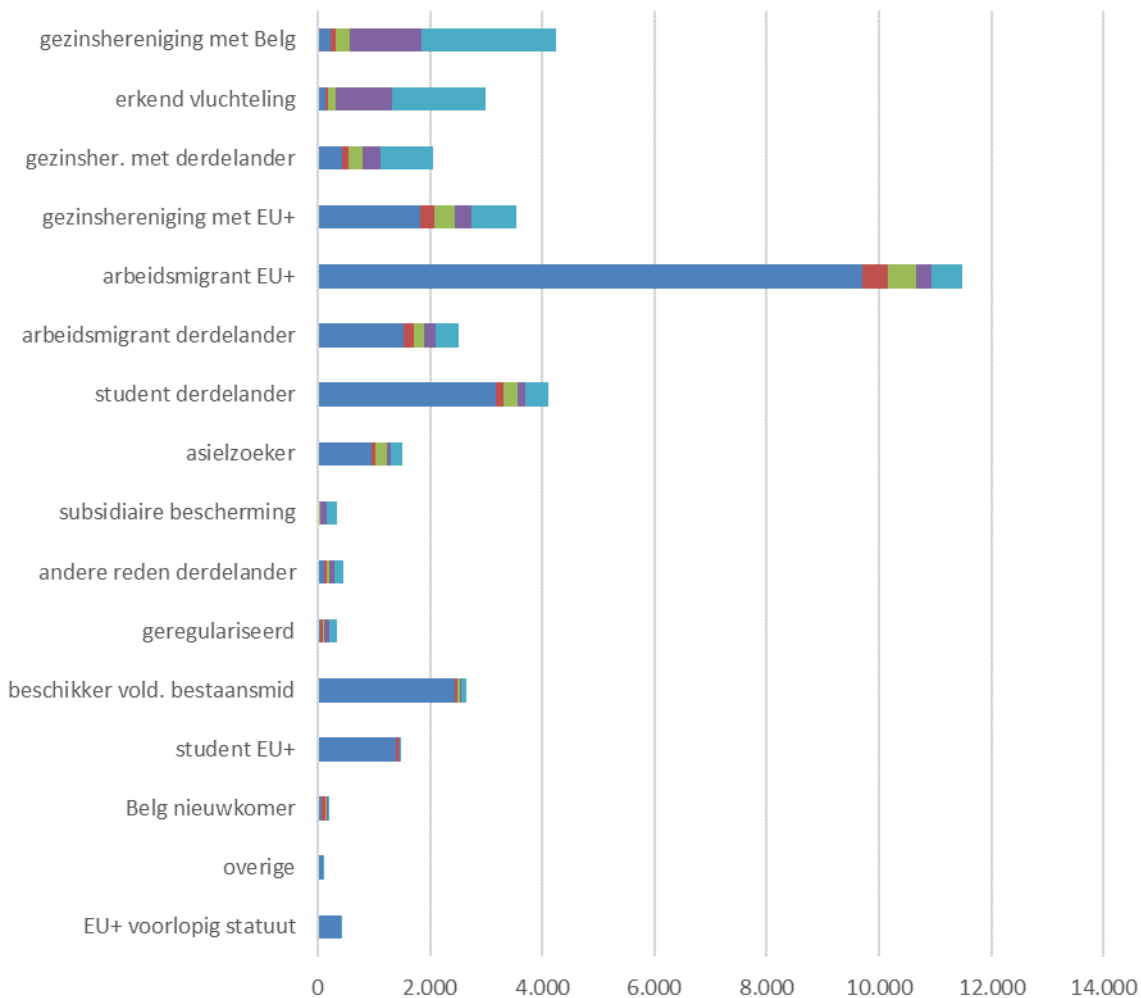
Aantal meerderjarige inburgeraars met een eerste extractie in 2021 en 2020, naar doelgroep & status aanmelding & contract, in absolute aantallen

³³ Omdat inburgeraars in de loop van hun traject van doelgroep kunnen veranderen en dit relevant is voor uitval, kijken we naar de laatst gekende doelgroep van een persoon. Voor personen met een ongekende laatste doelgroep, kijken we naar de doelgroep bij het begin van hun traject.

Figuur 9.2.3:

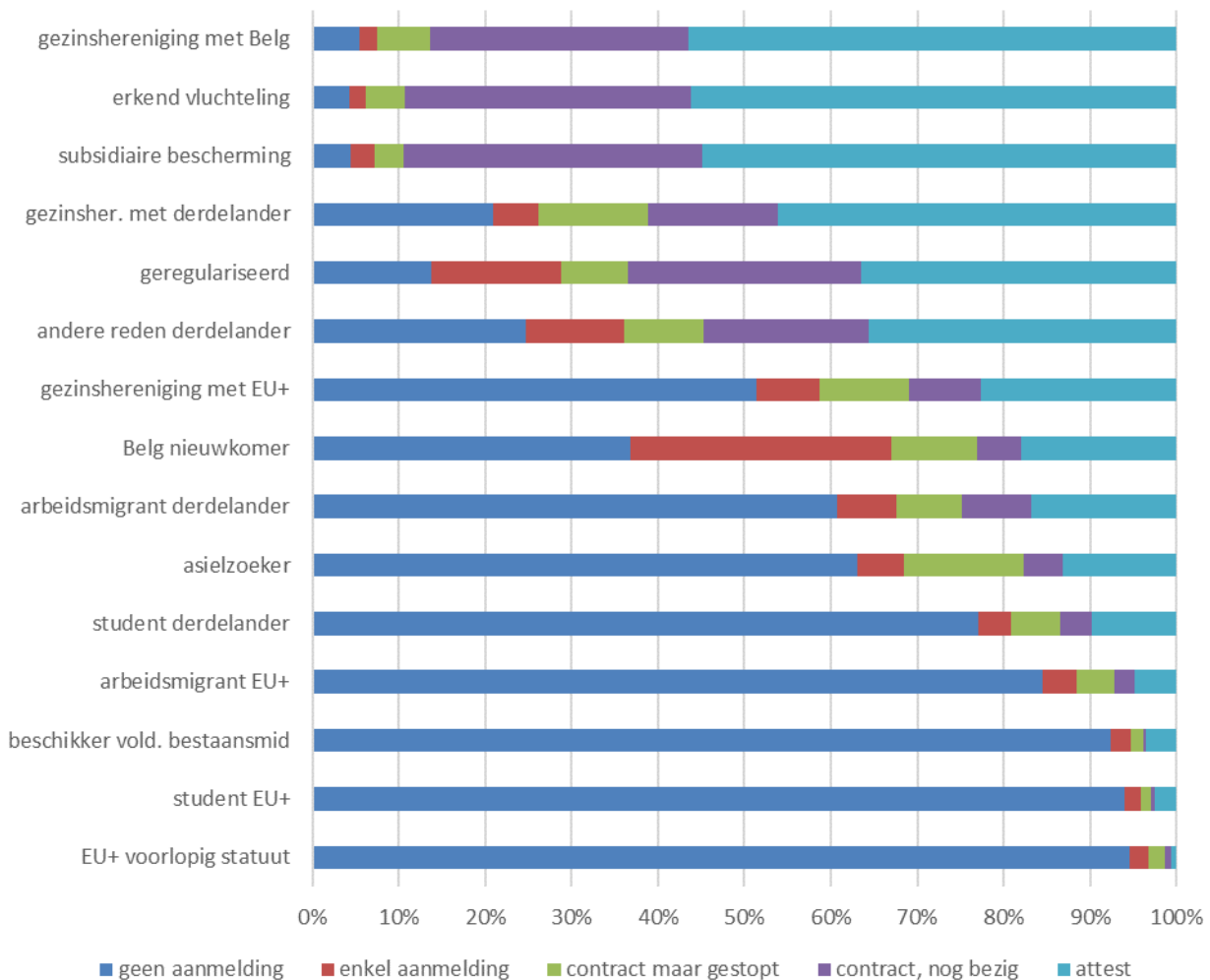
Aantal meerderjarige inburgeraars met een eerste extractie in 2021 op 31/5/2024, naar verblijfsstatus & status aanmelding & contract, rechthebbend en verplicht samen

De figuur geeft bereik en uitval aan per verblijfsstatuut, waarbij gesorteerd is op het aantal personen met een inburgeringsattest. Bovenaan staan de statuten die in absolute aantallen het meeste inburgeringsattesten behalen, onderaan het minst. Gezinsherenigers met Belgen, erkend vluchtelingen en gezinsherenigers met derdelanders behalen in absolute aantallen de meeste inburgeringsattesten. Zij zijn verplicht inburgering te volgen. Van de grote groep EU+ arbeidsmigranten meldt de grote meerderheid zich niet aan om inburgering te volgen.

Figuur 9.2.4:

Aandeel meerderjarige inburgeraars met een eerste extractie in 2021 op 31/05/2024 naar verblijfsstatus & status aanmelding & contract, rechtgebend en verplicht samen

Bovenstaande grafiek geeft aan hoe het bereik en de uitval eruit ziet per verblijfsstatus.

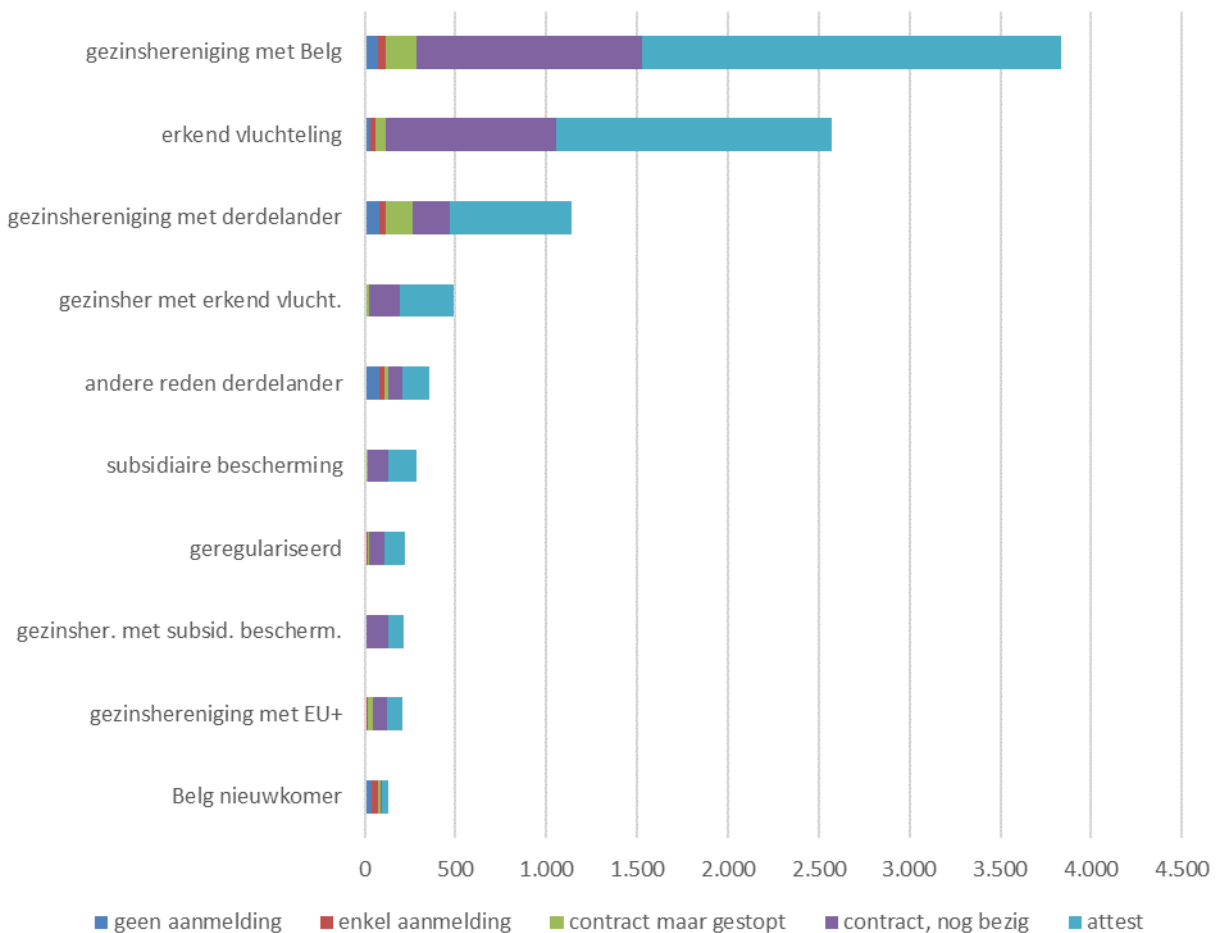
Bovenaan staan de verblijfsstatuten die relatief het vaakst een attest behalen en onderaan de statuten die dit het minst vaak behalen. gezinsherenigers met Belgen erkend vluchtelingen en subsidiair beschermden behalen relatief het vaakst een inburgeringsattest. Studenten, arbeidsmigranten en andere EU+-inwoners, allen rechtgebend, behalen in verhouding het minst vaak een inburgeringsattest.

9.3 BEREIK EN UITVAL VAN VERPLICHTE INBURGERAARS

Hierna bekijken we van naderbij de groep van verplichte³⁴ inburgeraars naar verblijfsstatus. De eerste grafiek geeft absolute aantallen weer, de tweede de relatieve aandelen.

Figuur 9.3.1:
Aantal verplichte inburgeraars met een eerste extractie in 2021 naar verblijfsstatus en status aanmelding en contract, 31/5/2024

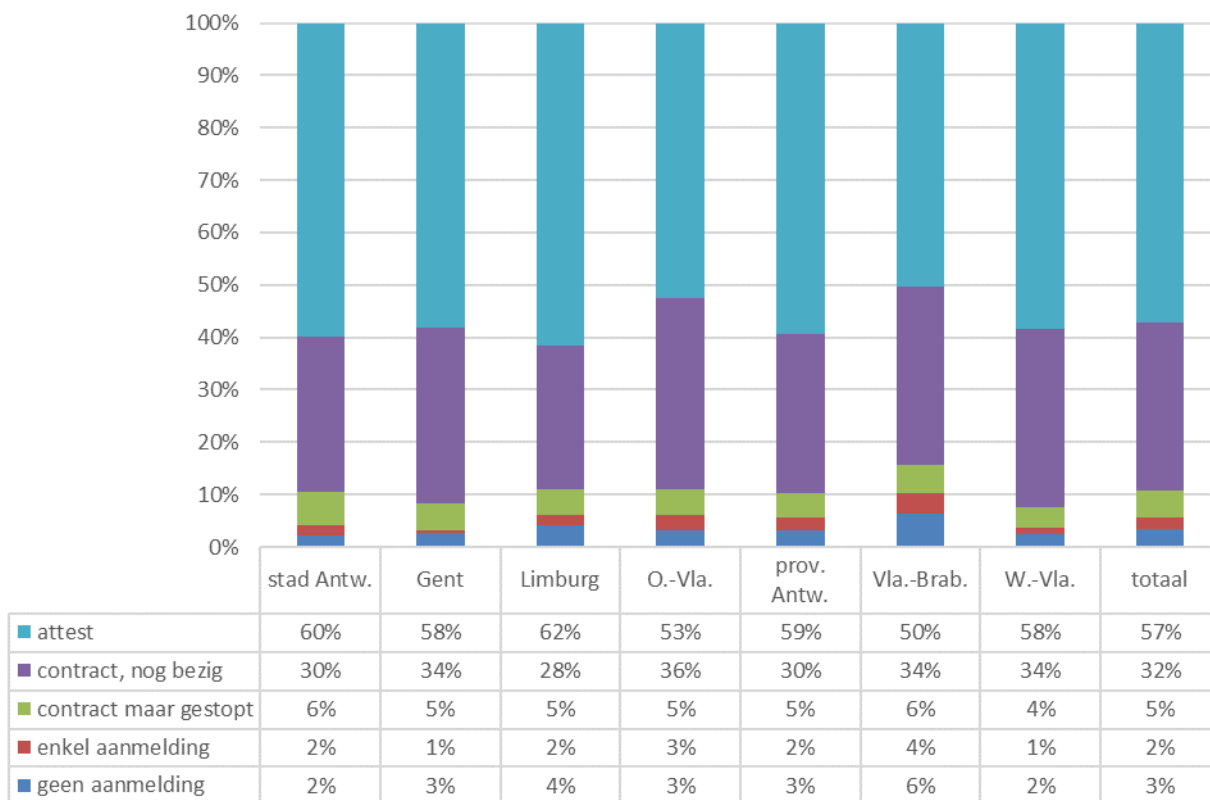
Zoals ook al bleek uit het algemene beeld, heeft de meerderheid van de verplichte nieuwkomers van 2021 zijn of haar attest behaald. Toch zien we dat een aanzienlijk deel van hen nog bezig is. Een minderheid is gestopt.

³⁴ Volgens de gegevens waarover we beschikken uit het rijksregister vermoeden we dat ze verplicht inburgeraar zijn. In de praktijk blijken er fouten in het rijksregister of kunnen bijkomende (verblijfs)documenten aantonen dat de persoon toch niet verplicht inburgeraar is.

Figuur 9.3.3:

Aandeel verplichte inburgeraars met een eerste extractie in 2021, naar regio van instroom en status aanmelding en contract, 31/5/2024

We bekijken nog steeds de verplichte nieuwkomers van het Vlaamse Gewest met een contract in 2021. Aangezien sommige nieuwkomers aankomen in één regio en in de loop van hun traject verhuizen naar een andere regio, zijn deze cijfers lichtjes beïnvloed door deze verhuizers.

In West-Vlaanderen en stad Antwerpen meldde 2% zich nooit aan. In Vlaams-Brabant ligt dit hoger met 6%. In de andere regio's ligt het hiertussen. Ook het aandeel dat zich aanmeldde, maar geen contract ondertekende (bv. omdat men toch geen doelgroep van inburgering bleek), is in alle regio's beperkt, net als het aandeel verplichte inburgeraars dat stopt³⁵.

Het aandeel personen dat een contract heeft ondertekend maar nog bezig is, is het laagst in Limburg (28%) en het hoogst in Oost-Vlaanderen (36%), Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen en Gent (34%).

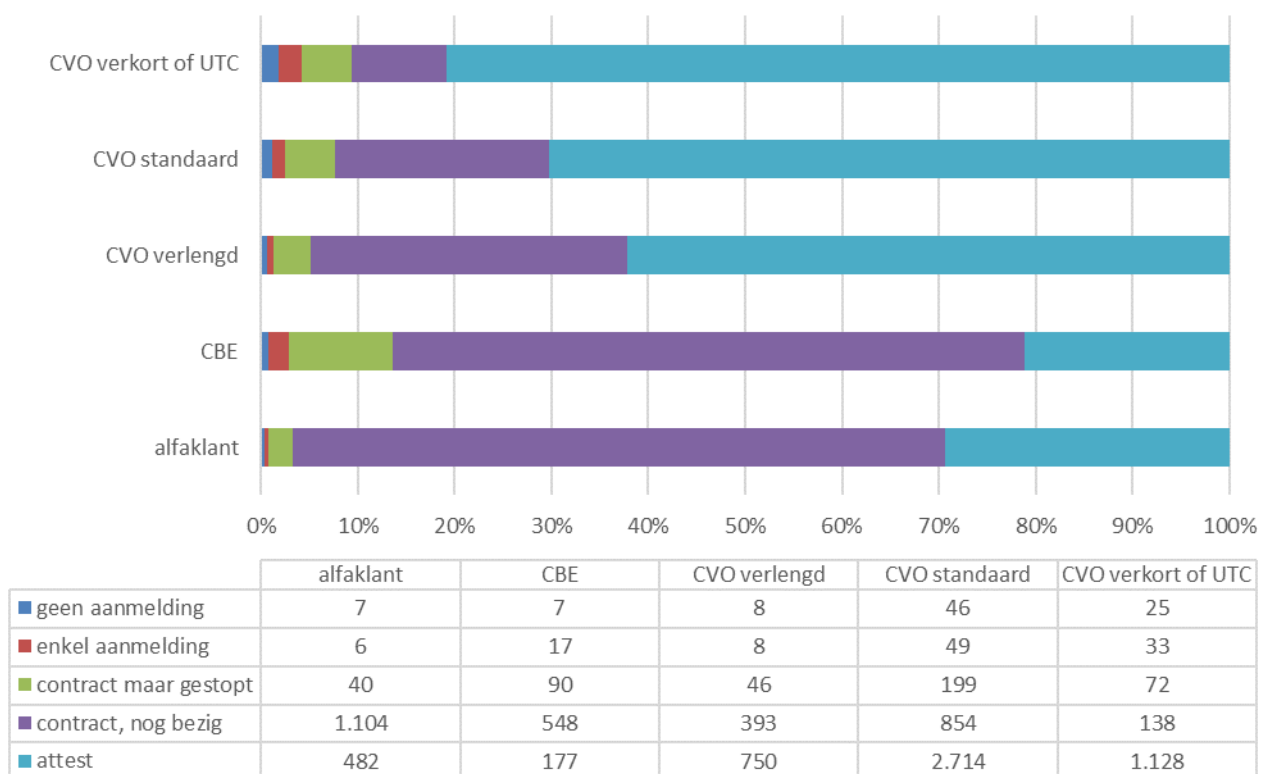
Het aandeel personen met een contract maar nog bezig, is hoger in de groep met extractie in 2021 dan de groep met extractie in 2020 (vorig jaarrapport). Ook het feit dat de LIGO-scholen tijdens COVID langer

³⁵ Verplichte inburgeraars kunnen stoppen omdat ze geen doelgroep van inburgering meer zijn (vb verhuis buiten Vlaanderen) of bijvoorbeeld omwille van medische redenen. Wie zonder geldige reden stopt, wordt gesanctioneerd en moet alsnog inburgering volgen.

gesloten waren en minder online les gaven, maakt dat het traject van de CBE-klianten langer geworden is (zie ook duur NT2 traject). Het aandeel personen dat een attest behaald heeft, ligt het hoogst in Limburg (62%) en het laagst in Vlaams-Brabant (50%).

Het is ook nuttig om te bekijken hoe het bereik en de uitval eruitzien naargelang het ingeschat (taal)leervermogen.

Figuur 9.3.4:
Aandeel verplichte inburgeraars met een eerste extractie in 2021, 31/5/2024, naar advies taalleervermogen en status aanmelding en contract

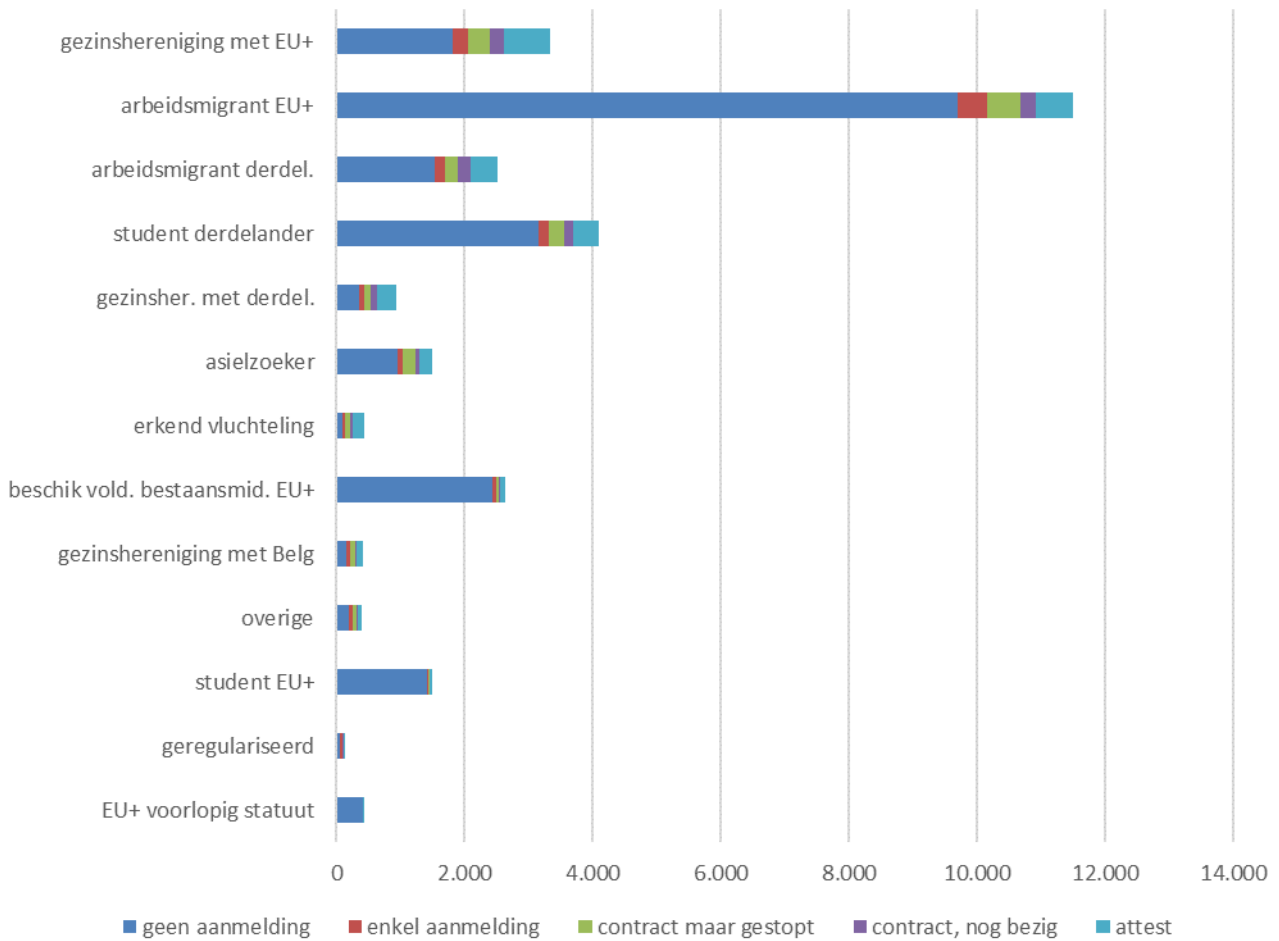

We stellen vast dat de meerderheid (70%) van de verplichte inburgeraars met een eerste extractie in 2021, een ingeschat (taal)leervermogen 'CVO standaard' krijgt en ondertussen klaar is met inburgering. 854 personen van deze groep zijn nog bezig (22%). Van de groep met een advies 'CVO verkort of UTC' zijn veel minder personen nog bezig (10%). De alfaklanten zijn veel vaker nog bezig. 67% of 1.104 personen in deze groep is nog bezig. Ook van de groep CBE die niet alfaklant is, is 65% (of 548 personen) nog bezig.

9.4 BEREIK EN UITVAL VAN RECHTHEBBENDE INBURGERAARS

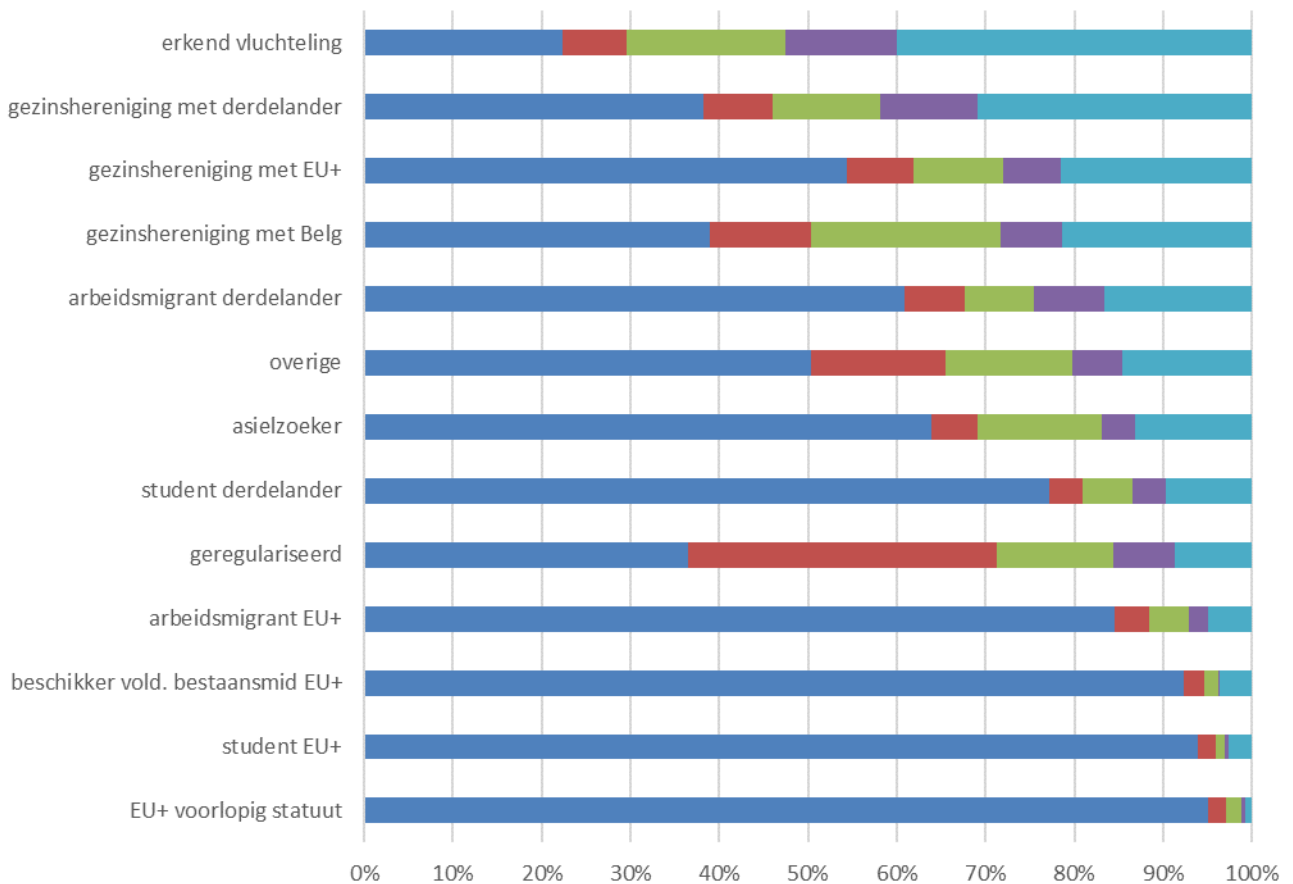
Figuur 9.4.1:

Aantal rechthebbende inburgeraars met een eerste extractie in 2021, 31/5/2024, naar verblijfsstatus en status aanmelding en contract

We bekijken het bereik en de uitval van de rechthebbende/vrijwillige nieuwkomers van het Vlaamse Gewest in 2021. In absolute aantallen zijn het vooral gezinsherenigers met EU+ en EU+ arbeidsmigranten die een inburgeringsattest behalen.

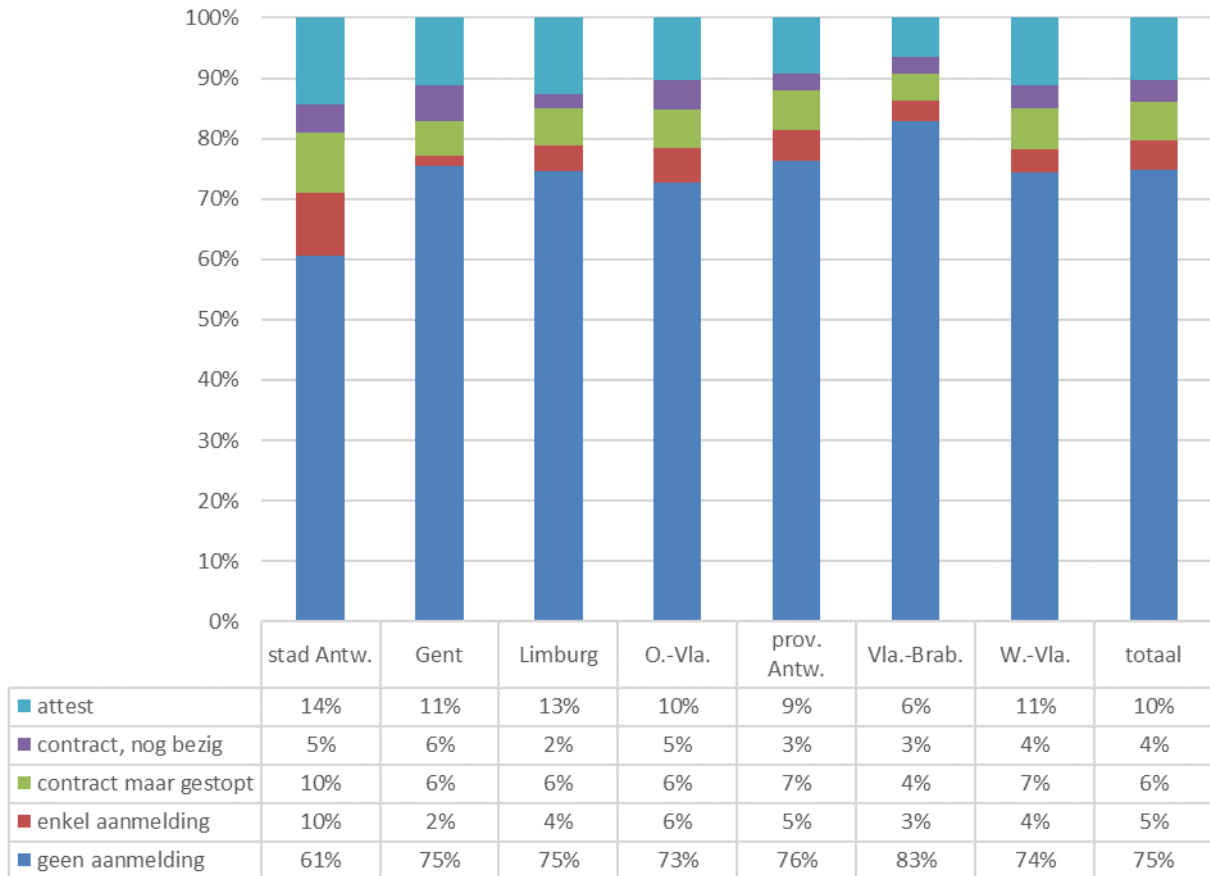
Figuur 9.4.2:
Aandeel rechthebbende inburgeraars met een eerste extractie in 2021, 31/05/2024, naar verblijfsstatus en status aanmelding en contract

In relatieve cijfers zijn het vooral (rechthebbende) erkend vluchtelingen die het meest een attest behalen. Bijna de helft van hen behaalde een attest. EU+-studenten, 'beschikkers over voldoende bestaansmiddelen' en EU+ arbeidsmigranten behalen in verhouding het minst een attest. Bij de vrijwillige nieuwkomers zijn er niet alleen veel meer personen die niet starten, er zijn ook relatief meer personen die starten maar onderweg stoppen. Een aantal categorieën zoals erkend vluchteling en gezinshereniging met Belg zijn in eerste instantie verplicht nieuwkomer. Wanneer zij vrijgesteld worden van de verplichting, hebben zij het recht te stoppen met hun inburgeringstraject. Een deel doet dit ook. De groep 'EU+ voorlopig statuut' is een weinig zeggende categorie omdat de definitieve verblijfsreden nog moet volgen.

Figuur 9.4.3:

Aandeel rechthebbende inburgeraars met een eerste extractie in 2021, 31/05/2024, naar regio van instroom en status aanmelding en contract

We bekijken of er regionale verschillen zijn in bereik en uitval. Zoals eerder beschreven, meldt de meerderheid van de rechthebbende nieuwkomers zich niet aan. In Vlaams-Brabant gaat het om 83%, in stad Antwerpen om 61%. In de andere regio's ligt dit er tussenin.

Het aandeel personen dat zich wel aanmeldt maar dan beslist om toch geen inburgeringscontract te ondertekenen schommelt tussen 2% in Gent en 10% in stad Antwerpen.

Het aandeel personen dat in de loop van zijn of haar traject stopt ligt tussen 4% in Vlaams-Brabant en 10% in stad Antwerpen.

Uiteindelijk heeft gemiddeld 10% zijn of haar attest behaald. In stad Antwerpen (14%) en Limburg (13%) ligt dit hoger, in Vlaams-Brabant (6%) lager.

Omdat we geen instroomcijfer hebben over het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, geeft volgende grafiek het bereik en de uitval weer vanaf aanmelding in 2021 met hierbij wel gegevens van regio Brussel.

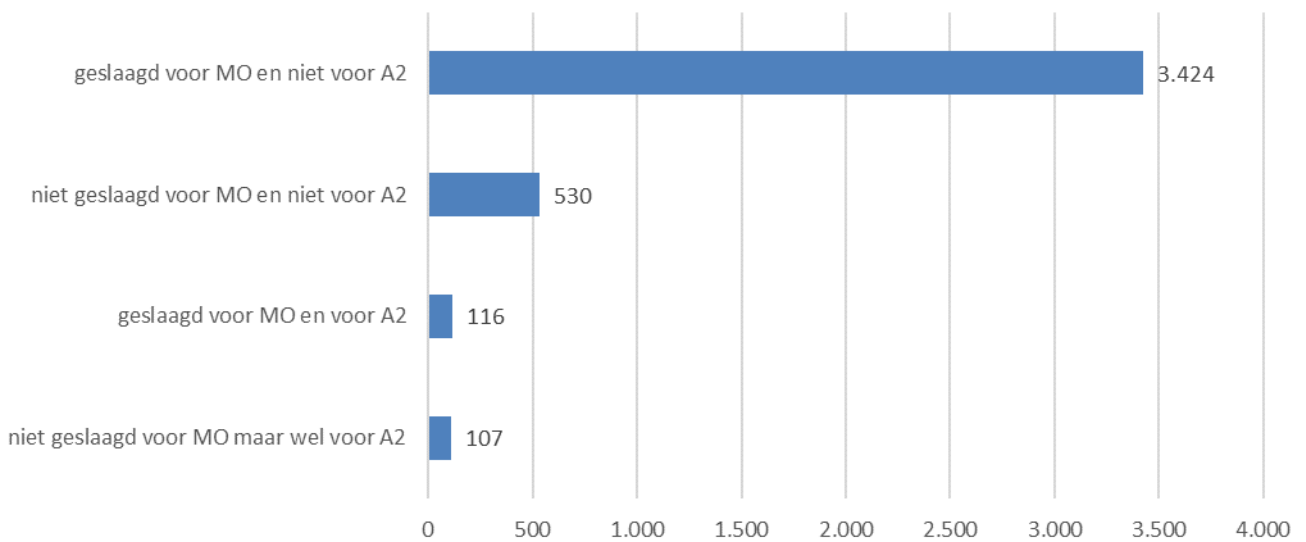

9.5 NOG BEZIG, VOOR NT2 OF VOOR MO?

In totaal zijn op 31/5/2024 4.177 personen met een eerste extractie in 2021 nog bezig met hun inburgeringstraject. We gaan na met welk onderdeel ze nog bezig zijn: MO of NT2.

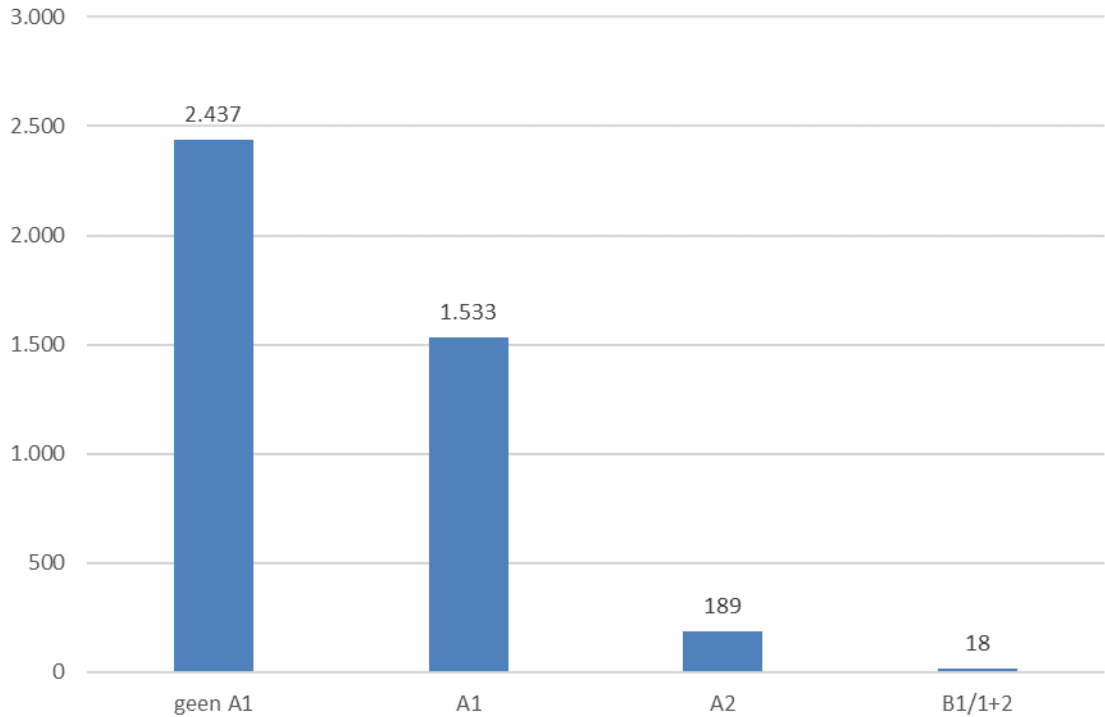
Figuur 9.5.1:

Situatie voor MO en voor NT2 niveau A2 voor personen met extractie in 2021 die nog bezig zijn op 31/05/2024

We stellen vast dat de grote meerderheid (3.424 personen) klaar is met MO maar nog geen A2 behaald heeft. Slechts 107 personen hebben wel A2 behaald maar nog geen MO. 530 personen hebben noch voldaan aan NT2 noch aan MO. 116 personen zijn in principe klaar maar moeten hun inburgeringsattest nog krijgen.

Figuur 9.5.2:
Hoogst behaalde niveau NT2 voor personen met extractie in 2021 en die nog bezig zijn op 31/5/2024

Zij die nog bezig zijn met hun traject hebben in de meeste gevallen (58%) nog geen A1 behaald. 37% heeft wel A1 behaald maar nog geen A2. Bij CBE-klanten loopt het A1 en het A2 traject deels parallel wegens de vele modules voor zowel mondeling als schriftelijk A1 en A2. Dat vertekent het beeld. Slechts een minderheid (5%) heeft A2 of hoger behaald.

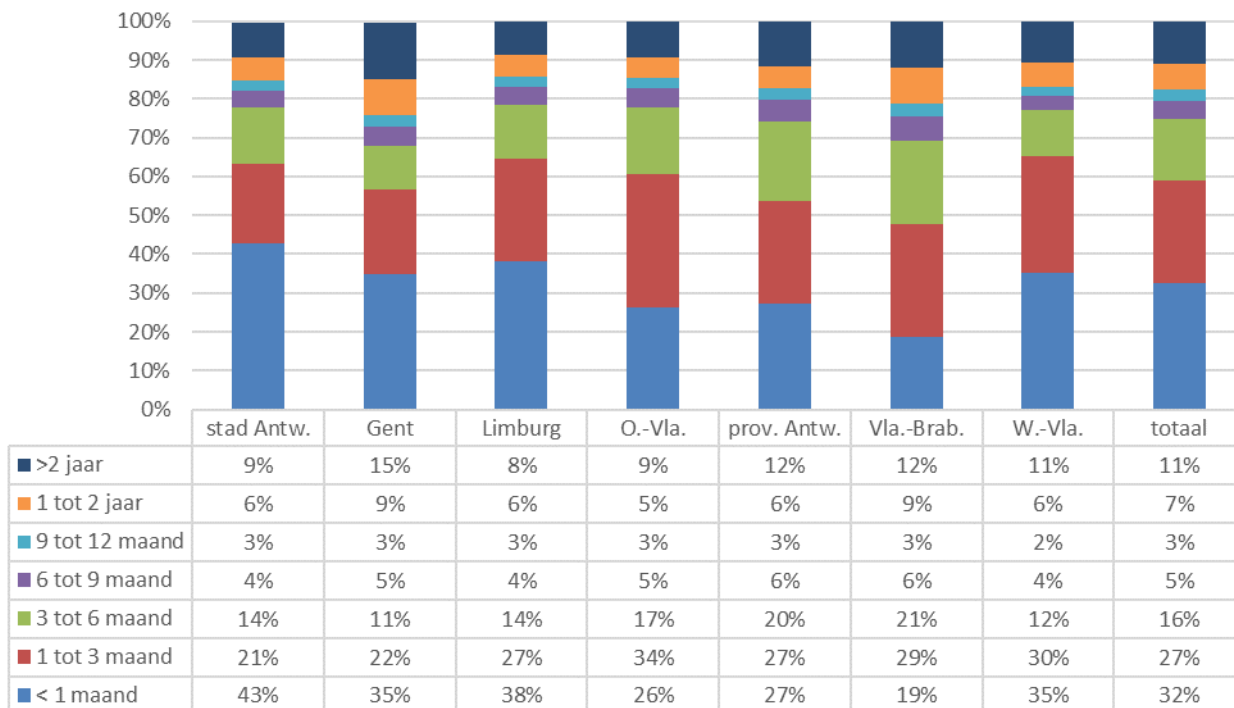
10 DUURTIJDEN VAN HET TRAJECT

In het volgende hoofdstuk bekijken we de duurtijden tussen de verschillende fases in het inburgeringstraject. De duurtijden tot het starten met MO en NT2 hebben we eerder beschreven in hoofdstuk 5. Hier bekijken we de duurtijd van instroom tot aanmelding, van aanmelding tot ondertekening van het inburgeringscontract en ten slotte de duurtijd van ondertekening van contract tot het behalen van het attest. We kijken naar het jaar 2023 en kijken daarbij telkens terug. Van de aanmeldingen van 2023, wanneer zijn deze personen doelgroep van inburgering geworden? Van de contracten ondertekend in 2023, wanneer hebben zij zich aangemeld? Van de attesten in 2023, wanneer hebben zij een contract ondertekend? Personen kunnen in de loop van het traject verhuizen en kunnen hun traject tijdelijk stopzetten. We hebben deze personen en de periodes van onbeschikbaarheid er niet uitgefilterd. We kijken naar de regio van het eindpunt. Bij de duur tussen instroom tot aanmelding kijken we bijvoorbeeld naar de regio van aanmelding, bij de duur van aanmelding tot contract naar de regio waar het inburgeringscontract ondertekend werd. De duurtijden worden weergegeven per regio met als laatste blok in de figuur het gemiddelde voor Vlaanderen (totaal).

10.1 DUUR VAN INSTROOM TOT AANMELDING

Figuur 10.1:

Aandeel inburgeraars met een eerste aanmelding in 2023 naar regio van aanmelding en duurtijd van eerste instroom tot eerste aanmelding

We kijken uiteraard enkel naar personen die zich aangemeld hebben.

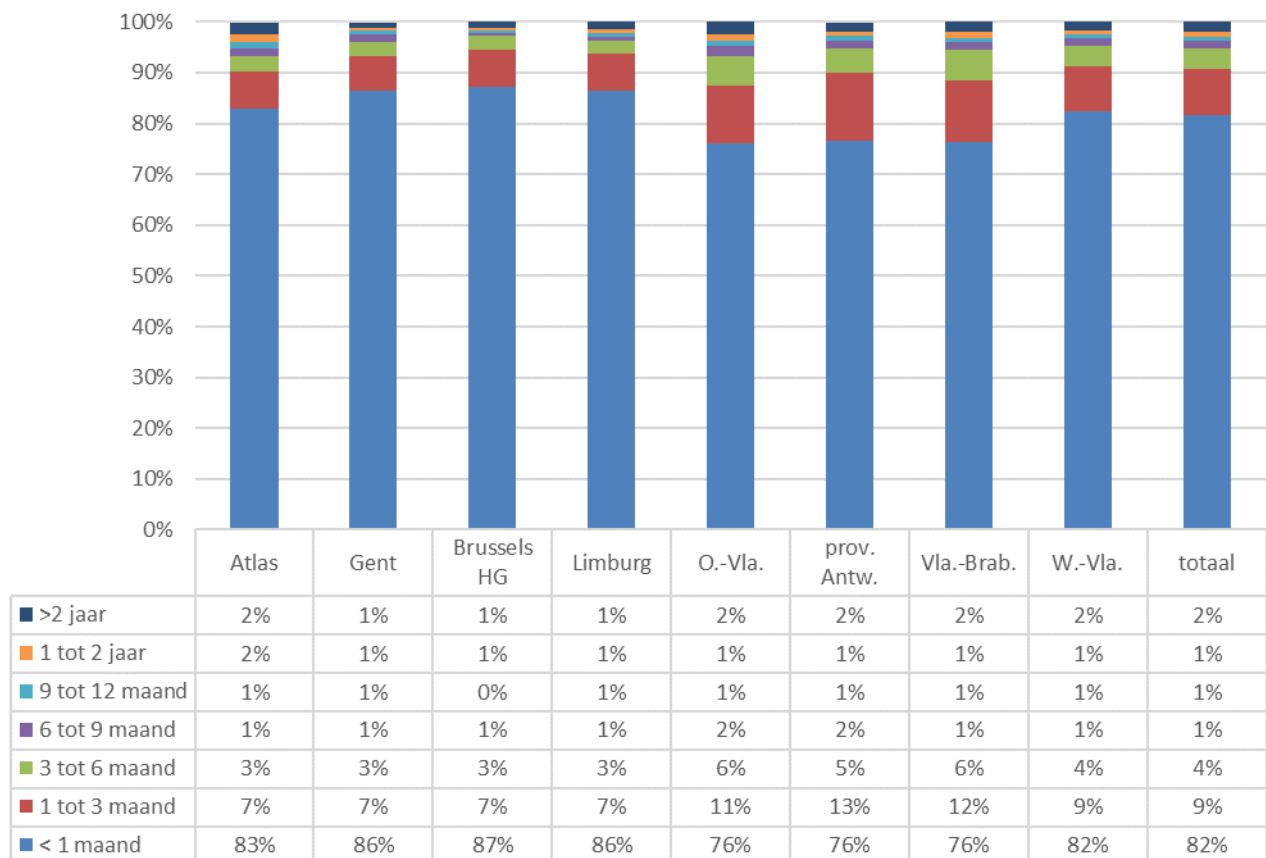
Gemiddeld meldt 32% zich binnen de maand aan en 59% meldt zich binnen de 3 maanden aan. Vooral in Vlaams-Brabant is dit aandeel kleiner (48%). Opvallend zijn de hoge aandelen die zich pas na een jaar of zelfs twee jaar aanmelden (gemiddeld 18%).

10.2 DUUR VAN AANMELDING TOT ONDERTEKENING CONTRACT

Van iedereen met een eerste ondertekende contract berekenen we de tijd tussen de eerste aanmelding en ondertekening van dit contract.

Figuur 10.2:

Aandelen duurtijden van eerste aanmelding tot ondertekening eerste contract van inburgeraars met een eerste contract in 2023, naar regio van contract in %

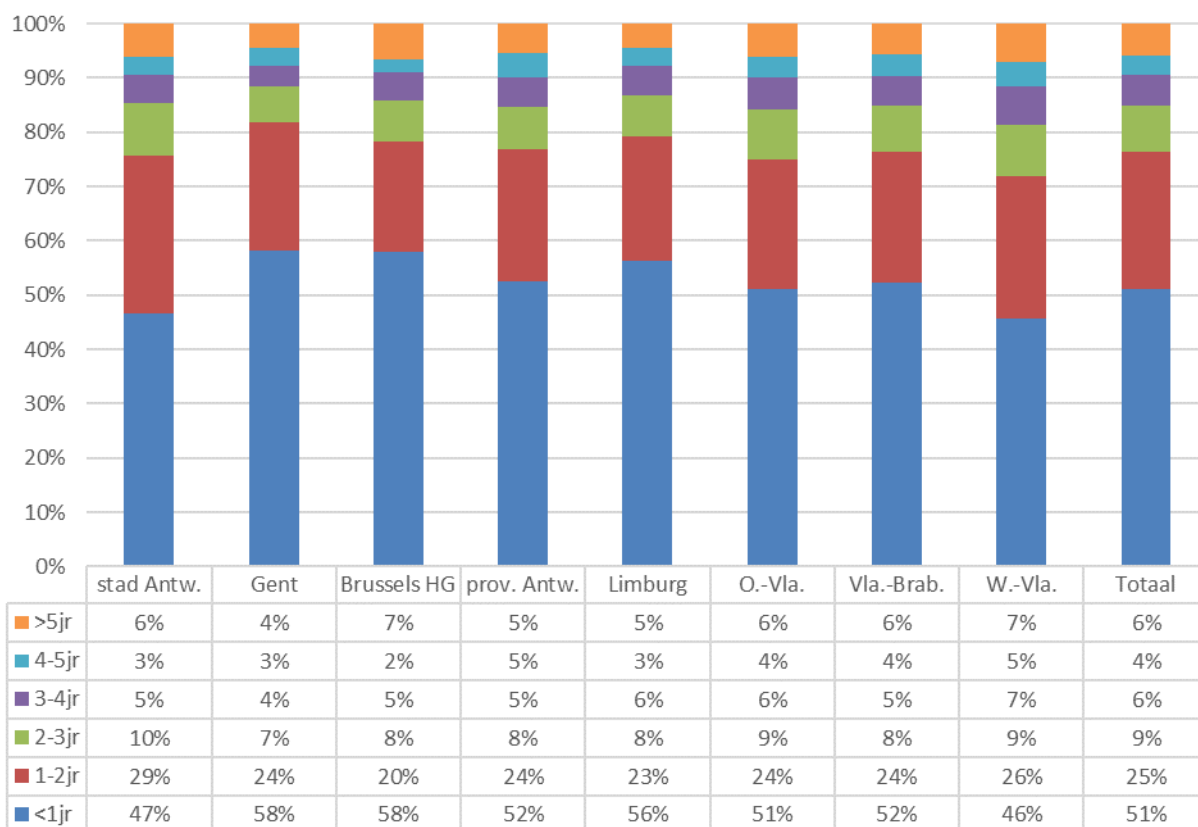
Gemiddeld 82% van de inburgeraars die een contract ondertekende, deed dit binnen de maand na eerste aanmelding. In Brussel ondertekende 87% een contract binnen de maand na aanmelding. In de provincie Antwerpen, Vlaams-Brabant en in Oost-Vlaanderen is dit (76%). In de andere regio's ligt dit aandeel tussen 76% en 86%.

10.3 DUUR VAN ONDERTEKENING CONTRACT TOT BEHALEN ATTEST

We berekenen bij iedereen die in 2023 een inburgeringsattest heeft behaald (zonder vrijstellingen), hoe lang geleden zij hun (laatste) inburgeringscontract hebben ondertekend.

Figuur 10.3

Aandeel inburgeraars met een inburgeringsattest in 2023, naar regio en duurtijd van ondertekening eerste contract tot behalen inburgeringsattest

We stellen vast dat gemiddeld 51% klaar was binnen het jaar. In Limburg is dat nog een stukje hoger, namelijk 56%. In West-Vlaanderen en stad Antwerpen ligt dit met 46% en 47% een stukje lager.

Gemiddeld is 76% klaar binnen 2 jaar. In Gent is 82% klaar binnen de 2 jaar, in Limburg 79%.

Gemiddeld is 85% klaar binnen 3 jaar. Nog 6% doet er tussen 3 en 4 jaar over. 10% doet er langer dan 4 jaar over. Zoals eerder gezegd gaat het niet enkel om personen die al deze tijd bezig waren met inburgering maar ook over personen die tijdelijk onbeschikbaar waren.

Uit verdere analyses blijkt, wanneer we terugkijken vanuit het inburgeringsattest, dat over heel Vlaanderen en Brussel samen, de mediane³⁶ duurtijd voor inburgeraars om een attest te behalen 12 maanden is. De mediane duurtijd bij verplichte inburgeraars is 15 maanden, bij vrijwillige inburgeraars 10 maanden. Bij mannen is de mediane duurtijd 13 maanden, bij vrouwen 12 maanden.

Het taalleervermogen bepaalt het sterkst de mediane duurtijd om een attest te behalen. Bij een inschatting CVO verkort of UTC (de hoger geschoolden) bedraagt de mediane duur tot attest 9 maanden, bij CVO standaard 10 maanden. Bij CVO verlengd stijgt de mediane duurtijd tot 17 maanden. De inburgeraars die geadviseerd worden om NT2 bij basiseducatie te volgen doen er langer over om een attest te behalen. Personen met advies CBE NT2 deden er gemiddeld 26 maanden over, personen met advies CBE 39 maanden en personen met een advies alfa zelfs 48 maanden, dat wil zeggen 4 jaar. Omdat we enkel kijken naar personen die een attest behaald hebben in 2023, houden we geen rekening met de personen die onderweg zijn afgehaakt.

De leeftijd van de inburgeraar blijkt nauwelijks invloed te hebben. Terwijl de mediane duur voor 18-29 jarigen 12 maanden is, is dit 13 maanden voor 50-59 jarigen. Bij de 60-73 jarigen is de mediane duurtijd 11 maanden. (Hun aantal is beperkt).

Een inburgeringstraject volgen indien men ouder is van meerdere kinderen, lijkt ook moeilijker dan zonder kinderen. De mediane duur voor personen zonder kinderen bedraagt 11 maanden. Dit stijgt naar 16 maanden voor ouders van 1 of 2 kinderen. Met drie kinderen of meer stijgt de mediane duur naar 27 maanden. We stellen wel vast dat personen met een laag ingeschat taalleervermogen vaker 3 of meer kinderen hebben. Er is dus een verband tussen beide.

De mediane duurtijd van contract tot attest voor de inburgeraars die een attest behaalden in 2023 is een maand langer dan voor attesten behaald in 2022. Wanneer we beide jaren vergelijken zien we dat er bijna overal één maand bijkomt, behalve bij CVO verlengd en CVO standaard.

³⁶ We gebruiken de mediaan omdat het gemiddelde veel vlugger beïnvloed wordt door extreme, vaak fout geregistreerde waarden. Deze beïnvloeden de mediaan nauwelijks.

Tabel 10.3

Mediane duur van contract³⁷ tot attest naargelang profielkenmerken, in maanden

Profiel inburgeraars	attesten behaald in 2023,	N (2023)	attesten behaald in 2022,
Algemene mediaan	12	13.920	11
Doelgroep			
verplicht	15	7231	14
rechthebbend	10	6664	9
Advies taalleervermogen			
CBE alfa	48	655	45
CBE	39	609	38
CBE NT2	26	1.131	28
CVO verlengd	17	1.855	17
CVO standaard	10	6.030	10
CVO verkort/UTC	9	3.264	8
Aantal kinderen			
0 kinderen	11	10.065	10
1 kind	16	1.454	15
2 kinderen	16	1.260	15
3 kinderen of meer	27	1.139	25
Geslacht			
man	13	5.771	12
vrouw	12	8.148	11
Leeftijd			
18-29 jaar	12	5.845	11
30-39 jaar	12	5.107	11
40-49 jaar	12	2.226	12
50-59 jaar	13	664	14
60-73 jaar	11	98	11

³⁷ Bij wie meer dan één contract heeft ondertekend, wordt naar het laatste contract gekeken.

11 SANCTIONERING

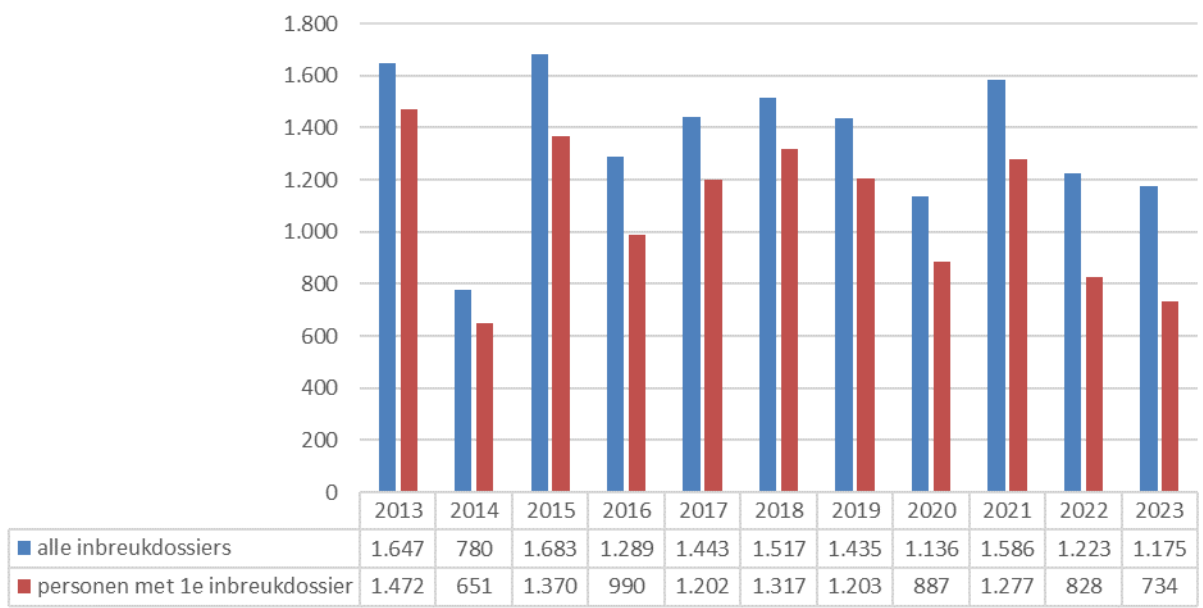
In dit hoofdstuk gaan we in op het aspect sanctieering. We focussen hierbij louter op het aantal unieke personen met een inbreuk en het profiel van deze mensen.

Een inbreukdossier wordt opgestart door het Agentschap Binnenlands Bestuur nadat een inbreuk is vastgesteld door de Agentschappen Integratie en Inburgering en de inburgeraar zich niet in regel heeft gesteld. Personen die gesanctioneerd worden door OCMW of VDAB vallen niet onder dit handhavingsbeleid. Zij zijn niet opgenomen in deze cijfers. Buiten figuur 11.1.1 worden personen die meerdere inbreuken plegen, enkel de eerste keer geteld.

Vanaf 1 maart 2022 is er geen sanctieering meer voor vrijwillige/rechthebbende inburgeraars. Dit heeft een duidelijke impact op de cijfers van sanctieering.

11.1 EVOLUTIE PERSONEN MET EEN EERSTE INBREUKDOSSIER

Figuur 11.1.1:
Aantal inbreukdossiers en aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2013-2023, per jaar van doorsturen naar de handhavingsambtenaren

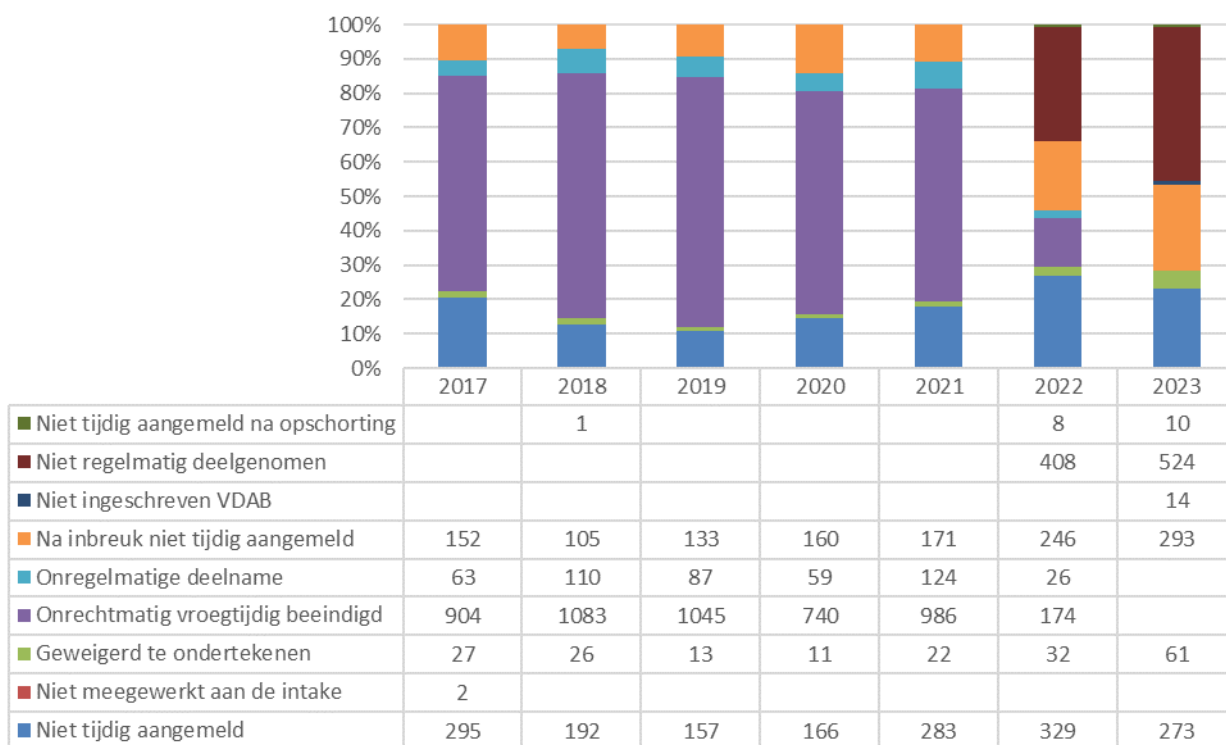

Het aantal personen voor wie voor het eerst een inbreukdossier wordt opgestart binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur daalde van 1.472 in 2013 naar 651 in 2014. Het lage aantal in 2014 heeft te maken met de overgang van het cliëntstelsel Matrix naar KBI connect. In 2015 is er dan een inhaalbeweging. In 2020

lag het aantal personen voor wie voor het eerst een dossier werd opgestart op 887. Gezien de lockdowns tijdens het corona-jaar, werden veel minder vlug inbreuken opgestart. Het was immers niet zomaar mogelijk om zich fysiek aan te melden om het dossier in orde te brengen. Het was ook niet meteen duidelijk voor wie de digitale drempel te hoog was. In 2021 is het aantal personen met een eerste inbreuk opnieuw gestegen naar 1.277. Omdat er geen sanctionering meer is voor vrijwillige inburgeraars in 2022, is er een sterke daling van het aantal eerste inbreukdossiers naar 828. De inbreukdossiers die behandeld zijn in 2022 en 2023 gaan vaak over meervoudige inbreuken van verplichte inburgeraars. Rechthebbenden konden ook voor de hervorming van inburgering maximaal één inbreuk krijgen. In 2023 is het aantal eerste inbreukdossiers gedaald naar 734 en het totaal aantal inbreukdossiers lag op 1.175.

Figuur 11.1.2:

Aantal inbreukdossiers, 2017-2023, per jaar van doorsturen en per type inbreuk ³⁸

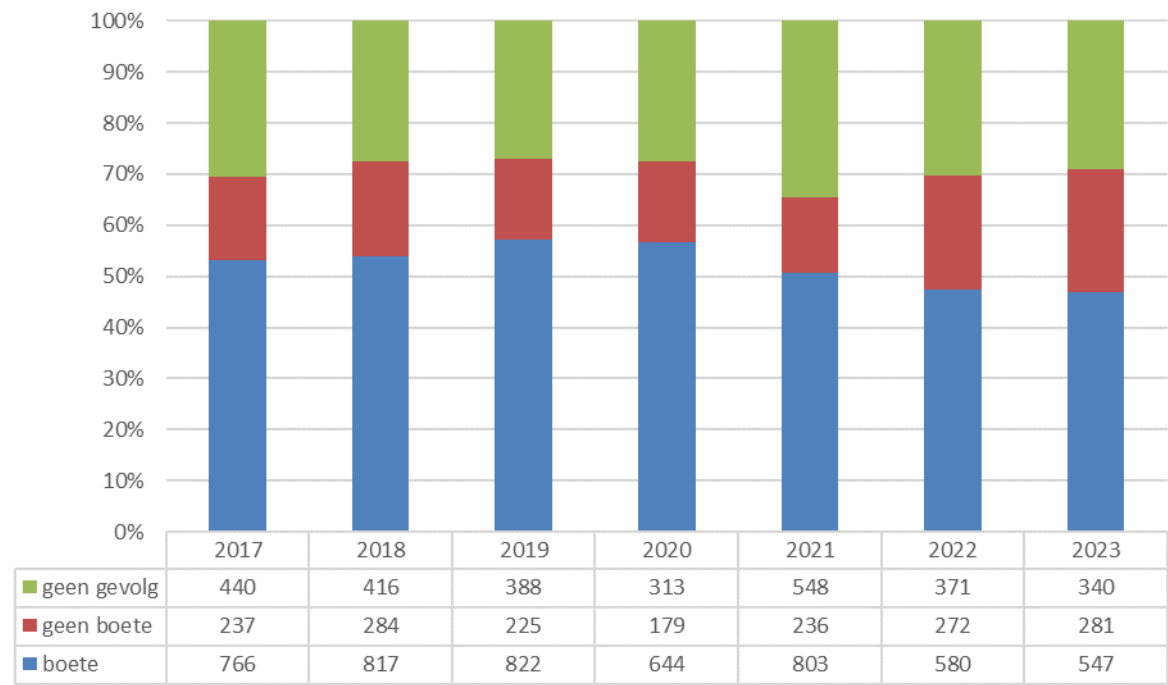
Tot maart 2022 was de enige mogelijke inbreuk voor rechthebbende inburgeraars 'onrechtmatig vroegtijdig beëindigd' (dit wil zeggen minder dan 50% aanwezig tijdens de lessen). Verplichte inburgeraars konden tot maart 2022 zowel de inbreuk 'onrechtmatig vroegtijdig beëindigd hebben' (dus minder dan 50% aanwezig in de lessen) als de inbreuk 'onregelmatige deelname' (dit wil zeggen tussen 50% en 79% aanwezig in de lessen). Het ging dan steeds over de lessen MO en de lessen NT2.

³⁸ Voor 5 personen klopte het inbreuktype niet. Zij zijn niet ingenomen in de tabel.

De inbreuktypes 'onrechtmatig vroegtijdig beëindigd' en 'onregelmatige deelname' zijn opgehouden te bestaan op 1 maart 2022. Dit verklaart de sterke daling van deze aantallen inbreuken. Rechthebbenden werden immers niet meer gesanctioneerd vanaf 1/3/2022 en voor verplichte inburgeraars zijn deze types gewijzigd naar het nieuwe type 'niet regelmatig deelgenomen' (dit wil zeggen minder dan 80% aanwezig).

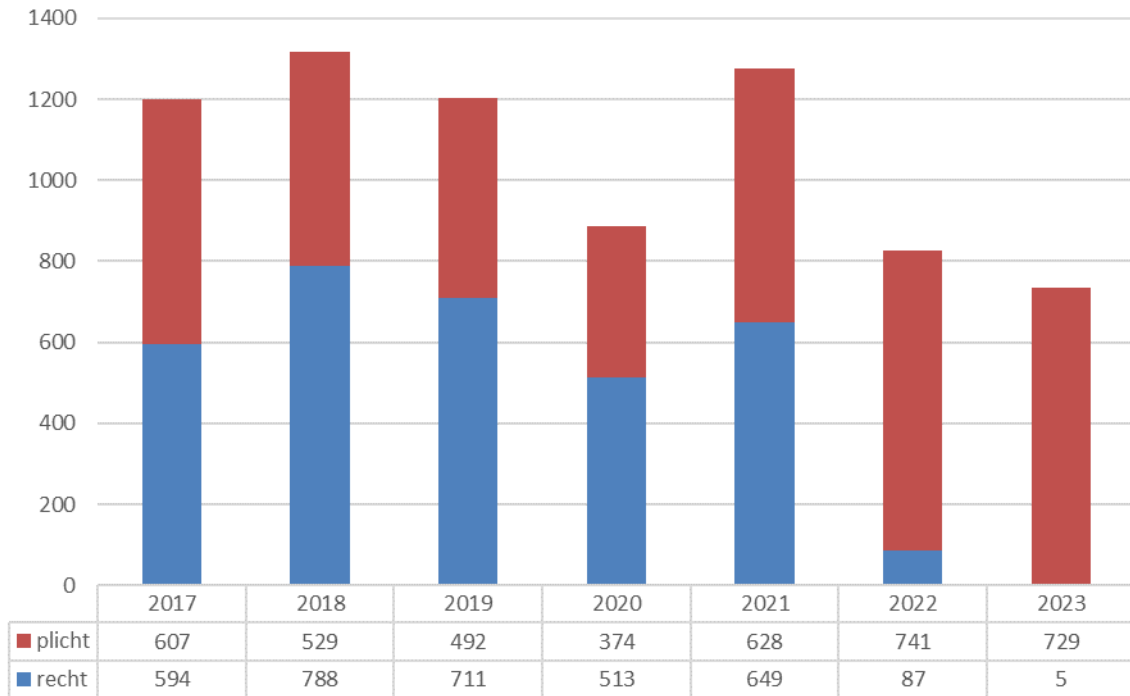
In 2023 is de meest voorkomende inbreuk 'niet regelmatig deelgenomen'. 'Na inbreuk niet tijdig aangemeld' en 'niet tijdig aangemeld' komen op de 2^e en 3^e plaats. Er waren 14 inbreuken wegens niet ingeschreven bij VDAB.

Figuur 11.1.3:
Aantal personen met een laatste besluit, 2017-2023, per jaar van doorsturen naar de handhavingsambtenaren en per besluit

Tussen 2017 en 2021 werd in tussen 51% en 57% van de dossiers een boete opgelegd. In 2023 werd in 47% van de dossiers een boete opgelegd. Het aandeel boetes bij de rechthebbende inburgeraars lag de voorbije jaren hoger dan bij de verplichte inburgeraars. Door het wegvallen van sanctionering bij rechthebbenden, is het aandeel boetes gedaald. Bij personen met besluit 'geen gevolg' werd de inbreuk geannuleerd bijvoorbeeld omdat een rechthebbende een inbreuk kreeg voor een verplichte inburgeraar. Indien een inbreuk werd geannuleerd, komt de persoon bij een eventuele volgende inbreuk niet meteen in de volgende inbreukcategorie, wat wel het geval is bij de personen met een besluit 'boete' of 'geen boete' aangezien de inbreuk daar niet werd geannuleerd.

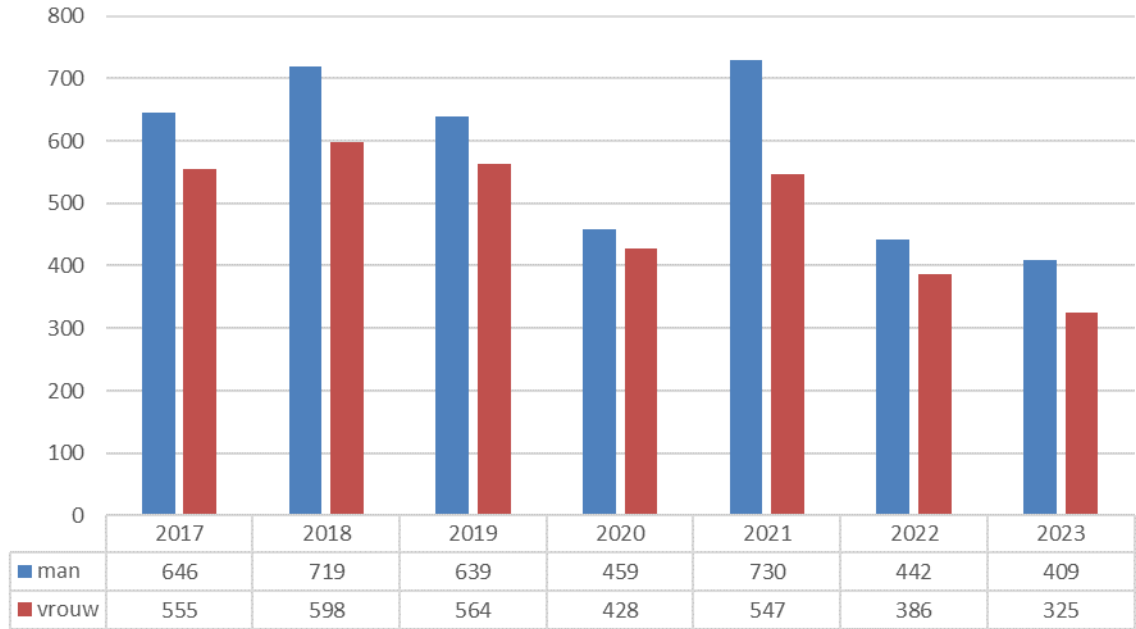
Figuur 11.2.2:
Aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2017-2023, per jaar van doorsturen en per doelgroep

Van 2018 tot 2021 was de meerderheid van de personen die voor het eerst een inbreukdossier hebben, rechthebbend/vrijwillig inburgeraar (tussen de 51 en 60%). In 2022 is dit nog slechts 11% door het wegvallen van de sanctionering voor rechthebbende inburgeraars vanaf 1 maart 2022 en in 2023 nog 1%³⁹.

³⁹ Het gaat om binnenkomende dossiers. Aangezien ze rechthebbend zijn, werden zij niet beboet.

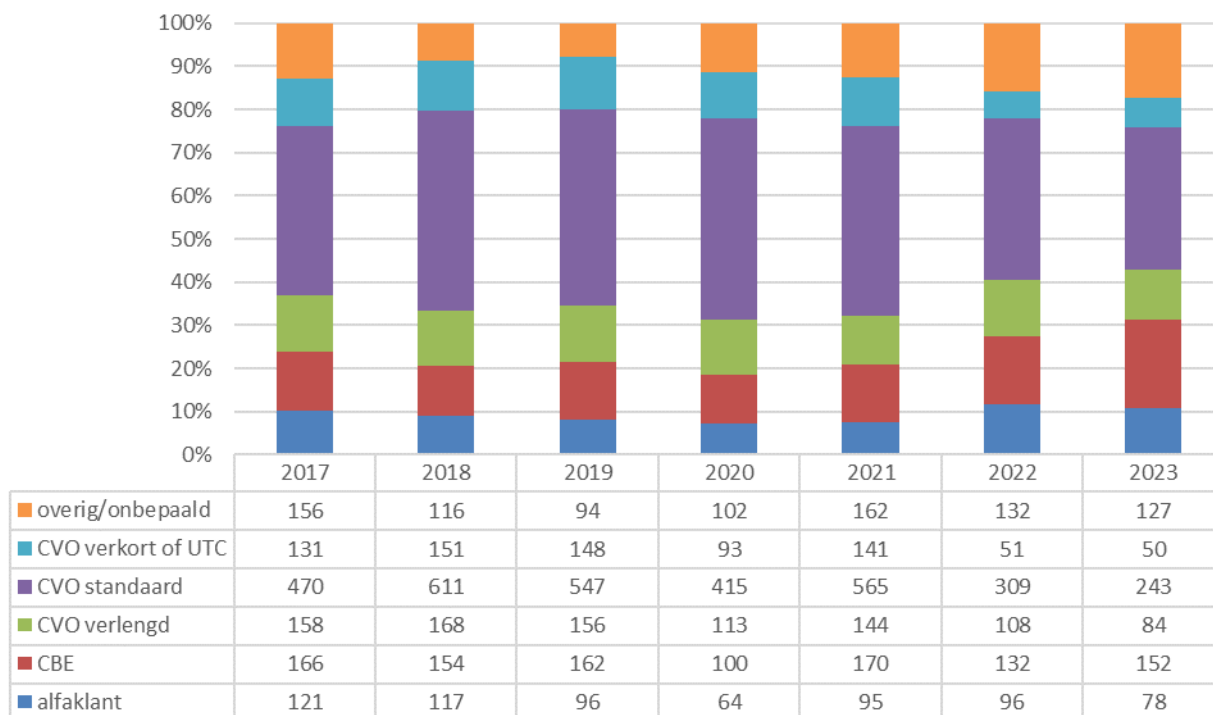
Figuur 11.2.3:
Aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2017-2023, per jaar van doorsturen en geslacht

Ook in 2023 zijn er meer mannen dan vrouwen met een eerste inbreukdossier. Tussen 2017 en 2023 schommelt het aandeel mannen met een eerste inbreukdossier tussen 52 en 57%.

Figuur 11.2.4.:

Aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2017-2023, per jaar van doorsturen en inschatting taalleervermogen

We gaan na of de eerder 'kwetsbare' groep van laaggeletterden met langere trajecten, eventueel vaker gesanctioneerd worden. Personen die een alfamodule NT2 gevolgd hebben, worden hier opgenomen als alfaklant, los van het advies dat zij kregen. Het aandeel alfaklanten en personen met een advies CBE onder de personen met een inbreukdossier was in 2017 24% en daalde tot 18% in 2020. In 2023 is het aandeel alfaklanten en personen met een advies CBE onder de personen met een inbreukdossier gestegen tot 31%.

Sinds 2017 is 11% à 12% van de personen met een inbreukdossier hooggeschoold (advies 'CVO verkort' of 'Universitair Talencentrum'). In 2022 en 2023 daalde het aandeel hooggeschoolden onder de personen met een inbreukdossier tot 6% en 7%.

Vanaf maart 2022 is er geen sanctionering meer voor rechthebbende inburgeraars. De groep personen met een eerste inbreukdossier in 2023 bestaat daarom enkel verplichte inburgeraars. Bij de verplichte inburgeraars is het aandeel traaglerenden groter. Wellicht is dit de verklaring voor de stijging van het aandeel alfaklanten en personen met een CBE-advies onder de personen met een inbreukdossier.

12 SAMENVATTING

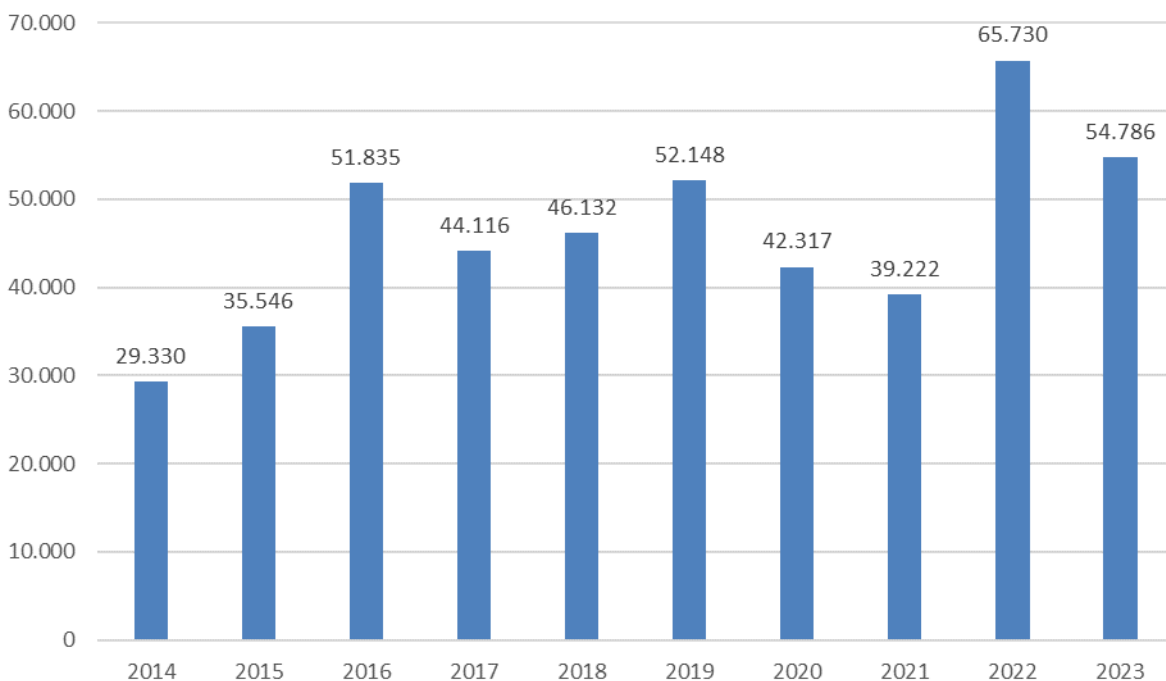
In dit jaarrapport 2023 overlopen we de verschillende onderdelen van het Vlaamse inburgeringsbeleid tijdens de voorbije 7 tot 10 jaren. Het inburgeringsbeleid bestond tot februari 2022 uit maatschappelijke oriëntatie, NT2 en trajectbegeleiding. Sinds 1 maart 2022 zijn inburgeraars die een contract ondertekenen ook verplicht om zich binnen de twee maanden in te schrijven bij de VDAB (Actiris in Brussel), tenzij ze al duurzaam⁴⁰ aan het werk zijn, ouder zijn dan 64 jaar of geen of een beperkte toegang hebben tot de arbeidsmarkt. Sinds 1/1/2024 is er een vierde onderdeel bijgekomen, het participatie en netwerktraject, dat dus pas in het volgende jaarrapport zal vervat zitten.

Voor een deel van de niet-EU nieuwkomers is inburgering verplicht. Andere nieuwkomers zijn rechthebbend en kunnen inburgering vrijwillig volgen. Eenmaal zij een inburgeringscontract ondertekenen, engageren zij zich wel, maar sinds 1 maart 2022 worden zij niet meer gesanctioneerd.

12.1 INSTROOM

Figuur 12.1.1:

Instroom van meerderjarige nieuwkomers in Vlaanderen, 2014-2023

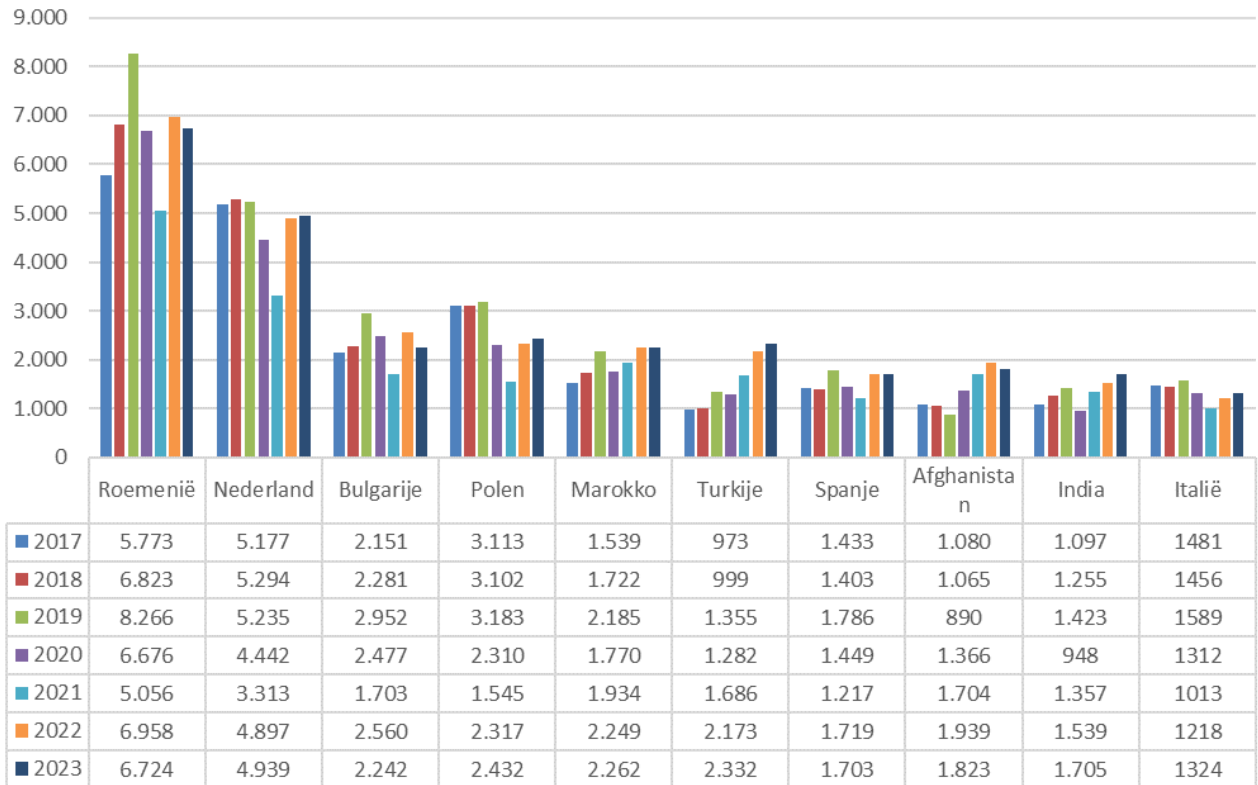

⁴⁰ Dit betekent: op een legale manier minstens halftijds tewerkgesteld zijn als werknemer, zelfstandige of ambtenaar en dat kunnen aantonen aan de hand van arbeidscontract(en) van :minstens drie maanden aansluitend, bewijzen dat men als zelfstandige werkt of het benoemingsbesluit voor ambtenaren.

Tussen 2014 en 2020 lag de jaarlijkse **instroom van meerderjarige nieuwkomers** tussen de 31.000 en 52.000. De hoge instroom in 2016 kan zowel verklaard worden door de verhoogde instroom van asielzoekers als de uitbreiding van de doelgroep met niet-EU studenten en verhuizers uit Brussel en Wallonië. In 2019 was de instroom opnieuw hoog met 52.148 nieuwkomers. De stijging tussen 2018 en 2019 wordt vooral verklaard door de stijging van EU-13 inwoners. In 2020 en 2021 daalde de instroom door onder andere de coronacrisis, in 2020 met 19% en in 2021 daalde deze verder met 7%. Hierbij daalde vooral het aantal EU-13 inwoners en in mindere mate personen uit de EU14. In 2022 steeg de instroom met wel 68% o.i.v. de instroom van tijdelijk ontheemden uit Oekraïne. De instroom van tijdelijk ontheemden was een stuk kleiner in 2023. Toch kende 2023 de op één na hoogste instroom.

In 2023 hadden 24.518 nieuwkomers een **nationaliteit van de EU+** (45%) en 29.430 nieuwkomers (54%) waren **derdelanders**.

Figuur 12.1.2:
Top 10 van meest voorkomende nationaliteiten bij instroom, 2017-2023

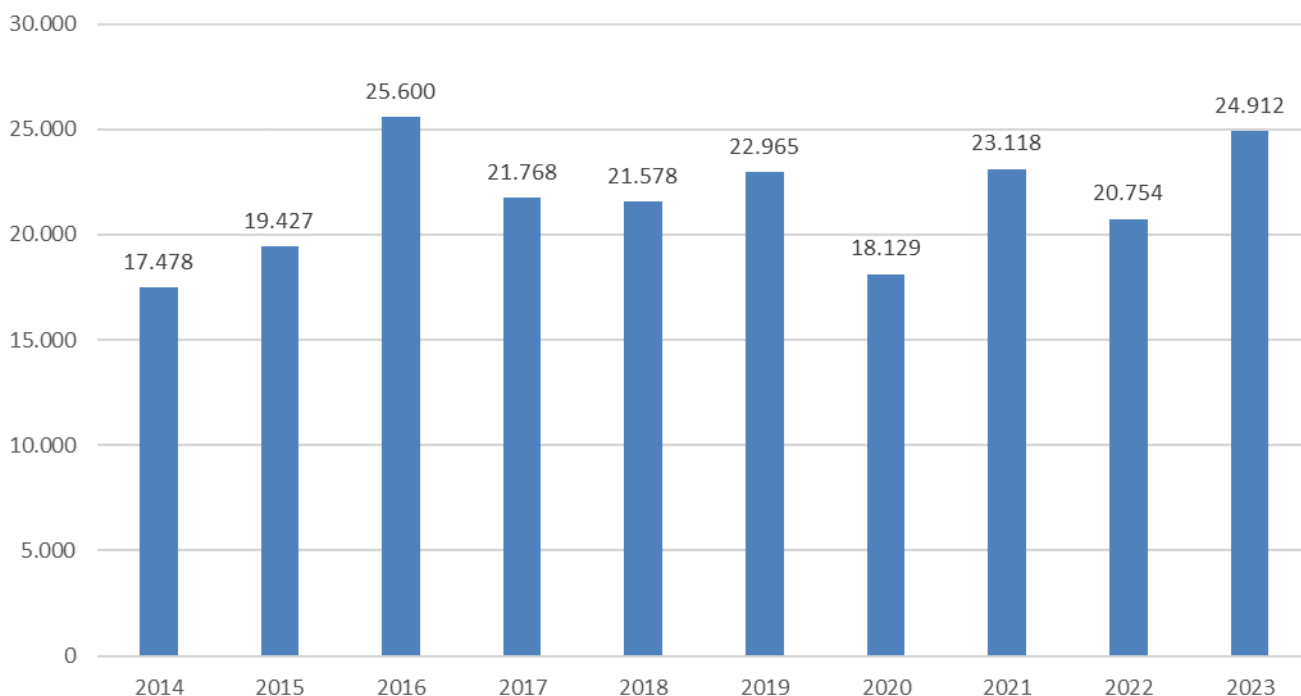

Oekraïne zou met een instroom van 17.274 in 2022 zo sterk boven alles uitsteken dat we deze niet hebben opgenomen in de tabel. Oekraïne komt in 2022 op de eerste plaats en in 2023 op de derde plaats met 4.863 personen.

12.2 INBURGERINGSCONTRACTEN

Figuur 12.2:

Aantal personen die voor het eerst een inburgeringscontract ondertekenen, 2014-2023

In 2023 ondertekenden 24.912 nieuwkomers een **eerste inburgeringscontract**. Dit aantal is een stijging met 20% t.o.v. de 20.754 eerste inburgeringscontracten in 2022. De stijging is voor een deel te verklaren door de stijging van het aantal inburgeringscontract bij tijdelijk ontheemden (1.838 tov 162) en bij erkend vluchtelingen (4.427 tov 3.033). Het aantal benadert het aantal contracten in 2016 wat het hoogste aantal contracten ooit was.

Wanneer we naar het aantal eerste ondertekende inburgeringscontracten in 2023 kijken per regio, zien we dat de stijging ten opzichte van 2022 het sterkst is in de stad Gent (+54%), het Brussels hoofdstedelijk Gewest (+29%), Oost-Vlaanderen (+26%) en provincie stad Antwerpen (+26). De stijging is het kleinst in Vlaams-Brabant (+5%) en Limburg (+8%).

Vooral stad Antwerpen en Brussel ontvangen verhuizers uit andere delen van Vlaanderen, die daar een tweede contract ondertekenen.

In 2023 was **48%** (10.668) van de ondertekenaars van een inburgeringscontract in het Vlaamse Gewest **rechthebbend** en 52% (11.754) verplicht.

46% van de inburgeraars is hooggeschoold (bachelor of master). Het aandeel hooggeschoolden ligt hoger bij vrouwen (52%) dan bij mannen (40%). **25% heeft geen onderwijs, lager onderwijs of lager secundair onderwijs gevolgd**. Het aandeel personen met een bachelor of master diploma (=hooggeschoold) is gestegen van 33% in 2017 naar 46% in 2023. Het aandeel laaggeschoolden, is het laagst in Vlaams-Brabant

(15%) en Brussel (16%) en het hoogst in West-Vlaanderen (32%) en stad Antwerpen (31%). Het aandeel personen dat een bachelor of een master behaald heeft, varieert tussen 36% (West-Vlaanderen) en 63% (Brussel). Het gemiddeld scholingsniveau is het hoogst in de regio's Brussel, Vlaams-Brabant en Gent.

Het aandeel alfaklanten was het hoogst in 2017 (14%) en daalt tot 8% in 2023. Het aandeel personen met advies CVO verkort of UTC is sinds 2017 gestegen van 18% tot 23% in 2023 Dit is een bevestiging dat het scholingsniveau/taalleervermogen van de inburgeraars de voorbije jaren gestegen is.

In 2023 waren de meest voorkomende **verblijfsstatuten** bij de personen die een eerste inburgeringscontract ondertekenden de volgende: erkend vluchteling (18%), gezinshereniger met derdelander (17%), gezinshereniger met Belg (14%), arbeidsmigrant EU+ (10%) en tijdelijk ontheemde (7%). Er waren ook veel ondertekenaars met het verblijfsstatuut van arbeidsmigrant derdelander en van gezinshereniger met EU+. Mannen vormen de grootste groep onder erkend vluchtelingen, asielzoekers, subsidiair beschermden en arbeidsmigranten. Vrouwen vormen de grootste groep onder de gezinsherenigers.

In 2023 was de leeftijdscategorie 18-29 jaar de grootste bij de ondertekenaars van het inburgeringscontract. Hoe hoger de leeftijdscategorie, hoe lager het aantal ondertekenaars. Deze volgorde zagen we ook in de instroom.

De meest voorkomende **moedertaal** van de inburgeraars is (Marokkaans) Arabisch (5.055). Op een grote afstanden volgen het Turks (1.679), Oekraïens (1.513), Pashtu (1.376) en Spaans (1.004).

12.3 VRIJSTELLINGSTOETS MO EN CURSUS MO

In 2022 is het aantal deelnemers aan de **vrijstellingstoets MO** meer dan verdubbeld. In 2023 lag het aantal deelnemers met 5.563 op hetzelfde hoge niveau. Deze verdubbeling sinds 2022 is het gevolg van de nieuwe vrijstellingstoets voor MO die op 1 maart 2022 in gebruik genomen werd. De nieuwe test kent een verhoogde toegankelijkheid ten opzichte van de oude vrijstellingstest (audio-ondersteuning, beschikbaar in 28 talen, ...). In 2023 werd de cesuur van de toets aangepast (men moest ook 50% halen op de sokkelvragen, niet enkel op het totaal aantal vragen). Dit maakte dat het slaagpercentage in 2023 daalde van 91% in 2022 naar 83% in 2023. Enkel bij CBE (47%) en CVO verlengd (66%) ligt dit aandeel een heel stuk lager.

In 2023 was moest 74% van de personen die een inburgeringscontract ondertekenden, starten met MO en NT2. 8% van de inburgeraars al bezig aan een taalcursus op het moment dat ze een contract ondertekenden. 7% had niveau A2 al behaald. 8% had een vrijstelling voor MO.

In 2023 namen 18.131 inburgeraars voor het eerst deel aan een **cursus MO**. Dit is zeer gelijklopend met het aantal deelnemers in 2022. De stijging van 20% in aantal ondertekende contracten vertaalt zich dus niet in een stijging van het aantal starters MO. Dit wordt deels verklaard door het hoger aantal deelnemers en geslaagden aan de vrijstellingstoets MO. Zij moeten geen MO meer volgen. Terwijl er globaal nauwelijks verschil is in 2023 met 2022, zien we wel een stijging van het aantal deelnemers MO in Gent (+13%), stad Antwerpen (+8%) en Brussel (+6%)

niveau B1 mondeling vereist tenzij de persoon werkt of studeert. Inburgeraars worden dan ook sterk aangemoedigd om zich na het behalen van niveau A2, ook niveau B1 te behalen.

69% kan binnen de 3 maanden starten met NT2 en 87% binnen de 6 maanden.

Voor personen die in 2023 het besluit voor onderdeel A2 'geslaagd' kregen, was de mediane duur tussen de eerste les in A1 en het besluit A2 53 maanden (4 jaar en 5 maand) voor alfaklanten, 41 maanden (3 jaar en 5 maanden) voor type CBE NT2 (dus geen alfa), 19 maanden voor CBE verlengd, 9 maanden voor CVO standaard en 8 maanden voor CVO verkort of UTC. Wanneer we deze gegevens vergelijken met de mediane duurtijden voor wie slaagde in 2019, 2020, 2021 en 2022, zien we dat deze gestegen zijn voor alfaklanten en CBE NT2. Deze duurtijd zal zeker in negatieve zin beïnvloed zijn door de lockdownmaatregelen tijdens de coronapandemie. De laagst geletterden konden vaak niet (meteen) omschakelen naar digitaal onderwijs. De mediane duurtijd voor CVO standaard is gelijk gebleven. Opvallend is wel dat ook de duurtijd van de snelst lerenden (CVO verkort of UTC) verlengd is doorheen de jaren van 6 naar 8 maanden.

12.5 INSCHRIJVING BIJ VDAB

Sinds 1/3/2022 zijn inburgeraars die een contract ondertekenen verplicht om zich binnen de twee maanden in te schrijven bij VDAB (Actiris in Brussel), tenzij ze al duurzaam⁴¹ aan het werk zijn, ouder zijn dan 64 jaar of geen of een beperkte toegang hebben tot de arbeidsmarkt.

We baseren ons op de data van VDAB die via automatische uitwisseling in de KBI terechtkomen.

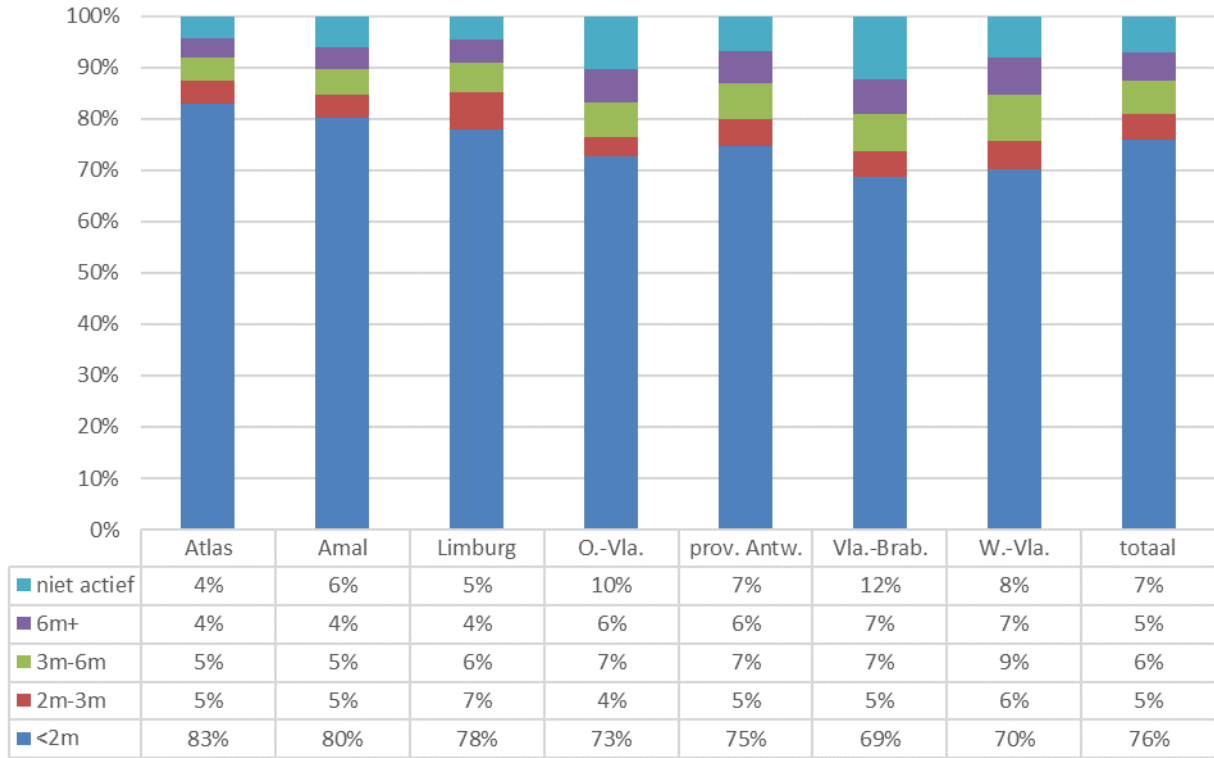
Personen gedomicilieerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die een nieuw type contract ondertekenen, worden verondersteld zich in te schrijven bij Actiris. Op basis van de automatische uitwisseling kunnen we enkel nagaan wie zich heeft ingeschreven bij VDAB. We beperken ons daarom hieronder tot de inburgeraars in het Vlaamse Gewest.

Van personen met contract in 2023 heeft 34% een vrijstelling. Het gaat grotendeels om mensen die kunnen aantonen dat ze aan het werk zijn. Slechts een minderheid is vrijgesteld wegens 'beperkte toegang tot de arbeidsmarkt'.

⁴¹ Dit betekent: op een legale manier minstens halftijds tewerkgesteld zijn als werknemer, zelfstandige of ambtenaar en dat kunnen aantonen aan de hand van arbeidscontract(en) van :minstens drie maanden aansluitend, bewijzen dat men als zelfstandige werkt of het benoemingsbesluit voor ambtenaren.

Figuur 12.5.1:

Duur tussen ondertekening contract en inschrijving bij VDAB voor personen met eerste contract tussen 1/1/2023 en 31/12/2023, Vlaamse Gewest, situatie 31/5/2024, in %

Bron: kruispuntbank inburgering

Tabel 12.5.1:

Duur tussen ondertekening contract en inschrijving bij VDAB voor personen met eerste contract tussen 1/1/2023 en 31/12/2023, Vlaamse Gewest, situatie 31/5/2023, aantallen

	<2m	2m-3m	3m-6m	6m+	niet actief	totaal
Atlas	1.268	65	73	66	73	1.545
Amal	3.036	178	181	97	114	3.606
Limburg	1.260	116	88	46	72	1.582
Oost-Vlaanderen	1.444	81	153	117	207	2.002
Provincie Antwerpen	1.544	110	137	98	103	1.992
Vlaams-Brabant	1.068	77	135	76	197	1.553
West-Vlaanderen	1.895	147	199	123	186	2.550
totaal	11.515	774	966	623	952	14.830

Bron: kruispuntbank inburgering

Van de niet-vrijgestelde personen met een eerste inburgeringscontract was 76% binnen de 2 maanden ingeschreven bij de VDAB. Het aandeel personen dat binnen de 2 maanden ingeschreven was ligt het hoogst in stad Antwerpen (83%) en stad Gent (80%). Dat aandeel ligt het laagst in Vlaams-Brabant (69%) en West-Vlaanderen (70%).

Van de niet-vrijgestelde personen is op 31/5/2024 7% niet ingeschreven bij de VDAB. In Vlaams-Brabant is het aandeel personen dat niet ingeschreven is bij de VDAB 12%.

Tabel 12.5.2

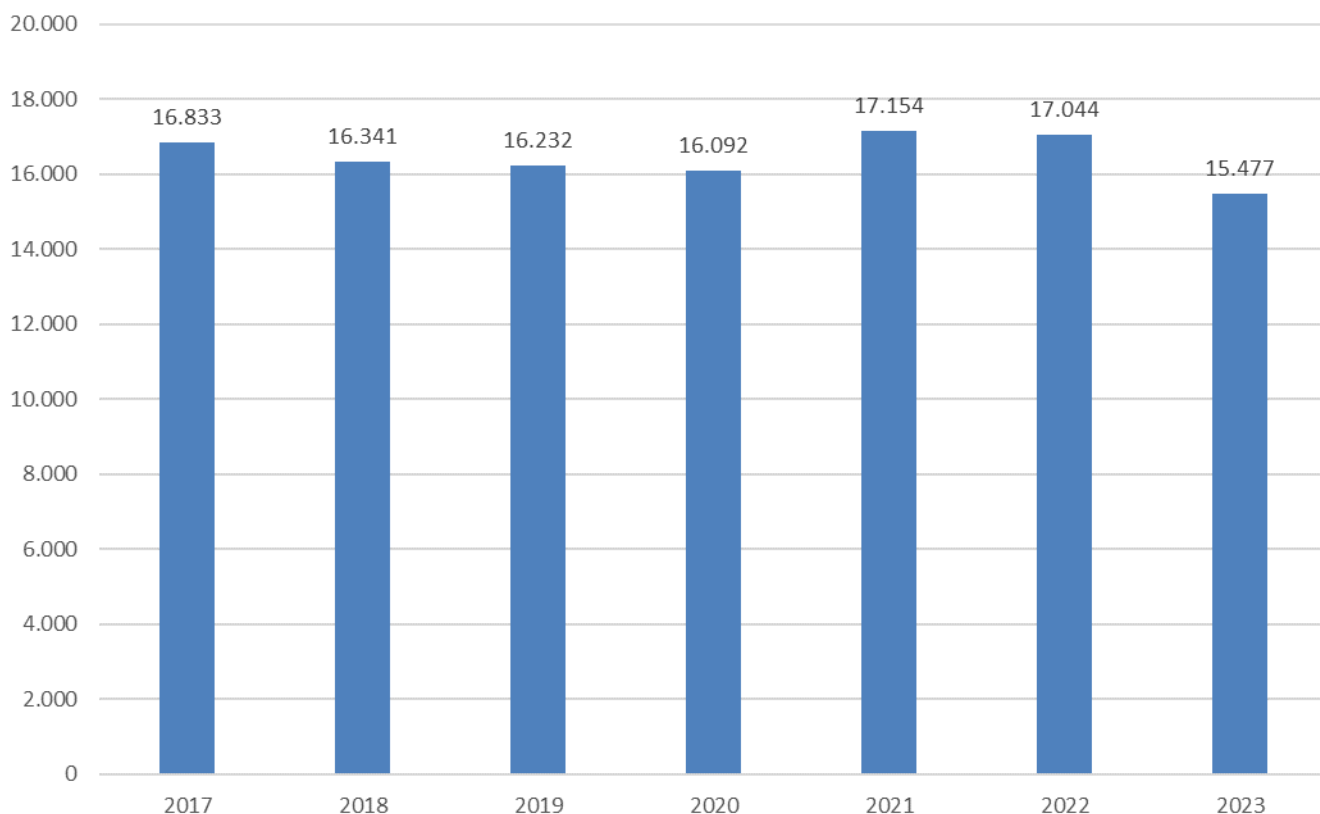
Al dan niet vóór ondertekening inburgeringscontract ingeschreven zijn bij de VDAB voor personen met een eerste inburgeringscontract tussen 1/1/2023 en 31/12/2023, Vlaamse Gewest, situatie 31/5/2023

	vóór contract		na contract		niet actief		totaal
jan	396	32%	752	61%	81	7%	1.229
feb	395	36%	625	58%	65	6%	1.085
mrt	454	38%	667	56%	76	6%	1.197
apr	463	44%	526	50%	58	6%	1.047
mei	530	45%	583	49%	67	6%	1.180
jun	778	43%	940	52%	107	6%	1.825
jul	474	41%	583	51%	89	8%	1.146
aug	950	39%	1212	50%	261	11%	2.423
sep	522	68%	221	29%	28	4%	771
okt	766	72%	258	24%	42	4%	1.066
nov	744	72%	243	24%	43	4%	1.030
dec	614	73%	186	22%	38	5%	838
totaal	7.086	48%	6.796	46%	955	6%	14.837

Tussen januari en augustus was 32% tot 45% van de inburgeraars al ingeschreven bij VDAB vóór ze hun inburgeringscontract ondertekend hadden. Ze deden dit bijvoorbeeld na aanmelding op vraag van de trajectbegeleider. Sinds de invoering van de retributie op 1/9/2023 worden alle inburgeraars aangeraden zich vóór ondertekening van het inburgeringscontract in te schrijven bij VDAB, omdat ze dan vaker vrijgesteld worden van retributie. Sindsdien is meer dan 72% ingeschreven alvorens het inburgeringscontract te ondertekenen.

12.6 INBURGERINGSATTESTEN EN CIVIELE TESTEN

Figuur 12.6:
Evolutie personen met een inburgeringstest, 2017-2023

Het aantal inburgeraars dat in 2023 een inburgeringsattest ontving, ligt op 15.477. Dit aantal ligt 9% lager dan in 2022. In 2023 behaalden 1.545 personen een inburgeringsattest zonder dat ze een inburgeringscontract hebben ondertekend.

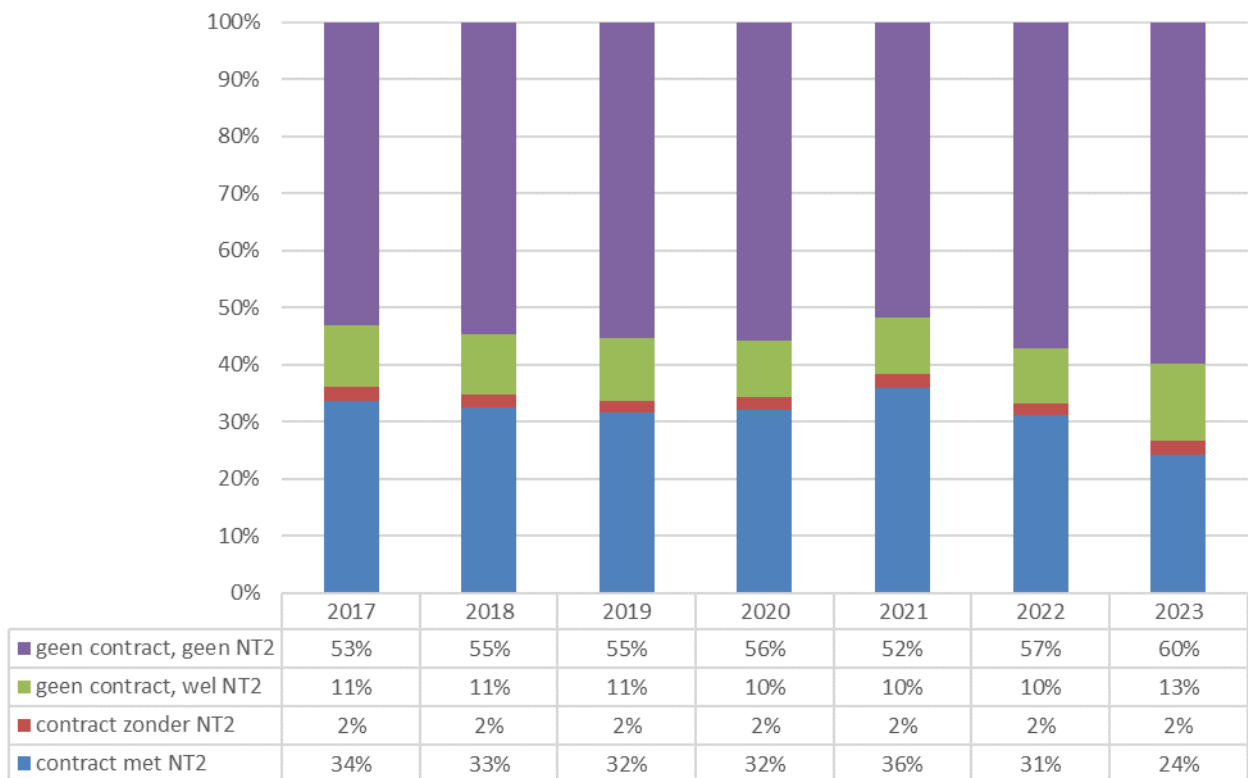
Sinds 2018 kunnen anderstalige burgers ook hun niveau Nederlands laten attesteren op ERK-niveau bij de Agentschappen (zonder deelname aan een NT2-cursus). In dit kader werden er in 2023 6.199 pre-screenings en testonderdelen lezen, luisteren, schrijven en spreken afgenomen. Het grootste deel van de testen werd afgelegd om een vrijstelling voor de NT2-cursus binnen inburgering te behalen (63%). Enkel voor dit doel zijn de testen niet betalend. Daarnaast werden 20% van de testen afgelegd in het kader van nationaliteitsverwerving (43%). Sinds het betalend maken van de meeste testen is het aantal afgelegde testen sterk gedaald.

12.7 BEREIK EN UITVAL VAN HET INBURGERINGSTRAJECT

Van alle nieuwkomers die met een brief uitgenodigd worden om inburgering te volgen, wat is het aandeel dat effectief start met inburgering?

Figuur 12.7.1

Status contract & NT2 bij personen met een eerste instroom in 2017-2023, 31/5/2024, naar jaar instroom⁴²

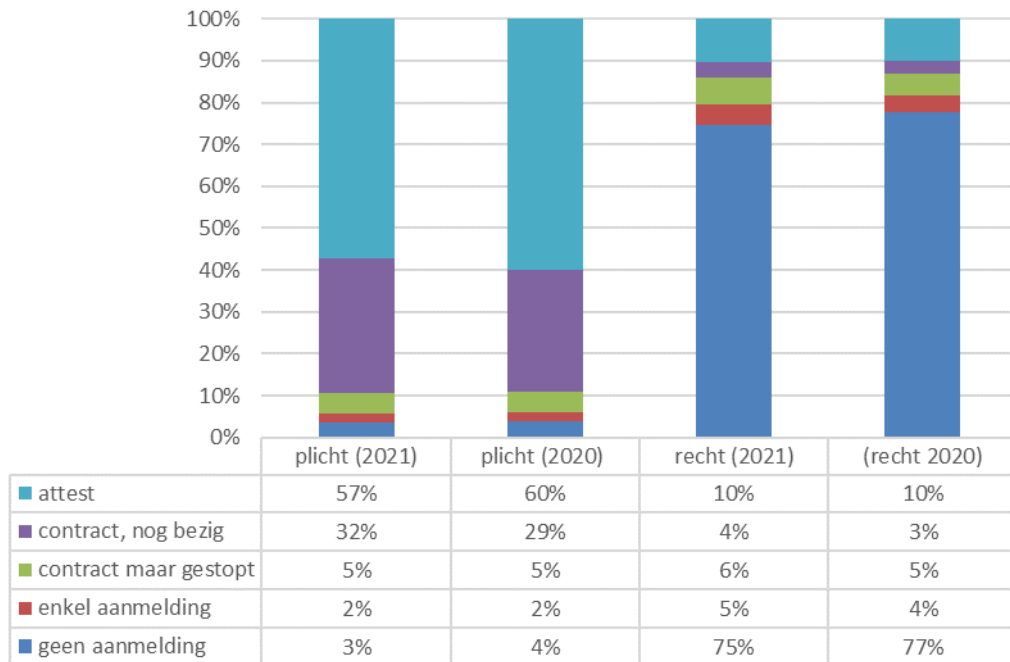

De cijfers van het laatste jaar zijn steeds voorlopig. Over het algemeen stellen we vast dat 31% tot 36% van de nieuwkomers een contract met NT2 ondertekent en 10% tot 13% daarbovenop enkel NT2 volgt. Ongeveer 55% van de nieuwkomers in het Vlaamse Gewest wordt niet bereikt met inburgering of met NT2.

⁴² De tijdelijk ontheemden die zich in Vlaanderen hebben gevestigd tussen 1/3/2022 en 31/10/2022 zijn niet opgenomen in de instroomcijfers. Zij die zich in Vlaanderen vestigden tussen 1/11/2022 en 31/12/2023 zijn opgenomen maar werden niet aangeschreven met een wervingsbrief. Dit vertekent de cijfers van deze grafiek.

Figuur 12.7.2:

Aandeel meerderjarige inburgeraars met een eerste extractie in 2021 en 2020 naar doelgroep & status aanmelding & contract, in %

Van de rechthebbende nieuwkomers van 2021 in het Vlaamse Gewest hebben bijna 3.273 personen (10%) een attest behaald hebben en 1.108 (3%) personen zijn nog bezig. De grotere meerderheid heeft zich nooit aangemeld (77%) en een minderheid is gestart maar is gestopt (5%).

Voor verplichte inburgeraars ziet het er helemaal anders uit: 5.073 nieuwkomers (60%) hebben een attest behaald en 2.501 nieuwkomers (29%) zijn nog bezig. Een minderheid is afgehaakt nadat het contract is ondertekend (5%).⁴³

Hoe lager het ingeschat taalleervermogen, hoe groter de kans dat iemand die in 2020 startte, nog bezig is. We stellen vast dat de meerderheid (70%) van de verplichte inburgeraars met een eerste extractie in 2021, een ingeschat (taal)leervermogen 'CVO standaard' krijgt en ondertussen klaar is met inburgering. 854 personen van deze groep zijn nog bezig (22%). Van de groep met een advies 'CVO verkort of UTC' zijn veel minder personen nog bezig (10%). De alfaklanten zijn veel vaker nog bezig. 67% of 1.104 personen in deze groep is nog bezig. Ook van de groep CBE die niet alfaklant is, is 65% (of 548 personen) nog bezig.

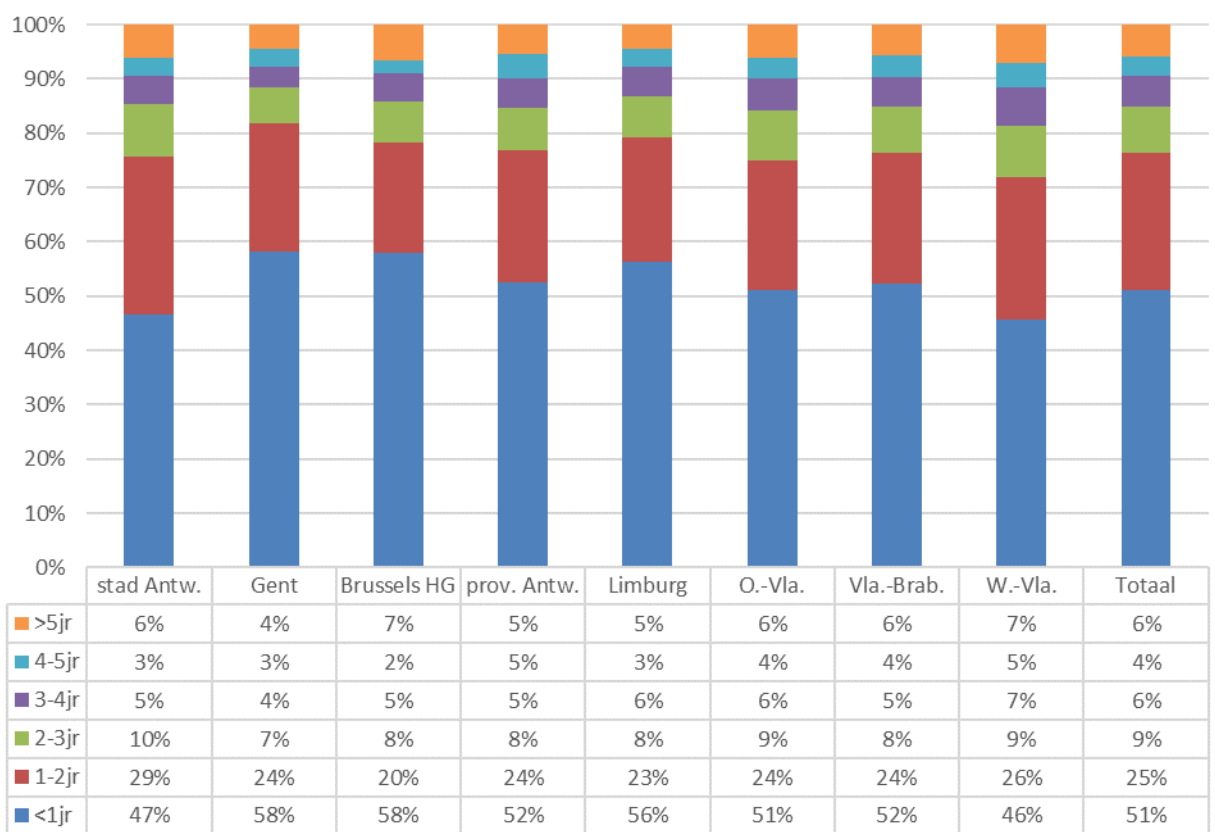
In totaal zijn op 31/5/2024 4.177 personen met een eerste extractie in 2021 **nog bezig** met hun inburgeringstraject. We stellen vast dat de grote meerderheid (3.424 personen) klaar is met MO maar nog

⁴³ Omdat inburgeraars in de loop van hun traject van doelgroep kunnen veranderen en dit relevant is voor uitval, kijken we naar de laatst gekende doelgroep van een persoon. Voor personen met een ongekende laatste doelgroep, kijken we naar de doelgroep bij het begin van hun traject.

geen A2 behaald heeft. Slechts 107 personen hebben wel A2 behaald maar nog geen MO. 530 personen hebben noch voldaan aan NT2 noch aan MO.

12.8 DUUR VAN HET INBURGERINGSTRAJECT

Figuur 12.8.1:
Aandeel inburgeraars met een inburgeringsattest in 2023, naar regio en duurtijd van ondertekening eerste contract tot behalen inburgeringsattest

51% van de personen die in 2023 een inburgeringsattest behaalden, heeft minder dan een jaar over zijn/haar inburgeringstraject gedaan. 25% heeft er tot 2 jaar over gedaan. Nog 9% heeft er tussen 2 en 3 jaar over gedaan. Voor 6% van de inburgeraars duurde het traject 3 tot 4 jaar. 4% deed er 4 tot 5 jaar over en 6% meer dan 5 jaar.

Uit verdere analyses blijkt, wanneer we terugkijken vanuit het inburgeringsattest, dat over heel Vlaanderen en Brussel samen, de mediane⁴⁴ duurtijd voor inburgeraars om een attest te behalen 12 maanden is. De mediane duurtijd bij verplichte inburgeraars is 15 maanden, bij vrijwillige inburgeraars 10 maanden. Bij mannen is de mediane duurtijd 13 maanden, bij vrouwen 12 maanden.

Personen met 3 kinderen doen er gemiddeld 27 maanden over terwijl personen zonder kinderen er gemiddeld 11 maanden over doen.

Het taalleervermogen bepaalt het sterkst de mediane duurtijd om een attest te behalen. Bij een inschatting CVO verkort of UTC (de hoger geschoolden) bedraagt de mediane duur tot attest 9 maanden, bij CVO standaard 10 maanden. Bij CVO verlengd stijgt de mediane duurtijd tot 17 maanden. De inburgeraars die geadviseerd worden om NT2 bij basiseducatie te volgen doen er langer over om een attest te behalen. Personen met advies CBE NT2 deden er gemiddeld 26 maanden over, personen met advies CBE 39 maanden en personen met een advies alfa zelfs 48 maanden, dat wil zeggen 4 jaar.

Tabel 12.8.2

Mediane duur van contract⁴⁵ tot attest naargelang profielkenmerken, in maanden

Profiel inburgeraars	attesten behaald in 2023,	N (2023)	attesten behaald in 2022,
Algemene mediaan	12	13.920	11
Doelgroep			
verplicht	15	7231	14
rechthebbend	10	6664	9
Advies taalleervermogen			
CBE alfa	48	655	45
CBE	39	609	38
CBE NT2	26	1.131	28
CVO verlengd	17	1.855	17
CVO standaard	10	6.030	10
CVO verkort/UTC	9	3.264	8
Aantal kinderen			
0 kinderen	11	10.065	10
1 kind	16	1.454	15
2 kinderen	16	1.260	15
3 kinderen of meer	27	1.139	25
Geslacht			

⁴⁴ We gebruiken de mediaan omdat het gemiddelde veel vlugger beïnvloed wordt door extreme, vaak fout geregistreerde waarden. Deze beïnvloeden de mediaan nauwelijks.

⁴⁵ Bij wie meer dan één contract heeft ondertekend, wordt naar het laatste contract gekeken.

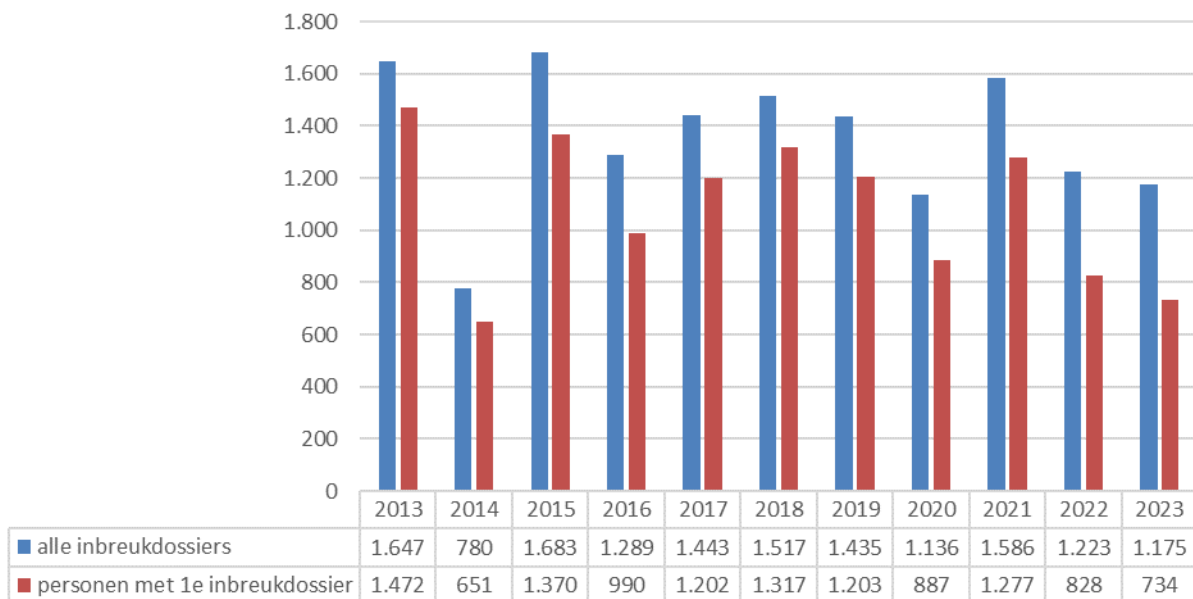
man	13	5.771	12
vrouw	12	8.148	11
Leeftijd			
18-29 jaar	12	5.845	11
30-39 jaar	12	5.107	11
40-49 jaar	12	2.226	12
50-59 jaar	13	664	14
60-73 jaar	11	98	11

12.9 SANCTIONERING

Een inbreukdossier wordt opgestart door het Agentschap Binnenlands Bestuur nadat een inbreuk is vastgesteld door de Agentschappen Integratie en Inburgering en de inburgeraar zich niet in regel heeft gesteld.

Figuur 12.9.1

Aantal inbreukdossiers en aantal personen met een eerste inbreukdossier, 2013-2023, per jaar van doorsturen naar de handhavingsambtenaren

Vanaf 1 maart 2022 is er geen sanctionering meer voor vrijwillige/rechthebbende inburgeraars. Dit heeft een duidelijke impact op de cijfers van sanctionering.

Omdat er geen sanctionering meer is voor vrijwillige inburgeraars in 2022, is er een sterke daling van het aantal eerste inbreukdossiers naar 734 in 2023.

AGENTSCHAP BINNENLANDS BESTUUR
AFDELING GELIJKE KANSEN, INTEGRATIE EN INBURGERING

Koning Albert II laan 15 bus 215
1210 BRUSSEL

samenleven@vlaanderen.be